MAGNA

ZENEI ÉS KULTÚRÁLIS FOLYÓIRAT CD-MELLÉKLETTEL

INDUSTRIAL GOTHIC METAL NEOFOLK DARKAMBIENT

ACTUS ❁ ATARAXIA ❁ AUTUMNBLAZE ❁ CANTARA ❁ COIL ❁ CORVUS CORAX
DYAS ❁ KRIEGSFALL-U ❁ PECCATUM ❁ SOL INVICTUS ❁ THIGHPAULSANDRA

COLD MEAT INDUSTRY PROUDLY PRESENTS

SATYRIASIS

SOMEWHERE BETWEEN EQUILIBRIUM AND NIHILISM

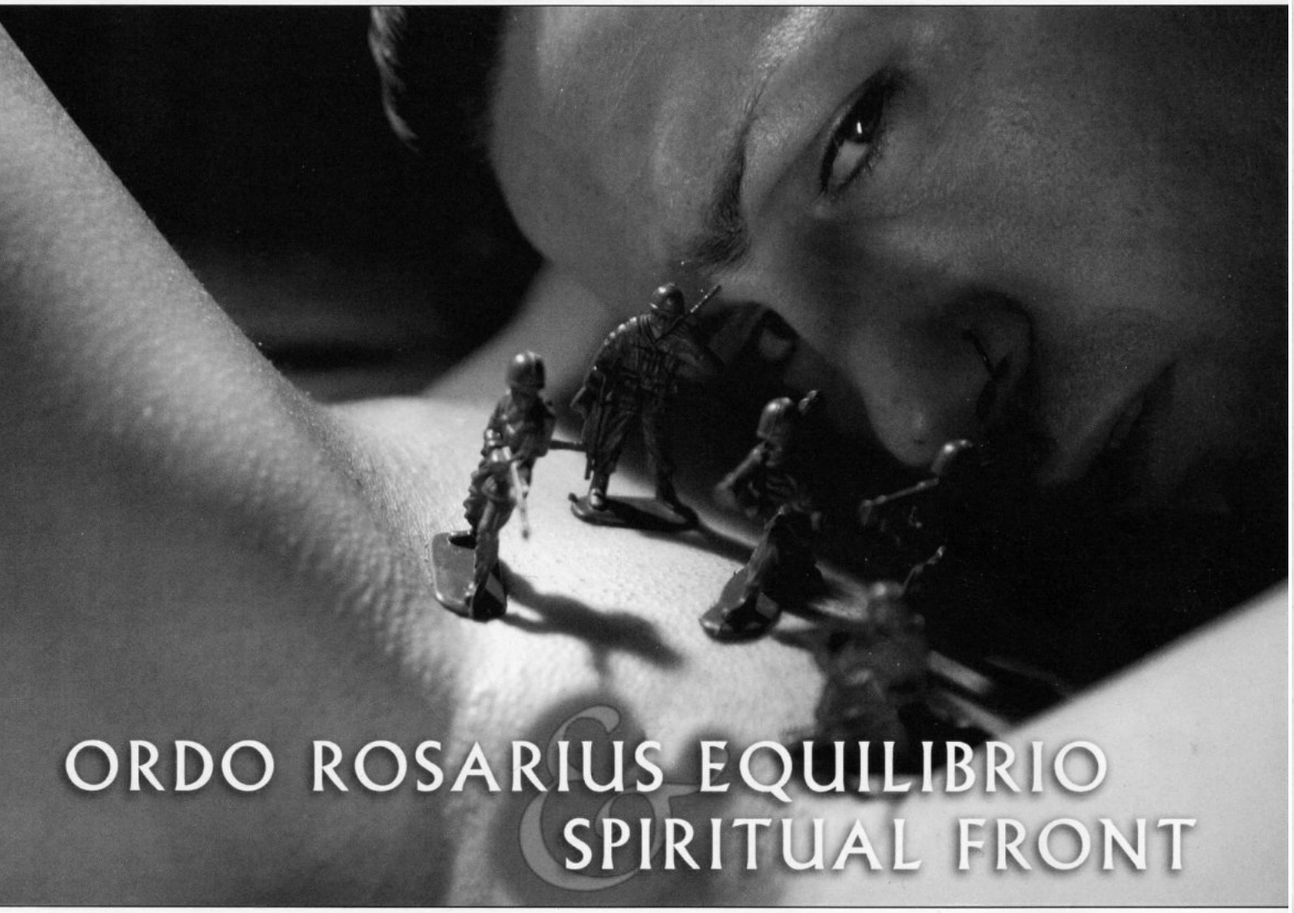

ORDO ROSARIUS EQUILIBRIO & SPIRITUAL FRONT
-Satyriasis, somewhere between equilibrium and nihilism.

The hottest summer release is finally imminent! The sound of world demoralization presented in a stylish digipak with 12-pages booklet; as Italy's most enigmatic band, Spiritual Front, join forces with the leg-fetishists from Sweden, Ordo Rosarius Equilibrio.

Ordo Rosarius Equilibrio, world famous and highly respected from their 6-albums and numerous of live-shows, and with a great amount of followers.

The album combines two of today's greatest talents in apocalyptic neo-folk and stands out as unique collaboration in this musical field! Do we really need to convince you any further?

ON THE WAY SEPTEMBER/OCTOBER:
cmi146 Desiderii Marginis - That which is tragic and timeless CD
cmi147 Atrium Carceri - Kapnobatai CD
cmi148 Decadence - Where do broken hearts go to? CD
cmi149 Stormfågel - Den analkande stormen CD
cmi151 Brighter Death Now - Kamikaze Kabaret CD

ALREADY AVAILABLE
cmi139 Brighter Death Now - Disobey DVD/CD
cmi140 Parca Pace - Raumspannung CD
cmi142 IRM - Virgin Mind DCD
cmi143 Institut - The struggle never ended CD
cmi144 ORE/Spiritual Front - Satyriasis CD
cmi145 The Protagonist - Interim CDEP

Magyar Cold Meat helytartó:
Last Exit, 1081 Budapest, Légszesz u. 4.
Nyitva: hétköznap 11-18-ig, szombaton 11-16-ig.
Tél.: 06 1 323 1776.
lastexit@axclero.hu, www.lastexit.hu.
A CMI minden normál CD-je 2900 Ft.

DIRECTLY AVAILABLE FROM OUR ONLINE WEBSHOP:

finest perversions in vision and sounds available directly at our online webstore

www.coldmeat.se

TARTALOM

5 hírek
6 programok
7 programajánló: Gira, Prae
9 Actus
12 Thighpaulsandra
14 Coil
16 Peccatum
17 Autumnblaze
18 Bathory
20 Corvus Corax
21 Sol Invictus
22 Kriegsfall-U.
24 Cantara
26 Auditus - lemezkritikák
37 Librarium - könyvajánló
39 Mobilis - filmek
42 Carpe Noctem festival II
43 Ataraxia
46 Dyas
49 zajzenék – magyar mezőny
50 Kovács Roland

MAGNA MUSICA I

MAGNA MUSICA I

A MAGNA II. ÉS III. SZÁMÁNAK ZENEI KÍSÉRETE

1. ACTUS - SPIRÁL
2. ATARAXIA - THE GENTLE SLEEP
3. PECCATUM - VEILS OF BLUE
4. AUTUMNBLAZE - FALLING
5. DYAS - FÖLD
6. CAWATANA - OH, KILL
7. OURGOD WEEPS - ANGELUS (REMIX 2003)
8. KRIEGSFALL-U. - A NAGY EMBER (A TŰZKERESZTSÉG)
9. PLASMA POOL - A CÍMZETT ISMERETLEN
10. ROVARI7 - TÜNDÉR
11. UNITED GODS - THAUGHOULHA (TRANSNOCTURNAL PRE/POST MOXXX MIX 2005)
12. FINEARTSMUSIC - RECURRENCE
13. INTERZONE INC. - OPERATION STEEL
14. SANGUIS IN NOCTE - DEATH RIDES IN THE RAIN

MAGNA MUSICA I

A MAGNA II. és III. számának zenei kísérete

ACTUS – Spirál
Album: Mandala, kiadó: szerzői kiadás.
Progresszív dark folk, metafizikai szövegekkel.

ATARAXIA – The Gentle Sleep
Album: Saphir, kiadó: Cold Meat Industry.
Éteri, neoclassical zene Olaszországból, virágzenei elemekkel.

PECCATUM – Veils of Blue
Album: Lost in a Reverie, kiadó: Mnemosyne/VME.
Norvég avantgarde metal, férfi és női énekkel.

AUTUMNBLAZE – Falling
Album: Words are not what they Seem, kiadó: Prophecy.
Misztikus trip rock Germániából.

DYAS – Föld
Szerzői kiadás.
Honi etno-rock, elektronikus alapokkal.

CAWATANA – Oh, Kill
Album: Struggle for Wisdom, kiadó: Eis & Licht.
Költői apocalyptic pop.

OUR GOD WEEPS – Angelus (Remix 2003)
Album: Unity, kiadó: HauRuck!
Spirituális neoclassical muzsika.

KRIEGSFALL-U. – A Nagy Ember (A Tűzkeresztség)
Album: Kriegsfall-U., kiadó: Cold Spring/MozgaloM.
Filozofikus sacral post industrial.

PLASMA POOL – A címzett ismeretlen
Album: Ezoterror, kiadó: szerzői kiadás.
Kultikus dark electro, kitörölhetetlen szövegekkel.

ROVAR17 – Tündér
Szerzői kiadás.
Szférikus kísérleti elektronika.

UNITED GODS – Thaughoulha (Transnocturnal Pre/post moxxx mix 2005)
Szerzői kiadás.
Mágikus elektronika.

FINEARTSMUSIC – Recurrence
Szerzői kiadás.
Kísérleti dark ambient.

INTERZONE INC. – Operation Steel
Szerzői kiadás.
Noise-ba hajló industrial.

SANGUIS IN NOCTE – Death Rides in the Rain
Album: V/A – Post Alcoholic Body Syndrome – D(eath) I., kiadó: Advoxya.
Electro goth, korabeli szövegekkel.

With kind permission from Cold Meat Industry, Mnemosyne Productions, VME, NCB/TONO, Prophecy Productions, Eis&Licht, HauRuck!, Cold Spring, MozgaloM Records, Transistor & Advoxya.

Köszönjük a zenekaroknak, és a kiadóknak, hogy rendelkezésünkre bocsátották a dalokat!

HÍREK, PROGRAMOK

Ősszel jelenteti meg a Cold Meat Industry egyebek mellett új DESIDERII MARGINIS, ÁTRIUM CARCERI és BRIGHTER DEATH NOW albumot, valamint a STORMFAGEL bemutatkozó albumát, ami a korai Blood Axis és a Derniere Volonte világát idézi.

Augusztus végén jelent meg a How I Devoured Apocalypse Balloon című dupla CURRENT 93, mely a tavaly júniusi torontói koncerteken került rögzítésre. A David Tibet, Michael Cashmore, John Contreras és Graham Jeffrey felállású zenekar számos sikerdalát adta elő vadonatúj hangszereléssel. Szeptembertől kapható a Hypnagogue I & II a Jnana Records jóvoltából, valamint készül, és demóverzióban már meg is rendelhető a csoport következő albuma, a Black Ships Ate The Sky.

Újra kaphatók a SWANS Cop, Young God, Greed és Holy Money albumai, méghozzá egyetlen dupla CD-n!

Az IN GOWAN RING Hazel Steps CD-je szintén újrakiadásra került a Shayo label jóvoltából - gyönyörű digipack-ban, 16 oldalas booklet-tel.

Az olasz Old Europa Café a napokban adta ki a BLACK SUN project operettÁmorale albumát,

mely főhajtás a német költő, drámaíró és gondolkodó, Bertolt Brecht előtt. A lemezen 11 vers elevenedik meg Massimo és Pierce segédletével, valamint a Coil, Lydia Lunch vagy a Larsen tagjainak közreműködésével. A borítót HR Giger készítette.
Az angol Cold Spring kiadó két military industrial CD-t jelentett meg a nyáron, a H.E.R.R. `The

Winter Of Constantinople` című albumát, valamint a KREUZWEG OST `Edelrost` anyagát. Ősszel következik az ARCHON SATANI 'Mind Of Flesh & Bones' klasszikus CD-jének újrakiadása, valamint a Swarn névre keresztelt dupla válogatás a CS kultikus repertoárjából. A kiadó november 12-én ünnepli fennállásának 15. évfordulóját, melynek alkalmából fesztiválnak is beillő koncert kerül megrendezésre Londonban, a VON THRONSTAHL, a H.E.R.R. és a magyar KRIEGSFALL-U. részvételével. A belépőjegy mellé „Férgek sarjai" címmel egy 12"-es bakelitkiadvány jár a fellépők dalaival. A honi formáció ezen kívül hallható lesz a fentebb említett válogatásalbumon, valamint kiadásra kerül egy 7"-es lemez is, melyet az AUTOPSIA-val közösen jegyeznek. Ez utóbbit a MozgaloM Records gondozza.

A Raison d'Etre révén ismert Peter Anderson új projectje, a NECROPHORUS elkészítette Elinros című lemezét a végtelen nyugalom, és békesség jegyében, hiszen a korábbi fagyos témák után most elérkezett az olvadás.

Szeptember végén kerül boltokba az OF THE WAND AND THE MOON negyedik nagylemeze, a Sonnenheim, melyen Forseti és Sonne Hagal tagok vendégeskednek.

Októberben új CD-t ad ki a DER BLUTHARSCH, When did wonderland end? címmel, melynek első szériája az új klipet tartalmazó DVD-vel kerül forgalomba. A rockosabb irányú albumot a szokásos felállás készítette: Marthynna, Jörg B., Bain Wolfkind és Albin Julius; valamint számos barát: Paola Andrea Riascos (TERRORITMO), Christine K (GRAUMAHD), Matt Howden (SIEBEN), Alessio B. (VARUNNA) és Didi Bruckmayer (FUCKHEAD).

Julius Evola: A harc és győzelem árja doktrínája című rövidebb írása magyarul, és angolul is megjelenik abban a digibook-ban, melynek 8 számos CD-mellékletén a SCIVIAS, a FUDOSHIN, a VARÁHA és a SURSUM VIVERE is szerepel többen között.

Nyáron került boltokba a DEATH IN JUNE Abandon Tracks! válogatásalbuma, mely egy kiadatlan felvétel mellett számos érdekességet, és ritkaságot tartalmaz. Ősszel két DVD következik majd. Darryl Hell filmje életrajzi jellegű – érzelmek dominálta beszélgetések során elevenednek meg Douglas P. emlékei, így a cím nem is lehet más, mint Behind the Mask. A másik kiadvány, a Live in New York egy 2002-es koncert felvételét tartalmazza.

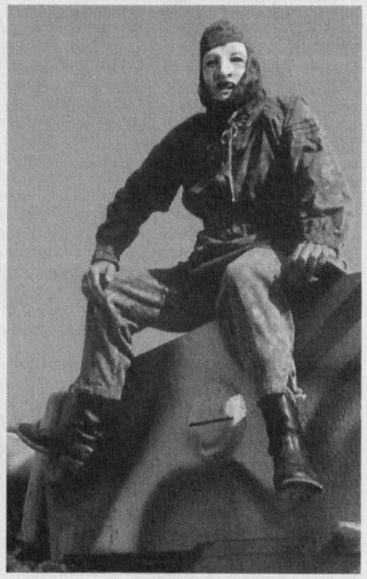

Immaculate Destruction az OSTARA soron következő, szeptember végén, a Trisol kiadó gondozásában megjelenő negyedik albumának címe, mely az előzetes hírek szerint ezoterikus, apokaliptikus, profetikus és költői rock szerzeményeket tartalmaz.

Őszi Prophecy kiadványok: német nyelven jelenik meg a LOOKING FOR EUROPE című, 4 CD-vel kiegészülő könyv, mely a neofolk stílus egészét áttekintő tanulmány. Andreas Diesel és Dieter Gerten rengeteg interjú, archív és friss sajtóanyag segítségével mutatja be az apocalyptic folk világát, a kezdeti időktől napjainkig. A művészi és a spirituális háttér felkutatásán túl megjelennek a könyvben a színtérhez kapcsolódó írók, művészeti és vallási mozgalmak. Az íróparos számos zenekart kertesett meg, hogy első kézből nyert információk adják meg a fejezetek gerincét. Kritikusok és a szcénát kívülről követő szakemberek szintén megszólalnak a lapokon. A CD-n többek között Scott Walker, Nico, Laibach, Death In June, Test Dept., Genesis P. Orridge/Thee Majesty, Sol Invictus, The Strawbs, The Royal Family And The Poor feat. Peter Hook (Joy Division/New Order), Blood Axis, Scivias, Fire + Ice, Hagalaz' Runedance, Magnet szerzemények szerepelnek. Infó: www.prophecy-productions.de.
Zenei téren ANTIMATTER (Planetary Confinenment), THE VISION BLEAK (Carpathia), TENHI (Tenhi III - maaäet) és LEAKH (Et Cetera) albumokra számíthatunk.

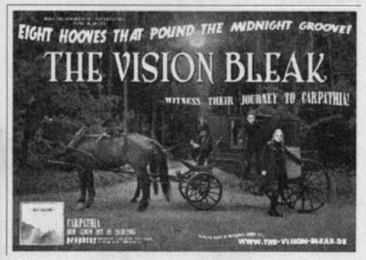

Sideshow Symphonies az új ARCTURUS album címe, melyen ismét elképesztően magas színvonalú avantgarde metalt hallhatunk. A norvégek új énekese a La Masquerade Infernale albumon már bemutatkozó Simen Hestnaes, aki évek óta tagja a Dimmu Borgirnak is, mint basszusgitáros.
Avantgarde metal kísérletek hazánkban is voltak, többek között az Evensong zenekar jóvoltából. A formáció sajnos már nem létezik, de a volt tagok közül Ágnes és Mihály 2003 óta THE MOON AND THE NIGHTSPIRIT néven zenél tovább. Az Of Dreams Forgotten and Fables Untold lemezük, mely hamarosan megjelenik, többek között az ősi, pogány magyar világon, és ezer más szépségen vezet keresztül éteri, neoclassical darabok segítségével. Támpontként a Dead Can Dance, az Arcana vagy az Ataraxia említhető, valamint kiadójuk elérhetősége: www.equilibriummusic.com.

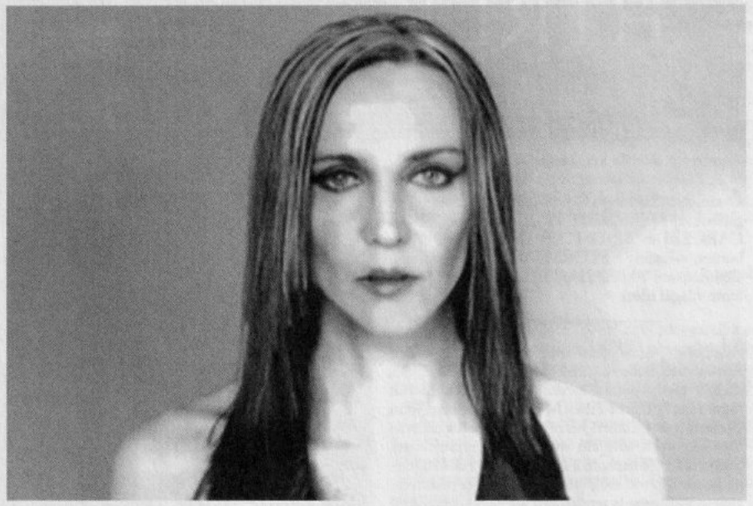

JARBOE

PROGRAMAJÁNLÓ

09.15. csütörtök, 18:30
Budapest, A38 hajó
MARDUK (SWE), MYSTIC CIRCLE (GER), PANCHRYSIA (BEL), AHRIMAN (H)
Jegyár: 3900 Ft elővételben, 4500 Ft a helyszínen.

09.16. péntek
IPARI SZAKADÁSOK – DJ's: Kraak, Sick-Ram, U-Lab
Budapest, Kashmir Undergound
Jelszó: Olvasztó

09.16. péntek 20:00
Budapest, Marco Polo Club
BLACK LEAVES, 5th SEASON

09.23. péntek, 22.00
Budapest, Gyáripari Romantika
ENTRÓPIÁ ARCHITEKTÚRA
www.szeg.org.hu

Az Ember folyamat, mi hatást gyakorol mindenkori környezetére; állandó változást jelent a tőle függetleníthetetlen valóságnak. Az IPAR egyszerségével próbál formát adni a léteznek, a célszerséget tekintve végső célnak, elpusztítva ezzel a természet született arcát. A pusztítás tégláiból építkező strukturális elv hatja át az alkotás indusztriális partját. A falakról és a falak lerombolásáról szól ez a történet. Mi teszi széppé, esztétikai keretté számunkra a célszerség idoljait és azok romjait? Miért térünk újra, s újra vissza a gyárak egyéntől elidegenedett utópiájába? Kollektivizmus, vagy rend utáni vágy? Az Ego vagy az Individuum? Ezekre a kérdésekre keressük a választ!

09.23. péntek
Budapest, KékYuk
IMPACT PULSE & NOTHING NADA (H), IMMUNOLOGY (CZE), Z-PROCHEK (SWE), COLONY 5 (SWE)
Jegyár: 2200 Ft elővételben, 3000 Ft a helyszínen.
www.ebmisdead.uw.hu

09.23. péntek 19:00
Budapest, Marco Polo Club
RELIKVIA, SOLAR SCREAM, BLANDISH

09.30. péntek 20:00
Budapest, Marco Polo Club
SENSE OF SILENCE, LATE

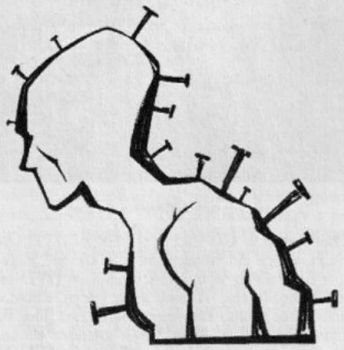

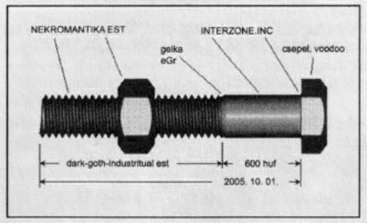

10.01. szombat
Budapest, Csepel, Voodoo
INTREZONE INC.

10.07-08. péntek-szombat 19:00
Budapest, Marco Polo Club
Rémálom a Nyár utcában - Best of Marco Polo Fesztivál
GIRE, THE DETHRONERS, DYAS, KARC + további zenekarok
afterparty: Jesper + Zero + Bence (LD50) + d4m4g3 (LD50)
Jegyárak: napijegy 700 Ft, két napra 1000 Ft.

10.14. péntek 20:00
Budapest, Marco Polo Club
THE MOON, NEVERLAND

10.25. kedd 20:00
Budapest, Kultiplex
THE LIVING JARBOE
Belépő: 2500 Ft

10.28. péntek 19:00
Budapest, Marco Polo Club
DOOMSDAY - My Dying Bride-est
11.11. péntek 20:00 Budapest,
Marco Polo Club
VARIOLA, FLOODLAND (AUT)

11.18. péntek 20:00
Budapest, Marco Polo Club
THE LEGENDARY PINK DOTS
afterparty: psychedelic wave night
DJs: Megyeri & Sokol (80asparty.hu)
Jegyár: Elővételben 2800 Ft, a helyszínen 3000 Ft.

12.18. vasárnap 19:00
Budapest, Petőfi Csarnok
OPETH - Ghost Reveries tour
Jegyár: November 10-ig 4500 Ft,utána 5000 Ft.

IMPRESSZUM

MAGNA zenei és kultúrális folyóirat
II. évf., 2. szám, 2005. ősz

Beszerezhető a Last Exitben, a Gabriel Gothic Shopban, a CD Pincében, a Hammer Zenebarlangban, a Sharkban, és Szegeden a Bahiában.

A MAGNA szerkesztését a Last Exit és barátaik végzik.
Megjelenik negyedévente; a következő szám december elején.

További információ:
lastexit@axelero.hu, www.lastexit.hu
Borítón: ACTUS

Vizuális megjelenés: fluidworkshop

ULTRAHANG EST

2005. október 10. Budapest, Fonó

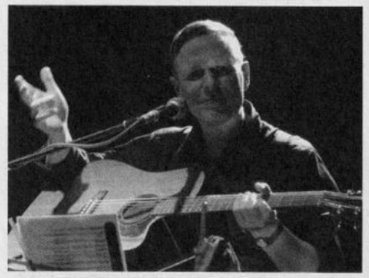

MICHAEL GIRA / ANGELS OF LIGHT

Sokan egész életükben arra várnak, hogy történjen velük valami, míg másokkal azelőtt megtörténnek a dolgok, mielőtt még elindult volna az életük. Jóval az Angels of Light, a legutóbbi nagy felfedezettje, Devendra Banhart útráindítása és a Young God Records megalakulása előtt, és igen, még jóval a korszakos jelentőségű Swans megalapítása előtt, Michael Gira tehetetlenül ült egy izraeli

börtönben, ahol másfél hónapig volt bebörtönözve vádemelés nélkül. Egy évvel korábban Amszterdamban ült, pedig még messze volt attól is, hogy autót vezethessen. Két különböző időpontban két különböző országban bebörtönözöttnek lenni – ez nem éppen egy ígéretes életút kezdete, ám mindez jól mutatja, hogy a fiatal Michael Gira már korai éveitől kezdve legalább csinált valamit. Míg más tinédzserek legfeljebb éjfél utánig kimaradtak vagy lázadó módon a padlásra jártak cigizni, Gira kétszer körbeutazta Európát hippikkel, kéregetve, hasist árulva, kemény munkát végezve német gyárakban, és megtapasztalva mit jelent küzdeni és életben maradni, tévedni és minden mást.

Nem vitás életének ez a vad indítása örökre meghatározta életét, befolyásolta a világról alkotott képét, legfőképpen a börtönben töltött idő ráébresztette az idő fontosságára a ma már 50 éves Girat-t, aki később is megpróbált jól gazdálkodni azzal. Miután az apja felkutatta Izraelben és visszaküldte az anyjához Kaliforniába, beiratkozott egy művészeti iskolába és alkalmi munkákból élt. Los Angelesben NO MAGAZINE címmel lapot kezdett szerkeszteni, éppen azelőtt, hogy az ország másik végében, New Yorkban elindult volna az underground „no wave" mozgalom.

A no wave zenekarok a punk zsigeri közvetlenségét nyújtották, szétszedtek számos finom dallamot, és megdöbbentették a közönséget a konfrontatív perfomanszaikkal. Igazán konceptuális művészet volt, és 1982-ben Gira NY-ba költözött, hogy részt vegyen benne. Részt vett Glenn Branca legendás gitárszimfóniáit előadó több tucat gitárosból álló kollektívájában. Mint számos interjúban elmondja, a Branca által, gitárszimfóniáiban kutatott masszív hangzás és hangerő ébresztette rá a zene erejére, s csak úgy, mint az ugyan innen érkező Sonic Youth hamarosan megalakította saját zenekarát, a Swans-t. Új, korábban nem hallott keménységű, hangerejű és magából dühöt kiadó mozgalom született, mely „zaj-rock" néven vált ismerté. A Swans több környező volt szocialista országban is játszott, ám Magyarországra soha sem jutottak el.

Tizenöt évvel később, a Swans olyan korszakos lemezeket tudhat maga mögött, mint a Filth, Cop vagy a Children of God, vagyis, ahogyan egy jelentős zenekartól elvárható, igazi zenei fejlődés magában hordozó életművel rendelkezik, s persze ennek megfelelően underground körökben jelentősnek mondható közönséggel is rendelkezet, ám Gira mindenfajta sajnálkozás nélkül feloszlatta 1997-ben a zenekart. Pedig az addigra egyre gazdagabban hangszerelt hangzással valójában úgy tűnt, hogy még csak a kezdetén voltak annak, hogy egy új alkotói csúcsra érjenek fel. De Gira ezzel nem ért egyet, számára ekkor már inkább teher volt cipelni „a világ legdurvább" zenekara címet, s hallgatni a rajongók hülye elvárásainak. Elvált Jarboetól, akinek minden bizonnyal köszönhető volt a zenekar hangzásában bekövetkezett váltás a 80-as évek végén. Még a Swans megszűnése előtt megpróbált továbblépni, több néven is anyagokat jelentetett meg, az egyik ezek közül az Angels of Light, melyet egy világ választ el a Swanstól, ugyanakkor annak legközelebbi rokona. Az Angels of Light valójában egy zenei közösség, amelyet Gira időnként összehív, feloszlat, majd újra összegyűjt. Az Angels of Light az elvárások terhe nélkül nyújtja neki a zenélés szabadságát, amikor ő akarja. A végeredmény, pedig éppen magának a porondmesternek kellemes meglepetés. „Ülök az irodámban,

és dalokat írok az akusztikus gitáron, és ilyenkor másokra gondolok és arra, hogy mennyire illenek a dalhoz – még ha játékukat nem is úgy képzelem, ahogy normális esetben zenélnének" – magyarázza. Embereket gyűjtök magam köré és velük hangszerelem a dalokat." Az új albumhoz, az Angels of Light Sing Other People–ra, Gira az Akron/Family segítségét nyerte meg, megkérve őket, hogy a hangszereikkel kísérjék őt.

Október 10-én az Ultrahang szervezésében a Fonóban hallhatjuk a két zenekart.

www.ultrahang.hu
www.fono.hu

PRAE

audiovizuális performance - 2005 szeptember 30. Budapest, Millenáris Park

19:00 – Rövidfilmek
Csálé nekrológ (Balogh Edina) – 25 min
Vége (Vécsei Márton) – 25 min

Urasima Taro tortenete (Mandula Éva) – 6 min
20:00 – Live Act
hang & látvány: rovar17

21:00 – Kísérleti elektronika

DJ: Haka, Oxybion
VJ: fluidworkshop

Irodalom

A Prae irodalmi és művészetelméleti folyóirat 1999 decembere óta folyamatosan megjelenik. Célja, hogy fiatal, akár kezdő írók számára is olyan publikációs lehetőséget biztosítson, ahol az ő szövegeik mellett már kanonizált szerzők írásai jelennek meg, valamint a magyar és a világirodalom műveit, tendenciáit, irányzatait elemző tanulmányok. E lapindításkor meghatározó koncepció miatt a Prae 5 év alatt mind a pályakezdő, mind a már befutott szerzők körében kedvelt orgánum lett.
A folyóirat élén álló tematikus blokk olyan témák kiválasztására törekszik, amelyekre érdeklődés mutatkozik a szellemi életben, ám feldolgozására más lapok, illetve könyvkiadók nem vállalkoznak. A tematikus számok nagy része általában peremműfajokat tárgyal (sci-fi, cyberpunk, fantasy, horror, média, Greenaway), a tömegkultúra és az „elitkultúra" újragondolásának szükségességét vetik fel.
A tematikus blokkokat Permutáció címmel szépirodalmi rovat követi, itt elsősorban mai magyar szerzők írásai kapnak helyet.
Moduláció című rovatunkban irodalomelméletileg megalapozott kritikák, tanulmányok találhatók a világirodalom és a kortárs magyar irodalom műveiről.
Coda névvel ellátott rovatunk úgy zárja le az egyes lapszámokat, hogy kitekintést nyújt a következő szám tematikájára.

Képzőművészet

Minden szám témájához, hangulatához találunk egy olyan képzőművészt, aki munkáival a szövegek, irodalmi alkotások, tanulmányok köré atmoszférát teremt. Havonta rendezünk kiállításokat, ahol a képzőművész személyesen, arccal-filozófiával is bemutatkozhat. Kiállításunk volt többek között a Merz Házban és a Bem Art Mozi & Caféban.

Film

A Prae – rövidfilmes DVD az irodalmi folyóirattal együtt jelenik meg. Célja egy olyan közeg létrehozása, ahol az eredeti gondolkodású, karakteres látásmóddal rendelkező vagy kísérletező filmesek és műhelyek bemutathatják munkáikat. A DVD egyelőre évente kétszer jelenik meg.
Havonta rendezünk filmvetítést, mely után a film létrejöttében kulcsszerepet játszó stábtag(ok)gal lehet kötetlenül beszélgetni, vitatkozni. Vagy a film rendezőjét, operatőrét állítjuk a kérdések keresztűzébe, vagy a magyar horrorfilm egyetlen alkotóműhelye esetében (Cruel World Team) a maszkmestert és a maszkokat.
Szintén havonta összehozunk egy-egy nagyobb lélegzetű Visual Performance-t, ahol a filmek után Visual Live Act, majd kísérleti zene következik (májusban: PRXT, szeptemberben: rovar17). A helyszínnek (Millenáis Park) köszönhetően a közönség nagy részét defloreáltuk, – az élmény kellemes volt.

Zene

Ezen felül a DVD-n kiemelt jelentőséget kap hasonlóan nem a struktúrában lévő kortárs zenészek munkáinak bemutatása (elektronikus zene, kortárs zene). A DVD-n egy zeneszerző az adott szám tematikájának hangulatához illeszkedő műveit közöljük. Készülő honlapunkon pedig az illető zeneszerző munkásságának bemutatását is tervezzük.

Kedvelt műfajok: minimál, kísérleti elektronika, noise, dark ambient, dark techno.

honlap: www.prae.hu
e-mail: prae@chello.hu

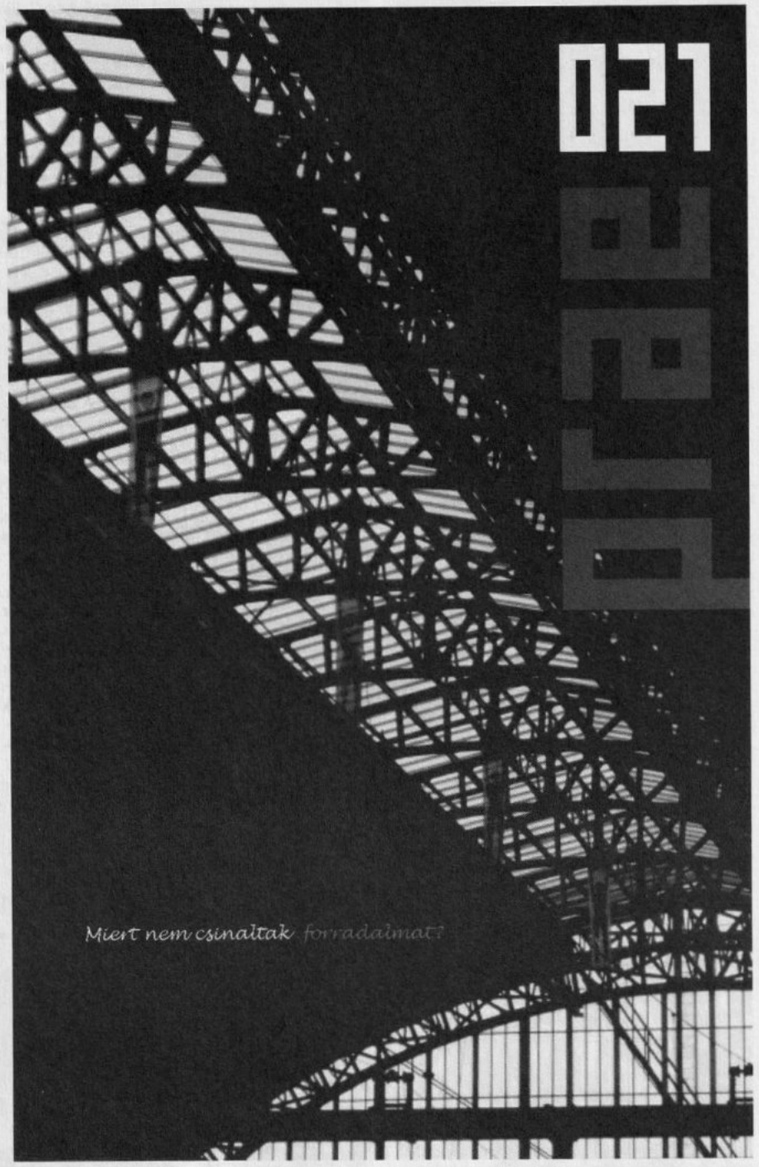

ACTUS

"Az ACTUS nem zenekar, hanem egy spirituális élmény, amely több síkon fejti ki hatását."

Vannak emberek, akik naplót vezetnek, s vannak, akik jobbára az emlékezetre bízzák az élet fontos eseményeinek rögzítését. Sokak a vágyak és a meg nem élt események kiváltotta sóvárgás koordinátarendszerében élik mindennapjaikat. Óvatosan, megfontoltan és bátortalanul.

A teljes intenzitással átélt, gyakorta küzdelmektől sem mentes pillanatok okozta derű csak kevesek kiváltsága. Azoké, akik örökösen az ego nyújtotta szűk keresztmetszet határainak tágításán fáradoznak.

Ha ez napló lenne, 2004. júniusából származna az első bejegyzés. Ekkor érkezett a 2005-ös fesztiválfellépésre vonatkozó felkérés a Wave Gotik Treffen szervezőitől. Ekkor már gőzerővel folytak a '98 óta készülő „Mandala" album felvételei. Érezhető volt, hogy a sors a lemez megjelenését, s a színpadi megmérettetést azonos pillanatra időzíti majd.

Ha ez napló lenne, bizonyosan szerepelnének benne az alkotás pillanatai, s a küzdelmeknek akár külön fejezetet is szentelhetne az ember. A visszahúzó erőkkel folytatott harcnak és azoknak a megismételhetetlen pillanatoknak, melyek az ember utolsó erőtartalékait mozgósítják. Visszamenőleg bizonyára érdekes lenne olvasni arról, miképpen tudja kipihenni az emberi szervezet 10 órai fizikai- és 12 órai szellemi megpróbáltatás fáradalmait egy autópálya

parkolójában. Sőt ennél még sokkal érdekesebb, izgalmasabb személyes vonatkozású események is helyet kaphatnának. Akár szórakoztató is lehetne. De mindez magánügy, s magánügyekkel csak ostoba emberek traktálják a környezetüket.

A fontos pillanatokat rögzíti az emlékezet. Azokat a pillanatokat, amikor egymástól látszólag távoli kulturális közegben élő embereket egy fontosnak vélt ügy közös nevezőre hoz. Azokat a pillanatokat, amikor a közös cél érdekében vívott, olykor emberfeletti küzdelem révén új barátságok születnek; amikor 72 óra leforgása alatt úgy kell átalakítani egy hónapokon keresztül felépített performance dramaturgiáját, zenei- és vizuális anyagát, hogy közben az embernek még Lipcsébe is el kell jutnia; amikor egy hotelszobában pihenés helyett kényszerűségből hangstúdiót rendez be az ember, s az előadás előtt egy órával készül el a zenei anyag átalakításával; amikor az előadás helyszínére érve, a zuhogó esőben 200 méter hosszú sor várja a bejárat előtt, miközben a szcéna világsztárja már 20 perce a színpadon zenél; amikor előadás közben eltűnik a zenei alapokat tartalmazó sztereo sáv egyik csatornája, de a világ minden tájáról összesereglett több száz fős közönség irányából olyan szeretet árad a színpad felé, ami még ekkora malőrön is átsegíti az embert.

Hosszú folyamat végeredménye volt az, ami 2005. május 14-én 22:30 és 23:20 között, a lipcsei Anker színpadán történt. Több szemtanú szerint, ha csak röpke 50 perc erejéig is, de olyan pozitív erőterek váltak szinte tapintható valósággá, melyeket csak szertartások idején érez az ember. Akkor, amikor a szellem felülemelkedik a testen és súlytalannak érzi magát az ember. Emberfelettinek.

Az ACTUS egyike azon kevés honi együttesnek, kik eljuttatták és eljuttatják hírünket a világba. Grandiózus zenéjük a post industrial, a klasszikus vagy a neofolk stílusok mellett ezernyi egyéb hatást vonultat fel, és forraszt egységbe albumról albumra. A mindenkori lemezcímek hűen tükrözik ezt a készséget – a most megjelent Mandala is. Az új dalok a hét éves szünetet tökéletesen áthidalva simulnak bele a csapat munkásságába, ugyanazt a harmóniát nyújtva, mint amit megszokhattak a mindig szárnyaló formáció hívei. Kérdéseinkre a zenekar alapítótagja válaszolt. (P.P., S.Gy.)

Mikor kezdtél érdeklődni a zene iránt, hogyan jutottál el a zenekar-alapításig?

Gyermekkorom jelentős részét egy parókián töltöttem, ahol zenetanár nagynéném és kántor keresztapám jóvoltából, a zongorától a csembalón át, a templomi orgonáig lehetőségem volt hangszeres ismereteket és némi gyakorlatot is szerezni. Kamaszkorom óta foglalkozom zenekészítéssel.
Az ACTUS 1987-es létrehozásakor zenei törekvéseim formába öntésén túl spirituális élményeim vezéreltek. Kezdettől egy olyan projectben gondolkodtam, amely metafizikai síkon megfogalmazott üzenetét képes komplex, egyedi formanyelv segítségével kifejezni.

Milyennek láttad az ACTUS-t megalakulásakor, milyen változásokon ment keresztül a zenekar, és pályáján hol tart jelenleg – akár a tagokat érintő személyes szempontból, és a formáció egészét tekintve művészi szempontból?

Tevékenységünk a pop-rock műfaji határain messze túlmutatott, mind a produktumok, mind azok elkészítésének módja terén. Az ACTUS olyannyira nem tipikus zenekar, hogy sem a szerzők, sem az előadók, de még a közreműködők neve sem tűnt fel a kiadványokon, s ehhez a személytelen attitűdhöz máig konzekvensen ragaszkodunk. Nos még az úgynevezett neofolk szcénára is elmondható, hogy valójában épp úgy pop ikonokat hoz létre, mint bármely stílus a rockzene létrejötte óta. Az ACTUS számomra nem zenekar, hanem egy spirituális élmény, amely több síkon fejti ki hatását. Akihez hanghordozó formájában jut el, egy spirituális-akusztikai élmény részesévé válnak, színpadon, filmen mindez képi hatásokkal egészül ki.
Visszatekintve az elmúlt 18 esztendőre, maga az ACTUS pályafutása sem nevezhető tipikusnak. Sosem volt erős oldalam az adminisztráció, de emlékezetem szerint közel harmincan fordultak meg az évek során ebben a projectben. Sokuk eleve alkalmi közreműködőként csatlakozott, de akadtak olyanok, akik egyszerűen kifáradtak, s olyanok is, akik eleve egy-egy alkalomra csatlakoztak.
A kilencvenes évek elején volt egy jól érzékelhető hazai és nemzetközi érdeklődés, Petőfi Csarnokbeli előadásainkra rendre 900-1100 néző váltott jegyet, egy-egy felvételünket még a Magyar Rádió is sugározta, külföldön tízszeres áron cseréltek gazdát az első lemez példányai, jónevű terjesztők kezdtek foglalkozni velünk. Ezután az élet úgy hozta, hogy más elfoglaltságok következtében a '93 táján beinduló német konjunktúrából épp kimaradtunk. Az első album után a közönség egy része számára nehezen feldolgozható meglepetést okozott a '95-ben megjelent „A Megnevezhetetlen" (Das Unbenennbare címen forgalmazott) album. A korábbi viszonylag aktívabb színpadi tevékenység is éveken át szünetelt. Azután 1997-ben elkészült a trilógia harmadik darabja, a „Sacro Sanctum", színpadra állítottunk egy három órás jubileumi koncertet, megjelentettünk egy kétszámos, speciális anyagot, majd úgy döntöttünk, hogy a következő album elkészítéséhez hosszú időre lesz szükségünk. Hét esztendőn át tulajdonképpen teljes csendben dolgoztunk. Idén májusban azután megjelent a „Mandala", kiemelt pozícióban léptetett fel bennünket a világ legnagyobb presztízsű alternatív zenei fesztiválja a Wave Gotik Treffen és május óta minden eddiginél komolyabb érdeklődés tapasztalható irányunkban. Már kéttucatnál több méltató cikk, recenzió jelent meg a szcéna szinte minden mértékadó orgánumában angolul, németül, franciául, olaszul, finnül és oroszul. Az érdeklődés töretlen, az egész szcéna pozitívan fogadta az ötödik albumot és egyre nagyobb esélyt látok arra, hogy belátható időn belül 6-10 európai városban, köztük Budapesten is színpadra lépjünk egy olyan multimédia előadással, melynek gerincét a lipcsei műsorunk fogja jelenteni, de időtartamát tekintve lényegesen hosszabb lesz.
Eközben készül egy új album, további három vázlatainak kidolgozása is folyamatban van. A lipcsei felkérés kapcsán egy olyan csapat szerveződött, mely minden eddigi ACTUS felállásnál ütőképesebb, s humán vonatkozásait tekintve is jóval több annál, mint ami napjaink felszínes emberi kapcsolatait jellemzi.

Mit jelent az ACTUS név és a MANDALA logó?

Alapvetően tettet, rítust, szakrális beavatást. Továbbmenve: Archaic Cultic Tradition United in a Society a mozaikszó jelentése. A szimbólum, mint minden mandala-struktúra, a mindenség egy kódolt üzenetét rejti. Számomra egy spirál, labirintus közrefogta centrális pontot, alapállást, melyet a szüntelen körforgás épp úgy jellemez, mint a centrumból az égtájak felé áramló pozitív energia.
Talán mottóként az első lemez azonos című számának szövege szolgálhatna: „Páklyává lenni. Átmenteni a pusztulás óceánján túlra, a Mindenség Örök Esszenciáját."

Milyen érzésekkel tekintesz vissza az ACTUS eddigi munkáira, az öt megjelent albumra és a Lélekjelenlét filmre?

Ambivalens érzésekkel. Alapjában véve képes vagyok már minden eddigi kiadványt kívülállóként meghallgatni, megtekinteni, azonban alkalmanként képtelen vagyok függetleníteni magam a személyes élményektől. Számomra minden eddigi munka olyan élményt jelent, amely figyelmes elmélyülést feltételezve nem csupán felkavaró, de megnyugtató érzésekkel ajándékozza meg hallgatóját. A sötét tónusok olykor megsemmisítő erővel törnek a felszínre, de mindig ott a feloldozás, a katarzis lehetősége.

Az új album, a Mandala hét év elteltével jelent meg tavasszal. Elmondható, hogy a Sacro Sanctum és a Mandala más-más korszakban és közegben jelent meg. A két album miliője/befogadói/hallgatói között milyen hasonlóságok és eltérések vannak véleményed szerint?

Amennyire én érzékelem, a közönség két részre osztható. Sokan a kezdetektől figyelemmel, számosan kitüntetett figyelemmel kísérik az ACTUS pályafutását. Mások számára teljesen ismeretlenek a „Sacro Sanctum" előtti munkái. Nem egy levelet kaptam, amiben az elmúlt évek legjelentősebb kiadványaként értékelik a „Mandala" albumot, ami rendkívül megtisztelő. Rengeteg értelmes emberrel kerültünk kapcsolatba, ami örömteli. Akadtak néhányan, akik arról tájékoztattak, hogy alapvetően gyűlölik az elektronikus zenét, de az, amit a „Mandala" nyújtott egészében számukra, minden előítéletüket eloszlatta.

Mandala az új album címe, illetve az ACTUS logo is egy mandala. Ennek okán tekinthető-e úgy a lemez, mint visszatérés a gyökerekhez, vagy akár, mint egy szellemi újrakezdés?

Minden nap újrakezdjük és ez számomra lehetetlen a gyökerek folytonos kutatása nélkül. Régóta adósa voltam egy albummal annak a szimbólumnak, ami fontosabb, mint a saját sorsom. Ez az első olyan lemez, aminek az elkészítése során nem kényszerültünk kompromisszumokra. Hihetetlen, mondhatni heroikus küzdelem vitt a végkifejletig és ez vélhetően mások számára is tetten érhető.

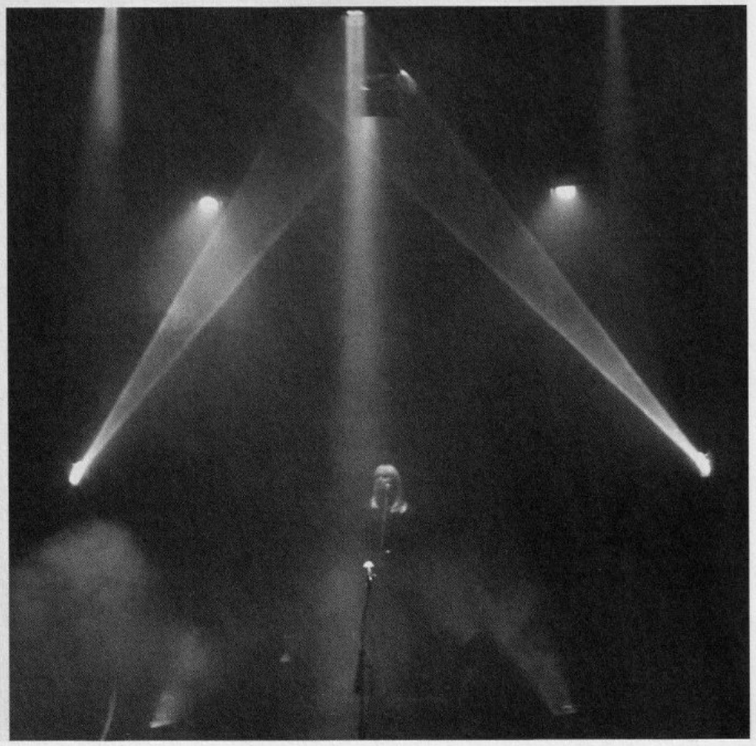

Az ACTUS egyik legmarkánsabb vonása a többszólamúság és a komplex dalstruktúrák használata. Az új lemezre ez szinte hatványozottan igaz…

Egy kezemen meg tudom számolni azokat a koncertélményeimet, amelyek során nem kezdtem el unatkozni az első 20 perc eltelte után. Rettenetesen tud untatni ugyanis az, hogy a zenekarok elsöprő többségének van egy úgynevezett stílusa, ami lényegileg egy viszonylag egyszerűen körülhatárolható koordináta rendszerbe kényszeríti a előadót és a hallgatót egyaránt. Ez már csak azért is furcsa számomra, mert évszázadokkal ezelőtti szerzők – egy a mainál elvileg jóval egyszerűbb kulturális-politikai-gazdasági berendezkedésű világban született – művei mind többszólamúságukat, mind matematikai struktúrájukat tekintve lenyűgöző élményekben részesítenek; miközben a kortárs szerzők derékhada, már primitivitás vonatkozásában olyannyira alulmúl bármilyen várakozást, hogy az egy közép-afrikai törzsi zenészt is megdöbbentene.
Zeneileg az ACTUS mindenképp az elemelkedésről kell szóljon. Strukturálisan összetett, dallamiságában többrétegű, ritmikailag a négynegyedtől elrugaszkodó darabokban gondolkodunk.

Van-e valami konkrét szellemi alapja/háttere – irodalmi, filozófiai, politikai – a négy Mandala szerzeménynek?

Konkrétan Hamvas Béla egyik grandiózus munkájának sokadik olvasása közben találtam megfeleléseket a bennem megfogalmazódó gondolatokkal.
Én a világot komplex organizmusnak tekintem. Számomra nem létezik entitásként értelmezhető irodalom, politika, film, zene, gasztronómia, természettudomány. Ezek egy összefüggő rendszer elemei. Megragadni azt, ami az ember isteni természete, s adott esetben megkísérelni meghaladni azt – nos ez olyasfajta kihívás, ami képes egy egész életen át ébren tartani az érdeklődésemet.
A „Mandala" ugyanakkor a szemlélődés akusztikai kulisszája is. Megesik, hogy magam is órákon át fürkészem a csillagos eget, hallgatom víz csobogását. Ezek is épp olyan fontos pillanatok, mint amiket heroikus küzdelem idején átél az ember.

Mik a reakciók az új albumra, és ezek tükrözik-e a saját érzéseidet?

Mint említettem, egyértelműen pozitív reakciókkal találkoztam eddig. Még a szcéna egyik mértékadó holland orgánuma, az amúgy nem épp' lelkes hangvitelű írásairól ismert Funprox sem tartózkodott a lelkes pozitív jelzők használatától. A francia-svájci Heimdallr mind a lipcsei előadást, mind az albumot hosszasan méltatta, akárcsak több német, belga, angol, francia és olasz magazin. Nemrégiben komoly koncert-felkérés érkezett Archangelskből. Az európai vevőkön túl, már a „Mandala" eljutott Argentínába, Brazíliába, az Egyesült Államokba. A német Orkus magazin következő számához mellékelt CD-jére beválogatta a „Spirál" című kompozíciót. Összességében mindez reményre ad okot. Hazudnék, ha azt mondanám, hidegen hagy, ha megbecsülik a munkám. Azt gondolom, mi őszintén, felelősséggel, valódi értékeket hoztunk eddig létre, s ennek megbecsülését nem kell szégyelljük.

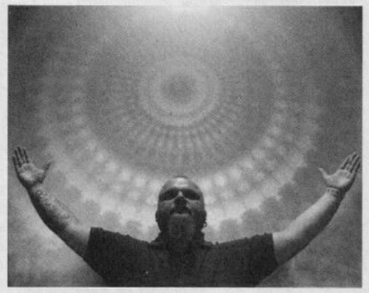

20 éves „underground státusszal" a hátad mögött, mit gondolsz az azóta kialakult, neofolk közeli, neoclassical, martial industrial, stb., stílusokról?

Én a föld alatt épp úgy kellemetlenül érzem magam, mint szédítő mélységbe tekintve :).
Mint minden műfajban itt is vannak értékes produktumok és sarlatánok, kóklerek által összekendácsolt fércművek. Amit mindenképp pozitívumként tudok értékelni az az, hogy arányaiban talán ebben a műfajban a legtöbb az igényes munka.

Fiatal, most alakuló zenekaroknak milyen tanácsaid lennének?

Tapasztalataim szerint, az utánunk jövő korosztályok már a mi tanácsainkra a legkevésbé sem kíváncsiak. Viszonylag hamar, relatíve komoly tudásra tesznek szert, ami elbizakodottá teszi őket. Én mindig tisztelettel viseltettem az előttem járók irányában, a mai generációkat inkább a rombolás, mint az építés jellemzi – az emberi kapcsolatok területén is.

Vannak-e ismét multimédiás terveid, illetve milyen terveid vannak a jövőre nézve?

A „Mandala" forgatókönyve már hónapokkal ezelőtt elkészült. Egy egész estés animációs filmben gondolkodunk. Eredetileg egy grandiózus, nagy költségvetésű produkcióban gondolkodtunk, de úgy döntöttünk, hogy inkább olyasmibe kezdünk, amit magunk is végig tudunk vinni. Egy egészen sajátos képi világot szeretnénk felépíteni, s ennek közbülső kísérleteit az előadásaink alkalmával a közönséggel is folyamatosan megismertetjük majd. Az ACTUS ma, akár csak a kezdetek idején, ismét multimédia project. A vizuális szakemberek, akik nemrégiben csatlakoztak hozzánk, olyan kvalitásokkal rendelkeznek, melyek kellő alkotói invencióval és alázattal párosulva, figyelemre méltó alkotások létrejöttét garantálhatják. Annak idején a „Lélekjelenlét" is egy egyedi látásmódot tükrözött. A „Mandala" az akkori koncepcionalitást egy még egyedibb képi világgal fogja összeolvasztani. Túlnyomórészt saját nyersanyagokkal dolgozunk. Az előadások vizuális anyagának látható végeredménye a helyszínen születik. Az sem elképzelhetetlen, hogy a filmet végül egy olyan előadás alkalmával rögzítjük majd, amelyet mindannyian a legjobbnak ítélünk. Mindenképp szeretnék teret engedni a spontaneitásnak.
A tervezett turnét megelőzően szeretnénk megjelenni az „Essence" munkacímű albummal. A „Mandala" előtti lemezeink közül már egy sem kapható, ezért többek kérésének eleget téve úgy döntöttünk, hogy újra elkészítjük korábbi darabjainkat. Lesznek olyan számok, melyek az eredeti hangszerelésben, tökéletes megszólalásban lesznek hallhatóak, s lesznek olyanok, amelyeket szinte újraírunk. Mindezek mellett szeretnénk egy vadonatúj felvételt is szerepeltetni az albumon, mely várhatóan az eddigi leghosszabb lemezünk lesz. Lehetőség szerint a „Lélekjelenlét" DVD-t is szeretnénk megjelentetni, majd ezután elkészíteni azt az albumot, amelynek a vázlatai a „Mandala" stúdió munkálatainak idején születtek.

www.actus.hu

THIGHPAULSANDRA

...elmerültünk a szintetizátorok és a krautrock világában.

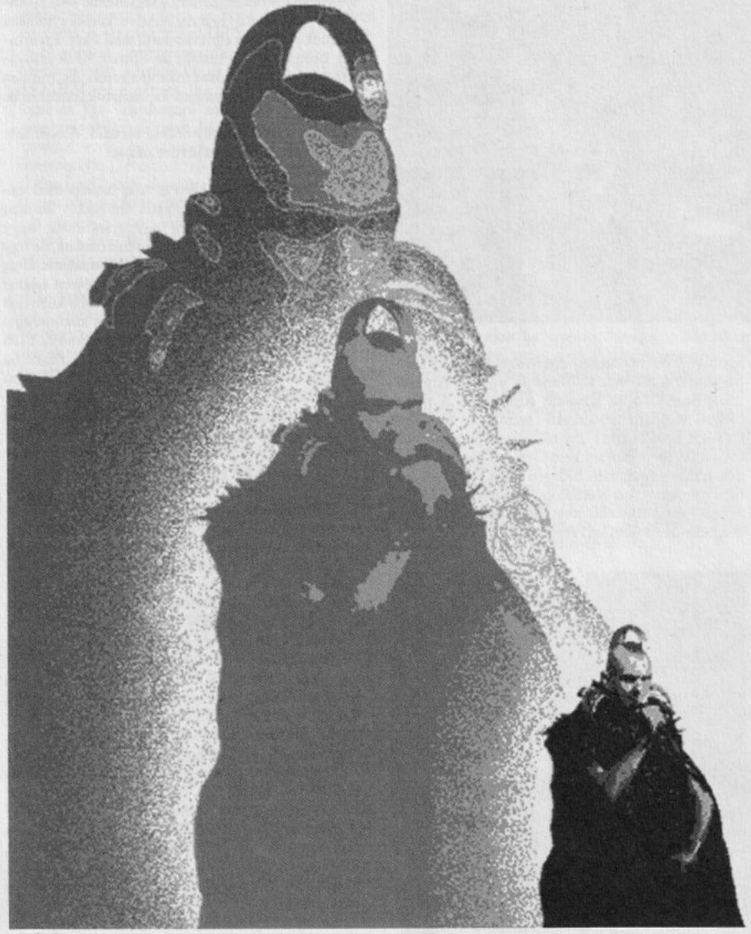

A tavasszal megrendezett Ultrahang fesztivál egyik legérdekesebb fellépője a brit Thighpaulsandra, és performance csoportnak is beillő zenekara volt. Az esti koncert előtt egy kellemes ebéd közben beszélgettünk a kísérleti, avantgarde pop és rock egyik nagymesterének számító billentyűvirtuóz Thighpaulsandrával. (P.P., R.S.ZS.)

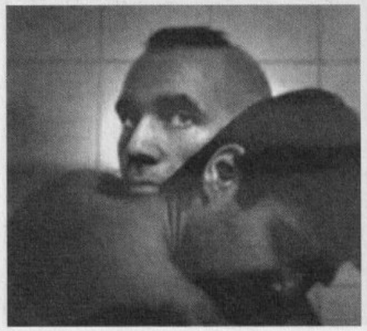

Kezdjük a beszélgetést azzal, hogy hogyan kerültél kapcsolatba a zenével!

Elsősorban a családom révén, hiszen édesanyám operaénekesnő, édesapám zenész. Másodsorban az iskolát említeném. 13 éves koromtól foglalkoztam komolyzenével: tanulmányoztam többek között Bartók kvartettjeit és a II. Zongoraversenyt. Érdeklődtem a popzene iránt is, de a szüleim eltiltottak ettől a műfajtól, és csak akkor tudtam rádiót hallgatni, amikor a bejárónőnk takarítani jött, mert olyankor nem voltak otthon. Titokban ismertem meg a Beatlest-t. Iskolás koromban aztán kapcsolatba kerültem a progresszív rockkal: Emerson Lake and Palmert hallgattam, és a Led Zeppelin második albumát. Eleinte nem értettem ezt a zenei formát, de fokozatosan megszerettem. Ebben az időben fedeztem fel Stockhausent és Pierre Schaffert is. A szüleim egyébként ma sem szeretik, amit csinálok, de elfogadják. Mindig csak komolyzenei koncertekre vittek: Beethovent, Bachot, Kodályt, Sztravinszkijt szerették a leginkább, és rajtuk kívül szinte senkit. A hangversenyeken az ragadott meg, ahogy ezeket a műveket előadták. Azt hiszem, a szüleim szerették volna, ha a komolyzene irányába indulok el, de túl lusta voltam hozzá. Kicsit meg is bántam, hogy annyira keveset gyakoroltam, de egyedül a harmóniák foglalkoztattak, és így az érdeklődésem fokozatosan Sztravinszkij és Bartók irányába fordult, mert sokkal érdekesebb harmóniai szerkezetekkel dolgoztak, mint Beethoven vagy Bach. Walesben nőttem fel, és ott ez számított egyfajta lázadásnak a '70-es, '80-as években, mert amúgy Londonon kívül nem lehetett igazán lázadni. Az akkor zajló felforgató események csak az újságokon keresztül értek el minket, és az a mozgalom, ami kibontakozott ebből, el is halt, mire Walest elhagytam. Hiába voltam csak 150 mérföldre, azt mondhatom, hogy 10 évvel le voltam maradva. Ma, az internet és a televízió korában ilyesmi már nem történhetne meg, de a '70-es években még más volt a helyzet. Emlékszem például, hogy 1976-ban láttunk néhány punkot, de csak nevettünk rajtuk.

A '80-as éveket hogyan látod? Mit indított el a Throbbing Gristle, a Psychic TV vagy a 23 Skeedo?

Ezek a formációk valóban másban gondolkodtak. A művészet bevonásával tették érdekesebbé a zenét. Egyébként én magam akkoriban még nem gondolkodtam saját zenekarban. Háttérzenész voltam, de dolgoztam hangmérnökként is, például az INXS-nek. Számos pop albumon hallható a játékom. Két cimborámmal alapítottunk egy Bon Jovi-jellegű zenekart, a megfelelő klisékkel: nagy haj, gitárszólók, szűk nadrágok, stb. Nem fogom letagadni, hogy ez is egyfajta hatásom, mert minden lehet érdekes valamilyen szempontból, bármilyen perverz is. Az ilyen zene mind a mai napig uralkodik rajtam sajátosan beteges látványvilága folytán. Aztán találkoztam Julian Cope-pal, és teljesen elmerültünk a szintetizátorok és a krautrock világában. Elkészítettük a Transporting című számot, és ez a szerzemény új korszakot nyitott munkásságomban.

A Thighpaulsandra project később, kicsit talán megkésve, indult útjára. Mi a véleményed erről?

Elég elfoglalt voltam, sokat dolgoztam Juliannel, és egy ilyen vállalkozásba csak akkor fog az ember, ha tényleg van ideje. Lemezeimen rengeteget dolgozok, fél évig is eltart a kreatív munka. A folyamat lassú, bár minden nap hozzáteszek valamit az anyaghoz. Fontos viszont, hogy ezzel a módszerrel elégedett vagyok. Az ötletek gyorsan születnek, de amíg dallá formálom őket, nagyon sok idő megy el. Egy-egy téma drasztikusan is megváltozhat eredeti alakjához képest. A kezdeti időkben a Thighpaulsandra csupán engem jelentett, ma már egy zenekar, mert szeretek másokkal dolgozni. Szeretem azt a hatást, amit a tagok a zenémre gyakorolnak, és azt is, mikor mindenki szabadjára engedi magát,

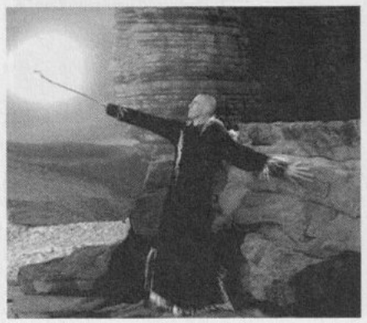

hogy azután lefordítsam a végeredményt Thighpaulsandra-nyelvre. Ha minden dalt egyedül jegyeznék, akkor előbb-utóbb bezárnának az ötleteim. A saját megoldásaim köréből nem tudnék kitörni. Ha mások is részesei a dalszerzésnek, akkor rengeteg érdekességre számíthat az ember. Ezért is dolgozok minden albumon másokkal, a dobost leszámítva, mert vele fantasztikusan sokban hasonlítunk.

Az a művészi mentalitás, ami korábban szóba került, rátok is jellemző...

Igen, van is belőle bajunk. A lemezborítók mindig problémásak. Gyakran használunk homoerotikus képeket, és bár a kiadó tudja kezelni az ilyesmit, mindig van valaki, aki nem. Legutóbb a Double Vulgar borítójának képei okoztak bonyodalmakat. Az egyik képen egy teleírt testű, elgyötört arcú férfi van, akit a nyakánál fogva húznak ki a fürdőkádból. A CD-nyomó üzemmel alig tudtunk zöldágra vergődni emiatt, mert nem akarták összerakni a CD-t a borítóval. Volt, aki attól félt, hogy a vámosok pornográf terméknek hiszik a CD-t, és így nem merték azt importálni. Pedig Peter Christopherson szerintem zseniális munkát végzett a borítóval.

A jelenség elég furcsa, mert van, aki gond nélkül dolgozhat ennyire személyes képi világgal.

Nos, igen. Ha te vagy Larry Clark, és van befolyásod ilyen téren. Clark azért tudta megcsinálni a Kölyköket, mert ő Clark. Ha van – bármennyire elenyésző – underground jellege is egy ugyanolyan témának, akkor az már pornográfia. Hiába voltak problémái Angliában a Ken Park terjesztésével, mégis évek óta megy. Mi egy ilyen helyzetet nem tudtunk volna kezelni, mert a szintünkön annyi is elég ahhoz, hogy el legyünk vágva, hogy valakit idegesítsen a lemezünk.

Új CD-d, a Double Vulgar II most jelent meg.

Igen, most adtuk ki, de egy éve készen van már. A World Serpent kiadó bezárt, és kellett egy kis idő, amíg rendeződtek a dolgok. Mikor Christopher megkeresett a Beta Lactam részéről, akkor tudtam, hogy ismét beindultak az események, és folytathatom a Double Vulgart. A két album néhány dala egyszerre született, így mindenképpen szerves folyatásról beszélhetünk. A Double Vulgarhoz hasonlóan most is nagyon sok anyag készült, ami ismét dupla lemezt eredményezett. A hangulat a két album között nem változott sokat, most sem könnyű befogadni a dalokat. Rengeteg stílust vonultatnak fel a Double Vulgarok, és a második rész talán még szerteágazóbb, mint az első. Az elektroakusztikus részek mellett glam és dzsessz elemekkel lehet találkozni, meg persze az amúgy szokásos dolgaimmal.

Milyen ideológia vagy mágikus praxis húzódik alkotásaid mögött?

Munkáimat nem jellemzik ezek a dolgok. Akkor foglalkoztam intenzívebben ilyesmivel, amikor megismerkedtem Karl-al. Amit általa megismertem, arra mind a mai napig támaszkodom.

Ismered Austin Osman Spare munkásságát?

Igen, és rendkívül érdekesnek találom. Jhon Balance-nek volt hatalmas Spare-kollekciója. Száz festménynél is több volt a birtokában. Korábban lett volna lehetőségem rá, hogy én is vegyek, és sajnálom is, hogy nem tettem, mert manapság rengeteget érnek a képei. Az összes festménye nagyon jó, de van egy-kettő, ami mindent felülmúl. Simon, a Cyclobe tagja szintén rendelkezik néhány eredetivel, de Jhon számított a legnagyobb gyűjtőnek. Neki egyébként Crowley képei is voltak, annak ellenére, hogy a mester rajzkézsége a legteljesebb mértékben alulmúlta mágikus képességeit, ha engem kérdezel.

A Thighpaulsandra mellett tagja vagy a Spiritualizednak is. Mainstream amit csináltok?

Fél-mainstream: Angliában és az Államokban van nagyobb közönségünk. A lemezeink sosem egyértelműek. Jason Pierce, a zenekar másik tagja ontja az érdekes ötleteket, és a Spiritualized stílusa mindig az ő ízlését követi. Kezdetben ridegebb, mechanikus dalokkal rukkoltunk elő, és ahogy Jason érdeklődni kezdett a blues, a country, a soul, és a gospel iránt, minden hatás utat talált a Spiritualizedba. Ezekkel az ingadozásokkal hol a főáramlathoz, hol az undergroundhoz tartozunk. Most talán kezd megint befogadhatóbb lenni a zenénk.

Szeretnénk megkérdezni a véleményedet néhány kollégáról! Kezdjük volt zenésztársaddal, Julian Cope-pal!

Kapcsolatban vagyok vele még mindig, pedig vele hosszútávon elég nehéz! Például ő sem szereti a lemezborítóimat. Időközben apa lett, és politikailag korrekt. A határt máshol húzza meg manapság. Ettől eltekintve néhány éve is dolgoztunk együtt, az Odin albumán. Személy szerint nem szeretem az ambientes számait, viszont nagyra értékelem, mint dalszerzőt.

Steven Stapleton

Vele sosem dolgoztam együtt, de zenekara, a Nurse With Wound mindenképpen hatott rám, habár csak bizonyos fokig kedvelem. Túl sok benne a folk-vonás, szerintem, de persze ez nem elsőre tűnt fel. Először csak a zajt hallottam ki belőle, aztán a dzsesses megoldásokat, míg végül megértettem, hogy Steven rengeteg forrásból merít. David Tibet mondta egyszer, hogy ő a világ legjobb zenésze. Mivel nagyon jó barátok, azt hiszem, tőle ez igaz is, én viszont annyit mondok csak, hogy nagyon jó zenész.

David Michael (korábban Tibet)

Most költözött Glasgowba, mert Londont nem bírta tovább, vagy talán a múltját.

Genesis P.Orrigde

Férfi mellekkel – öregasszony, Genesis hanggal. New Yorkban lakik, és nem hinném, hogy valaha visszatér Angliába, mert egy olyan embernek, mint ő, túl elnyomó az itteni társadalom. Talán még az amerikai is. Még az sem kizárt, hogy a COUM Transmission miatt gondjai lennének a törvénnyel. A brit polgári légkör eléggé megromlott az utóbbi időben. Egy hasonló módon merész művészi igényű csoport (vagy ember) ma jobban teszi, ha vigyáz, hogy mit mond, vagy tesz.

Douglas P.

A színtér egyik legfurcsább alakja. Boyd Rice és Albin Julius kitart mellette, de Douglas amúgy nagyon sok szálat elvágott, és emiatt sokaknak úgy tűnik, hogy bezárkózott a saját világába. Simon Norris a Cyclobe-ból talán többet is tud, mert annak idején, még a Coil-lal készítettek egy Kameradschaft remixet. (Simon Norris korábban a Death in June tagja is volt. - a szerk.)

Antony Hegarty

Antony benne van az újságokban, rajta van a címlapokon. Mostanság már a nem kimondottan zenei magazinoknak is sorra adja az interjúkat. Egyrészt azért, mert rendkívül kedves és kellemes ember (magam is ismerem személyesen), másrészt profi háttere van. Geoff Travis a managere, és a Rough Trade adja ki a lemezeit. Lou Reed segített neki nagyon sokat, és állandóan szerepelnek egymás lemezein.

Jhon Balance

A halála rettenetes tragédia. Sajnos nem mondhatom, hogy váratlanul ért, mert mindannyian tisztában voltunk vele, hogy ez előbb-utóbb bekövetkezik. Tudat alatt szinte számítottam a hírre, így nem is akkor vált fájdalmassá, amikor Sleazy felhívott, hanem később, mikor hiánya kezdett valóban kézzelfoghatóvá válni. Jhon a halálakor nem volt a szokásosnál rosszabb bőrben; a hanyatlás nem fokozatosan következett be. Hol jobban volt, hol teljesen kicsúszott a kezéből az irányítás. Az utóbbi időben pont jobb korszakát élte, kreatív volt és nagyon jó társaság. Dublinban voltunk a halála előtt néhány héttel, és remekül éreztük magunkat! Sajnos az alkoholfüggősége miatt a baleset lehetősége mindig megvolt. Az öngyilkosság nála nem merült fel, egyedül az alkohol jelentette a problémát, főleg, hogy az otthona nagyon is veszélyes volt. Egy régi, nagy belmagasságú házban élt, ahol magas lépcsőfokok vittek fel az első emeletre a kőburkolatú földszintről. Esélye sem volt a túlélésre, mikor lezuhant. Nagyon elszomorít, hogy egyikünk sem tudott tenni érte semmit, holott láttuk már hasonlóan veszélyes szituációkban, mikor részeg volt. Az volt a baj, hogy nem tudta, hol a határ. Előfordult olyan is, hogy miután kiszabadítottam a vodkásüveg-rengetegből, átvittem magamhoz, hogy kicsit összeszedje magát. Azt hiszem, azért nem tudta mégsem letenni a poharat, mert lelkiekben nagyon sokat szenvedett.

www.thighpaulsandra.com

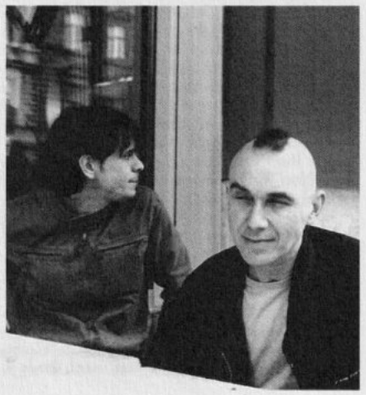

COIL

Feltekeredő égboltozat - in memoriam Jhon Balance

A Coil munkásságának feltérképezéséhez érdemes visszatekinteni a két alapító tag, Jhon Balance (aka Geoff Rushton) és Peter "Sleazy" Christopherson hetvenes illetve nyolcvanas években kezdődő munkásságára. Christopherson először 1974-ben látta a Genesis P.Orridge által vezetett COUM Transmission egyik performenszét, és nem sokkal az előadás után csatlakozott a csapathoz. Ezután nem sokkal a művészeti kommandó átalakult zenei terrorszervezetté, és Monte Cazazza hathatós segítségével elindítójává lett az industriális mozgalomnak. Balance és Christopherson még a TG ideje alatt ismerkedett össze. Balance fiatalkorában már fanzine-t készít kedvenc előadóiról. Érdeklődése igen korán a mágia és sámánizmus felé fordul. A Throbbing Gristle 1981-es feloszlásakor Christopherson Genesisszel együtt megalakítja a Psychic TV-t, és nem sokkal később Balance is csatlakozik az okkultúrális társasághoz. 1983 szakítópróba az együttes életében; Balance és Christopherson kiválik és először, mint Zos Kia, majd, mint Coil kezd működni. A Coil és tagsága egész fennállása során az Austin Osman Spare nevéhez kötődő Zos Kia kultuszhoz kapcsolódik. E helyen nem térhetünk ki részletesen ezen mágikus hagyomány értelmezésére, de az a kevés, ami magyar nyelven olvasható erről dezinformáló jellegű. A pszichedelikus szerek intenzív használata, összekötve a spareiánus mágia intenzív formáival könnyen megszállottságot idézhet elő, ami a Coil és PTV munkássága esetében - bár hatékonyan behatoltak bizonyos, a Formálás Világához tartozó területekre - reális veszélyeket és - okkult értelemben vett - függőséget idézhet(ett) elő.

Első nagylemezük, a Scatology szinte megújítja az industriális műfajt; csatlakozik a csapathoz Steven Thrower (az albumon közreműködik még Boyd 'Non' Rice, Foetus aka Clint Ruin), míg rituál-mágikus lemezük, a "How to destroy Angels" hírhedtté és kultikussá válik. Derek Jarmannel is dolgoznak, akit még a TG idejéből ismernek (Angelic Conversation, A Journey to Avebury, majd később Blue). Már ezeken a korai felvételeken egy tudatosan alkémisztikus hangtérrel dolgoznak. Hírhedetté válnak korai videóik (a Soft Cell Tainted Love-jának sajátságos feldolgozása, valamint a betiltott The Wheel). A "Horse Rotorvator"-ra elég sokat kellett várni, ámde a többször újrakevert lemez teljesen új irányt jelölt ki az együttesnek. A hangzás komplexebbé vált, köszönhetően a mediterrán és közel-keleti motívumoknak, Marc Almond közreműködésének és Balance egyre határozottabbá váló vokális teljesítményének. A Hellraiser című filmhez készült zenéjüket elutasítja "Hollywood Babalon"; túlzottan hátborzongatóra sikerült ez a horrorfilmzene, de később a felvételeket többször, többféle formában/formátumban kiadják. Ezután újabb hosszú szünet következik, már ami a nagylemezeket illeti (ebben a rövid áttekintésben nem térhetünk ki a válogatás- koncert- valamint "köztes" lemezekre, mint például a Gold is the Metal..., Stolen and Contaminated Songs, Unnatural HistoryI-III stb.).

Az 1991-es Love's Secret Domain és remixlemezei (köztük az Aphex Twin verziója) a rituális tánczene, a pszichoaktív transz-állapotok elektromos úton történő gerjesztésére tett kísérletként is értelmezhető. A lemez intenzív munkálatai után nehezen tudtak talpra állni, erre utal az a tény is, hogy a Trent Reznor (Nine Inch Nails) stúdiójában felvett Backwards félbemarad, és csak kalózkiadásokban hozzáférhető az anyag egy része. A címadó számot újra előveszik 2000 után, és egyik legjobb darabja lesz az aktuális koncertturnénak. A kalózkiadásban hozzáférhető, több, mint 20 perces verziója munkásságuk egyik csúcspontja. A Coil vs Elph és a Worship the Glitch lemezekkel a véletlenszerű zenei események önszerveződő és mágikus felhasználását kutatják; saját bevallásuk szerint egy különös lény próbált meg üzenni a felvételek készítése közben, és ekkor döntöttek úgy, hogy magára hagyják a daemont és az elektronikát, és meglátják, hogy mi történik. Az 1996-os Black Light District-tel érzésem szerint elkövetkezik a Coil utolsó, befejező korszaka. Ez a lemez, majd a Moon's Milk - melyen közreműködik az elektronikus hegedűn játszó ismert, a PTV albumain is közreműködő okkultista-asztrológus OTO-tag William Breeze, Rose és Drew McDowall - valamint az ezeket követő konceptuális lemezek (Musick to play in the Dark első és második része, Time Machines, Astral Disaster, Queens of the Circulating Library stb.) a szideri-kus-stelláris-asztrális zene lehetőségeit és határait kutatják. Ezzel elérkezünk az ezredfordulóhoz, és az együttes 15 év után újra elkezd koncertezni. A megfelelő élő hangzás elérésében nagy szerepe van az 1998 óta Coil-tag Thighpaulsandrának és az ismételten Coil-tagnak számító Simon Norrisnak.

2004 novemberében, Jho n Balance halálával véget ér a Coil története, így interjúnk és fotóink immáron egy lezárt történet részei.

Az alábbi interjú a Coil Anarkádia-turnéjának müncheni állomásán készült, a koncert után.

Kecskés Péter

Milyen terveitek vannak jelenleg?

Peter Christopherson: Koncertek. A terveink állandóan változnak. Nagyon gyorsan ráununk mindenre, ezért mindig változtatunk a dolgainkon. Folyamatosan merülnek fel a lehetőségek, egyrészt mert a színpadon mindig tanul az ember, másrészt mert az újabb felszerelésekkel kapcsolatban is van mit tanulni, és abból is mindig új dolgok alakulnak ki, míg rájövünk, hogy mit hogyan szólaltassunk meg koncerten. Júniusban és szeptemberben lesznek még koncertjeink, és Oroszországban is fellépünk. Múlt évben volt ott néhány koncertünk, és vissza akarunk menni.

Jhon Balance: Moszkvában léptünk fel.

P.C.: Nagyon szeretnénk Magyarországon játszani (múlt karácsonykor voltunk ott), és Csehországban is. Egy ilyen méretű show utaztatása rengetegbe kerül, úgyhogy Budapesten, Prágában vagy Krakkóban másfajta fellépéseink lennének. Valami könnyebben mozgatható, és kevésbé drága, mert nem akarjuk, hogy túl drágának tartsanak minket az emberek. El akarunk jutni az emberekhez minden körülmények között.

Érdekes, hogy mostanában mennyit koncerteztek, és hogy milyen sok helyen, mert korábban, még a '80-as években azt mondtátok, hogy nem szerettek koncertezni. Hogyan változott ez?

J.B.: Az a '80-as években volt. Akkor még másfajta dolgokat csináltunk. Túl sokat drogoztunk, és túl sokat…

P.C.: …voltunk elszigetelten.

J.B.: …elszigetelten, igen. Kevés lemezt csináltunk; a „Horse Rotorvator-t", a „Love's Secret Domain-t", majd a „Stolen and Contaminated Songs-ot". Azóta jobban tudjuk irányítani, hogy mit akarunk, és most már nem a megélhetés miatt csináljuk a Coil-t, hanem, mert ez az életünk.

P.C.: Nagyon fontos, hogy a technológia teljesen megváltozott, és lehetővé vált, hogy minden, amit gondolunk, amit elképzelünk, az megvalósítható és átadható a közönség számára. Akár még 5 évvel ezelőtt is az olyan videók, amiket most a koncerteken is vetítünk, és hangok előállítása nagyon drága lett volna. Teljes felszereltségű stúdióra lett volna minimum szükség, ma pedig egy laptop segítségével meg lehet csinálni mindent, és ráadásul ebben rengeteg lehetőség rejlik.

Ti csináljátok a videókat és a látványelemeket?

P.C.: Mindent.

Milyen a viszonyotok Genesis P.Orridge-dzsal mostanában?

P.C.: Még mindig kapcsolatban vagyunk vele, jelenleg éppen Throbbing Gristle újrakiadásokon dolgozunk, mindenesetre azok, akik nem emlékeznek a múltra, azoknak meg kell ismételni.

J.C.: Mit akarsz ezzel mondani?

P.C.: Azt, hogy nem akarok újra megélni egy 20 évvel ezelőtti helyzetet. Az idők változnak, mi is változtunk és azt hiszem, ő is megváltozott…

J.B.: …egy kicsit.

P.C.: Szóval jelenleg a TG cuccokon dolgozunk, és lehet, hogy másba is belefogunk, de…

J.B.: A TG archív felvételeiről van szó, egyébként, és én, mint a Throbbing Gristle rajongója beszélek. A hatásuk óriási volt, és csak mostanában kezdenek erre rájönni. Most jobb idők járnak és sokkal több emberhez jut el Genesis, Peter, Chris és Cosey. Rengeteg zenekarra voltak hatással és itt az ideje, hogy – nem feltétlenül az anyagi, mert a pénz nem lényeges – de a szellemi elismerésüknek.

P.C.: Ami az új számokat illeti, rengeteg zenésszel szeretnénk és működtünk is már együtt, de jelenleg Genesis nem igazán tartozik ebbe a körbe.

Még egy kérdés rá vonatkozólag: mit gondoltok a nemi váltásairól? Egyszerűen meleg, vagy inkább egy művész taktikai húzásáról van szó?

J.B.: A legjobb lenne őt megkérdezni, mert magáról azt szokta mondani, hogy leszbikus.

És ehhez inkább nem fűztök hozzá semmit.

J.B.: Nem, nem erről van szó. Ez egy jó dolog. Mindig azt mondta a nemiségéről, hogy aszerint ő leszbikus. A COUM Transmission és a Throbbing Gristle korszakokban nem nőnek öltözött, hanem „átöltözött", hogy más legyen. Egy sámán mindig is ezt teszi. Egyetemi éveim alatt végig női ruhát hordtam. Olyasmi ez, amit szerintem mindenkinek meg kellene csinálni. A Virgin Prunes, másik zenekarom, barátaim is ezt csinálták. Ez a sámánkodás jót tesz az embereknek. Simonnal beszélgettem erről: miért van az, hogy a nőknek ott ez a rengeteg gyönyörű, színes ruha, és mikor én akarom megvenni, akkor azt mondják, hogy nem lehet, mert hogy női. Megkérdeztem, hogy méretre jó lenne-e, és mondták, hogy igen, de miért kell, mire mondtam, hogy azért, mert jólesik, és lelkileg jobban érzem tőle magam. Minden ilyesmi, beleértve Genesis újabb átlényegüléseit, nagyon érdekes. Mindig is ezt csinálta. Manapság a technika, a sebészet és társai ezen a vonalon is számtalan lehetőséggel kecsegtetnek. Ő pedig szívesen kutat új lehetősségek után, ahogy mi is.

Milyen szerepe van a mágiának abban, amit csináltok zeneileg, a színpadon és a lemezeken?

J.B.: Központi szerepe van. Mindenben benne van. Mágia, zene és csonkítás. Ez Anarcadia kezdete. Egy új koncepcióé, ami egy új helyet és korszakot nyit nekünk. Ide tartozik a „Hold Zene", mert „Hold Zenét" játszunk itt, ebben az új teremtésben, anarcadiában, ami egyfajta anarchista mennyország, amit magunk hoztunk létre, és ez a mágia. Mindannyian foglalkozunk mágiával valamennyire. Magam részéről 9 éves korom óta foglalkozok ezzel.

Simon Norris: Hitünk szerint mindenbe belélegzi magát a mágia, életünk minden részébe. Magától értetődik, hogy ez mennyire fontos. Nem kell, hogy feltétlenül belevidd ezt a zenébe, de ott van.

J.B.: Ha mondjuk 8 éves korodtól vitaminokat szedsz, akkor azok beépülnek a csontjaidba és erősítenek téged. Az én csontjaimban nagyon kicsi korom óta ott a mágia. A szüleimnek is feltűnt, és iskolás koromban megpróbálták megállítani, de ezzel csak megerősítették.

A zenétekre úgy tekintetek, mint ami különleges, mágikus tulajdonságokkal rendelkezik? És ez különbözik-e a mágia hagyományos formáitól?

P.C.: Az biztos, hogy a hagyományos zenéktől különbözik.

S.N.: Egyedi, mert mi csináltuk.

J.B.: Egy új szintetikus összefonódás, ahol minden összekapcsolódik, amit egymás között tudunk. Ilyen értelemben ez mindenképpen új, mágikus zene.

P.C.: Legtöbben úgy gondolnak a mágiára, mint ami az életüket nem érinti, vagy a normális élet, a zeneipar, és a hozzánk hasonló független zenészek életének határain kívül esik. Ez az elgondolás teljesen rossz. Minden kapcsolódik mindenhez, folyamatos létezésben.

J.B.: Káoszban alakul és forog minden. Egyikünknek sincs egy változtathatatlan helyzete. Az, aki a mágiát kontrollálni tudja, az érti ezt, és az állapotok között folyadékként tud siklani. Ezért változik a zenénk is, ezért teremtődünk, regenerálódunk újra meg újra. Ez a mi mágiánk. Alak- és hangváltók vagyunk.

S.N.: Mindig új utakat keresünk.

Ezt észrevettem, mert mikor tavaly Lipcsében láttalak titeket, akkor teljesen más volt a fellépésetek, mint ma. Bámulatos.

J.B.: Nevezhetjük ezt zenei fotográfiának is. Tegnap is más lett volna minden. Ez megint csak a folyékonyság és a változás. Azt hiszem, hogy az emberek képesek az alakváltásra, ha kapcsolatba kerülnek a mágiával, mert akkor azzá válnak, amivé akarnak. Van néhány olyan ember, akit abszolút alakváltónak tekintünk, ez az egyik kategóriánk. Állatok vagyunk mindannyian, ez is benne van mindabban, amit csinálunk.

Mi a véleményetek a zeneiparon belüli függetlenségetekről?

P.C.: Megpróbálunk függetlenek maradni, ezért is nem vállalok sok munkát, amit ajánlanak. Jelenleg csak a Coil és projectjei számára dolgozunk. Csak akkor lehetsz erős, ha teljesen őszinte, amit csinálsz, ez pedig csak akkor lehetséges, ha magadért dolgozol. Én személy szerint azt gondolom, hogy ez hosszútávra szóló és teljességet igénylő dolog.

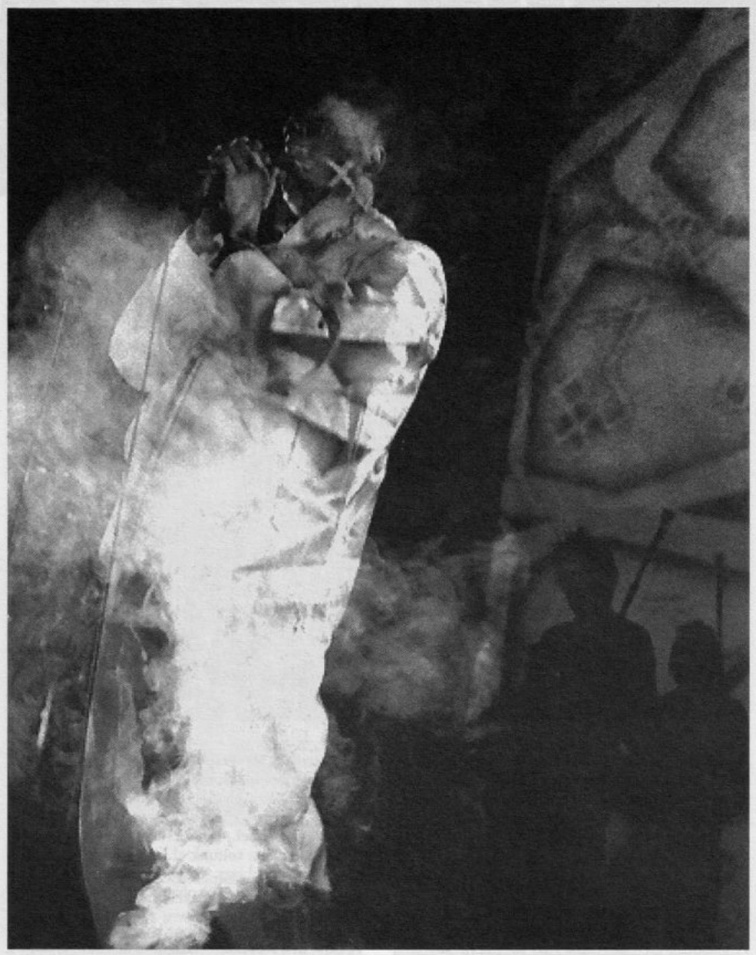

Mi a helyezet a fellépésekkel?

P.C.: Amikor fellépünk, megpróbáljuk életre kelteni a tapasztalatainkat és láthatóvá tenni azokat más emberek számára.

J.B.: Én azt érzem, hogy a koncertek alkalmával azt adjuk vissza, amit tanultunk, és amit az emberektől kaptunk. Az egész megint visszamegy hozzájuk.

P.C.: A fellépéseken semmilyen formában nem alkalmazkodunk elvárásokhoz, és nem törekszünk valamilyen konkrét hatás elérésére. Magunknak csináljuk az egészet. Amit művészileg létrehozunk, azt tisztán a saját ösztöneink és vágyinak motiválják.

J.B.: Ilyenkor új barátságok alakulnak ki, és hirtelen nagyon erősnek érzem magam, mert már nem az van, hogy csinálok valamit az embereknek egyedül a szobámban, hanem teljes tudatossággal ebben a baráti körben tapasztalom meg az általuk keletkező erőt és a mágiát.

P.C.: Az, hogy együtt dolgozunk egy kövekkel és földdel borított szobában, ahol középen ég a tűz, és 20 meztelen ember izzad azért, hogy egy bizonyos pszichés állapotba kerüljünk, az egy teljesen életrevaló közösségi tevékenység. Élőben fellépni számomra ugyanezt jelenti, de kompromisszum nincs.

J.B.: Soha nem is mondtam, hogy lenne, de az emberek egyfajta belső pszichés forradalmának akarunk a katalizátorai lenni. Erről szól az egész. Részemről ennyit tudok tenni. Ez a küldetésem.

Köszönöm az interjút.

J.B.+P.C.: Szívesen.

www.thresholdhouse.com

PECCATUM

...az őrület, a ragály és a láthatatlanság szépségét festi le az album.

A norvég avantgárd metal színtér számos rendkívül izgalmas szereplője közül a Peccatum mutatkozik most be. A tavalyi évben megjelent harmadik albumuk kapcsán számos technikai érdekességet osztott meg velünk a zenekar hölgytagja, Ihriel. (M.P.)

Első albumotok, a Strangling From Within bizarr elemekkel átszőtt black metal lemez volt, ami az Emperor kései munkáitól sem esett távol. A második CD, az Amor Fati sokkal furább lett, néhol még kaotikusabb, és a metaltól is eltávolodott. Milyen alapokra helyeződik a Peccatum? Milyen hajtóerő működik dalszerzéskor?

A Peccatum indításakor olyan kísérleti zenei formációt szerettünk volna létrehozni, ahol a zene vezet, mi pedig követjük. A Lost in a Reverie albummal az volt a célunk, hogy olyan dark albumot hozzunk létre, ami suttog és ami ordít is.

A markáns egyéni vonások ellenére a Lost in a Reverie sokkal egységesebb, mint az Amor Fati. Mennyi idő alatt, és hogyan állt össze az album?

Összességében másfél évet töltöttünk el a lemez összeállításával, sok részt átdolgoztunk és a korábbi kifejezési formánkat is igyekeztünk megújítani. Most még tágabb spektrumon kívántuk megközelíteni a dalírási lehetőségeket, így néhány dalt tisztán akusztikus eszközökkel készítettünk, voltak olyanok, amik egy-egy zongora- vagy gitárharmóniára épültek fel, és voltak olyanok is, amiket kizárólag elektronikus úton állítottunk elő. Természetesen az ezek közti összes átmenet is megtalálható a lemezen. Ezzel párhuzamosan a témáinkat hagyományosabb dalírási stílusban szerettük volna kibontani, és úgy akartunk nekik megfelelő formát találni, hogy új variánsokkal és mintákkal gazdagítjuk őket.

Van fő dalszerzője a Peccatumnak ?

Nem, a Peccatumban egyenlően osztozunk a felelősségen, a munkán, és a befektetett energián. Az új lemezen mindent közösen írtunk, ezért nehéz megmondani, hogy egy-egy ötletet, témát, hangszerelési megoldást, stb. ki hozott eredetileg.

A Lost in a Reverie-n ismét vannak gyorsabb, agresszívebb, black metalos pillanatok. Gondolom, ezen durvább elemek mögött Ishan áll...

Talán így tűnhet. Egyszerű, letisztult, leegyszerűsített témákat toltunk el bizarr irányba, ami azt eredményezte, hogy végül az extrémitás határai meghaladottá váltak és olyan dalok születtek, mint a Black Star.

A Lost in a Reverie-t hallgatva úgy tűnik, hogy a hagyományos és a modern hangszerek adta lehetőségeket egyaránt felhasználtátok...

A felvételek során minden dalt megpróbáltunk külön kezelni, úgy, hogy végül olyan hangszereléssel és egyéni megoldásokkal kerüljön felvételre, amilyet az igazán megkíván. Mivel más dark stílusok tipikus megoldásait és technikáit is felhasználtuk, sikerült elmozdulnunk az extrém metal „riff után riff" struktúrájától. A hangszerelés terén ugyanez történt, végül pedig az organikus és az elektronikus részeket úgy harmonizáltuk, hogy minden apró részletnek saját formája legyen.

A szövegeket mi inspirálja? Hasonlóan furák és rejtélyesek, mint a zene?

Ennek a lemeznek nincs időrendi szövegi koncepciója, de az alkotási folyamat során három vezércsillagot követtünk; az ábrándos és könyörtelen vízmozgást, a Theodor Kittelsen „Svartedauen" (Fekete halál) című képét és a francia szürrealistákat. Mindegyik „hozzávaló" erőteljesen kiemelte azt az álomszerű és dekadens, klausztrofóbiás és kiszámíthatatlan atmoszférát, amit a „Lost In A Reveire"-vel életre akartunk hívni. Sok tekintetben az őrület, a ragály és a láthatatlanság szépségét festi le az album.

Az új album minden tekintetben a ti munkátok: ti írtátok és játszottátok fel a zenét Symhonique stúdiótokban, és a Mnemosyne nevű lemezcégeteknél jelentettétek meg. Milyen pluszt adtak nektek ezek a körülmények? Gyakran hallhatjuk, hogy egy külső fül (egy producer például) segíthet megítélni a készülő anyag minőségét, még akár a felvételek felénél is. Mi erről a véleményetek?

Magától értetődik, hogy hatalmas felelősség átvenni a produkció teljes irányítását, de elég sokszor végigcsináltuk már ezeket az állomásokat korábban ahhoz, hogy mostanra felvállaljuk a lemezünk elkészítését és forgalomba hozását is. A szubjektivitás a veszélye a dolognak – ahogy te is említed – egy idő után, de jelen esetben mi épp erre törekedtünk.

Az utóbbi 10-15 évben hozzászoktunk, hogy Norvégia az egyik – ha nem a – legfontosabb területe az innovatív hangzású előadóknak. Talán ti, akik részesei vagytok ennek a zenei színtérnek, meg tudjátok világítani, hogy miért ad Norvégia a világnak oly sok érdekes zenekart. Mi lehet e mögött a kifogyhatatlannak tűnő kreativitás mögött?

Nehéz megmondani, de bármely olyan mozgalom, ami annyi innovatív embert foglalt magába, mint az itteni Black Metal hullám néhány éve, mindenképpen számos eredeti produkciót fog kitermelni, míg el nem laposodik

Egy személyesebb kérdés: együtt éltek, és a közös zeneszerzés, művészi alkotás új dimenziót adhat a kapcsolatotoknak. Ez a helyzet megváltoztatja például a kompriomisszumkészségeteket?

A köztük levő zenei együttműködés állandó folyamat – olyasmi, amivel szinte mindennap foglalkozunk. Mindketten profik vagyunk a területünkön, és tudjuk, hogy zenei eltéréseinket hogyan rendezzük. Arra azonban tudatosan figyelünk, hogy ne kerüljünk egy monoton loop-ba, körforgásba, hanem fejlődjünk zeneileg és munkamódszer tekintetében is.

Lesz a közeljövőben Peccatum koncert?

Jelenleg nincs tervbe véve, hogy a lemez megjelenése után turnézzunk. Ezt tisztán annak tudható be, hogy a lemezkiadó rendes bejáratásra, működésbe hozása, valamint újabb zenei kihívások miatt nincs erre időnk. Ha a technikai oldalát nézem a dolognak, akkor az ilyesmi azzal járna, hogy számos vendégzenészt fogadunk fel. Ezzel a produkcióval így lehetne útra kelni, és ez önmagában is hatalmas vállalás lenne. Egyébként van néhány ajánlatunk, szóval lehet, hogy később visszatérünk ere a témára.

Az interjú végén tiétek a szó!

Köszönjük a Magna interjút és üdvözlünk minden olvasót, ki kedveli a sötét zenék bármely ágát!

www.mnemosyne.no
www.peccatum.com
www.starofash.com
www.emperorhorde.com

AUTUMNBLAZE

David Lynch világától képtelenség elszakadni. Nagyszerű ihletforrás.

A német rockzenei paletta egyik legérdekesebb zenekara a Marcus B. vezette Autumnblaze. Leheletfinom dalaik misztikus és rejtélyes érzésvilága mély lelki élmények részesévé tehetik a hallgatót: megfoghatóvá válnak megfoghatatlan dolgok. Erről a művészi attitűdről, és a tavaly megjelent „Words Are Not What They Seem" albumról beszélgettünk Marcus-szal. (S.J.)

Kérlek, mutasd be az Autumnblaze-t, hogyan alapítottad a zenekart, és milyen céljaid voltak kezdetben?

Az Autumnblaze-t projectként alapítottam a Paragon of Beauty, egykori főzenekarom mellett. Célkitűzésen az volt, hogy kompromisszumok és stílus-meghatározások nélküli zenét írjak. Sosem akartuk egy stílus vagy valami ócska trend határai közé szorítani magunkat.
Az évek során számos dolog megváltozott az Autumnblaze háza táján. Rengeteg zenésszel működtem együtt, és három éve kialakult egy stabil felállás is, ami rendkívül fontos a fellépések szempontjából.

Milyen érzésekkel tekintesz vissza eddigi kiadványaidra? Biztosan segítettek jobb zenésszé válni, de talán emberileg is sokat jelenthetnek...

Minden Autumnblaze album lelkem mélyének lenyomata. Mikor hallgatod a lemezeket, talán ki is találod, hogy milyen hangulatban írtam azt a bizonyos szöveget vagy dalt. Más szavakkal, az Autumnblaze minden munkája nagyon bensőséges és a dal- és szövegírás mindig befelé forduló, önelemző időszak volt számomra. Sokat lehet tanulni abból, amit csinálsz.

Hogyan jellemeznéd a zenéd, illetve egyetértesz-e a melankolikus trip-rock jelzővel?

Nem vagyok biztos benne, hogy a trip rock kifejezés jó. Azt mondanám, személyes, érzelmi töltésű rock zenéről van szó, korlátok nélkül. Azok számára vagyunk alternatíva, akik valódi alternatívákat keresnek korunk erősödő iránytalanságában.

Dalaid, a vizionárius szövegekkel olyan benyomást keltenek, mintha illékony, kísértő élmények visszamaradó lenyomatai lennének. Mit gondolsz arról, hogy dalaid ugyanúgy rögzítik az ilyen momentumokat, mint ahogy a fényképek rögzítenek egy-egy pillanatot?

Részben értek egyet. Egy fénykép mindig csak egy pillanatot ragad meg. Szövegeim gyakran pillanatsorozatokat fűznek össze, amiket rövid klipekhez lehetne hasonlítani. A "Words Are Not What They Seem" album szövegei például olyanok, mintha egy film jelenetei lennének. Érdekesebbnek találom a töredékes gondolatokból álló dalszövegeket, mint azokat, amik egy konkrét történetet mondanak el, mert azok gyakran megkonstruáltnak tűnnek. A hallgatónak képesnek kellene lenni arra, hogy saját magának legmegfelelőbben értelmezze a szövegeket. Az életben is mindig több nézőpontból lehet nézni mindent.

Munkáid vizuális síkját érintve érdekes látványt nyújt a "Mute Boy Sad Girl" és a "Words Are Not What They Seem" borítója egyaránt, hiszen mindkettő mélyen baljós és művészi karakterű, ám teljesen eltérő perspektívából. Mennyire tartod fontosnak, hogy kifejező látványvilága legyen albumaidnak?

Nagyon fontosnak tartom, mert a borító nyújtotta látvány igen szorosan kötődik az elsődleges érzékünkhöz, a látáshoz. Azelőtt látod a képi világot, hogy meghallgatnád a zenét. Legalábbis így volt ez sokáig. Ma, az internet korában ez némileg megváltozott, de nekem ugyanolyan fontos. A „Mute Boy Sad Girl" lemezen például nagyon bensőséges, és személyes szövegek voltak, így az tűnt a legjobb megoldásnak, ha a borítóra az arcom kerül.

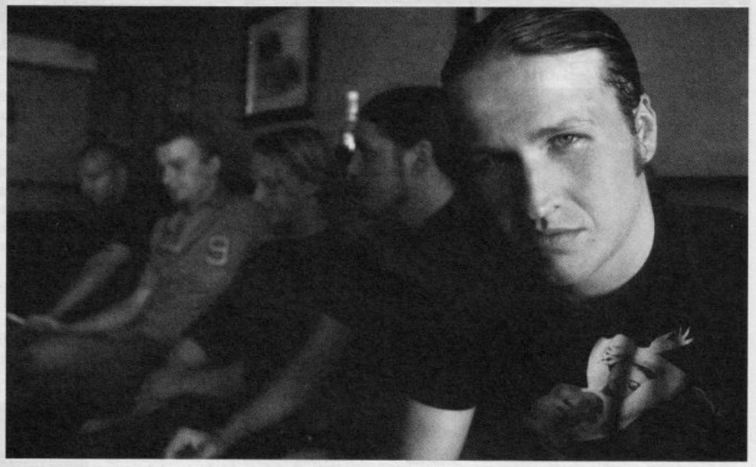

Tavalyi lemezed a "Words Are Not What They Seem" twin peaks-i koncepcióra épül sok szempontból. A film inspirálta az albumot, vagy a dalírás után érezted úgy, hogy ez a téma kapcsolódik a szerzeményekhez?

Mivel végig a Twin Peaks sorozatot néztem a dalok írása közben, azt hiszem, mondhatjuk, hogy a film inspirálta az albumot és a szövegek zömét is. David Lynch világától képtelenség elszakadni. Nagyszerű ihletforrás. Mikor a szövegeket írtam, megpróbáltam ötvözni egy-egy Twin Peaks-es villanást azokkal a gondolatokkal és értelmezésekkel, amiket az a bizonyos pillanat kiváltott belőlem.

Az album lassan egy éves lesz, visszatekintve milyennek látod, és a hozzád érkezett reakciók mennyire állnak összhangban a saját érzéseiddel?

A reakciók nem érdekelnek túlságosan. Sosem tükrözhetik teljes mértékben igaz érzéseimet egy album kapcsán. Ezzel a lemezzel sem teszek kivételt, és most sem nézek vissza. Unalmas, ellenben a jövővel, ami érdekes dolgokat hozhat!

Az albumot sokszor meghallgatva egyre inkább úgy éreztem, hogy egy masszív egység, aminek még így is rengeteg kiemelkedő pillanata van. Melyek a legerősebb dalok és szövegek számodra?

Mindenképpen a Blue Star a kedvencem. Iszonyú jó lett a szövege. Az Autumnblaze történetének egyik legfontosabb darabja. Nagyon büszke vagyok a "Falling" feldolgozásunkra is. Sikerült elegyíteni a dal eredeti hangulatát a Twin Peaks rejtélyességével, és egészen egyedi verzió született, azt hiszem. Egyébként mindegyik dalt szeretem.

David Lynch egyéb munkáiról, például a Mulholland Drive-ról mit gondolsz?

Ó, a Mulholland Drive-ot imádom! Elég közel áll a Twin Peaks hangulatához. Ha jól emlékszem, a Mulholland Drive-ból szintén terveztek tévésorozatot. Milyen kár, hogy végül csak mozifilm lett belőle!

Zenédnek mély tudattalan hajtóereje van - mennyire tudod így kiélni belső feszültségeid?

A "Mute Boy Sad Girl" időnként nekem volt terápia, a "Bleak" jóval tragikusabb volt, a "Words Are Not What They Seem" pedig a világnak terápia. Mikor legmélyebb gondolataiddal játszol, az mindig magán visel valamilyen terapeutikus vonást, amennyiben őszinte vagy magadhoz, és nem taszítod el a sötét aspektusokat.

Mennyire megterhelő egy ennyire intim zenét színpadra vinni? Milyen tapasztalataid vannak ezzel kapcsolatban, és egyáltalán valóban fennáll-e ez a nehézség?

Valamennyire igen, bár tulajdonképpen nem nagyon lehet összevetni a kettőt: mikor komponálsz, egyedül vagy a gondolataiddal, mikor színpadon állsz, embereket próbálsz elérni. Más érzékek vannak működésben. Nem vagy egyedül. Mikor fellépésre készülök, megpróbálok azokra a dalokra összpontosítani, amiket előadunk majd. A belső feszültség nagyon fontos. Egy jó koncerthez adrenalin kell.

Kik inspirálnak zeneileg, művészileg?

Zeneileg: A-HA, Katatonia, The Cure, Portishead, Radiohead, Anathema ...
Művészileg: Ulver

Milyen terveid vannak jelenleg, és az interjú végén mit mondanál még?

Szeptemberben fellépünk majd a 'Rock Against Terror' fesztiválon, Lengyelországban. Azután megkezdjük a következő lemez előkészületeit, amit szeretnénk megjelentetni 2006-ban. Minden egyébről a tájékozódhatok az oldalunkon, a www.autumnblaze.de oldalon.
Üdvözlet a magyar rajongóknak. Hívjatok minket, ha szeretnétek megnézni a zenekart!

BATHORY

Fény az északi égbolton - in memoriam Quorthon

A 2004-es év többszörösen is a fekete esztendők között tartandó számon a jövőben, ugyanis több tragikus esemény is történt, mely kétségkívül megrázta a zenei világot. Ezen írás a svéd Quorthon (Thomas Forsberg) által életre hívott és kerek húsz éven át működtetett Bathory nevű formációról kíván megemlékezni, mivel Quorthon tavaly júniusban szívelégtelenség következtében elhunyt.

Manapság könnyedén rásütik boldog-boldogtalanra a „legendás" és a „kultikus" jelzőket, azonban e cikknek a szomorú aktualitás apropóján főszereplőjévé lett Quorthonra méltán használhatjuk mindkét titulust. Mind művei, lemezei, mind magatartása alapján rászolgált arra a tiszteletre, amivel már életében is övezték hívei, és az elismerés talán azok egy részéről is megvan, akikhez nem állt közel mindaz, amit ez a különös északi figura képviselt. Nem kívánom ezúttal a rockzene egész történelmét végigvenni – ezzel köteteket lehetne megtölteni, ahogy léteznek is ilyen kiadványok – azonban némi bevezetés indokolt lehet, hogy megismerjük – ha csupán nagy vonalakban is - a kort és a légkört, amely kedvezett a Bathory néven megismert zenei entitás létrejöttének.

A '60-as években születőben lévő rock műfajt hamar kikiáltották az ördög zenéjének, és e sommás ítélet zömmel a keresztény egyházak képviselőitől érkezett. Arról persze elfeledkeztek a joviális atyák, nyilván nem is igazán érzékelték, hogy a sötét kornak nem csak az effajta új zenei irányzatok köszönhetik születésüket, de a kereszténység általános elkorcsosulása is Beelzebub árnyékának köszönhető, hogy stílusosan fejezzem ki magam. Gondoljunk csak a tömegével tenyésző kártékony szektákra, de az ún. történelmi egyházak a modern világgal történt „összefekvése" is ezt igazolja.

A különböző zenei stílusok rendkívüli gyorsasággal, szinte osztódással szaporodtak, és a '70-es évekre azon vesszük észre magunkat, hogy alig néhány évvel a Beatles és a börtön rocker, Elvis Presley után megszületett egy soha nem látott agresszív műfaj, a heavy metal. A stílus a '80-as évekre rengeteg változáson ment keresztül, soha korábban nem tapasztalt szélsőséges előadók, együttesek léptek színre. Egy Venom nevű brit zenekar Black Metal című második albumával stílust teremtett, valóságos forradalmat indított el, melynek következtében a villásfarkú patás is rádobott néhány lapáttal a pokol tüzére, és a metal műfajra addig is jellemző sokkolás, teatralitás előtt új dimenziók nyíltak.

A '80-as évek elején Skandináviában, a sűrű erdőségekkel borított Svédországban egy fiatal rockzene kedvelő srác Motörhead és Venom hatásokkal a tarsolyában zenekar létrehozása mellett döntött. A kezdeti próbák, demófelvételek után 1984-ben egy olyan debütalbumot hozott létre, amely mellett még a Venom lemezei is angyali tekintetű ministránsgyerekek lágy dalolásaként tűnhettek fel. A Quorthon nevet felvett fiatalember egyszemélyes zenekarának és első lemezének egyaránt a Bathory nevet adta, Báthory Erzsébet, a hírhedt csejtei várúrnő e műfajhoz kitűnően illő véres legendájának köszönhetően.

A rendkívül sötét, gonosz hangulatú albumot 1985-ben The Return… címmel egy még félelmetesebb, obskúrusabb lemez követte, majd ezen éra legjobb albuma, az 1987-es Under The Sign Of The Black Mark. Ezeken a lemezeken mindaz letétetett, ami szűk egy évtized múlva egy óriási méretű black metal robbanást idézett elő Norvégiával az epicentrumában. A zord, kísérteties zene, a sivító gitárok, az extrém ének, a sátánista szövegek egyesekből csodálatot, másokból irtózatot váltottak ki, de kevesek maradtak közömbösek e különös jelenség láttán. A már önmagában sem szokványos zene mellett a borítókban sehol sem olvasható tagok, a készítők kilétét övező homály hamar megteremtett egy misztikumot a Bathory körül, egyszersmind a legvadabb találgatások kaptak szárnyra a név mögött rejtőző alkotó(k) személyét illetően.

Mint fentebb említettem, a heavy metal műfajt születése óta jellemzi a teatralitás, a külsőségek hangsúlyozása, a sokkolás. Lételeme a lázadás. A célba vett érintettek – jelen esetben a sátánista szövegek célpontjai - egyetlen egyszer sem vették észre, hogy az irányzat a külvilágra adott reakció zajos formájú megnyilvánulásaként született. Arra a feneketlen képmutatásra adott válasz volt, és tulajdonképpen az ma is, amely a (degenerálódó nyugati) világot és benne a megcsontosodott, egyszersmind szakrális tartalmát úgyszólván teljesen elvesztett kereszténységet, annak hipokrita tevékenységét jellemzi. E támadás talán legszélsőségesebb képviselője volt akkortájt a Bathory.

Az évtizedek múlásával a keresztényellenes attitűd lényegében megmaradt, de az időközben egyre terebélyesedő stílusban újabb al-irányzatok és zenekarok jöttek létre, melyek már komolyabb mondanivaló, magasabb szellemi tartalom birtokba vételét és átadását határozták el.

Quorthon a primitív sátánista szövegeket, mint fiatalkori tüneteket, fokozatosan elhagyta, hogy értékesebb influenciáknak engedjen teret. A svéd muzsikus az első alkotók közé tartozott, akik felismerték, hogy a sátánizmus nem több mint zsákutca, egy abszurd tévtan, akár vallási, akár filozófiai értelemben szemléljük. Mivel e témakör elvetésével saját maga alól húzta ki a szőnyeget, az eddigitől egy egészen eltérő világ felé kellett fordulnia. Kellett, hiszen nyilvánvalóan bensőjében érezte a késztetést egy valós szellemi szinten történő megnyilvánulásra. Ezt a spirituális talajt az ős-germán hitvilág és történelem kínálta, melyhez, északi ember lévén, aki normann ősökkel rendelkezik, csak vissza kellett nyúlnia. Olyan tudást, bölcsességet talált e területen, mely megtermékenyítette elméjét, lelkét és utat nyitott az utána következőknek egy a mindennapi élet sivárságából kiutat mutató elevenebb, és értékesebb valóság felé. Érdemes hosszasabban is elidőzni ezen a területen…

Quorthon először 1987-ben jelentkezett őseit megéneklő szövegekkel, igaz Odinnak akkor még osztoznia kellett a témákon a keresztény ördög figurájával, de az 1988-as Blood Fire Death (Vér Tűz Halál) lemezen már az ős-germán főisten és égi birodalma vette át a hatalmat. Az album borítója (P.N. Arbo monumentális alkotása) az egyik legszebb, legmegkapóbb festmény, melyen az Odin és Thor vezette égi vágta, azaz Oskorei tökéletesen ábrázolja az északi pantheon isteneinek életerejét, harci kedvét. Quorthon első, teljes egészében a viking érával foglalkozó munkája a Hammerheart volt, egy mind zenei értelemben, mind a szövegi tartalmat tekintve forradalmi album. A lassabb, dallamosabb témák, a melodikus ének sokak nemtetszését, sőt ellenséges hozzáállását váltotta ki, de az idő – értékes lemez lévén szó – Quorthont igazolta. Az album, olyan dalokkal, mint a Shores In Flames, a Valhalla, a Baptised In Fire And Ice vagy a One Rode To Asa Bay, a műfaj alapvető klasszikusa.

A következő mű a Twilight Of The Gods, azaz a Götterdämmerung, Istenek alkonya címet kapta. Míg a Hammerheart egy vitálisabb, élettelibb album volt, mely erejük teljében mutatta meg az északi isteneket, addig a Twilight Of The Gods, mint a címe is jelzi, egy már letűnőben lévő világot fest le, egy drámai végjátékot. A zene mindkét korongon monumentális, emelkedett atmoszférát teremt lassan hömpölygő témáival, de a Twilighton jóval több a sötét tónus. A nyitó címadó tétel szövege szembesít bennünket korunk degenerációjával, ráébreszt arra, hogy a király koronája félrebillent, az istenek letaszíttattak trónusaikról, hogy

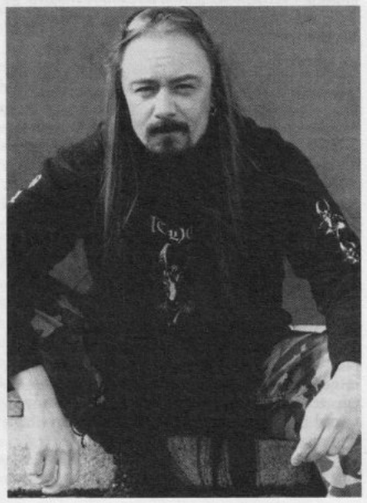

átadják a helyüket mammon féktelen étvágyának, mely elnyelni készül mindent, mi nem mérhető pénzben s aranyban.

Ha tüzetesen megvizsgáljuk a szövegeket, láthatjuk, hogy Quorthon nem csupán lehangoló színekkel dolgozott – a viking világot ilyen egyoldalúsággal dőreség is lenne ábrázolni. A dalszövegek kötöttsége általában korlátozza a lehetőségeket, sokszor alárendelt szerepet játszanak a zenéhez képest, de lehetőség nyílik egyes sorokat, versszakokat komoly szimbólumértékkel felruházni, melyek így már messze túlmutathatnak dalszöveg státuszukon. Az Under The Runes (A rúnák alatt) dal kettős értelmezhetősége igazolja a fenti állítást. A „menetelek, harcolok, meghalok a rúnák alatt", versszakonként váltakozó sorai vonatkozhatnak a viking harcos küldetésére, aki a szent rúnák jegyében, e mágikus jelek bölcsességét magába szívva küzd életre-halálra. Egy nap hősi halált hal, így mint einherja, Odin nagy csarnokában a legkiválóbb harcosok egyikeként, éjjel-nappal zajló vigasságok, küzdelmek során várja ki a végső összecsapást, amikor eljön a Ragnarök. De ugyanez a szöveg érvényes a Waffen-SS katonára is, aki a XX. század nagy germán, s egyben európai újjászületésének elit katonájaként vívja élethalálharcát a kétarcú, de egyszellemiségű bolsevik/demokrata szörny ellen. Ez esetben a dalcím az SS kötelékeiben harcoló katonák paroliján lévő kettős sig-rúnára vonatkozik – a rúnák jegyében (Under The Runes) verekszik a hősz a sötétség erői ellen.

Quorthon további '90-es évekbeli tevékenysége elég kevéssé meggyőző mindannak fényében, amit addig nyújtott. Jobbára olyan lemezeket adott ki, amelyek színvonalukat tekintve nem állnak helyt a korábbi munkákkal való összehasonlításban. A Jubileum-válogatások, a minőségi szempontból szörnyűséges Requiem és Octagon lemezek, valamint a szólómunkák időszaka ez. Legközelebb 1996-ban talál magára, amikor megjelenik a Blood On Ice (Vér a jégen) album, amely a régi dicsőség fényét tükrözi vissza. 2001-ben Destroyer Of Worlds címmel egy felemás lemezt ad ki Quorthon, azonban az igazi újjászületésre 2002-ig kellett várni.

A svéd muzsikus nagyszabású tervet dédelgetett magában, és a 2002-es év végén megszületett a grandiózus alkotás első epizódja. Quorthon elképzelése az volt, hogy egy nagy művet ír észak földjének legmozgalmasabb, egyben Európa akkori történelmére is a legnagyobb hatást gyakorló időszakáról, a viking korról. A történet a Nordland címet kapta, amely két fejezetben, két külön album formájában került kiadásra. A Nordland I és II zenei esszenciája – persze mai eszközökkel - annak a világnak és szellemiségnek, amit a Kr. után 793-tól kezdődő 300 éves időszak képviselt.

Az anyag monumentális hangvételű, epikus zenefolyam, minden pillanatát átszövi egy méltóságteljes, heroikus atmoszféra. Tulajdonképpen egy rock hangszerekkel előadott nagylélegzetű operáról is beszélhetünk, azzal a megkötéssel, hogy itt valamennyi hangot Quorthon szólaltatja meg. A dobokat, gitárokat billentyűs hangszerek, súlyos, wagneri kórusok egészítik ki, és a megfelelő milió megteremtéséhez különböző effektusok – szél- és tengerzúgás, kardcsörgés stb. – segítségét is igénybe vette az alkotó. A zene mellett a spirituális töltet is kiemelt fontossággal bír.

Az ős-germán világgal foglalkozó korábbi művekhez hasonlóan a Nordland is Skandinávia sűrű erdőségekkel, festői szépségű fjordokkal, jég-borította hegységekkel ékesített tájaira kalauzol bennünket. E zord, mégis magkapóan vonzó világba az északi istenek, az Ázok és a Vánok, a törpék, óriások, és az ez utóbbiakkal harcban álló hősök lehelnek életet. A bevezető utáni első tétel, a Nordland e kereszténység előtti pogány kort jeleníti meg. A szilaj ritmusok életre keltéséhez Quorthon még üllőt is használt, mely ötletet – saját bevallása szerint – Wagner Siegfried című operájából merítette. Nem érdektelen néhány dalt közelről is szemügyre venni…

A Vinterblot aktusa egy tél közepén bemutatott áldozat ceremóniájának az ábrázolása, mely során kilenc rabszolgát, valamint állatokat, ökröket, lovakat, kutyákat, bárányokat akasztottak fel a fára az Isteneknek felajánlva, egyúttal köszöntve a Nap visszatértét: „Az aranyszínű sör szabadon folyik, a Nap énekét dalolják. A rúnák elmondatnak fennhangon és tisztán, hosszú a tél közepi éj. Téli áldozat, feltámadás, üdv észak földje".

Hasonlóan szép gondolatokra bukkanhatunk a Foreverdark Woods (Örökké sötét erdők) című dalban is. Az olyan sorok olvastán, mint „Észak földjének peremén túl, egy hosszú nap végén, lassan mindnyájunkra leereszkedik a vészjósló sötétség, minden földet és mennyeket és Ása öblét is körülölelve", az északi táj és természet zordságáról kapunk képet, ahol az élet állandó küzdelem, és az elemekkel is szüntelen harcban áll az ember. A Great Hall Awaits A Fallen Brother (Egy nagy kastély vár egy elesett testvérre) a csatában elhunyt hősi halottat énekli meg, a nagy kastély pedig nem más, mint Valhalla arany falakkal körülevett csarnoka, Odin, az egyszemű Atya lakhelye Asgardban, a felső világban. „Most, hogy utad véget ért, mert ma elérkezett a halál napja, mi újra találkozunk fent az égben, és ez így lesz az idők végezetéig".

A Valhallában Odin/Wotan főisten, a hadak legfőbb ura, a mágia, a varázslat istene, a rúnák tudományának ismerője maga mellé gyűjti a legkiválóbb harcosokat, akik a végső összecsapásig éjt nappallá téve isszák a serlegből soha ki nem fogyó mézsört, fogyasztják a mindig megújuló malac húsát, és verekednek, de sebeikből mindig felgyógyulnak. Ha majd eljön az idő, megküzdenek az óriásokkal, az alvilági lényekkel, Lokinak, a csalárdság istenének szörnyeteg ivadékaival.

E végső harcnak szimbolikus jelentősége van. A Ragnarök eljövetelekor, amikor a Bifröst szivárványhídján Heimdall isten, az istenek őre, megfújja a Gjallarhorn kürtöt, ami az egész világon hallatszik, valójában a vég kezdetéről ad hírt. A világvége, a Götterdämmerung, amikor az istenek egy utolsó gigászi küzdelemben összecsapnak az óriásokkal, az elementáris lényekkel, nem más, mint a fény és a sötétség örök metafizikai küzdelmének a szimbóluma. E megalkuvást nem tűrő, csak a legvégső pillanatig folytatható harc során mindkét fél erői elpusztulnak, és lezárul egy korszak, de néhány túlélője már egy új éra magvát hordozza magában. Azért találtam fontosnak mindezt ilyen részletességgel taglalni, mert e zene s szövegek megmutatják, hogy ebben a stílusban is lehetséges értékes gondolatokat közvetíteni, egy a maitól lényegesen fénytelibb kor s az az idő tájt az istenekkel egyazon közösségben élő emberek ethoszát ha csak, néhány lemezen is, de felvillantani. Nem lehet tudni, maga Quorthon milyen szinten élte meg az általa megírt, megénekelt gondolatokat, de bizonyos, hogy fontosnak kellett lenniük számára. A színvonal ezt látszik alátámasztani. Ugyanakkor egyetlen más személy gondolatainak, érzéseinek stb. a saját megélése, tapasztalása sem lehetséges.

Quorthon mindvégig a „színtértől", annak zajától, eseményeitől távol, az egész metal közegtől elvonulva élt, annak mókuskerekében soha nem vett részt, magányosan alkotott, és ezért a hozzáállásért tiszteletet érdemel. Nyomot hagyott. 39 évesen hunyt el. Viszlát a Valhallában!

Milán Péter

www.bathory.se

CORVUS CORAX

...számos zenekar a saját egyedi értelemzésében nyúl a középkori zenékhez...

A Corvus Corax stílusalapító zenekar: a középkori hangulatok, a népzenei hagyományok megjelenítése néhány évvel ezelőtt olyan egyedi kezdeményezés volt, mely ma a dark szubkultúra egyik legszínesebb vonulata. A német zenekar részéről Harmann der Drescher állt rendelkezésünkre. (S.J.)

Hogyan alakult meg a Corvus Corax, és milyenek voltak korai idők?

Castus és Venustus alapította a zenekart közel 16 éve. Utcai zenéléssel próbáltak annyi pénzt összeszedni, hogy tudjanak mit enni, aztán működni kezdett a zenekar, ahol sok zenész megfordult. Volt, aki elment, volt, akit erre felszólítottak. A jelenlegi tagok közül mindenki volt utcazenész egyébként, de néhányan elvégezték a konzervatóriumot is. Régebben is és most is rengeteg időt töltünk azzal, hogy régi, középkori írásmunkákat kutatunk fel, valamint fanatikusan keresünk kottákat a világ minden tájáról. Mindannyiunkat nagyon érdekelnek a letűnt korok, és egyszerűen nem tudtuk elhinni, hogy ennyire felszínesen és nyájasan játszhatták egykor ezeket a dalokat, ahogy azt manapság teszik a középkori játékokon. Elhatároztuk tehát, hogy nyersebben és gyorsabban is kipróbáljuk őket, és az emberek imádják! Nem szerepelt a terveink között, hogy átmentsük a zenei örökségünket, de miáltal kialakítottunk ennek egy új zenei formát, a saját zenei formánkat, sokakra hatottunk. A fiataloknak is könnyebb befogadni a középkori kultúrát. A zenekar által használt dudákat Venustus készíti, és a jövőben a dobokat is mi fogjuk készíteni, ha minden jól megy.

Hogyan zajlik a munka, mikor dalt írtok, vagy áthangszereltek egy népdalt?

Számos metódusunk van. Néha lehoz valaki a próbára egy ötletet, és együtt kidolgozzuk, de van úgy is, hogy a monitor előtt ülünk, és úgy építünk fel egy dalt.

Elektro-projectetek a Tanzwut...

A Corvus Corax jó ideje létezett már, mikor létrehozzuk a Tanzwut-ot. A leglátványosabb koncertprogram összeállítása sem volt már kihívás, viszont így, a két zenekar mellett nem lehet megunni a zenélést. Megérkezel az egyik zenekar turnéjáról, és stúdióba vonulsz, hogy elkészítsd a másik csapat új lemezét, például.

Miért jobb, ha egy zenekar független? Ti is csupán a saját kiadótok mellett szoktatok különböző terjesztőcégekkel dolgozni.

A kiadókkal az a gond, hogy mindig olyan zenét várnak tőled, ami a rádióban megy. Ha éppen a rock megy, akkor legyél rockbanda, ha a techno, akkor meg az. Ezért van számos arctalan formáció. Ezenkívül a kiadók szeretik megkopasztani a bandákat. Ha okosan csinálja az ember, akkor még egetverő eladásokra sincs szüksége, hogy megéljen a hivatásából.

A dark/goth szubkultúra kezdetektől befogadott titeket. Mennyire leltetek itt otthonra?

Igen kellemes meglepetés volt, hogy annyi goth rajongó jön a koncertjeinkre. Nagyon szeretjük őket, mindig jól viselkednek! Amúgy sokféle zenét hallgatunk, az Aphex Twin-től a Slayer-ig. A goth csapatok között is vannak nagyon jók, de rosszak is, mint minden stílusban.

Mikor megalapítottátok a Corvus Corax-ot, éreztétek, hogy egy hullámot indítotok el?

Azt hiszem, kicsit már mi is unjuk, hogy annyian utánoznak minket. Egy kópia sosem lesz olyan, mint az eredeti. Ami fontosabb, hogy számos zenekar szintén teljesen a saját, egyedi értelmezésében nyúl a középkori zenéhez. A Faun és a Qntal nagyszerű példák, hiszen markáns a stílusuk, és mérföldekre van a mienktől. Ha egy ifjú muzsikus segítséget kér tőlem, lehetőség szerint támogatom. Azt nem tudom elmondani, hogy a saját zenéjét hogyan csinálja meg, de azt igen, hogy a sajátja legyen; más zenekarokat újra megcsinálni értelmetlen.

Milyen kapcsolatotok van a rajongókkal?

Lehetetlen minden e-mailre válaszolni, ezért a legfanatikusabb követőink fanclubot hoztak létre. Minden évben van egy klubtalálkozó, ahol mindenki találkozhat velünk, de ha csak egy autogramról van szó, az a koncertek után is mindig megoldható. Itt találtok további infókat: www.fanclub-cc-tw-de.

Mely lemezeiteket szeretitek a legjobban?

Nagyon szeretem a Gaudia Vite CD-t, mert nem könnyű olyan koncertalbumot csinálni, ami jól szól és átjön az élőzene varázsa is. Jelenleg a Cantus Buranus a kedvencem, az új lemez, mert olyasmit csináltunk most, amit még soha.

Néhány hónapja jelent meg a 2002-es Seikilos CD és a 2003-as Gaudia Vite DVD egy kiadványban. Hogyan született ez a megoldás?

Eddig nem volt nemzetközi terjesztésünk; nem volt lehetőségünk megmutatni, hogy hol tartunk jelenleg, a múlthoz képest. Ezért határoztuk el, hogy az első nemzetközi kiadványunk a Seikilos és a Gaudia Vite duója lesz.

Friss albumotok a Carmina Burana-ra épül...

A Carmina Burana könyvet Bajorországban találták meg. Csakúgy, mint Carl Órff, a szövegeket felhasználva komponáltuk meg a saját zenénket. A megszokott Corvus Corax hangszerparkot nagyzenekar és két kórus egészíti ki, így bombasztikus klasszikus/középkori zene született. A félreértések lekerülése végett a címet Cantus Buranus-ra cseréltük. Ezzel a lemezzel szeretnénk a világ minél több pontján minél több embert elérni és együtt mulatni velük! Köszönjük mindenkinek, aki eljön a koncertjeinkre, és megvásárolja a kiadványainkat!

www.corvuscorax.de

SOL INVICTUS

...a folyamtokat próbálom kívülről nézni.

A dark folk stílus egyik vezető zenekara januárban adott koncertet hazánkban. A fellépés után Tony Wakeford, a nagy múltú zenekar vezetője válaszolta meg kérdéseinket. (P.P.)

Milyen hatásokra született meg az új Sol Invictus album, a The Devil's Steed?

Ezen az albumon mutatkozik be az új felállás, és ez az első lemezünk, melyet nem a tavaly csődbe ment World Serpent terjeszt. Már ez önmagában elég nagy váltás. A CD saját labelem, a Tursa és a német Dark Vinyl közös kiadványa. Az utolsó három albumhoz képest a hangzás sokkal nyersebb és agresszívebb. Némileg irányt váltottunk, hiszen már kevesebb dark folkot hallgatok. Kifulladt a stílus, nem érdekes többé, hiába használják az emberek – akár az én zenémre is. Inkább dzsesszt hallgatok - nagyon szeretem például Miles Davist -, klasszikus zenét is, vagy Takesi Kitano filmjeinek kísérőzenéit.

Patrick Legas-szal és Douglas P.-vel kezdtél annak idején zenélni...

Első zenekarom a Crisis volt, utána jött a Death in June. Időközben Patrick-kel megszakadt a kapcsolatom, mert bár megmaradt a jó viszonyunk, elég messzire költözött. Douglas-szel viszont nem: rengeteg olyan személyes probléma maradt hátra az együttműködésünket követően, amiről nem akarok beszélni.

A Sol Invictus név nagyon markáns. Mit jelentett számodra a kezdeti időkben, és most?

Mára megváltozott a jelentéstartalma. Régen fontosabb volt, üzenetet hordozott, most csak a zenekart jelenti. Túl lehatároló volt bizonyos szempontból.

A Sol Veritas Lux lemezeden van egy Ezra Pound idézet. Mit gondolsz róla, és arról, hogy több, mint 20 évre elmegyógyintézetbe zárták 1944-es, erőteljes római rádióbeszéde után?

Kiváló költőnek találom. A politikai nézeteitől kicsit elvonatkoztatva azt tudnám mondani, hogy az embereknek általában elég sok időre van szükségük ahhoz, hogy állást foglaljanak akár a bal, akár a jobb oldal mellett, és utólag már mindenki könnyen ítélkezik. Főleg, ha művészekről van szó. A rádióbeszédéért alaposan megbűnhődött, úgy gondolok, nagyon sokat szenvedett miatta. A költeményei mindettől függetlenül nagyszerűek. Az első L'Orchestre Noir albumot Cantos címmel jelentettem meg, amely Ezra Pound gyönyörű versciklusára utal.

A másodikon a baloldali Rosa Luxemburgot idézed. Miért?

Az „Eleven" album értékét nem vesztő apokalyptic folk: a háború-dúlta Európáról szól. Az ellentétes ideológiák mindig az idő termékei. Nem kötődök egyik oldalhoz sem, a folyamatokat próbálom kívülről nézni. A Sol Invictus csak eleinte rendelkezett ideológiai töltéssel. A Crisis-es időszakban a baloldali áramlatokhoz kötődtünk, majd a Death In June-nal jobboldali külsőt öltöttünk. Később ezekből kialakult egy részben mindkét oldalt magába foglaló magatartás, hogy végül az is elmúljon. Ma a Sol Invictus teljesen politikamentes, de sosem fogja tudni letenni a múltnak ezt a terhét. Jó ideje csak a zenére koncentrálunk, művészi megközelítésből, az emberek mégis mindig a dalok politikai vonatkozásait keresik. Ez pedig azért fárasztó, mert ilyenek már nincsenek!

A Giddy Whirl of Centuries válogatáson Camus gondolatokkal találkozhatunk.

Igen. Camus kedvenc filozófusaim egyike. Ő például ki tudta fejezni másképp is a mondanivalóját: tudatában volt annak, mennyire veszélyes, ha szigorú ideológiai vonalak mentén nyilatkozik valaki. Felismerte, hogy pont ilyen esetekben fordulhat elő, hogy az ideológia használja az embert, és nem az ember az ideológiát. Sokszor megesik, hogy állandó magyarázkodásra ítéli magát az, aki merev ideológiák rabja. Evolával is próbálkoztam, a Lázadás a modern világ ellen című művébe beleolvastam, és a címét fel is használtam. Nem azért, hogy kritikusabb legyek a világgal, hanem, hogy kifejezzem pesszimizmusom.

Régen foglalkoztál rúnamágiával is...

A '80-as évek végén, a '90-es évek elején történt mindez, de felhagytam a dologgal, mert rengeteg sarlatánnal találkoztam. Bármennyire érdekes volt akkoriban, nem része már az életemnek.

Számos helyen említed Istent a dalszövegeidben, Istent, aki halott. Nietzschére utalsz ezzel a gondolattal?

Eleinte volt ebben valamilyen utalás, de egy ideje sokkal inkább azt fejezi ki, hogy a spiritualitás területén komoly zavar uralkodik. Számomra ez a gondolat sokkal általánosabb érvényű most, mint néhány évvel ezelőtt. Én is össze vagyok zavarodva. A valódi érzéseket kiszorították a spiritualitásból, és aki mélyen, személyes szinten éli meg a spiritualitást, mint én, annak ez nagyon felkavaró.

Néhány barátról, kollégáról szeretnélek kérdezni. Egy legenda szerint Steven Stapleton-nal közös albumodat, a Revenge of the Selfish Shellfish-t pár nap alatt vettétek fel...

A yorkshire-i Collin Potter stúdióban dolgoztunk, egy hetet keveréssel együtt. Egyszerűen bementünk a stúdióba, és felvettük. Az egész elég szürreális. Sok Sol Invictus rajongó furcsállja, és persze a Nurse With Woundosok is: szerintük melódiáim „korrumpálták" Steven hangképeit.

Gyakran dolgozol együtt Tor Lundvall-lal, az Autumn Calls lemezén vendégszerepelsz is. Hogyan ismerkedtetek meg?

Tor igazi jó barát. Még a King and Queen album előtt ismertem meg, ami elég rég volt! Elküldte néhány festményét, és mikor Londonban járt, találkoztunk. Az említett album volt az első közös munkánk, azzal kezdődött minden. Az Autumn Callsnál én vetettem fel a közös munka lehetőségét. Tornak volt néhány őszi témájú képe, és ambientes dalkezdeménye. Ezekből építkezve ötleteket kezdtünk küldözgetni egymásnak, és végül megszületett a teljes anyag. Készített egyébként rólam egy képet is, ami egyszer megjelent dalszövegek társaságában. Néhány vázlata is nálam van, de képet már nem tudnék venni tőle, mert túl drágák!

Mi a véleményed Jhon Balance haláláról?

Nagyon szomorú, nem így kellett volna történnie. Az Earth Covers Earth című Current93 album időszakában voltam igazán közeli kapcsolatban vele, mostanában sokkal ritkábban találkoztunk. Mindig szimpatikus volt, de más körökben mozogtunk. Fantasztikus albumokat készített Sleazyvel. Pont ő mondta, hogy bármikor történhet Jhonnal valami. Lehetett volna öt évvel ezelőtt, vagy öt perce – szerinte elkerülhetetlen volt a baj.

Az Earth Covers Earth lemezen az angol dark folk színtér szinte összes képviselője közreműködött. Milyen volt a hangulat a felvételek során?

Nagyon jó! Még a hibákat is rajtahagytuk a lemezen! Az emberek persze ezt az együttműködést is túlmisztifikálják.

Mit tervez a turné után a Sol Invictus, a Tursa?

Folytatjuk az együttműködést a Dark Vinyllel. Korai Sol Invictus CD-k újrakiadása fog következni: a Lex Talionist és a Trees In Wintert jelentetjük meg ismét, remasterizált változatban bónuszdalokkal, és remixek is felbukkanhatnak. Más zenekarokkal egyelőre nem tudunk foglalkozni, és valószínűleg a magazinunk harmadik száma sem jelenik meg egyhamar. Van viszont egy új projectünk, a Triple Tree, amiben jobban előtérbe kerülnek az ütemek és a loopok. Dolgozunk a következő L'Orchesrtre Noir anyagon is.

www.tursa.com

KRIEGSFALL-U

Ami szavakkal elmondható

A Kriegsfall-U név egy magyar zenekart takar, és azt a bemutatkozó albumot, ami néhány hónapja jelent meg. Az alábbiakban számos olyan témát érintünk a tagok segítségével, amik történetükben, dalaikban fontosak. (S.J., S.Gy.)

INDÍTTATÁS

Amikor a tapasztalatok, a formák és a gondolatok betetőződnek egy életben, akkor ideje van a cselekvésnek. Olyan pillanat ez, amikor a szellem begörcsöl, hogyha továbbra is egy helyben kell állnia és csak szívnia magába az ismereteket, vagy elszenvednie idegen, pusztító vagy éppen felesleges formák, gondolatok zsarnokságát. Ilyenkor cselekedni kell. A Kriegsfall-U egy hosszasan érlelt, átgondolt és koncepciózus indíttatásból származó cselekvés, amely a megfelelő formában igyekszik kifejezni magát.

A KEZDETEK – A ZENEI FORMA ÉS IDEA SZÜLETÉSE

A Kriegsfall-U esetében a zenei forma és a belső szellemi idea, látvány együttesen, egymással párhuzamosan került megalkotásra. A zenei forma, a szövegek, a koncepció, a küllem egymásra többszörösen is hatottak, nem mindig lehetett tudni, hogy mi volt éppen előbb, melyik tartalom melyiket generálta, melyik melyikkel és mit tett hozzá. Mindenki, aki az alkotásba be lett vonva, ismerte a célokat, ismerte a formát, ismerte a tartalmat és ismerte a lehetőségeket. Az alkotásban, mint az eredeti idea manifesztálásában mindenki igyekezett feloldani a személyiségét és olyat létrehozni, amely már nem önmaga, nem saját kis köre, hanem olyan, amelyet alárendelt a Kriegsfall-U név alatt létrehozni szándékozott ideának. A kezdeteket övező lázas és izgalmas munkákban, amelyek MMII végén kezdődtek el igazából, mindaz eleven volt már, amelyek a Kriegsfall-U-t mind a mai napig áthatják: heroizmus, harc a teljes életért, tudatos patriotizmus, istenhit, egy szellemi, pontosabban a transzcendensbe vetett alapállás deklarálása, dekadenciamentesség, a vallási destrukció, a nihilizmus és a démoni behatások kerülése az alkotásban, a szakrális királyság igazságának vállalása.

A NÉV – KRIEGSFALL-U

A nevet egy konkrét történelmi korszakból kölcsönöztük, amelyet azonban – bár a mai napig teljes egészében felvállalhatónak tartjuk az akkori döntést – egy mélyebb, szimbolikusabb és mitikusabb értelmében használjuk. Utolsóelőtti királyunk, I. Ferenc József valamikor a XX. század fordulóján, amikor a Monarchiát kezdte ellepni a demokratikus enyészet, amely mindenféle értelmetlen lázongásban öltött testet, úgy döntött, hogy megoldási terveket készíttet el, amelyek a Monarchia eredeti, autoriter rendjének a visszaállítását célozzák meg. Ezek alapvetően két részre oszlottak; békés és katonai segítséget is igénybevevő tervekre. A békés,

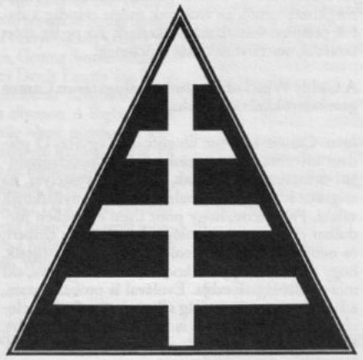

„diplomatikus" megoldásban az uralkodó, amennyiben erre még lehetőség adódik, felkínálta volna az ellenkéknek egy politikai diskurzus lehetőségét, ettől remélve a Monarchia békéjének és stabilitásának helyreállítását. A katonai segítséggel végrehajtott tervnek – melynek a „Kriegsfall-U" nevet adták – alapvető eleme volt az „demokratikus" elveket valló ellenzék elfogatása, bebörtönzése, a közéletből való teljes eltávolítása és az abszolút királyi hatalom teljes visszaállítása. Sajnos, a király rossz tanácsadóira hallgatva megingott és az első verzió került megvalósításra, amely azonban csak látszati eredményeket hozott és a bomlasztó aknamunka nem szűnt meg, amely aztán az ezer éves magyar Monarchia teljes felbomlását vonta maga után.
A terv azonban megmutatta, hogy a Rend helyreállítása már akkor is megkívánt volna egy erélyesebb, radikális beavatkozást. A helyzet azóta mélyen romlott lett, ami azt jelenti, hogy nem követhetjük el még egyszer ugyanazt a hibát, hogyha lépni akarunk egy olyan életrend felé, amely e világon felüli rétegekre nyitott és legitimitását nem a pénz, az anyag és rothadó hús démoni keverékéből igyekszik venni. Mindaz a rossz, amely akkor csak felütötte a fejét a királyságunkban, ma véres diadalt ül és a romlást hirdeti egy hamis szószékről az embereknek, akik jobbára mindent elfeledtek és nem akarnak emlékezni arra, hogy az a kotyvalék, amelyben most ülnek szinte gyökerestül kitépte és elpusztította azt a megszentelt létezési és hatalmi formát, amely ezer éven keresztül biztosított mindenki számára egységet, hatalmat és szakrális létezési formát, a királyságot.

HATÁSOK

Erről nincsen értelme sokat beszélni. Eleve az ember nem minden hatásáról tud és nem is minden hatásról képes beszélni – ez nyilván a Kriegsfall-U-ra is igaz megállapítás. Arról a hatásról viszont szívesen hallunk a magunk részéről, amelyet mi váltunk ki másban. Ez az egyetlen hatás, amelyről beszélni érdemes és amely újra és újra hatással lehet a munkára.

ÖNKIFEJEZÉS

Nem és nem és nem – hogyha arról van szó, hogy bármilyen csapásoktól elszenvedett vélt vagy valós sebek kitárulásáról van szó. Elég volt a beteg emberek, kontrollálatlan beteg üzeneteinek féktelen és következetlen zabálásából! Nem nyalhatjuk ki több ördög seggét! Fegyelem, koncentráció, önuralom, derű – ezek alapján megindul egy alkotási folyamat, amelyben egy magasabb szellemi idea felé törekszünk, amely nyomot hagy munkánkon és életünkön is. A Teremtés részesei vagyunk és annak érvényéből fel is akarunk valamit mutatni.

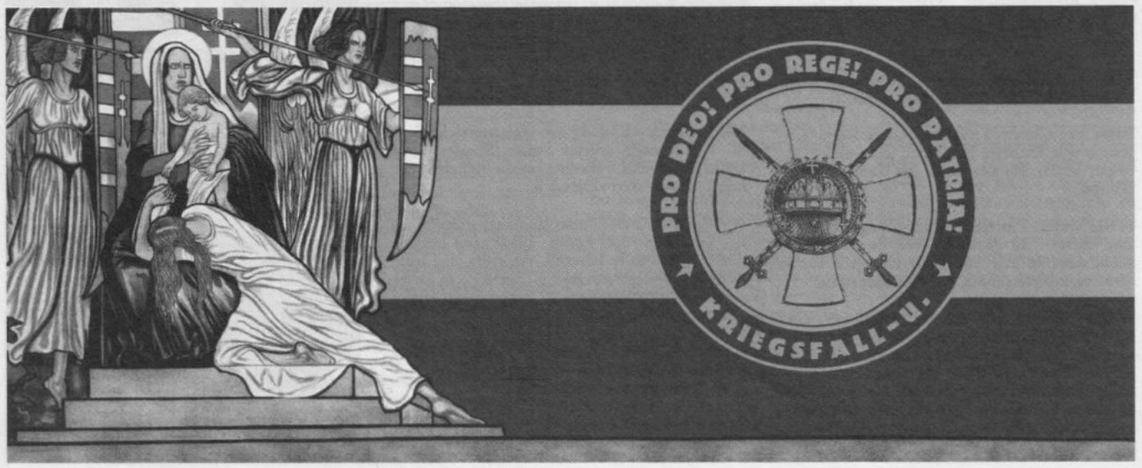

A STÍLUS – SACRAL POST INDUSTRIAL

Ez játékos kifejezés egy kicsit, de azért igazsága is van. Az industrial zenei forma; de mi már utána vagyunk ennek a zenei mozgalomnak, amely az egyik legdefiniálhatatlanabb és leginkább ösztönző tudott maradni több, mint harminc év távlatából is. A szakrális tartalom, a szakrális formák és a szakrálisba oltott élet érvényének a koncepciója, hitünk szerint friss vér ennek a legtöbbször dekadenciába torkolló stílusnak. Az ellentétek olykor, ha azoknak az alkalmazása valóban tudatos és a cél is adott, valóban erősíthetik egymást. Ostoba, aki ezt nem tudja vagy nem használja fel a céljainak elérésében.

A DEBÜTÁLÓ ALBUM

Egy nehéz szülés eredménye, amellyel most elégedettek vagyunk – ki tudja meddig? Több hónapi konkrét munka, és sokkal több előkészítő tervezés előzte meg, több tucat szűrő és sok eldobott terv. E mellett a kiadás sem ment simán, hiszen legalább fél évet késett, de így legalább megacélozódott a lelkünk és még erősebben hiszünk abban, amit csinálunk.
A debütáns anyag koncepciójában a következő ideák kerültek összegyúrásra egyetlen albumba: alapállás, realizáció, hiteles élet, az elveszett királyság igazsága, istenhitbe oltott heroizmus. Mindezek megfelelő zenei formát is kaptak, a darabokat pedig egy instrumentális összekötő rész vezeti át, amely az album záró részében nyeri el értelmét. Az albumnak van kezdete (a teljes elhagyatottság érzése) van vége (mindaz, aminek meg kell maradnia ma is, amelyből ki lehet indulni most és mindenkor), miközben mind arról szó esik, melyeknek ott kell lenniük a szívben, a karban és az agyban.

SZIBMÓLUMRENDSZER

Szent I. László király
A tökéletes egységben álló személy és történelmi szimbólum, egy életeszmény kifejezője: lovag és király, a haza bajnoka, felkent, aki mégis elsősorban a rátermettsége alapján lett uralkodó. A fakó romlásból az ő alakja ma is kimagaslik, csak legyen, aki magasra emeli újra és viszonyítási alapnak hozza fel. Mi vállaltuk fel ezt a szerepet ezúttal.
Boldog IV. Károly király
Az utolsó és mártír királyunk, aki elárultatott népe nagyobbik része és egy rosszul értelmezett szerepben álló helyettes (Horthy Miklós ellentengernagy és kormányzó) által. Károly király már életében Istennek tetsző életet élt és úgy szándékozott népe boldogságát szolgálni, hogy egy pillanatra sem feledkezett meg arról, hogy mindezt Isten trónusa előtt teszi meg. Életében elindult egy imakör a boldoggá avatásáért, sorsa jelkép a mai napig: ahogyan egy szakrális uralmi forma viselőjének sorsa véget ért – kurtán-furcsán, szégyellni valóan, sutba dobva, elárulva a korszellemnek és a pillanatnyi érdekek rossz tanácsaira hallgatva. Szégyen és szégyen és szégyen. Amikor a legnagyobb a sötétség körülöttünk, itt az ideje tanulni a múltból felénk világító fényből.
Hamvas Béla
Ő semmiképpen sem szimbólum. Egy gyémántkristály csillogása és keménysége, amelyre építeni lehet. Egy olyan emberi forrás, amelyhez a lélek legsötétebb vagy legemelkedettebb pillanataiban is visszatérhetünk. A lemezen szereplő tiszteletadással, amely egyszerűen elemi erővel tört fel az alkotás folyamatában, mégis hűtlenek lettünk hozzá valamennyire, hiszen megmondta, hogy „rá nem hivatkozhat senki sem". Gondolatainak szerepeltetése és szellemének jelenléte azonban elsősorban egy kísérlet volt, annak a bemutatására, amelyet Hamvas így nevezett: realizálni kell. Folyamatosan ezt tesszük és erre törekszünk. Hálásak vagyunk neki.
A Szent Korona
A Szent Korona a legkézenfekvőbb szimbólum, amellyel arra tudunk utalni, hogy honnan jövünk és hova kell tartanunk. A Korona jelképezi az ellentmondást az igazi magyar géniusz és a jelen között. Mutatja, hogy honnan tért el a birkanemzet, kik bégettetik és hajtják a kommunizmus vagy éppen a demokrácia és globalizáció vágóhídjaira. A Szent Korona egy valóság – az élet, amely körülvesz egy hamis, pusztulásba tartó és azt folyamatosan igazoló hamis kényszert.
„Kriegsfall-U logo"
Ilyen nem létezik. Szimbólumokat, vagy szimbólumok együttes egységét használjuk fel, hogy egy üzenetet nyomatékosítsunk, nem pedig öncélúan vagy éppen dekorációként. Minden ilyen kompozíciónak a vizuális összefüggésrendszerében van jelentősége és tartalma, amelyhez a zenei üzenet is járul. Ezek együttesen alkotják a Kriegsfall-U által elérni kívánt tartalmat és élményt.

ÖSSZEFOGÁS I.
COLD SPRING / MOZGALOM
ÖSSZEFOGÁS II.
KRIEGSFALL-U / WAPPENBUND

Egyik itteni példa sem „összefogás" sajnos. A Cold Spring Records - akinek egyébként hálásak vagyunk, hogy megjelentette kéréseinknek megfelelően a lemezünket - csupán egy angol zenei kiadó, akinek talán nagyobb neve van a szintéren, s így nagyobb az esély, hogy több helyre, köztük megfelelőekre is, eljuthat az üzenetünk. (A Cold Spring „mindenevőségére" jellemző, hogy velünk szinte egy időben jelentette meg egy szennyes sátánista zajzenekar debütáns albumát is. A Patás sohasem alszik, ahol ellene történik valami, ott valamennyire mindig tesz a másik oldalra is valamit.)
A magyar MozgaloM Records – aki megjelentette a Wappenbuddal közös 7"-esünket - elkötelezett abban, hogy a Kriegsfall-U kisebb munkáit a jövőben is kiadja. A német Wappenbunddal való munka elé kifejezetten nagyon nagy reménnyel néztük, hiszen tiszteljük ennek a csoportnak a munkáit. Sajnos azonban Sven Busslerben egy sérült kisembert ismertünk meg, aki érthetetlenül viselkedett a közösen megjelentetett 7"-esünk után – amely meglehetősen sikeres fogadtatásban részesült, hiszen gyakorlatilag egy hónap alatt elfogyott -, és ezzel kilátástalan helyzetbe hozta előzékeny és készséges kiadónkat, a MozgaloM Records-ot. Manapság hogyha a Wappenbund kimagasló munkáit hallgatjuk, igyekszünk elvonatkoztatni Sven Bussler visszás személyétől, amely azonban nem mindig sikerül. A közös kislemezek sorozatát a jövőben szeretnénk folytatni, amelyre talán mód nyílik. Szeretnénk ezeket egy teljes egésszé tenni, amely önmagában, egy komplett sorozatként is megállja majd a helyét.

SAJÁT GONDOLATOK VAGY IDÉZETEK

Nem tartjuk jónak, hogyha egy saját munkában túl sok az idézet, hiszen ez az adott alkotónak az eredetiségét vonja kétségbe, nem is beszélve arról, hogy munkájának az átélhetősége és saját „átéltsége" is megkérdőjelezhető ekkor. Azért szerepel az albumon idézet, mert ezeket a gondolatokat Hamvas Bélánál jobban és érvényesebben nem lehet megfogalmazni. Azt szerettük volna, hogyha ezt ő maga mondja el, de ez sajnos nem volt lehetséges, ezért ilyen megoldás született. A Kriegsfall-U igyekszik egészében, koncepciózusan eredeti és saját művet alkotni, nem interpretálni, ahogyan azt sajnos külföldön és itthon is teszik néhányan. Aki interpretál, az elsősorban magáról beszél, ami nem mi a utunk.

A STÍLUS HATÁRAIN BELÜL MARADNI & A STÍLUS HATÁRAIT MEGHALADNI

Amennyiben ez zenei stílust jelölt, akkor a Kriegsfall-U a zenei műfaját felhasználja és annak határait feszegeti. Nem elsősorban zenét alkotunk, hanem a zenét használjuk fel, hogy valamiről pontosabb képet sikerüljön kialakítani. Erre a (post) industrial általunk művelt formája jelenleg tökéletesnek tűnik, így e mentén kísérletezünk tovább.

MAGYARSÁG

Mindez nálunk egy természetes és magától értetődő dolog. Egy alap, amit sajnos ma jobban kell hangoztatni, mint amennyire egyébként ez egészséges lenne. Ma azonban a katyvasz, a turmix korát éljük, amikor gyanúsan csillog, ami tiszta. A magyarság politikai célokra való felhasználását azonban – mint ahogyan bármilyen más direkt politikai célt – csoportunk nem támogat.

HITVALLÁS

„Credo in Deum, Patrem omnipotentem, Creatorem caeli et terrae. Et in Jesum Christum, Filium eius unicum, Dominum nostrum: qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, et sepultus: descendit ad infernos; tertia die resurrexit a mortuis; ascendit ad caelos; sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus est judicare vivos et mortuos. Credo in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam aeternam. Amen."

TISZETELETADÁS

Az első albumon – ahogyan próbáltunk erre utalni fentebb – ez szinte elementáris erővel tört fel, szükségszerű volt. A szellemi ember egyébként is ebben a modern korban arra kényszerül, hogyha becsületes akar lenni, hogy lépten-nyomon a tiszteletadásáról biztosítsa azokat a szellemóriásokat, akiknek a saját alapállás kialakításában nagy szerepük volt. Ez alól mi sem vagyunk kivételek, ezért e helyütt mély tiszteletünket fejezzük ki többek között a következőknek: Hamvas Béla, Mircea Eliade, Novalis, Spengler, Ortega, Schmitt, Molnár Tamás, Guénon, Suso, Johannes Tauler, Angelus Silesius, Anthony de Mello. Emellett hálával gondolunk minden magyar és több külföldi szentre, boldogra, valamint jelentős államférfira.

SZEMÉLYTELENSÉG

Az én megragadása és beteljesítése végett szükséges. A személy lényegtelen. A tartalom, a koncepció, a hatás, a mű a fontos. (És ezen a ponton sem akarunk „korszerűek" lenni.)

KONCERTEZÉS

Bonyolult folyamat, amelynek nem szívesen vetjük alá magunkat, hiszen a végeredmény nehezen kontrollálható. Ennek ellenére határozott és jóleső igény mutatkozik arra – amelyet nem kevés segítség is övez –, hogy a csoport élőben is megmutassa magát, ezért igyekszünk becsületesen, amennyire tőlünk telik felkészülni ezekre a fellépésekre úgy külföldön, mint itthon. Sajnos, minden koncert legalább kétesélyes, ez ennek lehetőségnek a varázsa, vagy éppen a bosszúsága. Úgy igyekszünk erre felkészülni, hogy ne mi legyünk a kockázati tényező ebben a dologban.

A VILÁG, AMI KÖRÜLVESZ

A hajnali madárdal egységét feloldja az első gépjármű mogorva és torz zúgása.

ÜZENET A KÜLVILÁGNAK

Térjetek meg! Minden tekintetben.

Kriegsfall-U., MMV. Augusztus.

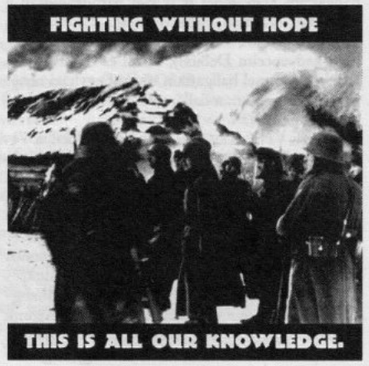

CANTARA

...a vesmondás illik a zenei világunkhoz...

Nincsen idehaza elkényeztetve az, aki a dark-gothic műfajon belül igényes magyar produkcióra vágyik. Az okokat nem feltétlenül a napjainkban felszínen lubickoló nemzetközi körülményekben kell keresni - hiszen az elmúlt két évtized sem igazán termett időtálló és maradandó gothlegendákat kis hazánkban. Leszámítva néhány próbálkozást, jelenleg a lakk-fétis-s/m pukkanás farvizén evező új generációtól sem várhatjuk mindezek változását. Üdítő színfoltja hát a koncertszíntérnek a másfél éve alakult Cantara, mely követ ugyan hagyományokat (Dead Can Dance, VHK), de azt jó ízléssel és az egyediség megtartásának szándékával teszi. Az alábbiakban Molnár Lujóval, a zenekar alapítójával beszélgettem... (Szelevényi Gellért)

A Cantara egy éve lépett először színpadra, te viszont már nem egy neves zenekart erősítettél korábban. A Világfa folkos hangzása után született meg a Cantara... Mi volt az oka az újrakezdésnek és a stílusváltásnak? Milyen elképzelések mentén formálódott azzá, ami mára lett a Cantara?

A Cantara zenéjét sokan értetlenül fogadják, ezért most, kihasználva az alkalmat szeretnék röviden mesélni az előzményekről. Ehhez viszont egy kicsit régebbre kell visszamennünk: bár zeneiskolába jártam, ahol természetesen belénk oltották a népzene és a klasszikus zene szeretetét, hosszú ideig jóformán csak a rock hangzása érdekelt. Viszont jóval később, a Vágtázó Halottkémekben eltöltött évek alatt felfedeztem magamnak újra a magyar- és általában véve az archaikus népzenét, és érdeklődésem ekkortájt kezdett kinyílni a történelmi korok zenéje iránt is. Grandpierre Attila, a VHK énekese a kezdetektől fogva gyűjtötte a ritkaságszámba menő felvételeket, és persze figyelemmel kísértük a népzene legújabb kori fejlődését is. A zenekar nyitott szellemiségének hála, nem egyszer találkozhattam kiváló magyar népzenészekkel. A közös koncertjeink alkalmával mindig irigykedve figyeltem a zenészek invenciózus játékát, életörömét, és csodálattal vettem kézbe a rendkívül értékes népi hangszereiket is. A muzsikusokkal egyébként nagyon jól összebarátkoztunk, és rengeteget tanultunk tőlük. Ők is szerettek és tiszteltek minket, ezért nem véletlen, hogy a Téka zenekar muzsikusaival közösen felvett Régi magyar tánc az Éden visszahódítása c. VHK lemez legsikerültebb, és a legelementárisabb produkciója lett.

Én magam, ekkortájt más európai népek tradicionális zenéit is keresgéltem, és előszeretettel hallgattam arab zenét is. Ezzel párhuzamosan a klasszikus zenét is megkedveltem. Elsősorban a huszadik századi szimfóniákat kezdtem el hallgatni, a kedvenceim Debussy, Ravel és Sztravinszkij lettek. Örömmel hallgattam viszont egyházi zenéket is, pl. a gregorián dallamok a mai napig kedvesek a számomra.

Később, a VHK feloszlása után nem sokkal, a Világfa zenekarban új zenésztársaimmal az volt az elképzelésünk, hogy a dalainkat kizárólag akusztikus hangszereken adjuk elő, így segítve a népzenéhez-, ill. a modernebb felfogású világzenéhez leginkább közelálló hangzás kialakítását. Ennek megfelelően az akusztikus gitár mellett elsősorban vonós hangszereken, csellón és hegedűkön játszottunk, és a dobosaink szinte kizárólag archaikus ütőhangszereket, pl. derbukát használtak, és alkalmaztunk sámándobot is. Ebben a felállásban aztán adtunk néhány sikeres koncertet, de én valahogy elégedetlen voltam a saját gitárhangzásommal. Az is csalódást jelentett, hogy az itthoni világzenei kísérletek egyszerűen nem váltották be a hozzáfűzött reményeket. (A Ghymes koncertjein kívül a Besh o drom feltűnése jelentett még valami izgalmat, de aztán évekig semmi új nem történt, csak mostanában örülhetünk, hogy a Barbaro újra aktívan koncertezik.) Ráadásul, egyre többször születtek olyan zenei témáim, melyek előadásához egy jóval szélesebb hangszerpark lett volna szükséges, ezért kénytelen voltam a korlátlan lehetőséget biztosító szintetizátorokra gyűjteni. A Világfa tagjai egyáltalán nem örültek. Meghallgatva az új elképzeléseimet bizony megrémültek, sehogyan sem értették, hogy miért akarok a friss lendületű dalok után „kriptazenét" játszani? De hát így van ez, aki dalok írásával foglalkozik, annak muszáj aszerint dolgoznia, amit érez... Így történt, hogy a Világfa két év működés után feloszlott, én pedig nekiláttam új zenekart alapítani, aminek végül a Cantara nevet adtuk. Itt már nem is annyira a világzene, hanem egyre inkább a klasszikus zenei hatások kerültek

előtérbe. A misztikus, ugyanakkor emelkedett hangulatú dalaink helyenként a középkor illúzióját kelthetik, és hát a nagy kedvencem: a Dead Can Dance hatása itt igen erősen kimutatható. A gothic hangzást annak is köszönhetjük, hogy időközben egyre többször látogattunk le a Voodoo klubba, a Nekromantika estekre, és az ott látott-hallott dolgoknál kiderült, hogy ez bizony közel áll hozzánk! Fontosnak tartom megjegyezni azt is, hogy a dark-rock érzékeny, kissé szentimentális világa sem idegen tőlem, hiszen a nyolcvanas évek közepén a Love együttessel a műfaj egyik hazai úttörői voltunk. Ami a külföldi zenekarokat illeti, egy időben még a Cure-t is szerettem, pedig az inkább a tinilányoknak való... A Sisters of Mercy persze azonnal megragadott, mint ahogy a Fields of the Nephilim is, a Mission dalait pedig a mai napig szinte transzban hallgatom végig... Tehát a régebbi dolgok mostanában visszaköszönnek, de emellett nagyon sok új dologra is felfigyelek. A zenésztársaim a fiatalabb korosztályt képviselik, így a legújabb, a legfrissebb „ízeket" ők „hozzák", ezért hát valóban elmondható, hogy a Cantara zenei forrása szinte kiapadhatatlan.

Koncertről-koncertre változik a hangszerpark, a zenészek jönnek-mennek. Ez kívülről látva izgalmasnak tűnik, ellenben egy stabil formációval lehet igazán hosszú távra tervezni. Tudatos "vérfrissítés" Nálatok ez, kísérletezgető kalandvágy, vagy pusztán nem találtad meg minden posztra az igazi embert?

Igen, valóban sokat változik a felállás, de ez nem olyan műfaj, aminél a hangzás egészen pontosan ki van találva, muszáj tehát kipróbálni ezt-azt. Ez kudarcokkal is jár, pl. nagy fájdalmunkra a csellói kihangosítását egyszerűen nem tudtuk/tudjuk megoldani. Eleinte olyan sokan hiányolták a gitárt is, hogy végül „engedtem az erőszaknak", de Földi Tamásnak, a Cantara gitárosának néhány számban „muszáj" dobolnia is. Tudni kell azt is, hogy a legtöbb zenekarnál az első két év a kísérletezés korszaka, a változások szinte elkerülhetetlenek. Senki sem lehet biztos abban, hogy amit kitalált, az működni fog a koncerteken is. Ugyanakkor ahhoz is idő kell, hogy a csapaton belül a különböző mentalitásokat össze lehet-e egyeztetni vagy sem. Ami a Cantara-t illeti, mostanra azért már kezd állandósulni a felállás, ha jön még valaki, az csak hozzátenni fog a muzsikánkhoz. Ez lehet valaki akusztikus hangszeres, fúvós vagy ilyesmi, netán egy szintis, mert újabb szólamokkal még gazdagabbá tudnánk tenni a dalainkat.

Cantara koncertjeit versfelolvasásokkal is színezi. Miért tartod fontosnak az irodalommal való fúziót?

A kezdettől fogva arra törekszünk, hogy ne csak a zenénk, de a színpadi produkciónk is különleges legyen. A versmondás, úgy gondolom, hogy illik a mi zenei világunkhoz, és mi azok közé tartozunk, akik nem csak kitalálunk vagy gondolunk valamit, hanem meg is valósítjuk ezeket. Ha most visszaemlékszem, korábban láttam, illetve hallottam már ehhez hasonló kezdeményezést, és nagyon tetszett. Lydia Lunch, vagy Anne Clark a legemlékezetesebb a számomra, igaz, ők szinte csak verset szavaltak, zenei aláfestéssel, és nem énekeltek. Ezzel együtt nagyon izgalmasnak gondolom, ha a színpadi produkció során a megszokottól eltérő dolgokat is bevállalnak az előadók. Az eddig elhangzott műveket zömmel Cornix válogatta, ő az előadójuk is. Cornix egy nagyon fiatal, mindössze tizenhét éves lány, aki viszont elképesztően tehetséges, nagyon büszkék vagyunk rá! Hogy éppen mi kerül előadásra, az rajta múlik. Cornix általában figyelembe veszi az éppen aktuális műsor összhangulatát, és ami erről eszébe jut, azt kipróbáljuk. Előadtunk már közösen egy bibliai történetet, egy Baudelaire verset, és legutóbb Cornix a saját versét szavalta...

Benne voltál az underground 80-as évekbeli hőskorában, a Vágtázó Halottkémek gitárosaként szintén sok mindenre rálátásod lehetett. Amennyire szűken meg lehet ezt fogalmazni, összehasonlítanád a jelent a múlttal a lehetőségek-közönség összefüggésében?

A mi időnkben könnyebben el lehetett jutni a közönséghez, mert a nyolcvanas években még rengeteg klub működött országszerte, és a művelődési házak is rendszeresen adtak fellépési lehetőséget a zenekarok számára. Egy amatőr bandának is jutott lehetősége arra, hogy akár minden hétvégén fellépjen valahol. Ennek megfelelően, ha valaki tényleg jó dolgot csinált, az igen rövid idő alatt népszerű lehetett, és onnantól kezdve, kis szerencsével még a nagyobb népszerűséget is megszerezhette. Ennek a korszaknak köszönheti máig tartó népszerűségét az Európa Kiadó, a Sziámi, a Kispál és a Borz, a Tankcsapda, legendává válhatott a Vágtázó Halottkémek, a Cpg, a Kretens, és a Fuck of System. A kedvező folyamatok később, a kilencvenes években is segítették a zenekarokat, hiszen igen gyorsan népszerűvé válhatott a Korai Öröm, a Quimby, a Heaven Street Seven, a Másfél, az Anima Sound System, ezeket a zenekarokat évek óta szinte „ki sem lehet lőni" a fesztiválok programjaiból. Na, most, ha megnézzük a mai helyzetet, fogalmam sincs, hogy kik lesznek a közeljövő „sztárjai"! Koncertek azért most is vannak, de a fiatalok annyi mindent „kapnak" most már innen-onnan, hogy rövid időn belül unni kezdik az egészet. Az igazság az, hogy nem is szeretek erről beszélni... Én igazából azt várom, hogy izgalmas koncerteket, jó előadókat lássak az itthoni színpadokon is. Azért annyival mégiscsak javult a helyzet, hogy ez a mostani generáció nincs annyira rákattanva a „technora", tehát egy kicsit „visszajöhet" most a zene szeretete is.

Az elmúlt esztendő a kívülálló szemével egészen sűrűn telhetett el számodra. A Cantara útjának megalapozása mellett a Kék Yuk-Vörös Yuk adott otthont rendezvényeidnek. Elsősorban zenekaroknak adtak ezek az estek fellépési lehetőséget. Bár tudomásom szerint a célod a "dark-gothic" csapatok színpadra segítése volt, mégis a progresszívabb vonal mutatkozott meg inkább. Milyen tapasztalatokra tettél szert, mi a véleményed a fentebb említett stílusirányzatról hazánkban?

Visszatekintve elmondhatom, hogy érdemes volt elvállalni ezt a rendezvénysorozatot, hiszen kimondottan sikeres évet tudhatunk magunk mögött: a Dark-Gothic Nights néven futó estjeinken rengeteg zenekar fellépett, és volt néhány igazán sikeres koncert, vagy jó hangulatú, hajnalig tartó party is. Meglepetésre, szinte csak metál zenekarok jelentkeztek nálam, majd valaki felvilágosított, hogy a metálnak van egy dark-gothic irányzata. Ezt el kellett fogadni, de ma már örülök ennek, mert a fiatal zenészeknek hála, sok új dologgal megismerkedhettem. Csak azt fájlalom, hogy majdnem mindenki angolul énekel, pedig ha megpróbálkozna a magyar nyelvű dalokkal, akár komolyabb sikereket is elérhetne. A black metálból hozott hörgéshez én már tényleg öreg vagyok, úgyhogy erről nem is szeretnék véleményt mondani. Ami viszont a jövőt illeti - a klubvezetőkkel egyetértésben – a Dark-Gothic Nights rendezvényeit megpróbáljuk egy kicsit igényesebbé, ugyanakkor felszabadultabbá is tenni. Ugyan a Kék Yuk filmvetítésre vagy kiállítások megrendezésére nem igazán alkalmas, de az őszi időtől kezdve jobban megválogatjuk majd a fellépők körét, és több szerepet szánunk a dj.-knek. Ettől én azt várom, hogy több értéket tudunk majd közvetíteni, és talán egy kicsit jobban is érezzük majd magunkat.

Visszakanyarodva a Cantara-hoz: Mi várható az idei évben? Volt némi kényszerpihenő, lesznek-e koncertek, készül-e valamilyen hanghordozó?

Nagyon várjuk már az őszt, amikor több fellépést is tervezünk. Addigra elkészülhet első demónk is: három olyan felvételen dolgozunk, amelyeket az interneten is meg lehet majd hallgatni. Saját weboldalt is tervezünk, szóval vannak elképzeléseink. A teljes album elkészítése, amit feltétlenül szeretnénk, inkább jövőre, azaz 2006 őszére várható.

(A legközelebbi Cantara koncert szeptember 10-én a csepeli Voodoo-ban kerül megrendezésre.)

MAGNA LELŐHELYEK

LASTEXIT
Budapest, VIII. ker., Légszesz u. 4.
Ny: H-P: 11-18-ig, Szo: 11-16-ig.
Tel: (061) 323 1776

BAHIA
Szeged, Klauzál tér 5.
Ny: H-P: 10-18-ig.

CD PINCE
Budapest, VII. ker., Erzsébet krt. 37.
Ny: H-P: 10-18-ig, Szo: 10-13-ig.
www.cdpince.hu, cdpince@axelero.hu

GABRIEL GOTHIC SHOP
Budapest, VII. ker., Szövetség u. 23.
Ny: H-P: 12-18-ig.

HAMMER ZENEBARLANG
Budapest, XI. ker., Villányi u. 10.
Ny: H-P: 11-19-ig, Szo: 10-14-ig.

SHARK
Budapest, VIII. ker., József krt. 49.
Ny: H-P: 10-18-ig, Szo: 10-13-ig.
www.sharkheavymetal.com
info@sharkheavymetal.com

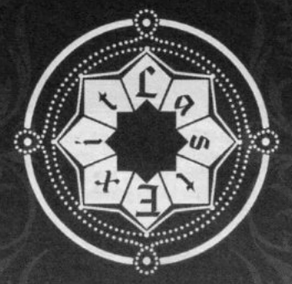

Henrik Nordvargr Björkk
Vitagen

Ataraxia & Autunna et sa Rosé
Odos eis Ouranon

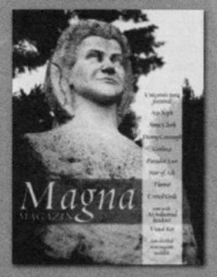

MAGNA I

MAGNA II

Budapest, VIII. ker., Légszesz u. 4.
Ny: H-P: 11-18-ig, Szo: 11-16-ig.
Tel: (061) 323 1776
e-mail: lastexit@axelero.hu
www.lastexit.hu

AUDITUS

ACTUS
Mandala
Szerzői kiadás 2005
www.actus.hu

Az ACTUS utoljára 1998-ban jelentkezett egy tematikus és mély anyaggal, a magyar dark folk szcéna egyik alapkövével, a Sacro Sanctummal. Azóta hét év telt el, ennyi idő alatt pedig az ember molekulái, sejtjei az elsőtől az utolsóig lecserélődnek, a bolygók állásukat tekintve pedig egy teljes fordulatot tesznek, és ahogy a szerző is megemlíti a lemez borítóján: „hetedhét ország viszontagságaival kell megküzdenie az ifjú harcosnak…". Nietzsche szerint az emberi élet olyan, mint egy erdő, és utunk hét ördög mellett vezet el. A Mandala egy meditáció allegóriájaként értelmezhető, amely négy stádiumra bomlik: a Középpontra, a Spirálra, a Körforgásra, és az Ösvényekre. A négyes szám az ACTUS felfogásában egy tradicionális, metafizikai krédót jelöl. A négyes a tökéletesség száma, mely egyaránt jelentheti a Négy Évszakot, a Négy Égtájat, a Négy Alapelemet, vagy ami alapvetően behatárolja, behatárolhatja cselekedeteink minőségét, a Négy Nagy Korszak egyikét. A lemez hangszerelését tekintve a Sacro Sanctumhoz hasonlatosan monumentálisra, nietzschei terminológiával élve pedig „irdatlanra" sikeredett. A már progresszív rockba (!) hajló megoldások és az akusztikus kiállások ízléses arányban váltják egymást. A Sacro Sanctumhoz hasonlóan most is szerepet kapott a kórus (Harmonia Caelestis vegyes kórus), a különböző akusztikus zenei megoldások, valamint a népi hagyományok. A Mandala egy igen nagyvonalú, monumentális alkotás, amely részben az alapító személyiségjegyeiből, részben pedig az általa választott, és tegyük hozzá, következetesen képviselt spirituális-ideológiai alapkoncepcióból fakad. Evola, Eckhardt Mester, vagy a keleti (zen) szellemiség nem is tűr meg mást.
paróczi

AIT!
Ait!
Amplexus
Fiori di carne 12" picLP 2004
Punch Productios

Az egyik legfurcsábban zavaros és tulajdonképpen beteg zenekar az AIT!, amelyet hallottam eddig. Tiary tulajdonképpen mindent beleönt a zenéjébe, amely az elméjében kavarog és ennek a lenyomata az AIT!. Mi az a "minden"? Okkultizmus, nem tisztázott politikai szimpátia, perverz szexualitás, crowleyanizmus, a hatvanas évek mainstream zenéje, filmek, szexuálmágia, destrukció, dekadencia, és még ezen is túl. Szimpatikus? Akkor magadra vess, azt azonban nem mondanám, hogy a zenekar teljesen rossz zenei megoldásokat alkalmaz ennek a kifejezésére. Széttöredezett post-industrial, agyonloopolt és manipulált zajos struktúrák leginkább, kevés szöveggel és sok zavarosabb megoldással. Nem teljesen eredeti, de tény, van benne fantázia. Ilyen nagyon bomlott fantázia, persze. Valahol a Novy Svet, az Ordo Rosarius Equlibrio és talán a Psychic TV néhány korábbi dolga áll hozzá a legközelebb. Vagy egyik sem. Itt azt hiszem, hogy az alkotó kiad magából minden alakot, amit gondol, de az is lehet, hogy ő nem gondolja annak. Elborzadni érdekes lehet, s ezt jól erősítik Saturno Butto "kriptoluciferiánus" alkotásai a pic-disc-en. Apró, szinte fényképszerű vonásokkal rajzolja meg a legbomlottabb testiséget kifejező képeit, amelyek nem ritkán valamely ismertebb klasszikus festmény perverzen inverz ábrázolása. Tartalom és forma együtt jár.
PHJ

ANTONY AND THE JOHNSONS
I am a Bird Now
Secretly Canadian/Rough Trade 2005
www.antonyandthejohnsons.com

Amikor áprilisban Rády Sándor Zsolt kollégámmal interjút készítettünk a korábbi Coil, jelenleg Spiritualized tag Thighpaulsandrával, a kérdésünkre válaszolva azt mondta, hogy Antony már el is érte a mainstreamet. Bármennyire meglepőnek tűnt akkor ez a kijelentés, be kell látnom, Thighpaulsandrának igaza volt. A brit-amerikai Anton Hegarty által vezetett kortárs művészeti csoportosulást ugyanis Mercury díjra jelölték ebben az évben, valamint olyan újságok címlapjain szerepelt, mint a The Wire, vagy a The Eye. A tavasszal megjelent új anyag az I am a Bird Now címet viseli és többek között Ian Reed, Rufus Wainwright, illetve Boy George közreműködésével készült. Az Antony and the Johnsons egy kisebbfajta stílusváltást hajt végre ezen a lemezen, ugyanis sokkal inkább a '60-as évek végét idéző megoldások, valamint a dzsessz formák felé indultak el. Az első lemezt a vonósokra, fúvósokra komponált, már-már klasszikusnak ható megoldások uralták. A dalok azonban most is meglepően szépre és melankolikusra sikeredtek, elég a Hope there's Someonera, vagy a Boy Georgedzsal közösen elénekelt You Are My Sister című szerzeményre gondolni. Összességében egy kiváló, az 1960-as évek végét, a Warhol-féle Factoryt idéző és üzeneteit átörökítő lemez született, amelyet nemcsak a kitűnő és professzionális zenei megoldások jellemeznek, hanem rendkívül kreatív művészi megvalósítások is.
paróczi.

ATARAXIA
Saphir
Cold Meat Industry 2004
www.ataraxia.net

Aki figyeli, kedveli az olasz kvartett működését, tudja, hogy lemezeik színvonalára nem jellemző a változás: klasszikus, éteri és világzenei elemekből felépülő, mindig egy-egy téma köré csoportosuló dalaik tökéletesen megkomponált albumokon kerülnek elhelyezésre. Egységes és kiforrott képi- és hangzásviláguk miatt a gothic színtér egyik legmarkánsabb zenekara, habár ez a kategória mindenképpen szűkös számukra, hiszen melankolikus megoldásaikat, valamint teátrális színpadi megjelenésüket leszámítva, ami ebbe a közegbe helyezi őket, munkáik jóval távolabbra mutatnak.
Az Ataraxia számos védjegyet tudhat magáénak, melyek közül Francesca Nicoli énekező csodaszép dallamai, Giovanni Pagliari leheletfinom dalai és Vittorio Vandelli gitármelódiái a tavaly megjelent Saphir anyagot olyan magasságba helyezik, ahová istenadta tehetség és a zenei képzettségre időt, energiát nem sajnáló hozzáállás és kitartás révén lehet eljutni.
A „Zafir" kerteknek szentelt album: a babilóniai, az arab vagy az angolkert harmóniáját, az ott kialakított, sajátos légkört idézik meg a dalok, melyeket a természetesség, a mítoszok és az álmok légies, tovatűnő, ám alapjaiban mindennél időtállóbb esszenciája hat át. Az Ataraxia valódi spirituális vonást visel magán: a tagok alkímiai egysége, mágikus kisugárzása adja azt a stabilitást, mely e munkájukat is megindítóan kiegyensúlyozottá és kristálytisztává teszi.
J

AUTUMNBLAZE
Words Are Not What They Seem
Prophecy 2004
www.autumnblaze.de

A német zenekar azt vallja, hogy a szavak nem azok, amiknek látszanak. Több, mint lemezcím ez; meghatározza azt a közel

egy órát, amit a hallgató a 10 szerzemény társaságában eltölt. Ugyanezt a nehezen körülírható, álmodozó és bóbiskoló hangulatot erősítik a metaforikus, kifejezetten képszerű szövegek, és a borító világa. A lemez, koncepciója szerint főhajtás a Twin Peaks film, és filmsorozat előtt, és ebből viszont az is egyértelmű, hogy a zenei anyag nincs feszültségek és felkavaró elemek híján. Mivel hasonló pályán mozogtak a csapat korábbi munkái is, nagy váltásról nem beszélhetünk, viszont egységesen magas színvonalú dalokról, és jól felépített lemezről ismét igen.
Az Autumnblaze zenéje alapjaiban egyszerű rock, aminek hatalmas atmosférateremtő ereje van. Végig dominálnak a dallamok: Marcus B. néhol gyönyörű, néhol teljesen elveszett és elbizonytalanodott, néhol fantasztikusan magabiztos és jellegzetes melódiái. Magas tónusú hangja helyenként a paranoia határát súrolóan kifejező, és erre a vonásra a keverés során maximálisan ráerősítettek azzal, hogy ilyen pillanatokban az ének „úszik" a zene felett, azzal szinte nincs is kapcsolata. A dalszerkezetekben ugyancsak nyomon követhető ez a fajta kimozdítottság: a balladákat leszámítva szinte minden szerzemény tartalmaz nagyon lendületes, dinamikus részeket, és akár egy-egy szép zongorás betétet, akár valamilyen elektronikus megoldást, amik mindig felborítják az oly törékeny egyensúlyt. A lemezen nincsenek is unalmas pillanatok, a legjobbak pedig szerintem a Slave, a Falling, és a Blue Star című számok. A Slave szintén ezzel az említett hangulati és dinamikai súlyponteltolódásos módszerrel operál több, mint briliánsan; a Julie Cruise nevéhez fűződő Falling feldolgozás az album koncepcióját hitelesíti megkérdőjelezhetetlenül, míg a Blue Star egy hosszú, visszafogottan induló, majd fantasztikusan kiteljesedő dal, ami szinte újra elmeséli a lemezt, hogy aztán összegezze, és lezárja azt. Érdekes, misztikus albumot készített az Autumnblaze, melyen a könnyedség és a súlyosság tökéletesen megfér egymással.
J

BACKWORLD
The Seeds Of Love mCD
World Serpent 2004
www.backworld.com

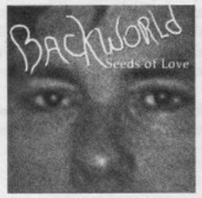

Joseph Budenholzer kis csapata viszonylag sokáig várakoztatta meg azokat, akiket legutolsó munkáiban (Of Silver Sleep, Anthems From The Pleasures Park + a hozzá kapcsolódó kislemezek, koncertanyag) korábbi kétségesebb anyagainak meghaladását látta. Ma már lehet látni, hogy alapvetően David Michael Tibet keze van a dologban, akinek jótékony sugallatai most is meghozták a közös munka gyümölcsét, s ez nincsen máshogyan a The Seeds Of Love esetében sem. Budenholzer mindig is elsősorban zenész volt, aki nem mindig jó irányú sugallatoknak engedett, 1996-os és 1998-as albumain még megtalálhatóak ezek a felhangok (God against all, The Flowers of Deceit, The Wisdom of the Flesh), ezek mára lecsendesülni látszanak és úgy tűnik, hogyha kusza is az a fajta spirituális egyveleg, ami Joseph mögött sorakozik, de inkább egyfajta önmeghaladásnak a lenyomata, amely fénnyel teltebb formák felé tapogatózik. Szép anyagot sorakoztat fel az új MCD is, lényegében ott folytatja, ahol a meghatározó két utolsó anyaggal abbahagyta a Backworld. Az egész valahogyan a Current Ninety Three korábbi, nagyon híres folkos anyagait idézi, annak megoldásait juttatja eszünkbe. Ahogyan az 50-es évek dalocskáját (Tammy) átlényegítik és ahogyan Daviddel csodálatosat alkotnak a The Lamb and the Lionban mindenképpen elgondolkodtató. A két véglet erősíti egymást, ráadásul Budenholzer megajándékoz egy tőle megszokott lágy melódiával is búcsúzóul. Egy reménytelibb fordulat után reményteli folytatás – ilyesmikkel kecsegtet a kislemez.
PHJ

CHANGES
Orphan In The Storm
HauRuck! 2004
http://www.highfiber.com/~thermite/changes1.html

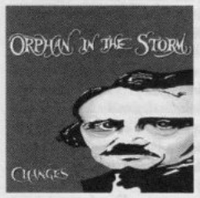

A Changes igen régi név a kortárs zenei életben, a '60-as évek végén alakult a zenekar. Robert N. Taylor énekes és Nicholas Tesluk gitáros alapító-tagok belső hangjának eredményeként született a formáció, egyben értékes alternatívát kínált a '60-as évek ellenkultúráival szemben.
Nem érdektelen némi történeti kitekintés. A '60-as évek végét írjuk, 1968-69-ben járunk, a hippimozgalmak, a diáklázadások időszakában, amikor komplett értékrendek kérdőjeleztettek meg, addig szilárdnak hitt tabuk kezdtek megdőlni olyan jórészt „alulról" érkező kezdeményezések révén, melyek mozgatói a fiatalság köreiből kerültek ki. 1945-ben a II. világháború befejeztével egy világ omlott össze - a romok nem csupán az épületek, hanem az úgynevezett „régi világ" romjai is voltak egyben. A liberális demokrácia és kommunizmus felállásával, globálissá válásával tulajdonképpen rákerült a koporsófedél mindarra, ami tradicionális, feudális, értékőrző, tekintélyelvű, hierarchikus volt, vagyis ami egészen a háború végéig – többé-kevésbé – még jellemezte Európát. Az egyszerűség kedvéért – bár nem tökéletes a kifejezés – jobboldaliként definiálhatjuk mindezen tényezők összességét.
A '60-as évek ifjai a hierarchikus/hagyományos rend még megmaradt, bár már csupán maradványszerűen vegetáló elemeit is elviselhetetlenek tartották – egyetemi rendszer Franciaországban, erős De Gaulle-ellenesség stb. – kísérletet tettek tehát a fennálló rendszer aláaknázására. Ebben segítségükre sietett a Vietnami háború aktualitása, mely egyfajta – paradoxon, de igaz – harcos pacifizmust eredményezett. E mozgalmak számos esetben nyíltan kommunistáknak, mi több anarchistáknak vallották magukat, azonban a háború- és Vietnam-ellenesség nem akadályozta meg ezen aktivistákat abban, hogy olyan terrorista felforgatókat tűzzenek a zászlajukra, mint Ernesto Che Guevara, akinek napjainkra egészen ocsmány és beteges kultusza alakult ki. Rövidre fogva az eszmefuttatást: ezen szerveződések mindegyikének közös vonása volt, hogy egyikük sem lett volna képes egy egészséges és normális berendezkedést létrehozni a gyűlölt, ám alapjaiban nem igazán értett kapitalizmussal szemben (a kommunizmus-kapitalizmus ellentétének abszolútná tétele korunk egyik legalapvetőbb tévedése). Érdekességként megjegyzem, hogy a diáklázadások résztvevői, miután lecsillapodott fiatalkori hevületük, gond nélkül betagozódtak a nem olyan rég még szidott és megvetett kapitalista rendszerbe, sőt némelyikük (Cohn-Bendit) az EU adminisztrációjában foglal el nyilván nem rosszul jövedelmező helyet.
Azonban az általános balratolódás ellenére akadtak olyan egyének – művészek, gondolkodók – akik semmi jót nem láttak a történtekben és az egyedüli normálisnak és helyesnek tekinthető útban látták a megoldást: a hagyomány, európai tradíciónk, halhatatlan mítoszaink, örök értékeink ápolásával kell átvészelni, ami még vár ránk ebben a korban, hogy – Evola nyomán – a Tradíció kiszáradt fája újra éltető nedvekkel telítődjön. Ennek jegyében alkot a Changes zenekar.
Zenéjüket legtöbbször a folk noir vagy az apocalyptic folk titulusokkal szokás megjelölni, dalaik hallatán számos később színre lépő zenekarra voltak/lehettek hatással. Az Orphan In The Storm album 14 szerzeményt tartalmaz, melyek leginkább egyszerűségükkel, puritán tisztaságukkal nyerik meg a hallgatót. A nóták jellegét két tényező határozza meg: az akusztikus gitár simogató melódiái, melyekben az európai folk-zenék hatása figyelhető meg, valamint Robert N. Taylor igen markáns, férfias, kellemesen zengő mély orgánuma. Az album a nagy amerikai író, Edgar Allan Poe előtt tiszteleg, aki számos műfaj, többek között a detektívnovella létrehozója. A borítón is Poe arcképét láthatjuk. Egyébként az Árva a viharban – Orphan In The Storm – cím is Poe-ra utal, lévén már kisgyermekkorában árván maradt. A lemezről az Icarus című dalt emelném ki, melynek egy eltérő változata a Michael Moynihan/Joshua Buckley-féle TYR könyv CD-mellékletén szerepel, valamint a lemezzáró Twilight Of The West tételt, amely Oswald Spengler monumentális kétkötetes munkáját, a Nyugat alkonyát idézi.
Ez a zömmel akusztikus gitárra épülő stílus, mely később neo-folk néven egyre több saját utat járó zenekart termett, és produkál ma is, olyan nagy előadókat hozott világra, mint az eredetileg a punkkorszakból indult Death In June, mely csapat munkásságát rengetegen tartják követendőnek. Meg kell említsem, hogy a lemezen Michael Moynihan és Robert Ferbrache is szerepel, mint ismeretes, mindketten a Blood Axis tagjai.
A Changes hosszú szünet után az 1990-es évek elején kezdett ismét működni, egyben segíteni abban, hogy az egyre halványabban pislákoló tűz ne aludjon ki, s a lángból, értékeinkből át lehessen menteni valamit egy fénytelibb érába.
Milán Péter

CHRIS CONNELLY
Initials C.C.- Out-takes, Rarities & Personal Favourites 1982-2002 vol.1.
Underground Inc., 2002
www.chrisconnelly.com

Nem egyszerű lemez egy nem egyszerű embertől. Több mint húsz évnyi zene áll Mr. Connelly mögött, okkal gondolta, hogy ideje van az összegzésnek, és ha már lúd, legyen kövér, úgyhogy a "best of" egyből dupla lett. Hősünk számtalan zenekarban megfordult, ezek közül a leghíresebb/leghírhedtebb természetesen a Revolting Cocks volt, nem véletlenül a RevCo neve van a legnagyobb betűvel szedve az albumot ismertető kis matricán, holott a lemezeket hallgatva egyértelmű, hogy nem a RevCo volt az első (és szerintem nem is a legértékesebb) projekt, amihez a nevét adta. Mivel a válogatás húsz évet ölel fel, a hangminőség változó, a zene még inkább: kapunk mindent a RevCo ipari-metál kabaréjától kezdve a szólólemezek szinte már kortárs zenei hangulatáig. Huszonöt dal, a fontosabb előadók: Finitribe, RevCo, PTP, Murder Inc., Pigface, Damage Manual. A lemez erőssége egyben talán a gyengéje is: annyira sokrétű, hogy egy az egyben elég nehéz végighallgatni, a Pigface/RevCo/stb. korszak itt szereplő, kevésbé ismertebb felvételei is biztos megvannak már minden rajongónak (kivéve persze a kiadatlan számokat, de ki tudhassa, talán már azokat is letöltötték valahonnan), viszont ők nem biztos, hogy vevők lesznek a szólólemezek letisztult, Bowie-t idéző zenéire, a pszichedelikus kultuszbanda F/I-vel készített remek Rolling Stones-feldolgozásra, vagy a mára feledésbe merült zseniális skót zenekarra, a Finitribe-ra, holott itt kezdődött Chris karrierje, és nem is akárhogy: a korai Finiben még egyszerre volt jelen a zajos-durva rock, meg a lágyabb megoldások. Mindenesetre nemes gesztus Chris-től, hogy ezt a lemezt direkte nekik ajánlotta, és pár egész ritka tracket is felrakott rá, a kezdet kezdetéről.
BerToIT

CORVUS CORAX
Seikilos + Gaudia Vité CD+DVD
Pica / Staupa Musica 2005
www.corvuscorax.de

A germán Corvus Corax méltán lehet büszke erre a dupla kiadványra, hiszen nemcsak megingathatatlan pozíciójukat biztosították be a középkori zenék képzeletbeli trónján, hanem sikerült megszólítaniuk egyéb zenei ágazatok rajongóit is. A kétrészes anyag mindkét „fele" megjelent már korábban, eme „összecsomagolás" a terjesztőváltás sikerét hivatott megmutatni, valamint azt a potenciált, mely éppen a fentebb említett saját korlátok közül való kitörés során figyelhető meg.
A Seiklios a nyolctagú, öt dudásból és 3 dobosból álló, csoport 2002-ben megjelent sorlemeze, mely a hasonló nevű, rejtélyes – egyesek szerint középkori, mások kutatásai alapján jóval korábbi – muzsikus előtt tiszteleg. Éppen a forrásanyagok hiánya, ám a téma rendkívüli érdekessége vezette a zenekart a lemez megalkotása során, ami annyira kerek egész lett, hogy gyakorlatilag ezáltal válik teljessé Seikilos legendája, most kerül az őt megillető helyre a zenei hagyományok feltérképezett világában. Mivel igen korai anyagokkal dolgozott a zenekar, a szövegek, az ének aránya csekély, de a hangszerelés pazar mivolta ezért bőségesen kárpótol. Megkapó dallamvilág, és kidolgozott struktúrák vonulnak végig a fantasztikus hangzású és hangulatú lemezen, ami a csapattól korábban megszokott meditatívabb és ütemesebb dalokat most is ugyanúgy tartalmazza. A dudák, fúvósok, és a legváltozatosabb ütősök megszólaltatásával tökéletesen magunk mögött hagyhatjuk rohanó világunkat, hogy átérezhessük a felfedezés azon örömét, mikor még gyalogszerrel kutakodtak azok, kiket megfoghatatlan benső feszültség hajtott újabb és újabb élmények után.
A DVD mindennek képi kiegészítője, valamint a Corvus bámulatos profizmusának megcsillantása. A koncertfelvétel tartalmazó anyag 2003-ban került rögzítésre, és az akkor friss Seiklios dalok mellett korábbi slágerek is felcsendülnek rajta, elképesztően színes, és gigantikus arányú színpadkép előtt. Szórakoztatás és show a legmagasabb fokon!
J

CURRENTNINETYTHREE
Halo
első kiadás: World Serpent, második kiadás: Durtro/Jnana 2004
www.durtro.com

A Current 93 az 1990-es évektől kezdődően, több tekintetben is koncepciót váltott. David Michael (korábban David Tibet) nemcsak a csoport és a saját nevét változtatta meg, hanem a különböző filozófiai-spirituális entitásokkal kapcsolatos hozzáállást is. A változás-változtatás első igen komoly mérföldköve a First Transmission ügy volt 1992-ben. A First Transmission egy az 1980-as évek elején videóra rögzített performansz volt, amelyen javarészt Genesis P.Orridge, Paula Orridge (Psychic TV) szerepeltek, de John Balance, Derek Jarman, továbbá David Tibet is feltűnik néhány kocka erejéig. A videón különböző rituálék, testcsonkítások, a szexuális és drogabúzus különböző formái láthatók: David Michael szerint csak imitáltan. A First Transmission felkeltette az Observer című napilap és a BBC érdeklődését is, továbbá különböző keresztény szervezetek is heves tiltakozásba kezdtek. Az esetet követően büntetőeljárás indult Tibeték ellen, amelynek mintegy folyománya volt, hogy Derek Jarman, John Balance és Sleazy mintegy százrányi felvett videó- és audioanyagot semmisített meg. Ezek utóbb büntetőjogi értelemben értékelhetetlennek minősültek volna, művészileg viszont annál értékesebbek voltak.

Tibet ekkor érezte először igazán, hogy a múltja kísérteni fog. (Ezúton szeretném megjegyezni, hogy az 1990-es évek első felében számos szerző tollából jelent meg olyan írás, miszerint Tibet rendkívül magas és komplex spirituális értékeket realizált. Valóban egy komoly spirituális motiváció áll, állt a Current 93 mögött, azonban nem olyan mély, mint amelyeket néhányan feltételeztek.) A második fordulat a CurrentNinetyThree törekvéseit illetően Andria Degens megjelenése volt, akit Tibet Nick Cave és a Mute kiadón keresztül ismert meg, és aki a Halo belső borítójáért felel. Az utolsó adalékot John Balance 2004. novemberében bekövetkező halála jelentette, amely David Tibetet egyrészről nagyon megviselte, másrészről azonban nyilvánvalóvá tette számára, hogy az a szemlélet, amelyet John Balance választott és következetesen képviselt, nem járható. Ezek ismeretében jelent meg 2005 elején a Durtro gondozásában a Halo nevet viselő koncertanyag, amelyet 2003. október 9.-én rögzítettek Londonban, a Queen Elizabeth Hallban, Michael Cashmore (Nature and Organisation), Joe Budenholzer (Backworld), Maja Elliot, valamint Karl Blake közreműködésével. Az anyag gerincét az utóbbi 7-8 évben megjelent produktumok adják: a Sleep Has His House, a Good Morning Great Moloch, és a Hypnagogue. A Current 93 koncertszereplésének minősége az elmúlt 10-13 évben nem javult, igaz, nem is romlott. „Watch and Pray!"
paróczi.

CURRENTNINETYTHREE
Halo
első kiadás: World Serpent, második kiadás: Durtro/Jnana 2004
www.durtro.com

Tulajdonképpen egy koncertélményem hiányzik nekem még azon zenekarok közül, amelyek még ma is léteznek, ez egy Current Ninety Three-koncert lenne. Sok koncertalbumot hallottam tőlük, tulajdonképpen a maga nemében mindegyik tetszett. Kiemelkedőnek három tűnt: a Live at Bar Maldoror, az All Dolled Up Like Christ dupla koncertanyaga és ez a jelenlegi, amelyet a Queen Elizabeth Hall-ban rögzítettek Londonban , 2003 október 9-én. David Michael-t egészen kivételes társaság kísérte ez alkalommal; a két volt Throbbing Gristle-tag Chris and Cosey, Michael Cahsmore, Joe Budenholzer a Backworldből, két régi barát, Joolie Wood, Karl Blake és még sokan mások. A sorból két név hiányzott csak nekem: Rose-é és Douglas-é. A Halo zenei anyaga egészen pazar, David mindenhonnan válogat, régebbi dalok, újabbak is, sőt csak itt szereplő dalok is vannak ("Alone", "Halo" és az Imperiumról kimaradt "Locust"). A lemez kimagasló pillanata nekem az itteni "Fields Of Rape", amely valami egészen visszafogott, csendes és méltóságos zenei kísérettel, átformált szöveggel, céloz egy férfiúra, aki újra visszahullt az Erőszak Földjére. Talán egy régi barát ő. Több dal alatt korábbi Current darabok beloopolt speechei szólnak, s arra fekszik rá az akusztikus kíséret, megint csak átértelmezve a dalok jelentéseit. Aki kedveli, tiszteli David Michael dolgait, kötelező darab egyszerűen ez az album, amely olyan kiváló koncertalbumok mellé sorakozik fel a műfajban, mint a Sol Invictus Let us Prey-je vagy a Death In June Oh, How We Laughed-je. (Több neofolk zenekar pedig menjen el kapálni inkább, vagy bújjon el szégyenében, ha ezt az anyagot meghallgatta.)
PHJ

DARK SUNS
Existence
Prophecy 2005
www.darksuns.de

A német Dark Suns eddigi tevékenysége azon zenehallgatók előtt ismert, akik a metal műfaj divatos irányzatain, túllihegett sztárjain messze túltekintenek, és ezeken a területeken keresik a stílus nagy távolságból felismerhető kliséit maguk mögött hagyó előadókat.
A Dark Suns zenekar első lemezét nem hallottam, de a Swanlike című második album már megért némi extra figyelmet még a mára mindent elborítani látszó CD-döming ellenére is. A csapat ellen a Swanlike kapcsán elhangzott fő vádpont a svéd prog/death/dark metal négyeshez, az Opeth-hez való túl közeli hasonlóság volt. Annak ellenére, hogy Mikael Akerfeldt és együttese valóban óriási hatást gyakorolt a németekre, a Dark Suns dalírói érzéke, zenei tudása, a dallamok iránti fogékonysága nehezen volt megkérdőjelezhető. Tény, hogy akár a svédek, a Dark Suns legénysége is hosszú dalokban engedte szabadjára zenei fantáziáját, s keverte a súlyos, összetett death metal témákat a szép merengős részekkel. Az Existence című harmadik album azonban tudatja velünk, hogy a németek nem kívánnak az Opeth fegyverhordozóiként megöregedni.
A tizenegyszámos korongon a németek valamelyest szelídítettek a zenén, kissé visszavettek a durva élből, a death metal, mint összetevő, ha nem is tűnt el, szerepe már nem olyan markáns, mint a Swanlike nótáiban. Ugyanakkor a dalok tettek még egy lépést, sőt talán kettőt is, a progresszivitás, komplexitás felé, és ennek egyenes következménye, hogy jóval nehezebb, „borultabb" szerzemények születtek, melyek kiismerésére nem lesz elég egy-két felületes meghallgatás. Aki azonban kedveli a rengeteg témából, hangulatból, ez utóbbiak sűrű váltakozásaiból felépülő lemezeket, nem lesz ellenére a Dark Suns anyaga.
A hangulat általában szomorkás, az akusztikus gitáros, zongorás/billentyűs részleteknél elmerengő, néhol költőinek is nevezhető atmoszféra ennek ellenére mégsem annyira sötét tónusú, mint ahogy azt az Opeth zenéjében megismerhettük. Kellemes hallgatni a billentyűs hangszerek helyenként kifejezetten szokatlan megoldásait, hangszíneit, de a gitárok kihasználtsága is maximális. A masszív riffelés és az akusztikus gitár lágy melódiafüzérei egyaránt fontos szerepet töltenek be a zene egészét tekintve.
Nico Knappe énekes/dobos (nem egy gyakori felállás) hangja az előző albumon megszokott módon dallamos, a hörgést többnyire mellőzi, de nem ritkán érdekes effekteket tettek az énekre. A természetszerűleg hosszú instrumentális részekkel teli dalok között a „normál" terjedelműek mellett a 10 percet is elérő darabok is megtalálhatók. A lemez egyébként közel 78 perces.
Remélhetőleg sok értékes lemezt terem még a jövő a Dark Suns-tól, mely zenekar a zenéhez való hozzáállás vonatkozásában az Opeth, In The Woods… (R.I.P.), Agalloch, Madder Mortem stb. csapatokkal hozható rokonságba. Az Existence csemege az igényes zenehallgató számára.
Milán Péter

DAS ICH
LAVA glut
Massacre Records 2004
www.dasich.de

A Das Ich a német underground színtér egyik vitathatatlan nagyágyújává nőtte ki magát az elmúlt évek során. Ennek az alkotói párosnak tényleg nem hullott az ölébe a siker, keservesen megdolgoztak érte, mind a zenéjükkel, mind az ideológiájukkal kapcsolatos negatív előítéletek okán, de ennek ellenére nem adták fel a harcot. Ennek eredménye az egyre színvonalasabb hanghordozók megjelentetése, mert ha az ember ellenszegül az ellenérzéseknek, az megacélozza minden téren. Ebben az esetben valóban az akarat látszik diadalmaskodni. A multicégek hiába nyomják a szemetet az emberek arcába, az igazi zenerajongó megtalálja a magának való stílust, és a neki szimpatikus előadókat. Ilyen rajongóbarát zenekar többek között a Das Ich is, aki találkozott már velük élőben valamelyik fesztiválon, az tudja miről beszélek. De fordítsuk immár figyelmünket az aktuális soralbum felé. Elmondhatjuk, hogy zeneileg az Anti'christ világa lett továbbfejlesztve, és ez nem egy rossz haladási irány, pláne, hogy az egész album egységes színvonalat képvisel, és vannak rajta igazán kiemelkedő darabok is. Ilyen például a Schwarzer Stern, a Meine Wiege vagy a Vulkan. Maga a zene pedig, ha valaki még nem ismerné, elektro-industriál, rengeteg nagyzenekari betéttel, és természetesen Stefan Ackermann krehácsoló vokáljával. A tempó pedig az, Urkraft kivételével, végig kitart, nem fullad unalomba egyik track sem. Aki pedig beszerzi a DVD-vel megbónuszolt verziót is, az kap hat koncertfelvételt, és egy fényképkollekciót is. A koncertfelvételekben az talán a legnagyobb érdekesség, hogy egy olyan zenekar, amelyik két szintetizátorral plusz egy frontemberrel áll színpadra szintén tud olyan show elemeket bemutatni, mint bármely más „normális" formáció. A Kraftwerk óta ez amolyan mánia lett, hogy a szintist betonozzuk a hangszere mögé, holott ez nem fontos, megfelelő fantáziával ez kiküszöbölhető. Erre hirtelen két jó példát tudok, az egy a Skinny Puppy a másik a Das Ich. Zárszóként csak annyit, hogy a LAVA glut egy telitalálat album lett, aki idáig szerette a zenekart most sem fog csalódni, aki pedig netán nem ismerné őket, de kedveli a stílust, az tehet egy próbát.
Dorn

DEATH IN JUNE
Abandon Tracks!
Ner/Tesco 2005
www.deathinjune.net
www.tesco-germany.com

Egy újabb válogatás a Death In June munkáiból, a Corn Years és a dupla DISCriminate után. Sokakban felmerülhet a kérdés, hogy szükség van-e erre egyáltalán. Nos, már az előzetes híreket olvasva is az volt a véleményem, hogy igen, és ez a lemez meghallgatása után csak megerősödött bennem. Az „alcím" azt mondja, hogy „ritkaságok, remixek, kiadatlan felvételek", és ennek maradéktalanul meg is felel. Igazán „új" szám csak egy van rajta, rögtön a nyitó The Concrete Fountain, ezt még 1996-ban Zágrábban rögzítette Douglas a horvát Future Shock 2001 Team vezetőjével (aki látta a Live in Italy-DVD-n a bónuszszámokat, az már ismerheti ezt a csapatot), de végül nem jelent meg sehol ez a dal, egészen idáig. Nem egy óriási szerzemény, de érdekességnek jó. Instrumentális, fő hangszer természetesen az akusztikus gitár, viszont a háttérben érdekes dolgot hallhat az ember, elektronikus tánczenei (talán drum'n'bass?) alapok bukkannak fel, és különös módon nem is zavaróak. Ezenkívül össze vannak gyűjtve a korábban különféle válogatáslemezeken megjelent felvételek, mint pl. a The Only Good Neighbor a Pact válogatás első részéről (The Pact Flying in the Face), a My Black Diaries című zajkollázs az Im Blutfeuerről vagy az Unconditional Armistice a Der Tod im Juni című kiadványról, ami egy németországi koncert alkalmából jelent meg 1999-ben. A remixek és újrafelvételek sorában az egyik csoportot azok a dalok alkották, ahol a régebbi verziókban David (akkor még) Tibet énekelt, ilyen pl. a Burn Again, a Punishment Initiation, az In Sacrilege vagy a Europa Rising, ami eredetileg Daedalus Rising címmel szerepelt a 'But, What Ends…' lemezen. Ezekben a dalokban David éneke ki lett cserélve Douglas énekére, nem véletlenül (a WSD-ügyben megromlott kettejük viszonya). Az újrafelvételek másik csoportjába a 13 Years of Carrion, a Rocking Horse Night, a Death of a Man és a Europa: The Gates of Heaven and Hell sorolható, ezek általában alternatív verziók, az eredetihez képest más hangszereket tartalmaznak, esetleg más a keverés. Ezenkívül szerepel még a lemezen egy-két ritkaság is, mint a Passion! Power!! Purge!!!, ami eredetileg az 1998-as Európa-turnéra jelent meg CD-kislemezként, vagy a We Said Destroy, ami a Fire+Ice-szal közös vinylkislemezen jelent meg 2000-ben Ian Read Fremdheit nevű kiadójánál. Valamint tartalmaz még az anyag két olyan dalt is, amelyek más zenekarok lemezén jelentek meg, de Douglas erősen kivette a részét belőlük. Ilyen a My Black Diary (nem összekeverendő a My Black Diaries-zel, bár a szövegük ugyanaz, csak a zene más), ami Michael Cashmore Nature and Organisation nevű projektjének lemezén látott napvilágot, itt a szöveget írta Douglas és énekel is, Rose McDowallel és David Tibettel egyetemben (érdekes módon itt meghagyták David énekét, gondolom technikailag vagy jogilag nem tudták megoldani a dolgot). Ezenkívül ilyen felvétel még a Many Enemies Bring Much Honour, ami a Der Blutharsch Fire Danger Season című négylemezes gyűjteményes kiadványán jelent meg, annak a két CD-nek az egyikén, amelyen baráti zenekarok dolgoznak fel DB-dalokat, a Death In June a When All Else Fails-en szereplő cím nélküli második dalt dolgozta fel (melynek refrénje eredetileg Molti Nemici, Molto Onore volt, ebből lett az angol cím és refrén). Ebből a szempontból hiányoltam a lemezről a Strength Through Joytól az A Grave for Burning Wings és a Forsetitől a Black Jena című számokat, mindkét dalban tevékenyen közreműködött Douglas (bár az első esetében az lehet talán az ok a lemaradásra, hogy Richard és Douglas között kissé megromlott a viszony az utóbbi időben, a másodikat meg esetleg későbbre tartogatják).
Összességében egy érdekes válogatást sikerült összehozni, ami inkább azokhoz szól, akik már ismerik és szeretik a zenekart, mert biztos, hogy új hallgatóknak ismerkedésként ezt kellene először meghallgatni, mert ritkaságokat, érdekességeket tartalmaz, és nem pedig a legjobb, legnépszerűbb dalokat (arra ott volt a DISCriminate).
KB

DEATH IN JUNE/BOYD RICE
Alarm Agents
Ner/Tesco 2004
www.deathinjune.net
www.tesco-germany.com

Sokan úgy emlegetik ezt a lemezt, hogy az „új Death In June". Pedig ez nagy tévedés, inkább a Boyd Rice and F(r)iends és a Scorpion Wind által megkezdett sorba illeszthető, csak egyéb okok (gondolok itt elsősorban kereskedelmire) miatt jelent meg most Death In June/Boyd Rice néven. A dalok nagy része eredetileg a régóta tervezett Concrete Fountain című új DIJ-albumhoz készült volna, ám a legutóbbi turné során (melynek keretében Budapesten is adtak egy felejthetetlen koncertet) Douglas a beállások alatt játszogatta ezeket a témákat, Boydnak megtetszettek, és mondta, hogy lenne pár szövege hozzá. A felvételek 2002 ősze és 2003 tele között zajlottak több helyszínen, nagyrészt az Egyesült Államokban, de Új-Zélandon és Ausztráliában is folyt stúdiómunka, Douglasen és Boydon kívül az „elengedhetetlen közreműködő", John Murphy is játszik a dalokban, természetesen dobon. A zene Douglas gitárjátékára épül, valamint ő kezeli a billentyűs hangszereket is, és háttérvokálozik is helyenként, a fő énekes Boyd Rice, a tőle megszokott módon. És igazából ez az én nagy problémám, az ő éneke nem nagyon illik ezekhez a dalokhoz. Mert amikor azt üvölti valami zajos alapra, hogy „Fire! Everlasting Fire!" vagy „Do you want a total war?", az teljesen rendben van, de mikor egy kellemes akusztikus gitáros dalban kellene szerepelnie, az nem nagyon áll neki jól. Számomra két dal van a tizennyolcból (ezeknek egy része amúgy is csak rövid bevezetés/átkötés, túl sok mondanivaló nélkül), ami még így is megállja a helyét, amit komolyan lehet venni, az a Black Sun Rising és a Summer is Gone, ezekben feltűnik valami „dalszerzői potenciál", a többi csak sima szövegmondás valami egyszerű zenei alapra. Mondjuk ha először hallanánk ilyen zenét, akkor talán még tetszenének ezek is, de két ilyen kultikus előadótól, akik már vagy 30 éve a pályán vannak, és jó pár alapművet letettek az asztalra, ennél azért sokkal többet várnánk. Néhol az ember bosszankodik, mikor meghall egy jobb zenei témát, és elképzeli, hogy ebből milyen jó dalt lehetett volna összehozni, jobban kidolgozni, Douglas szövegével és énekével (akinek egyébként nagyon jó érzéke van hatásos, már-már slágeres zenék és énekek írására), de sajnos csak ezt a nem túl jelentős munkát kapjuk 53 percen keresztül. Állítólag ez volt az utolsó közös lemezük, és az igazat megvallva én ezt nem is nagyon bánom, járja csak mindenki a saját útját, és csinálja azt, ami neki való, ami nem illik össze, azt nem kell erőltetni.
KB

DEATH IN JUNE/BOYD RICE
Alarm Agents
Ner/Tesco 2004
www.deathinjune.net
www.tesco-germany.com

Egy hosszú együttműködés utolsó (?) állomásához érkezett Douglas és Boyd. Több megelőző "közös" lemez (Wolfpact, All Pigs Must Die, hogy csak a legutóbbi időket nézzük) után úgy tűnik, ez a záró-fejezet. Főtt Rizs és Douglas P. többször is vendégeskedtek egymás lemezein (Boyd legelőször a DIJ Wall Of Sacrifice-ján volt jelen), ám az elmúlt pár évben valósággal összenőttek. Douglas szerint együttműködésük csúcspontja ez a lemez, és ugye mindig a csúcson kell abbahagyni. Valóban: míg az All Pigs Must Die egy kvázi mágikus céllal létrejött lemez volt (újraélesztették e célból a Leprosy Disc label-t is, amit tudtommal a Burial című, szintén két elkülönülő részre osztott albumnál alkalmaztak először), ez a mostani egy "rendes" album "rendes" tartalommal (ami nem jelenti azt, hogy a mágikus hatás ne volna benne jelen). Douglas "csak" zenél és háttérvokálozik, a hangsúly Boyd - leginkább spoken word-öt idéző - szövegein van. Lehetetlen meg nem említeni, hogy Mr. Rice jelentős szerepet játszik a Sátán Egyháza szervezetben, tehát amit mond, azt fenntartásokkal kezeljük, még akkor is, ha most szemlátomást visszafogta magát, és nem az "ördögi" Boyd, hanem a Schopenhauert olvasó "gondolkodó ember" szerepében van. Más kérdések is felvetődnek. Mivel a gondolatai itt nagyjából egy (ráadásul elfogadható, filozófiailag is értelmezhető) irányba tartanak, az emberben megfogalmazódik: azért, hogy ezekre a következtetésekre jusson valaki, feltételenül be kell-e lépnie egy sátánista szervezetbe? Mert ha nem, akkor lehet, hogy mégiscsak Boyd kritikusainak van igaza, és az élet egyes dolgai-tanulságai valóban egyszerűbbek, mint azt gondolná az ember. A komoly intro után következő "Black Sun Rising" szinte azonnal megnyeri magának a hallgatót, innentől akármit csinálhatnának, minden meg volna bocsátva. Szerencsére azonban úgy tűnik, a két profi nem tud tévedni. Egyedül a rövid közjátékok azok, amiknek nyilván céljuk van, de "csak úgy" hallgatva talán nem illeszkednek a komolyabban kidolgozott tételek közé. Az "ezt már hallottuk"-érzés először a "Storm On The Sea (out beyond land)" című dalnál foghat el minket erősebben. Ettől függetlenül persze 'the song remains the same', és mindig öröm ilyen songokat hallani. Nyilvánvalóan ez nem a Nada! vagy akármelyik "nagy" DIJ-album. Viszont maximálisan korrekt és nagyon jól sikerült munka, amiben benne van az a zsenialitás, ami a DIJ-t a stílusteremtők közé emelte. Nincs rajta gyenge dal, van pár, ami különösen jó, de a többi se "töltelék". Viszont a kiemelkedően jó trackek közül is az "Are You Out There? (Dornier 17 Mix)" egyike a legjobbaknak. Hat hipnotikus perc, ami visszaidézi a Wall Of... zajos kísérletezéseit, de úgy, hogy közben nem megy a hallgató agyára (mert a Wall-t nyitó tizenhat percre nem igazán lehetett ráfogni, hogy easy listening volna). Ja és ott van még a "The Man Who Laughs", ami akkor lesz egyértelmű, ha visszafelé játsszuk le, a dalban található backwards masking üzenet ugyanis ("az nevet igazán, aki utoljára nevet", talán utalás a WSD-re?) csak így lesz érthető. Letelik az ötvenkét perc, Boyd közben nagy igazságokat mond ki (az ember szinte el is felejti milyen egyházba tartozik), majd a legvégén egy rövid verssel zárja az albumot - és talán a Douglas P.-vel való szoros együttműködést is (mert afelől ne legyenek kétségeink, hogy keresztezik még egymás útjait). Az Alarm Agents stílusos zárás, de önmagában is megállja a helyét. Úgy "szokásos" DIJ-lemez, hogy a már ismert ötletek ellenére sem unalmas. A DIJ és Boyd Rice jól csinálta: nem kell az "üttőrő zenekar" vagy az "industrial/neofolk legenda" címkéje mögé bújva lesniük az eladásokat: bármelyik mai banda örülne egy ilyen produkciónak, egy több mint húszéves zenekartól meg egyenesen bámulatra méltó. Douglas P. (aki lényegében egymaga a DIJ) mindig okoz meglepetéseket, így most is: épp mikor az ember azt gondolná, mindent tud róla és zenéjéről, egyszerre csavar egyet a dolgokon, hogy nyilvánvaló legyen, ő mindig egy lépéssel az általa (is) megalkotott stílusok előtt jár. (Utóirat: a CD és a bakelitverzió jelentősen különbözik egymástól, tehát aki tehát teljesen magának akarja tudni a lemezt, az kénytelen lesz mindkettőt beszerezni.)
BerTolT

DERNIERE VOLONTÉ
Commémoration
HauRuck! 2003
www.hauruck.org

A francia Geoffroy D. egyszemélyes zenekara, a Dernière Volonté a military-pop reprezentánsa. Azt persze nem lehet mondani, hogy ő találta ki ezt a stílust, mert korábban is folytak „ez irányú kísérletek", többen próbálkoztak vele párhuzamosan, de ő volt az, aki ezt az egészet tökélyre fejlesztette, aki a legjellemzőbb hangzásokat megalkotta, a military-popról manapság mindenkinek a Dernière Volonté ugrik be.
A Commémoration mottója „Fuck the Russian bootleggers" volt, utalva arra, hogy Oroszországban kihoztak illegálisan már egy hasonló lemezt a DV számaiból összegyűjtve. Ez a dupla cd ugyanis egybegyűjti a zenekar 1998 és 2003 között, különféle kiadványokon (kislemezeken, válogatásokon) megjelent, ma már eredeti formájában nehezen hozzáférhető dalait (köztük egy Ain Soph-feldolgozást, ami a Tutti a Casa! című tribute-lemezen jelent meg), kiegészítve egy-két kiadatlan felvétellel (demo-verziók, a két nagylemez felvétele során készült, lemezre végül nem került számok). Megtalálható ezekben a dalokban minden, ami a DV-re oly jellemző, ami híressé tette őket: nagyívű orgona- és tangóharmonika-dallamok, new wave-es dobgép, katonás pergődobok, kellemes francia nyelvű ének. És mivel a számok sorrendje nagyjából követi az időrendet (az első lemezen vannak a régebbi felvételek, a másodikon az újabbak), jól nyomon követhető a zenekar változása, fejlődése. A korábbi, ambientes hatású szerzemények után mind nagyobb terepet kaptak a (szinti)popos hangulatok, egyre több ének és dob került dalokba, könnyebben befogadhatóvá vált a zene. Nekem a legjobban erről a lemezről a Novy Svettel közös Mon Mercenaire tetszik, egyrészt kicsit más hangulata van, mint a többi DV-felvételnek, és a végén lévő spanyol nyelvű „refrén" pedig egyszerűen zseniális. De mindegyik dalban van valami, ami érdekessé teszi őket. És bár elég hosszú időt ölel fel az anyag, nagyjából 5 év alatt készültek a dalok, mégis eléggé egységes hangulata van a lemeznek.
Ez a cd nyugodt szívvel ajánlható mindenkinek, akár ismeri már a zenekart, akár csak most ismerkedne vele, és nem riad vissza a dallamoktól és a táncra ösztönző ritmusoktól.
KB

DIARY OF DREAMS
Nigredo
Metropolis Records 2005
www.diaryofdreams.de

A Nigredoval pályája csúcsára érkezett a Diary Of Dreams legénysége. Ilyen, minden tekintetben precízen megkomponált anyagot, ritkán hallottam az utóbbi időben. Csodálatos az reményvesztettséget, és elhidegülést árasztó aura, ami körüllengi az albumot. Ez a hangulatiság elkapható mind a szövegek, mind a hangszerelés terén.(Apropó szöveg: itt jegyezném meg, hogy előszeretettel machinálnak a „gift"-szó jelentésivel. A gift ugyanis angol szövegkörnyezetben ajándékot jelent. Németül viszont mérget. És nem szép dolog mérget vinni ajándékba.) Ahhoz, hogy a zenei világot kristálytisztán szemléltessem, van egy remek hasonlatom, melyet egy régi barátom ötölt ki: olyan ez a zene, mintha a Das Ich együtt muzsikálna a Clan Of Xymox-al a saját temetésükön. Bármennyire is morbid, de helytálló megállapítás. Ugyanis az analóg effektek, és egyéb elektronikus nyalánkságok és a klasszikus Gothrock hangszerelés elegyítése pont megfelelő. (Mondhatni ötvenötven százalék.) A zenén belül megtalálható kristálytiszta egyensúly csak tovább növeli magának a zenének a befogadhatóságát, a meglehetősen komor hangulat ellenére, és ez csak a javára válik az albumnak. Az egységesen sötét alaphangulatú trackek közül kiemelkedik a Sisters egy régi témájára építkező Psycho-Logic, az ütős kórussal ellátott Kindrom, vagy a vitathatatlan sláger, a Giftraum. A legfurcsább pedig az, hogy néha örömöt lehet felfedezni a dalok némelyikében. De ez az öröm nem az életnek szól, hanem annak, hogy mindjárt vége.(Mármint ennek az árnyékvilágbeli vergődésnek.) Leszűrve a tapasztalatokat, ez egy nagyon jól sikerült album, minden tekintetben: ha a zenekar elindul a Nigredo által jelzett ösvényen, még felkapott banda is lehet!
Dorn

GAE BOLG
Aucassin et Nicolett
Auerbach/Prophecy 2005

Mielőtt a lemez ismertesésébe kezdenék, szeretném megragadni az alkalmat, és reagálni arra, amit Eric Roger (Gae Bolg) nyilatkozott ez év tavaszán. 2005 januárjában néhány kollégám, és én interjút készítettünk az akkor még Roger által erősített Sol Invictussal. Az interjú során szándékosan számos olyan kérdést érintettünk, amely Tony Wakefordnak kényelmetlenséget okozhatott. Többek között azokról a jobboldali, ultrajobboldali, esetenként fasisztoid utalásokról kérdeztem, amelyek korai lemezien helyet kaptak, vagy helyet kaphattak. Mindezt egy objektív, értékelésmentes álláspontból tettem. 2005 tavaszán, az interjú során egyébként jelenlevő Roger furcsa, szvasztikajelvényes neonáciknak minősített engem, és kérdező társaimat, majd megtagadta a fellépést az ACTUS és az Ain Soph mellett. A minősítést kikérem magamnak! Eric Rogernek elsősorban tisztába kell kerülnie a saját identitásával, hovatartozásával, másodsorban a Sol Invictus korai munkásságával, azokkal, akikkel Tony Wakeford a művészi pályafutása során kollaborált, (Douglas P., Ian Reed), végül pedig Ezra Pounddal, az ő politikai munkásságával, Julius Evolával és az általa képviselt szellemiséggel.
Ettől függetlenül az ófrancia irodalmi alkotásra, egy francia nemes (Aucassin) és a karthágói Nicolette történetére épülő lemez kifejezetten finom hangszerelésűre sikeredett és tökéletesen tükrözi a középkori európai trubadúrlíra világát. A különböző harangjátékok, kórusok, Roger fúvós hangszerei és az akusztikus zenei megoldások egy markáns, más alkotásoktól élesen elhatárolható világot teremtenek. (Ezalatt nem egy spiritualitással áthatott alkotást, nem is egy komoly politikai-filozófiai koncepciót értünk.) Külön figyelmet érdemel a „Danse" című szerzemény, amely a középkori tánc elemeire épülve, hangulatát és a művészi megoldásokat tekintve a Daed Can Dance Aion című lemezén szereplő „Saltarello"-hoz hasonlítható. Roger jellegzetes fúvósjátéka kitűnő ívet ad a lemeznek, és a Wakeford, L'Orchestre Noir alkotásoktól összetettebb, korrektebb lemez született.
paróczi

INNER GLORY
Remains of a Dream
HauRuck! 2004
www.innerglory.net

Albin Julius HauRuck! nevű kiadójánál jelent meg az olasz Inner Glory első nagylemeze. Előtte csak egy-két demóval, promóval, válogatáson való szerepléssel és vinyl-kiadványokkal rendelkezett a zenekar, változó színvonalon. Konkrétan a zenekar első demóját én az egyik legrosszabb anyagnak tartottam, ami valaha is megjelent ezen a színtéren: rosszul feljátszott gitárok, iszonyatosan hamis ének, gyenge megszólalás. A War is Forever kislemezen ez a kép már kicsit változott, jobban összeszedték magukat, úgyhogy bizalommal tekintettem a nagylemez elé. És nem is kellett nagyot csalódnom, vagy úgy is fogalmazhatnék, hogy nagyon kellemesen csalódtam, ez a lemez nagyon jó. Kezdődik egy nagyon profi vonós-intróval, aminél én biz' Isten azt hittem, hogy egy Sol Invictus lemezt hallgatok. Ez a hasonlítás egy kicsit a későbbiekben is fennáll, de azért annyira nem hangsúlyos, van egyéni arculatuk. A zene szinte végig „élő" és akusztikus, jól felvéve/előadva, a hangzásra sem lehet panasz. Akusztikus és klasszikus gitárok, cselló, nagybőgő, zongora, ezek a fő hangszerek, rájuk épül a zene. Az ének itt sem tökéletes, főleg azokon a helyeken, ahol az énekes Jonny B. nagyon erőlködik, hogy valami igazán mély hangot csaljon elő a torkából, sajnos nem nagyon sikerül neki, az eredmény nagyon visszás lesz. Viszont ahol a természetes hangszínén énekel, ott nincs nagy gond, és sokadik hallgatás után megszokható a hangja a többi dalban is, nem zavaró annyira. Főleg azért, mert a dalok nagyon jók, leginkább lendületesebb szerzemények jellemzők a cd-re, remek hangszereléssel, fülbemászó refrénekkel, minden együtt van, ami egy jó apocalyptic folk-lemezhez kell. Valamint szerepel rajta a nagy sláger, a War is Forever hatodik(!) verziója is, talán ez a legjobb mind közül. És a lemez maga is az elmúlt év (és az idei is, eléggé az év végén jelent meg) egyik legjobbja számomra az új(abb) neofolk-zenekarok anyagai közül.
KB

JUNO REACTOR
Labyrinth
Metropolis Records 2004
www.reactorleak.com

A Juno Reactor ezzel a hanghordozójával pozitív benyomást tett rám: ennek a zenekarnak sikerült az, ami csak nagyon keveseknek: úgy ötvözni az organikus hangszereket a gépi hangzással, hogy a két stílus egybeforr. Rengeteg egyedi hangszer kerül megszólaltatásra. Flamenco és slide gitár, kecskebőr dob, zongora, és orientális vonós hangszerek. Éneket csak ott lehet hallani, ahol az szükséges. Ez a tendencia egyébként az egész albumot meghatározza. Sehol sem találkozhatunk túlspilázott vagy agyoncicomázott darabokkal. Minden ott van ahol lennie kell, és jó helyen is van ott ahol van. A kiemelhető tételek közé tartozik a Giant az ő ethno siratójával, és drum'n' bass betétjével. A War Dogs az arab világot idéző vonósaival, és a Mona Lisa Overdrive a szinte pusztítóan sodró lendületével, és női kórusával. A záró Navras pedig összefoglalja, és lezárja az albumot. A gigantikus pravoszlávos kórustémával, mintha Bizánc és a Muszlim világ összecsapását akarná jelképezni. És nem utolsó sorban még megjegyezném, hogy csodálatos hangulata is van az albumnak, mindezen zenei pozitívumok mellett. Egyetlen gyönge pontként a nyitó Conquistador 1 tracket hoznám fel. Kár volt ezzel indítani, mondjuk intrónak jó lenne, csak annak egy kissé hosszú. De egye kutya, ettől még jó album lett a Labyrinth. Tévedj el benne nyugodtan.
Dorn

KRIEGSFALL-U.
Kriegsfall-U.
Cold Spring/MozgaloM 2005
www.coldspring.co.uk
kriegsfallu@freemail.hu
http://mozgalom.ini.hu

A Kriegsfall-U egy új magyar zenekar, saját meghatározásuk szerint „sacral post-industrial" zenét játszanak, és debütáló anyaguk a kultikus angol Cold Spring kiadónál jelent meg nemrégiben. A lemez eredeti megjelenési dátuma 2004 ősze lett volna, ehhez képest csak 2005 nyarán jött ki, és kicsit féltem, hogy sokat veszít aktualitásából, ugyanis nagyon elszaporodtak a hasonszőrű „zenekarok" (általában egyszemélyes, egy szál PC-vel alkotó formációk) az utóbbi időben, lassan már „káros mértékben". De a cd meghallgatása után kellemes nyugalommal nyugtáztam, hogy szerencsére ilyen veszély nem fenyeget, mert a Kriegsfall-U más vonalon mozog, mint manapság felbukkant „társai". Nem a harsányságot helyezik előtérbe, nem jellemző a II. világháborús hangminták, komolyzenei idézetek, indulók eltúlzott használata, nincs észvesztő dobpergés, inkább nyugodt és zajosabb pillanatok váltakoznak, fokozatosan építkeznek, hagynak helyet a témák kibontakozásának, de persze azért az erőteljes dobok is fel-felbukkannak a szerzemények többségében. A sajtóanyagokban a Wappenbundra, a Turbund Sturmwerkre, a Les Joyaux de la Princesse-re, a régi Der Blutharschra és a Sophiára hivatkoznak, mint esetleges hasonlítási pontokra, ezek közül én talán a régi Wappenbundot és a Turbund Sturmwerket mondanám, mint ami megállja a helyét hasonlításként, az ő zajosabb, elvontabb világuk helyenként felüti a fejét, de alapjában véve nem tartom túl szerencsésnek az ilyesfajta összevetéseket (bár azzal is tisztában vagyok, hogy egy új zenekar lemezét meg kell valahogy ismertetni a közönséggel, ilyen szempontból jól jönnek a „nagy nevek"). A lemez 7 tételt tartalmaz, összesen 38 percben, ami szerintem ideális hossz egy ilyen jellegű anyagnál, nem viszik túlzásban, ennyi pont fenn tudja még tartani a hallgató figyelmét. A szövegek néhol ezoterikusak és filozofikusak, sok helyen felbukkannak bejátszások, „speech"-ek, a két részes Nagy Ember Hamvas Béla szövegeinek felhasználásával készült (a lemez IV. Károly mellett az ő emlékének van ajánlva). Számomra a jobban sikerült pillanatok közé tartozik pl. az előbb említett, 9 perc hosszú Nagy Ember első része, főleg a végén található orgonadallam miatt, az Akik még várnak, és a Porta Heroum, itt nagyrészt a hatásos szöveg az, ami megmarad az emberben, valamint a Régi urak című darab, a régi magyar zenei hangminta (talán verbunkos?) alkalmazása és a dal második felében lévő erőteljes dobtéma figyelemre méltó. Összességében egy jól sikerült bemutatkozó anyagot hozott össze a Kriegsfall-U legénysége, ami ha nem is túl eredeti (ki az manapság?), nem újítja meg alapjaiban ezt a fajta zenét, de így is sokkal eredetibb, mint a jelenleg hasonló stílusban alkotó zenekarok nagy része, nem vallanak szégyent nemzetközi összehasonlításban sem.
KB

KRIEGSFALL-U.
Kriegsfall-U.
Cold Spring/MozgaloM 2005

C. S. Lewis nagyszerű SF trilógiájának harmadik részében (That Hideous Strength) egy maroknyi csapat próbálja Anglia metafizikai középpontját, Lordest megtalálni és egyben megmenteni, mialatt a Föld sötét urának, a „görbült" Oyarsának birodalma—pozitivista, vak természettudósok és vérszopó üzletemberek világot átfogó, beteg szövetsége—egyre terjeszkedik. Miután a regény Lewis konkrét, keresztény filozófiáját hordozza, rövid interpretáció után azonosítható Maleldilnek, az univerzum teremtőjének "figurája", és a két oldal elkeseredett küzdelmének jelentése. Lewis apokaliptikus víziójában a legmegindítóbb ábrázolás mégis a mindig el-elcsábuló kisemberé, ki minduntalan érzi a hívó szót, de mindannyiszor el is bukik, hiszen hamis ígéretek (karrier, pénz, a tudomány kizárólagos igazságai) hálójában vergődik.
A Hermon c. Mozgalom kiadvány poszter-mellékletén látható, szeméttelep hulladékaként egymásra rakódott vonalkódok tengerében fuldokló és abból kitörni vágyó emberi alak is ilyen. Olyan, mint legtöbbünk. Mint mindannyiunk.
A Kriegsfall-U CD-je most eszközt—sőt, fegyvert—ad annak a kezébe, aki át akarja vágni a fekete csápok, tapogatók és szívókák hurkait. A Kriegsfall-U „Harccal, gyilokkal, fegyverrel, vérrel!" bíztat a Légykirály ellen, állandó küzdelemre szólítva fel: „Jaj annak, aki meghajol! Aki meghajol, sírjára térdel!"
Úgy tűnik, a csapat történelmi tragédiákat és Hamvas Béla világképét ötvöző munkája arra irányul, hogy a világtengelynek Magyarországon átfúródó—Lordes-hez hasonló—szeletét kikutassa, felmutassa. Azonban téved az, aki a magyar aktuálpolitika kivetüléseit igyekszik a Kriegsfall-U-ban felfedezni. A Kriegsfall-U misztikus látásmódja felülírja mindezt, hiszen a politika immanensen tisztátalan játék, s a Kriegsfall-U a „Tisztaság és Igazság" keresését tűzi ki céljául a „Romlás és Tisztátalanság ellenében".
Rásüthetnénk a Kriegsfall-U-ra, hogy nagy szavakkal dobálózik (hiszen—tisztaság, igazság—sok minden s sokféleképpen érthető ezen címszavak alatt), de a narrátor hangja az utolsó számban (Standing by the Truth) leszögezi: „…az egyetlen és örök igazság—Isten". A csoport állásfoglalása—„Pro Deo! Pro Rege! Pro Patria!"—szintén egyértelmű.
A lemez egyébként sötét, karcos, ahogyan az a Kali Jugához illik. Előzményekként valóban a Wappenbund-ot és Der Blutharsch-ot lehetne említeni. A zenekar keverési, hangszín-, erősség- és effektválasztási kiválóak, hangmintái jól megválasztottak, a hangképek kifejezők. Kétségtelen, továbbá, hogy az album mind koncepciójában, mind zenei megfogalmazásában radikális és militáns. Azonban hallgassuk csak, milyen árnyalatokat hord fel e vázra a szövegek líraisága, mélyrétege: „…ahogyan a harmat ellepi a liliom szirmait, ahogyan az irgalom oltalomként ránk száll—olyan a mi győzelmünk."
A Kriegsfall-U mindenképpen tiszteletreméltó munka, Magyarországon egyedülálló, de a határokon túlmutatva is bátran versenyre kelhet saját stílustársaival. Azonban míg a Kriegsfall-U-t elemzem, és dicsőséget jósolok neki, ők a „hősök vérén keresztül" kiáltanak: „Várj és virrassz!"
Sötét Víz Emlékezője

LACRIMOSA
Lichtgestalt
Hall Of Sermon 2005
www.lacrimosa.de

Különösebb újdonságot nem fog nyújtani az új Lacrimosa album annak, aki a Fassade óta követi nyomon Tilo Wolff munkásságát. Egy gigantikus, emészthetetlenségig feldíszített stúdiómonstrummal álltak elő, már megint. Szerintem Herr Wolff jobban tenné, ha kezeltetné magát gigantománia ellen, mert ez már túlzás. Ezen az albumon minden olyan „nagyon" lett. Ha romantikusabb rész következik, akkor az szinte a csöpögésig nagyon érzelmes, ha meg felcsendül néha a gitár, az nagyon súlyos és doomos. Pedig az első két albumban lett volna annyi spiritusz, aminek felhasználásával még ki lehetett volna hozni egy pár, nem slágeres, de rajongóbarátabb korongot. De ezek a szinte Wagneri attitűdökkel megkomponált dalok már a zenei sznobizmus, és hallgathatóság határát súrolják. Vannak egyes műfajokban olyan zenekarok, akik pontosan a primitívségük miatt hallgathatatlanok. Ennek lett az ellenpontja a Lacrimosa. Szinte önálló dalt nem is lehet kiemelni az albumról, annyira egybefolyik az egész. Mintha egy óriási középkori katedrális lenne megzenésítve, csak nem a szépség hanem a rettegés szemszögéből. A másik felmerülő kérdés pedig az, hogy hogyan tudják ezeket a dalokat élőben is prezentálni? Artwork: Stelio Diamantopoulos bohóca ezen az albumon válik meg ruházatától, hogy átváltozzék démonná. Az előző albumok bookletjeit áttanulmányozva szegény pacák jó hosszú utat tett meg idáig. Mindazonáltal aki kedveli az olyan albumokat, amelyek sokadik hallgatás után se nagyon ragadnak meg az ember fejében, és rajong a szimfonikus muzsikáért, az tehet egy próbát a Lichtgestalt-tal. Úgy nagyon ajánlgatni nem merem a szélesebb publikumnak, mert abszolút nem egy közönségdarab. Még a fanatikus Lacrimosa rajongók tehetnek vele egy próbát – talán megéri.
Dorn

LEAVE'S EYES
Lovelorn - 2004
Vinland Saga EP - 2005
Naplam Records
www.leaveseyes.de

A Liv Kristine Espenaes és Alex Krull között dúló románcot lassan már Nők Lapjába illő színvonalon taglalták a honi, és külföldi rockmagazinok. Aztán a házasság eredményeként két olyan dolog is létrejött, ami idáig még nem létezett: az egyik a házasságból született gyermek (akinek innen kívánok minden jót), a másik pedig a Leave's Eyes névre hallgató zenekar. Most ez utóbbival fogunk foglalkozni. Aki figyelemmel kísérte a Theatre Of Tragedy elmúlt években produkált vergődését, azt nem érhette felkészületlenül az énekesnői poszton történt változás, minek eredményeképpen Rohonyiék még egy pár hónapra fel is oszlottak. A másik oldalon pedig ott volt a szintén nem csúcsformát hozó Atrocity. Valljuk be, az Atlantisnál jobb albumot is csináltak már. Úgyhogy a fuzionálás így utólag nem is tűnik olyan rossz ötletnek, pláne, hogy a stílusa az új zenekarnak újdonság is, meg nem is. A gitárcentrikus Gothic-metal oldal megmaradt, hála az Atrocity tagságának. Az újdonság az újonnan belépő feminin érzékenység. Ez az egyik dolog amely mindkét hanghordozót áthatja, a másik a északi hagyományok tisztelete, és ápolása. Szerintem minden olyan zenekar, amely felvállalja népének hagyományait, játsszon a Zene bármely stílusában, maximális tiszteletet érdemel. Mert meg kell őriznünk nemzeti identitásunkat, bárhol is élünk. Ez az élőhely jelen esetben a fjordok hazája, Norvégia. Erről szól többek között az LP nyitódala a Norwegian Lovesong. Ez a dal egyértelműen a hazaszeretetről szól, tovább kár is ragozni. A másik húzónóta a klipesített Into Your Light. Maga a video témaválasztását tekintve nem a legjobban sikerült, de a profi kivitelezés elfeledteti ezt a kis szépséghibát. Aztán kevesebb, mint egy év várakozás után jelent meg, nem is oly rég, a Vinland Saga EP, ami, ha a bonus trackes verziót nézzük, nyugodtan kijöhetett volna sorlemezként is. Amit érdemes tudni háttérinformációként az a következő: Vinland jelentése szőlőföld, és egy Szerencsés Leif nevezetű viking vezérnek tulajdonítják a felfedezését. Mellesleg a fent említett úriember volt talán az első európai, aki partra szállt Észak-Amerikában. Erről természetesen neki nem sok fogalma volt, talán csak annyi, hogy talált egy eladdig ismeretlen területet. Földrajzilag Vinland nagyjából megegyezik Újfundlandal, és a környező szüksen vett parti területekkel. Nagyjából ezt a történetet igyekszik feldolgozni a Vinland-Saga. Ha lehet még heroikusabban, és még jobban rátéve az amúgy is erős viking behatásra. Gyönyörködhetünk az Elegy videoklipjében, ami a tengeri átkelések nehézségeit hivatott megjeleníteni. Az EP bookletje is gyönyörű kiállítású lett. A zene pedig inkább epikus viking-metal, kevesebb gót beütéssel. Ettől függetlenül jó lett, ha már egyediségről nem szólhatunk.
Dorn

TOR LUNDVALL
Last Light
Strange Fortune / Eternal Autumn 2005
www.torlundvall.com

Tor Lundvall elsősorban a festményei és a különböző képzőművészeti alkotásai kapcsán vált ismertté az 1990-es évek elején. Lundvall volt az a művész, aki a Sol Invictus Kind and Queen című lemezének borítójáért felelt. Alkotásai már első látásra megkapóak voltak: teljesen valószerűtlen színhasználat, valamint súlyos, sűrű, pszichedélia uralta művésztét. Nincs ez másként a zenéjében sem: a Last Light tele van asz évszakok hangulatával, illatokkal, emlékképekkel, csöndes, filozofikus magánnyal és végtelen nyugalommal. Már a lemez borítóján látható Lundvall festmény azonnal utazni hív: a képen egy szoba látható egy megvetett ággyal és igen szimbolikusan egy hatalmas ablakkal. Az ablakon keresztül pedig a téli alkonyat szürkés, rózsás és türkiz fényei szűrődnek be, és ez az, amiben Tor Lundvall tehetsége áll: mágikus ütemeivel, elnyújtott, lágy hangjaival pillanatok alatt kiránt ebből a világból. Útoljára ilyen magas művészi színvonalon „mágikus ambientet" David Tibet és Steven Stapleton (The Sadness of Things) és az O Yuki Conjugate (Peyote, Undercurents in Dark Water) csinált.
paróczi

LYUHÁSZ LYÁCINT Bt.
Kondi Kompilation+Kondi HitCeS
Szerzői kiadás 2005

Szintén iparkodás, szintén összegzés, szintén két lemez, szintén nehéz hallgatnivaló (na azért nem egészen). Érdekes párhuzam fedezhető fel Mr. Connelly és a debreczeni témegczikktermelők között. A hangminőség itt is változik, a stílusok is, és szintén megfigyelhető az ipari stílus meghaladása. Az egyik verzió az, amit Connelly csinált, tehát a kortárs (majdnem-pop) zene felé történő elmozdulás, és tudjuk, hogy a RevCo rajongók nagy része mekkorát csalódott abban. A másik lehetséges irány úgy tűnik az, amit a Bt. és miriádnyi projektzenekara követ el folyamatosan a pop, a mulatós zene és a többi, általában ipari körökben mélyen megvetett aligzenei stílus ellen, és mi tagadás, ezt is sokan félreértik. Holott, ez NEM techno (mulatós, metál, stb.) zene, mégha annak a paneleiből építkezik is olykor. Ha egy lakodalomban leadnák a "Hogy vagy anyám?" vagy a "Lidi néni" című opusokat, annak talán tömegverekedés lenne a vége. Merthogy maga a Bt. természete annyira abszurd, és annyira kifigurázza mindazt, amihez hozzáér, hogy a végeredménynek már nem sok köze van ahhoz, amiből építkezik, mégha első hallásra éppen olyan, mintha... Na de csak hallgassuk meg a Kispál-féle "Húsvágó Hídverő" Lyuhász Lyácint-verzióját, ami jobb, mint az eredeti. Itt ezen a két CD-n aztán tényleg van minden, de minden valahogy idézőjelben: EBM, szintipop, egyszerű négynegyedes techno, az igazi, zajos Lyuhász-hangzás sajna csak néhány dalban képviselteti magát, de abban legalább hibátlanul. Mintha sikerült volna Lyácintéknak kint is, bent is egyszerre egeret fogni: a zajos és nem zajos dalokat ugyanaz a diákcsíny-hangulatú, a tévedést is bekalkuláló hozzáállás hatja át, ami előbb-utóbb kivált(hat)ja a hallgató szimpátiáját. A művész feladata, hogy az abszolút őszinteség állapotába kergesse magát, és úgy alkosson, hogy észre se veszi, szinte automatikusan, és lehetőleg közben be is járjon valami életutfélét. Dr. Kondornak és társainak mindez valahol sikerült. Akiben már nincs meg a gyermeki őszinteség, aki mindent száz százalékig komolyan vesz, az soha nem fog jól szórakozni velük, inkább számon kér olyan dolgokat, mint a technika, a dolby hangzás meg a többi sznob ökörség. Aki azonban nem folyamatosan azt várja, hogy az élet nagy dolgait zenében fejtsék fel előtte, annak tartalmas szórakozásban lehet része, persze csak ha ő is úgy akarja-mert végül is, mindig kettőn áll a vásár.
BerToIT

MARILYN MANSON
Lest We Forget … The Best Of
Nothing 2005
www.marilynmanson.com

Az ilyen válogatásokra szoktam mondani, hogy az egyik szemem sír, a másik meg üveg. Ugyanis aki megvásárolja a kiadvány szimpla audio verzióját, az nem részesül semmilyen különösebb meglepetésben. Van itt tizennyolc szám, album minőségben, jó a Beautiful People első bridge részét egy kissé átkeverték, de ez csak rontott rajta. A DVD mellékleten már találkozhatunk meglepő dolgokkal, mondjuk ezek is az „ahogy vesszük" kategóriába tartoznak. Az egyik a Cryptorchid megfelelően elvontra sikerült, és ugyanakkor zseniális, klipje. A másik a (s)AINT betegesen hedonistára tervezett vizualizációja, ami szerintem inkább röhejes, mint felkavaró. A Tainted Love klipje meg lemaradt. Állítólag jogi okokból. Mondjuk előttem az is rejtély, hogy minek van most a tizedik évfordulója? Ugyanis a zenekar már több mint tíz éve létezik, mondjuk a Portrait Of An American Family című debütalbumról is szó lehet, de annak meg kár ekkora felhajtást csapni. No, mindegy. Újabb lehetőség arra, hogy megkopasszák a rajongókat azzal, hogy meghámozzák a lufit – és ez meglehetősen közepesre sikeredett. Nem is tudom, hogy kicsoda nyilatkozta azt 1996 végén, hogy számára csak a szuperjó vagy a szuperszar létezik. A középszerűség egyenlő a halállal. Akkor azt hiszem eljött a halál ideje. Underground zenekarok igényesebb jubileumi kiadványokat szoktak piacra dobni, és őket nem játssza orrba-szájba valamelyik zenetévé. Elhivatottság vagy pénzéhség. Választani kellene.
Dorn

MOONSORROW
Verisäkeet
Spikefarm 2005
www.moonsorrow.com

Az utóbbi években Finnország nagyhatalommá nőtte ki magát a metal műfaj területén. Gombamód szaporodnak a zenekarok, csillognak-villognak a lemezek, atom a hangzás, de sajnos rengeteg a klisés kópiabanda, amely a népszerűség tekintetében már komoly eredményeket elért csapatok tortájából szeretne legalább egy kis marcipándarabot lecsippenteni. Az olyan bandák sikereire gondolok, mint a Nightwish, mely zenekart alapvetően kedvelem, de az őket körülvevő hisztéria, ez az elképesztő kommercialitás már nincs éppen jótékony hatással a gyomromra.
Az ún. „nagyok" mellett (Nightwish, Stratovarius), mely utóbbi számomra a metal popbandája, és 4-től 104 éves korig bárki által könnyedén hallgatható, természetesen létezik Finnországban több markáns underground vonulat is – black metal, funeral doom, death metal – melynek képviselőit, mondanom sem kell, nem fényegetik Grammy-díjak, aréna-fellépések, főzős-TV műsorokba szóló meghívások. Akadnak aztán lassú, megfontolt lépésekkel előrehaladó zenekarok is…
Az olyan folk hatású metalt játszó csapatok, mint a Finntroll, az Ensiferum vagy a tavaly debütált Wintersun nyilvánvalóan nem tartoznak a fősodor elkényeztetettjei közé, de a „legundergroundabb" vonalhoz sem, bár ezekhez még mindig közelebb állnak, mint a háziasszonyok által is ismert sztárbandákhoz. A Moonsorrow is

ebbe a ligába sorolható…
A folk hatású metal bandák közül az öttagú Moonsorrow – melynek soraiban Finntroll zenészeket is találunk – játssza a messze legsúlyosabb zenét, legalábbis a honfitársakkal történő összevetésben. Az idei év elején megjelent Verisäkeet album a negyedik a sorban, mely az előző hármat ismerők számára is szolgál meglepetésekkel. Amit ígértek a finnek, be is váltották: komorabb, durvább, sötétebb az új anyag. Véleményem szerint gorombább, sőt brutálisabb is.
A gitárok olyan karcossággal, töménységgel „támadnak", ami egyik korábbi lemezükre sem volt jellemző. Első hallásra összefolyik az igen hosszú, 71 perces, ötszámos album, vesézni, boncolgatni kell tehát. A kiválóan sikerült Kivenkantaja című előző korong után biztosra vettem, hogy dallamosabb irányba halad majd a Moonsorrow, mondjuk amerre a Turisas nevű csapat a tavalyi Battle Metal debüt-CD-n. Ezzel szemben homlokegyenest ellenkezőt cselekedtek Ville Sorvali énekes és társai.
A zenekarra jellemző, a jelenlegi folk/pagan metal palettát tekintve majdhogynem pártatlanul monumentális kórusok, mármár nagyzenekarinak tűnő epikus részek most is megvannak, azonban ezeket szinte maga alá temeti a vaskos, rendkívül nyers ritmusgitár-massza. Maguk a dallamok, az egymásból kibontakozó – ez markáns stílusjegye a Moonsorrow-nak- emelkedett témák jóval komorabbak, vészjóslóbbak, mint eddig bármikor. A súlyosságra, kímételten keménységre szolgáltat példát a negyedórás nyitószám, a Karhunkynsi utolsó perceiben hallható pusztító grind rész és harci kórus. Nem kis meglepetést okozott ezzel a gárda. Az Suden Uni debütalbum óta nem volt precedens grindtémára egy Moonsorrow dalban.
A Verisäkeet anyagát azonban átszövi valami, ami talán a legfontosabb ismérve, és ez a Bathory hatása. Mióta szegény Quorthon elhunyt, számos lemezen olvastam, hogy neki dedikálják a művet, de magán a zenén sehol nem tapasztaltam ilyen erőteljes Quorthon – mára már poszthumusz – befolyást. A hangzáson, az akusztikus gitár témáin, a hangulaton nagyon érződik a Bathory, amit én tiszteletadásként fogok fel, mert a finnek stílusa ennek ellenére igen markáns.
Henri Sorvali multihangszeres/fő dalszerző tehetsége kétségbevonhatatlan. Amit a heroikus hangvételű dallamok, kórusok, hangszerelés terén létrehoz, az elismerést érdemel. Talán egy hangyányival kevésbé progresszív ez a lemez, mint elődje, de a témák minősége, és a – legtöbbször harci dühtől átitatott – heroikus hangulat kárpótol a nóták némileg kevésbé összetett szerkezetéért. Ville Sorvali a zenekar keretei között igyekszik változatosan tépni a hangszálait, de a dallamokkal sem áll hadilábon. Az első hallásra egy áthatolhatatlanul sűrű masszaként felfogható lemezt egy finoman kibontakozó, madárfüttyök által keretezett szép folkos ballada, a Kaiku zárja.
Véleményem szerint a Moonsorrow a jelenlegi metal színtér egyik legjobb, legizgalmasabb zenekara, zsákszámra rendelkezésre álló ötleteiket, egyéniségüket a Verisäkeet album ékesszólóan bizonyítja. A lemez az első néhány hallgatás során szinte agyonnyomja az embert, de idővel enged szorításából, akkor viszont már átjárja a hallgatót fenséges atmoszférája.
Milán Péter

NINE INCH NAILS
With Teeth
Interscope Records 2005
www.nin.com

Számomra mindig egy kisebbfajta ünnep, ha megjelenik egy új NIN anyag. Legyen az remix, filmzene, soralbum vagy maxi. Énnekem ez a zenekar egyet jelent a zseniális, és művészi zenealkotással. Képtelenek hibázni. Szerencse kérdése? Meglehet. Habár szerencséből nem lehet összehozni egy olyan albumot, mint annak idején a Downward Spiral volt. A With Teeth pedig egy öserejű alkotás lett; igaz nincsen rajta annyi zenei finomság, mint a Fragile-on volt, de ez itt és most nem kelt hiányérzetet a hallgatóban, hiszen az alapozást szolgáltató indusztriál-rock itt is megvan, csak nem felcicomázva, hanem lecsupaszítva. Kis túlzással mondhatnók, hogy ez az album visszatérés a Broken EP világához, csak intelligensebb formában. Itt már nincs meg az a bizonyítási kényszer, mint a Broken idején. A dalok is nagyszerűek lettek. Az All The Love In The World a negyedik percnél gorombul be úgy igazán, vagy ott van a heavy –rockos Only, Love Is Not Enough, Getting Smaller triumvirátus. Az Every Day Is Exactly The Same komor és kiábrándult hangulata pedig egyedülálló az albumon. A Right Where It Belongs pedig olyan, mintha egy melankolikus Beatles dal lenne gépesítve. És természetesen ne feledkezzünk meg a legismertebb darabról, a Hand That Feeds-ről sem. Igazi sláger. De az egész albumon találhatóak olyan hangulatok, amik képesek rabul ejteni a hallgatót. Mert ez itt a Nine Inch Nails. With Teeth.
Dorn

NOEKK
The Water Sprite
Prophecy 2005
http://www.prophecy.cd/noekk

Ez a furcsa egyben friss név nem ismeretlen zenészeket takar – a német duót az Empyriumból ismert Schwadorf és Helm alkotja, igaz ebben a projectben Funghus Baldachin és F. F. Yugoth néven állnak a nyilvánosság elé.
Az Empyrium 1996-ban metallal indult a zenei megmérettetésen. Az első album – A Wintersunset… - melankolikus, billentyűsökkel díszített metal zene volt, a nagyarányú fejlődést felmutató Songs of Moors and Misty Fields úgyszintén, majd a Where at Night the Wood Grouse Plays CD-n Schwadorf és Helm egy merész huszárvágással szakított a torzítóval, az erősítőkkel, és a duó egy teljes egészében akusztikus lemezt készített. A természet szépségét megénekló művészi igényű albumot egy még komolyabb mű, az Empyrium pályája csúcspontjának tekinthető Weiland korong követte, mely album a csapat záróakkordja is volt egyben.
Az utóbbi időben a két muzsikusban ismét feltámadt a vágy a torzított hangok iránt, ugyanis The Vision Bleak nevű horror/dark metal csapatuk már túlvan a debütalbumon (The Deathship has a New Captain) és a második CD kiadása előtt áll. Noekk név alatt azonban egy másik formációt is beindított a Schwadorf/Helm kettős.
A The Water Sprite album elég borult, elvont rock/metal zenét tartalmaz, a szerzemények sokat merítenek a '70-es évek előadóinak szellemiségéből. Azért használtam a „szerzemények" kifejezést a „dal" szó helyett, mert a témák ugyan ambiciózus hozzáállásról árulkodnak, nem mindig állnak össze dalokká, bár tény, hogy a dalhoz való közelítés is többféle lehet. F. Baldachin hangja kifejezetten hagyományosan rockos jellegű, sokszor kísértetiesen hasonlít Ronnie James Dióra, bár nem olyan érces. Tud énekelni, és ez a How Fortunate the Man with None című Dead Can Dance dalban is megmutatkozik. Egy ilyen nagyhatású, markáns hangzásvilágú zenekartól, mint a Dead Can Dance, mindig kockázatos vállalkozás feldolgozást játszani, de véleményem szerint nem lőttek bakot a németek a nótával. Az eredetit nem sújtja porig ez a változat, de van benne érzés.
A saját dalokban sok a merengős rész szolid billentyűfutamokkal, zömmel a '70-es évekre jellemző hangszínekkel, instrumentális elmélkedésekkel. Nem is egyszer – főleg ami a hangulatot illeti – a Dream Theater jutott eszembe, ilyenkor a villanygitárnak is rendre szerepe van karöltve a billentyűsökkel.
Hallani, hogy ezzel a lemezzel az út elején jár a Noekk – felteszem még nem is tudják, merre vezet – amolyan keresgélő, irányfürkésző album a The Water Sprite, melynek ugyanakkor egynémely részlete már mutat valamit.
Milán Péter

NOVO HOMO
Private Hell
HauRuck! 2004
www.bainwolfkind.com

Amennyire elgondolkodtató volt a koncert, nem is olyan rég, annyira visszafogott és hiányos az album, amelytől azért legalább a koncert hatását reméltem. Bain Wolfkind most majdnem a limitált 10"-esének a hibájába esett: nem dolgozta ki a számait és hagyta a keze közül kifolyni a dolgokat, csak most egy kicsit több számban emberelte meg magát. Három-négy dalt simán ki lehet volna dobni innen, mert nagyon nyersek és összecsapottak (King of Obscene; When Love Has, Border Patrol) - igaz így nem lett volna egy lemeznyi a cucc. De vannak itt igazán biztató dolgok is, amelyekben kidolgozottság van jelen, s valamifajta bizarr keveréke mindannak, amelyből a NH táplálkozik (The Singer Who, Theater Of War, Leannie Regret Rien). Korai szinti pop panelek, erős DAF hatás (a Sexual Panzer egy az egyben), Laibachéria (My Prinzessin), post-industrial, martial, sima popzene, gagyi rave, minimal elektro, ilyesmik. Ezek összegyúrva néha nagyon jól sülnek el, de Bain a legtöbbször egyszerűen lusta és tesz az egészre, nem csinálja meg perfektre a dolgot. Az a személyes pokol is ilyen dolgokból táplálkozhat, amelynek nyomát itt szerette volna hagyni: kellőképpen nem rendezett érzelmek és gondolatok. Ez a NH mixe, amelyet jobban is meg lehetett volna csinálni, így csak fele részben hatásos.
PHJ

OSTARA
Ultima Thule
Eis&Licht 2003
www.ostara.net

Az Ostara története egészen a 90-es évek elejéig nyúlik vissza, amikor az (akkor éppen) ausztráliai lakos Richard Leviathan és Timothy Jenn Strength Through Joy néven készített zenét. Szerencséjüket annak köszönhetik igazából, hogy Douglas P. (Death in June) is éppen akkoriban költözött Ausztráliába, így hát elkerülhetetlen volt a találkozás, Douglas pártfogásába vette őket, készítettek két nagylemezt a segítségével, melyek közül az első (The Force of Truth and Lies) eléggé magán viseli a DIJ nyomát, egyszerű akusztikus gitárakkordok, egyszerű dobgép és szintetizátor, mégis nagyon jó. A második lemez (Salute to Light) már kicsit érettebb volt, többek között hegedű és cselló is színesítette a hangzást. Időközben elköltöztek Ausztráliából, Richard Angliában telepedett le, Timothy először Írországba, majd egy időre Németországba költözött. Ekkoriban merült fel bennük a névváltoztatás ötlete, több okból is kifolyólag. Végül az Ostara mellett döntöttek, ezen a néven jelent meg következő lemezük a World Serpent gondozásában, Secret Homeland címmel. A névvel együtt a zene is megváltozott, a korábbi dark folkos témák mellé sok popos hatás is beszivárgott, de Richard karakteres énekhangja (és persze Timothy hasonlóan karakteres, de más jellegű és kevesebbet szereplő énekhangja is), és az akusztikus gitárok használata továbbra is a régi volt, de bejött a képbe az elektromos gitár (egyelőre még torzítás nélkül) és a komplett dobfelszerelés is. A World Serpenttel történt szakítás után a német Eis&Lichtnél jelent meg a második Ostara cd, a Kingdom Gone. Ezen az első lemez irányvonalát vitték tovább, még inkább előtérbe kerültek a pop/wave-hatások, egy-két elektronikus-experimentális tétel is színesíti a lemezt, valamint ezen az albumon található a legnagyobb slágerük, a lemezindító Bavaria, de további slágerek találhatók rajta, mint pl. a Never Weep, amiben az ismert dobos, John Murphy (többek között SPK, Current 93, Death in June, meg rengeteg egyéb) is vendégszerepel, vagy a Transylvania, ami a székely himnusz hangjaival indul. Ezután történt valami kettejük között, amiről egyikük sem akar beszélni, a lényeg, hogy Timothy elhagyta a zenekart, helyére Stu Mason, az amerikai Skamper nevű punkzenekar (vagy saját meghatározásuk szerint electro-psycho-popzenekar) gitárosa érkezett. Vele készült az Ostara harmadik lemeze, az Ultima Thule, ahol a gitárok mellett az elektronikus részek megalkotásában is tevékenyen kivette a részét. Rajta kívül meg kell még említeni Kari Hatakkát, a finn Waltari frontemberét, aki billentyűs hangszereken játszott több dalban is (ő egyébként szerepelt már az előző lemezen is, épp az említett Bavariában). Az Ostara zenéje ismét változott egy kicsit, az eddigi pop mellé most már rock-elemek is bekerültek, jelentős szerepet kapott a torzított gitár (kb. a lemez felén), elektronikusabbak lettek a zenei alapok, de az ismert Ostara-védjegyek (elsősorban Richard éneke) továbbra is megmaradtak, és ismét sikerült slágeres darabokat írniuk (persze a Bavaria slágerességet egyik sem múlja felül, de azért szinte minden dal a lemezen „slágergyanús"), mindjárt a nyitó Rose of the World, vagy a következő, egy német filmrendezőnőnek ajánlott Nightmare Machines, a Diva de Sade (aminek „saditic trance mix"-e megtalálható a lemez végén, sokak szerint feleslegesen, nekem nincs vele semmi bajom, jól elfér az ott), vagy az acapella Proud Black Templar, ahol Richard igazán megcsillogtathatja énekesi képességeit. Azt nem mondom, hogy sikerült felülmúlni a Kingdom Gone-t bármilyen szempontból is, de biztosan hozzák azt a színvonalat; aki szereti ezt a fajta zenét, az nem csalódhat benne. És ez a zene szélesebb rétegeket is megtalálhat, a neofolk-hallgatókon kívül (vagy lassan már inkább „helyett") a new/dark-wave-rajongókat, a dallamosabb rock/metal vagy az „intelligens popzene" szerelmeseit is akár. Én szurkolok nekik. (Hamarosan itt az új lemez, az Immaculate Destruction is).
KB

PARADISE LOST
Paradise Lost
BMG/Gun 2005
www.paradiselost.co.uk

A P.Lost gárdája, ezt sajnálattal közlöm, megint nem brillírozott. Egy teljesen jellegtelen albumot sikerült összehozniuk. Szerencsére a gitárcentrikusság, és a dallamok megmaradtak, de semmi olyasmit nem tettek le az asztalra, amit a többi „ötvencváncig" gothic/rock zenekar nem pöngetett már el legalább ezerszer. Kedvelem a bandát, és éppen ezért eléggé letaglózott azaz ötlettelenség, ami az albumból árad. Ez egy korrekt iparosmunka, pedig ha a Don't Belong és a Forever After irányát végig sikerült volna vinni az albumon még karaktert is kapott volna az alkotás, de így kész csőd. Olyan ez az album mintha a Believe In Nothing folytatása lenne. Az volt ilyen elképzelés nélküli. Pedig a Symbol Of Life már okot adott a bizakodásra, de úgy látszik, hiába. De ami a legszomorúbb, már saját maguktól is plagizálnak. Tessék csak meghallgatni az All you Leave Behind-ot. Természetesen, ha egy fiatal zenekar második vagy harmadik albumáról lenne szó, akkor teljesen odáig lennék a gyönyörűségtől. De itt egy nagy múltú, és többek között stílusalapító zenekarról van szó, akiktől az ember elvár egy bizonyos szintet. Mondjuk azt kapunk is, de semmi többet. Van lebegtetett gitárszóló, zongorabetét meg minden, ami a P.Lost-tól elvárható, de semmi több. Aki most kezd ismerkedni a zenekarral, annak ajánlom a Draconian Times című mesterművüket, az egy zseniális alkotás. Az aktuális album még a nyomába se léphet, és ez szomorú.
Dorn

PECCATUM
Lost In A Reverie
Mnemosyne 2004
www.peccatum.com

Harmadik lemezével jelentkezik a norvég experimentális metal egyik letéteményesének számító duó. Ihriel és Ihsahn párosának zenéje teljesen egyedi, ugyanakkor annak a néhány éve alakuló és még mindig kibontakozó áramlatnak az egyik legalapvetőbb zenekara, ami magába foglalja az Ulvert, az Emperort, a 3rd and the Mortalt, vagy az In The Woods…-ot többek között. A metal legszélsőségesebb ágából, a black világából kiindulva, annak mentalitásából azt a kreatív hajtóerőt tartották, és tartják meg ezek a csapatok, amivel megkülönböztetik magukat az átlagtól. A módszer persze már nem a régi, az ősi black metal anyagok hangulata, nyerssége és zsigeri mivolta csupán helyenként köszön vissza, és a mondanivaló is egy teljesen más síkról hirdeti az individuum kibontakoztatásának lehetőségeit.
Konkrétan a Peccatum esetét vizsgálva elmondható, hogy az egyik legklasszikusabb megvalósítási úton járnak, hiszen művészetük fentebbi jellemzői kapcsolatuk talaján bontakoznak ki. Számos férfi-női duó hozott már létre feledhetetlen lelki, szellemi műveket, és a Lost in a Reverie is ilyen album. A „Révületben elveszve" cím hallatán eme feladat nehézsége máris tökéletesen érzékelhető.
Összesen hét dal található a lemezen, és mindegyikről elmondható, hogy Ihriel gyönyörű dallamai, szokatlan zenei megoldásai, valamint Ihsahn karizmatikusan erőteljes éneke, és császári múltját idéző hörgése, és az igazi értelmében vett, klasszikus metal-témái adják meg azok vázát. Emelkedett, elvont szimfonikus intróval kezd a lemez, ami játékos zongoratémának adja át a helyét, hogy aztán a zajok és a gitár is eluralkodjon. A Desolate Ever After ilyeténképpen alapozza meg a hangulatot. Mivel elég lassú, szinte direkt visszafogott, ám annál összetettebb, az ember máris készülhet a többi súlytásra. Ezek persze nem maradnak el, hiszen, rögtön a másodikként hallható In the Bodiless Heart-ban egy olyan dob-basszus összjáték hallható, ami tökéleten idézi, meghökkentő módon, az igényes popzenék világát. A később bekapcsolódó, igen finom elektro-részek már a legmodernebb popipari termékeket is képbe helyezik, és az őrült hozzávalók halmozása ezek után még csak fokozódik. A Parasite my Heart hideg, fenyegető atmoszféráját a kétlábgép pecsételi meg, amit a teljesen hátrakevert, kísérteties férfiének tesz hátborzongatóvá. Ihrien légiesen könnyed éneke, és egy igen szép gitárszóló zárja a dalt, hogy elérve a Veils of Blue című szerzeményt, gond nélkül vegyük fel annak '70-es évekbeli bárhangulatát. Itt található meg napjaink sztármegoldása, a telefonhang- és csörgés, ami az utóbbi időben elmaradhatatlan kelléke szinte az összes hasonló kaliberű norvég lemeznek. Mindenhol abszolút rémisztő, de jószerivel már csak nyugtázni tudja az ember, még vagy főleg, ha egy sanzonban is fordul elő. Hogy a megszokott dolgok ne vehessék át az irányítást, briliáns, Arcturus-os témaáradat következik, ami után végre bekövetkezik az, amire a hallgató a kezdetektől várt: Ihriel és Ihsahn több, mint fantasztikus duettje. Az eddigi vezérfonal, a finom hangulatok, és a black-es részek ötvözése az album további dalaiban is megtalálható, és ez mutatja meg, hogyan lehet összefűzni, és szintetizálni egymástól látszólag távol eső érzésvilágokat. Az előkészítő analízis szintén alapos lehetett, mert a zenei teljesítmény végig ragyogó, kifejezetten átgondolt és a szövegek is „eszelősek". The Banks of this River in Night címmel grandiózus Ihriel-ballada zárja a nagyszerű művet, ami méltóképpen nyitja meg a jövőt a zenekar előtt.
J

POTENTIA ANIMI
Das Erste Gebet
Staupa Musica 2004
www.potentia-animi.de

A Potentia Animi három éve létezik; bemutatkozó albumukkal tavaly jelentkeztek. A kvintett a középkori zenék mellett kötelezte el magát, méghozzá azzal a céllal, hogy a poros és zűrzavaros évszázadok bűnbeesett, vad és mosdatlan miliőjének hangulatát varázsolja CD-re és a koncerttermek színpadára. Azt a modern, együgyű mentalitást alapul véve, mely arra épít, hogy a szerzetesi életformán keresztül nyílt a legpompásabb rálátás az élet fertőjére, zenészeink úgy tekintenek magukra, mint barátokra, kiket testvéri kötelék fűz össze missziójuk teljesítése során. E barátok azonban némileg modernek is, hiszen a korhű hangszerek és a rengeteg folkos elem mellett duhaj módon kalandoznak a rock világában, emellett a latin, vagy német szövegek is vaskosabb, tréfásabb megfogalmazásban hirdetik az igét. A táncparkettre kétségtelenül ez való. A lemez végig sodró lendületű és szórakoztató, ám a koncepció mellett csupán annyi eltérés figyelhető meg a stílus atyjaihoz, a Corvus Coraxhoz képes, hogy az itt szereplő dalok sötétebb hangulatúak, és kevésbé érettek. Ha az image-hez hasonlóan a szerzemények stílusa tovább csiszolódik a jövőben, akkor a „Lélek ereje" nevű csapat zabolázatlansága sokszor köszönt majd ránk.
J

PSYCLON NINE
INRI
Metropolis Records 2005
www.psyclonnine.com

A Psyclon Nine zenészei területileg San Francisco-ból származnak, és a helyi black metal színtéren próbálták kibontakoztatni tehetségüket. Aztán hogy milyen behatásra kezdtek el mégis EBM-et játszani, az számomra rejtély. Ez körülbelül olyan, mintha egy hardcore banda elkezdene fúziós jazzt játszani. Nem mintha rossz lenne az, amit művelnek. Éppen ellenkezőleg: a Wumpscut aktuális albuma mellett az INRI ennek az évnek az eddigi legnagyobb durranása az EBM-futurepop színtéren. Rendesen kimunkált ritmusok, váltásokkal megtűzdelve, a monotónia elkerülése végett. Agresszív, károgós vokál, és ahol szükséges még gitár is színesíti az amúgy sem unalmas anyagot. Mondjuk, azt hogy melyik szintérről érkeztek a srácok, lehet érzékelni. A zenébe csempészett finomságok mellett elég csak a számcímeket végignézni (Lamb Of God, Faith: Disease), és mindjárt gondolhatjuk, hogy nem a megszokott gépemberes témákat feszegeti a zenekar. A disc artwork-je is jól sikerült, amolyan cyber-sátánista mixet kapunk, ami nem megszokott jelenség az EBM-futurepop színtéren. Aki kedveli a Hocico, Punto Omega által képviselt stílust, annak nyugodt szívvel merem ajánlani a Iezus Nazarenus Rex Iudeorum-ot. Rendesen odatett, hangulatfestéssel bőven ellátott hangzóanyagról van szó. Érezni a belé fektetett munkát. (Állítólag a fiúk dolgoznak egy Dimmu Borgir száma stilisztikai átültetésén is. Na arra leszek én kíváncsi!)
Dorn

PUISSANCE
State Collapse
Regain Records 2004
www.puissance.org

Új munkával jelentkezett Sölderlund és Möller közös mizantróp csoportja, a Puissance. Na, ez az, igazából már itt elkezdődik a kétségek tára; mennyire és milyen szinten mizantróp még a Puissance? Vannak olyan momentumok, amelyek továbbra sem hagyják az embert nyugodni. Ilyen pl. a fiatalemberek vonzódása a terrorhoz és a népirtáshoz. Lehet persze, hogy ez egy apokaliptikus vízió, egy művészi koncepció része, vagy ki nem nőtt tinédzserkori hülyeség, mindenesetre néha már-már barokkosan apokaliptikus magasságokba emelik ezeket a nem éppen pozitív fogalmakat. Möllerék mizantrópiája azonban ezzel az albummal már olyan mélységeket (vagy magasságokat?) ért el, annyira kifejtik, hogy mit is akarnak és mit is utálnak, hogy az ember néha azt gondolja, mindez természetes manapság. Köpni az emberi nagyképűségre, a butaságra, a pénzhajhászásra, a gőgre, nos ezek nem annyira visszás dolgok. Legalábbis ezt gondoljuk, de ez persze nem így van. Mindenesetre ezt érezzük, ezt gondoljuk. Nem lehet tudni, hogy náluk mennyire hasonló ez a kép. (Érdekes, hogy egyszer egy kérdésre azt válaszolták, hogy ők abban az értelemben keresztények, hogy nagyon hisznek az apokalipszisben. Na, hogy ez mennyire volt cinizmus, vagy nemtörődömség, azt nem lehet megint csak tudni.) Nem lehet tudni azért sem, mert az album folytatja az előző (Total Cleansing) hagyományait. Valahogyan nagyon jól sikerült ötvözniük a martialt a neoclassicallal és a dancefloor ütemekkel, úgy, hogy azt nem lehet kibogozni és nem bántó csöppet sem a fülnek, sőt védjeggyé vált. A dallamok barokkos neoclassical alapok, nekem egy kicsit bátortalanabb (valódi!) kórusokkal keverve, a martial és

a dancefloor között mozgó ütemekkel. Erre monoton narráció megy rá, a fentebb jelzett stílusban. Nos, mizantróp-e az, aki ennyi energiát öl a munkájába? És milyen célzattal és tudatossággal az, ha az? Persze, nem lehet tudni megint csak, de mégis, talán másnak az esélyét is lehet sejtetni ekkor. Ez menti meg a Puissance-t, ez ad igazi értéket - kétségtelen zenei kifinomultságuk mellett – a munkájuknak, amiért vonakodva, de azért az ember bólint egyet. Azt azonban előre lehet jelezni, hogyha ez így megy tovább, akkor itt önismétlés lesz. Zenében és koncepcióban egyaránt. Vagy meghasonulás inkább...?
PHJ

SAMAEL
Reign Of Light
Regain Records 2004
www.samael.info

Nem tudom, hogy miért kellett ennyit várni a legutóbbi Samael albumra. Stílusát tekintve azt a vonalat viszi tovább, amit az Eternal lerakott, csak egy kissé továbbfejlesztve. Még Vorph dohányos orgánuma is a régi. Megmaradt a cyber-ipari-metal hangzás is, csak némi közel-keleti hangzással felturbózva. Még az artwork is a szokásos világűrös, csillagképes halandzsa. A megszokott stíluson belül azért sikerült jó számokat is alkotniuk. Ilyen például a nyitó Moongate, a változatos Inch'Allah vagy a maxin is kijött Telepath. De ez nem változtat azon, hogy ez egy stagnálást mutató album lett, hangzásbeli újdonságok nem nagyon fordulnak itt elő. Akiknek tetszett a Passage vagy az Eternal, annak tetszeni fog a Reign Of Light is. Ez a hangzóanyag egy jel arra, hogy még élnek és alkotnak, bár nem túl fantáziadúsan.
Dorn

SANCTUM
Let's Eat
Cold Meat Industry 2004
http://www.crescens-collective.com/

Régebbi korokban, amikor a zene mint művészeti ág még leginkább a szépséget, a harmóniát volt hivatott kifejezni és ábrázolni, nemigen lehetett volna elképzelni számos manapság működő zenei formációt. Hajdanán élt őseink bizonyára kötözni való bolondnak tartották volna azokat, akik önként és dalolva, senki által nem kényszerítve képesek zajokat hallgatni, sőt ezen élvezetek kimerevített konzervjeiért még pénzt is adni. Bizony, a ma embere szánt szándékkal keresi azt, ami elől egykoron hanyatt-homlok menekültek.
Korunkban olyan zenék, hangzások léteznek, melyek a disszonanciát, a diszharmóniát, az elidegenedést, a kiüresedettséget, a kilátástalanságot, a csalódottságot, a fásultságot, a félelmet, az apátiát és még sorolhatnám mi minden negatív jelenséget burkolják művészi köntösbe – csupa olyan dolgot, melyek művészi megjelenítése kétségtelenül a modern kor tünete. Mivel az imént elsorolt – a lista korántsem teljes – állapotok már-már szerves részei az embernek, magától értetődőnek tűnik, hogy mindezek a művészetben is megjelennek, mivelhogy a művészet a mindenkori világ tükörképe.
A svéd Cold Meat Industry kiadó születése óta sokat tett azért, hogy kortárs világunk a legkevésbé sem a rózsaszín árnyalataiban játszó képe minél érdekesebb előadók segítségével, minél érzékletesebben tükröződjék vissza az emberre, mégpedig az egyik legnagyobb hatással bíró művészeti ágon, a zenén keresztül. Az olyan alkotók, mint a Brighter Death Now, a MZ 412 vagy a Folkstorm régóta intenzíven munkálkodnak, hogy a zajnak, mint olyannak határozott territóriumot jelöljenek ki a zene sokszínű felségterületén. Ezen előadók más „hang-terroristákkal" egyetemben saját utat vágtak maguknak a zaj-erdőben, miáltal a tisztelet is kijár azoknak, akik a legmesszebbre jutottak eme önnön választotta rögös muzikális ösvényen.
Az 1994-ben alakult Sanctum zenekarnak is megvan az elképzelése az ideális zaj mibenlétét illetően, és mondhatom, ez élesen különbözik minden más, általam eleddig hallott zajkibocsátó alakulat metodológiájától. A Let's Eat a Jan Carleklev és Håkan Paulsson törzstagok által életre hívott duó – mely időről-időre trióvá dagad – harmadik albuma. A különös cím – Együnk – analógiában áll a zsákmányára lecsapó sast ábrázoló borítóval és a belül látható, a táplálkozás tematikáját körüljáró, összefüggő montázst képező fotókkal.
Jelen zenei anyag és a fent említett előadók között fennálló legnagyobb különbség abban áll, hogy a Sanctum lemezéből hiányzik az agresszió, a mindent – még ha csak a zene eszközeivel is - maga alá temetés égő vágya. Tulajdonképpen a Let's Eat kifejezetten dal-centrikus anyag, a zajok, önmagukban talán zavarónak tetsző hangok kerek kompozíciókká kovácsolódnak. Ez tulajdonképpen ráncba szedett zaj, melyben a zene e terrénumában nem megszokott kifinomultabb megoldásoknak is helyük van. Az e közegben nem meglepő torzított vokális szólamok mellé érthetőbb, „kommerszebb" fülek által is befogadhatóbb, akár dallamokként is felfogható témák sorakoznak fel. Némelyik dalban monológszerű szavalatok is megfigyelhetők.
Ennél is jelentősebb mérvű változatosságot mutat a lemezen végigvonuló hangpark: a különféle billentyűs hangszerek szubtilis hangszínein megnyilvánuló melódiáktól a mechanikus, ám átlátható rendszerbe foglalt ércesebb zörejekig terjed a spektrum. A legfontosabb azonban az, hogy a 10 szerzeménynek saját arca van, melyek akár külön-külön is értékelhetők, továbbá a hangulat is, mely a zenében véleményem szerint elengedhetetlen tényező, erőteljesebben érzékelhető, mint ahogy az e közegben lenni szokott.
Summa summarum: A Let's Eat album mondanivalója – többek között – az, hogy a zaj felől is lehetséges a zene felé közeledni, és nem megszokott eszközökkel is le lehet horgonyozni valamelyest ismerős területen.
Milán Péter

SOL INVICTUS
The Devil's Steed
Tursa/Dark Vinyl 2005
www.tursa.com

A helyzet úgy áll, hogy újra van Sol Invictus. Ez nem túlzás, nem dezinformáció, hanem egy józan ténymegállapítás a jelenben. Tony Wakeford lerázta magáról a hamut és piszkot, és úgy döntött, hogy a húrokba csap. Nagyon jól tette, az utolsó előtti pillanatban történt meg mindez, amelynek lenyomata számomra egy budapesti koncert és a The Devil's Steed album is. A The Devil's Steed egy nagyon határozott visszalépés azokhoz a gyökerekhez, amelyeket - nem tudni miért és hogyan, de otthagyott Wakeford valahol legalább hét éve. A dalokat most újra az ő személye tartja össze, a hang, a gitár, a koncepció egy egészet alkot, megszűnt a panelek széthúzása. Egység uralkodik a dalokban újra,

él a zenekar. A lemez felében Wakeford egy-egy nevesebb SI korszakhoz tér vissza, a stílusjegyek felismerhetőek: dörömbölő dob, torzított basszusgitár, fémesen csengő gitár, panaszos trombiták, kásásan zajos panelek, hegedűk, erős pesszimista szimbolikával töltött szövegek - a SI hangzás alap elemei; újra együtt vannak, egy rendszerbe ágyazva. Wakeford nemcsak visszanyúl ezzel a lemezzel a gyökereihez, hanem az elfelejtett gyökerekből táplálkozva új utakat jár be zeneileg, itt elsősorban a két hegedűs kontrasztos, zajosabb hegedűjátékára és a basszusgitár összeolvadására gondolok (A Steed for the Devil, O Death Come Close My Eyes), mint növumra, amelynek megvan persze a maga elődje (Trees In Winter), de így együtt mégsem volt soha sem. Az album számomra egyértelmű csúcspontjai a Twa Corbies (ennek egyszer korábban már nekifutottak, ahogyan azt az ősrégi In The Jaws koncertalbumon hallható még Ian Readdel, egy szál torzított basszusgitárral kísérve) és a címadó The Devil's Steed vagy a kezdő We are the Dead Man, amely a SI legkorábbi hangzását idézi (most alakuló neofolk zenekaroknak kötelező bemelegítő darab ez). Nagyon jók a komplexebb darabok is, mint a Where Stone Lions Prowl, The Edge Beckons és ha már folk, akkor a Twa Corbies mellett itt vannak tradicionális népdalok feldolgozásai is The Silver Swan és a There did three knights come from the west. Minek szaporázzam, nagyon szerethető album, fontos album a The Devil's Steed. A SI újra a régi, ezzel a lemezzel szerintem sokan újra felfedezhetik, hogy létezik egy olyan zene, amely mára stílussá vált (neofolk), egykor azonban nagyon szűk körben ismert kifejezési forma volt csupán. Tony Wakeford hitelessége újra a régi fényében ragyog vagy éppen "komorlik" előttünk ezzel a munkával. (Valaki tépje ki Wakeford noteszéből Matt Howden telefonszámát. Sokan megköszönjük majd neki ezt nagyon szépen.)
PHJ

SPIRITUAL FRONT & ORDO ROSARIUS EQUILIBIRIO
Satyriasis: Somewhere Between Equilibrium and Nihilism
Cold Meat Industry 2005
www.ordo-rosarius-equlibrio.net
www.spiritualfront.com

A rejtélyes olaszok és a gyakran sokat mutató, de talán épp emiatt hasonlóan enigmatikus svédek egyesítették erőiket, és egy szexi fenevadat szabadítottak a világra, minden értelemben. A Satyriasis nem teljes hosszúságú lemez (hossza mindössze harmincöt perc), de, then again, a Rose Clouds is alig több mint féléra, és mégis milyen jó. Valóban igazi "sexy beast" ez az album minden értelemben, ahogy a szexualitás és a fenevad maga is döntő szerepet játszik az Ordo-nál. Rögtön az első szám (Your Sex is the Scar) visszautal az ORE konceptalbuma, a CCCP egyik trackjére (Eucharist Liturgy Of 6): ami ott a Sex/Six volt, az itt a Sex/Scar párhuzamba állítása. Ám a számokkal való játék nem ér itt véget. A Three is an Orgy, Four is Forever kicsit felidézi (és nem is kicsit átértelmezi) azt a mondókát, amit a Current 93 Earth Covers Earth című lemezén Rose McDowall adott elő. Talán már kiderült, hogy az ORE zeneje gyakorolta rám a nagyobb hatást (pedig nem szimpatizálok az elveikkel, éppen ellenkezőleg), de ez nem jelenti azt, hogy a Spiritual Front dalai rosszak lennének, sőt: bárhol megállnák a helyüket, különösen az Autopsy of a Love az, ami egyszerűen tökéletes. Azonban az ORE mindent, szó szerint mindent bevet ami bevethető, sőt, azon is túlmegy olykor: például a Dreaming of My Scarlet Woman crowleyánus utalásai szerintem a tudatalatti üzenetek nélkül is elég nyilvánvalóak lettek volna. Tudvalevő, mennyire otthon vannak ebben a témában, de akkor tudhatnák, hogy nem kell azonnal invokálni a dolgokat, olykor jönnek azok kéretlenül is. Svédjeink egyébként is szeretik a lemezeik vége felé ráhozni a hallgatóra a borzongást, gondoljunk csak a CCCP vége felé a korábban már emlegetett Eucharist Liturgy of 6-re. (Hogy visszautaljak a Magna második számában levő ORE-interjúra: az a gyanúm, hogy a két párhuzamos számsor úgy nyer mélyebb [?] értelmet, ha visszafelé olvassuk őket. Persze nem biztos ám, hogy az enyém a jó megfejtés.) A dalok számtalan utalást tartalmaznak, ezek felfejtése a hallgatóra van bízva, a booklet is csak segítséget nyújt, nem teljes megoldást. A szövegkönyv fotói egyébként is játszanak szemlélővel, eltelik egy kis idő, amíg értelmezzük, hogy mit is látunk tulajdonképpen. Utána viszont beugorhat Barbara Krüger kortárs művész montázsa is (Your Body Is A Battleground), bár az ORE nyilván távol tartja magát attól a feminizmustól, amit Krüger kisasszony képvisel. És, ha már művészet, akkor Cindy Sherman brutálisabb fotóinak is nyilvánvaló a hatása az artwork-re (legalábbis én biztos vagyok benne, hogy az ORE/SF van annyira entellektüel, hogy ismerje ezeket a művészeket, és tudatosan utaljon rájuk). Azt lehet mondani, mindkét zenekar világából a legjobbat kapjuk. Különösen az ORE a mestere a látszólag egyszerű, ám aprólékosan kimunkált dallamoknak, amik teljesen hatásuk alá vonják az embert, függetlenül attól, hogy egyetért-e a zenekar gondolatvilágával. Az utolsó dallal pedig végképp sikerül meghökkenteni a hallgatót.
Magáról a lemezről, meg általában a két zenekar kollaborációjáról pedig álljon itt egy végszó (hátha lesz aki felismeri honnan való):
"A match made in heaven...and you know what happens when you play with matches."
BerToIT

THE 69 EYES
Devils
EMI 2005
http://69eyes.poko.fi/

Új album, új fazon. A 69 Eyes gárdája átesett egy alapos fazonigazításon, így lett a Gothic-imageből Horrorpunk. Azt hiszem a divatrovatot ezzel le is zárhatjuk, és rátérhetünk a zenére. Nos azt hiszem, elmondhatjuk, hogy zeneileg sokat fejlődtek. Természetesen imitt-amott még érezni lehet a hatásokat (Type 0, Danzig) de ez már nem olyan zavaró, mint az előző albumokon volt. A nyitótételben felcsendülő vonósok, akik a Sister Of Charityben még visszatérnek, például kifejezetten emelik az album színvonalát. És ha már a színvonalnál tartunk: a számsorrend is jól lett megválasztva, mármint tempó szempontjából. Általában úgy alakul a dolog, hogy jön egy gyorsabb tétel, aztán egy vagy kettő középtempó, majd ezután egy himnikus lassú, majd a következő megint gyors. Ez így nagyon jó választás, legalább nem fásul bele a hallgatásba az emberfia. A szövegek megint a szerelem/horror témakört járják körül, csak most más szemszögből nézve, mint az eddigi albumokon. Valahogy árnyaltabbak lettek. Aztán van itt főhajtás a stílus nagyjai előtt is (Sister Of Charity, Christina Death). Egészében véve nem okozott csalódást a 69 Eyes, leszállítottak egy minőségi Goth'n'Roll lemezt, a maguk stílusában, ami szerencsére kezd egyre markánsabban kibontakozni. És ez jó.
Dorn

THE VISION BLEAK
The Deathship Has A New Captain
Prophecy 2004
www.the-vision-bleak.de

Mikor először találkoztam a The Vision Bleak-kel (az Eerie Emotional Music válogatás CD-n), semmit nem tudtam a tagok előéletéről. Viszont első; hallásra rabul ejtett, amit ott csináltak, pedig nagyon régóta nem hallgatok metált. A teljes nagylemezről is ugyanezt lehet elmondani: mint debütalbum, szinte hibátlan. A borítón az áll, hogy "file under horror metal", de ez ne tévesszen meg senkit. Schwadorf és Konstanz zenéje túlmutat a kliséken, vagyis maximum a metal kategóriába sorolható be. Ami a horrort illeti, ám legyen: valóban olyan a lemez, mint egy remek H.P. Lovecraft-kötet. Vagy mondhatnám akár Ambrose Bierce-t, Edgar Allan Poe-t is, Lovecraft hatása egyébként legjobban a "Horror Of Antarctica" című; számban mutatható ki. Az "Elizabeth Dane" című; instrumentális számban meg - ha jól tudom- a Köd című; horrorfilmből hallunk hangmintákat. Látható, hogy szinte minden klasszikus "sötét" irodalomra, filmre meg témára történik ilyen-olyan hivatkozás (Metropolis, farkasember, a fej nélküli lovas legendája, és még sorolhatnám), tehát az alapismeretekben nincs hiány. A zenével kapcsolatban is csak egyetlen apró negatívum jutott az eszembe: olykor mintha csak azért iktatnának be halk betéteket, hogy utána szinte letépjék a hallgató fejét a hangerővel. Ami ezen kívül feltűnik, az csupa pozitívum: ahol kell, ott valódi vonósokat és fúvósokat alkalmaznak, a gitárhangzás meg egyenesen fantasztikus. Ki kell emelni a lemez borítóját is: mintha csak egy kísértethajó útinaplóját tartanánk a kezünkben. A Deathship egy minden szempontból kimunkált, hatásos és minőségi munka, ahol a hallgató tényleg maximális külcsínt és belbecset kap a pénzéért. A lemezt sokfajta módon lehet hallgatni, a legjobb mégis éjszaka, fejhallgatóval, az ihlető; irodalmárok novelláit olvasva. Ha netán gamerek is olvasnák ezt a cikket, ők meg elővehetik mondjuk a Diablo II-t, miután feltették a lemezt (lehetőleg végtelenített ismétlésre állítva). A hatás ebben az esetben sem marad el...
BerToIT

TRIARII
Ars Militaria
Eternal Soul 2005
www.eternal-soul.de
www.triarii.de

Amikor az ember úgy gondolná, hogy egy stílus teljesen telítődött, már mindent megcsináltak, amit lehetett, innen már nincs hová lépni, olyankor felbukkan mindig valaki, aki ezt a leghatározottabban képes megcáfolni. Jelen esetben egy új német zenekar, a berlini Triarii. Mikor hallottam a híreket, hogy van ez a zenekar, és nemsokára megjelentetnek egy kislemezt, elég szkeptikusan álltam a kérdéshez, vajon tudnak-e még valami érdemlegeset alkotni. Aztán mikor meghallgattam az Eternal Soulnál megjelent Triumph 7"-et, minden kétségem elszállt, már az első hallgatás után azt mondtam, hogy ez a zenekar tud valamit, amit kevesen ebben a körben. Két dal az egész, de az a legtökéletesebb neoclassical/martial/orchestral industrial, az egyik legjobb anyag, amit valaha hallottam ebben a stílusban. Ezek után roppant kíváncsi voltam, hogy vajon mindezt egy egész lemezen keresztül is fenn tudják-e tartani. Nem is kellett sokat várni, mert idén tavasszal megjelent bemutatkozó albumuk, szintén a berlini Eternal Soul gondozásában, Ars Militaria címmel. Sokszori meghallgatás után is azt mondom, hogy a kislemezt nem tudták felülmúlni, az talán lehetetlen is lenne, de a színvonalat megbízhatóan tartották, egy szinte hibátlan lemezt tettek le elénk, 12 számon keresztül azt nyújtják, amit az ember elvár tőlük. A stílus minden „kötelező eleme" megtalálható a lemezen, a szimfonikus, nagyzenekari hangszerelés, vonósok, fúvósok, üstdobok, katonai pergők annak rendje s módja szerint, filmzenés és wagneri mélységekben, ahogy mondani szokták. Persze azt nem lehet elmondani, hogy minden teljesen eredeti lenne zenéjükben, nehéz is lenne, különösen ebben a stílusban, ahol tényleg majdnem mindent megmutatták már előttük is, de jó érzékkel nyúltak hozzá, mindenből a legjobb részleteket ragadták ki. A Mother of Pain című tételben pl. eléggé az Ordo Rosarius Equilibrióra emlékeztet a harangjáték és a mormolásszerű ének, a következő, Dark Skies Over Europe-ban meg én az ACTUS első lemezének hatását véltem felfedezni, de ezek az apró hasonlóságok nem zavaróak egy csöppet sem. Az olyan darabok, mint a nyitó Anthem from the Iron Flame, a Europe in Flames, az Arno Breker emlékének ajánlott Der Verwundete, a Marche Du Capitulation vagy a Serpent, Sun & World Ending mind azt bizonyítják, hogy tehetséges, zeneileg képzett alkotókkal van dolgunk, akik ráadásul még jó érzékkel és ízléssel is rendelkeznek ahhoz, hogy megtalálják a helyes arányokat, ne essenek túlzásokba (a többes szám használata nem biztos, hogy indokolt, mert igazából egy ember áll a Triarii mögött). Számomra egyedül a Neuropa című tétel az, ahol megtörik a lemez lendülete és egysége, az már túlságosan „filmzenés" az én ízlésemnek, ráadásul a rosszabbik, elcsépelten unalmas fajtából. De ez legyen a legnagyobb gond ezzel a lemezzel. Meg talán még az, hogy legközelebb kicsit jobban el kellene gondolkodni a számcímeken, most sikerült a lehető legközhelyesebb címekkel előállni. De ezen kívül tényleg nincs más gond vele, a lehető legnyugodtabb szívvel ajánlhatom mindenkinek, aki érdeklődik a kicsit harciasabb, kicsit filmzenés szimfonikus hangzások iránt, az utóbbi évek egyik legjobb lemeze ezen a téren.
KB

ULVER
A Quick Fix of Melancholy - 2003
Svidd Neger - 2003
Blood Inside - 2005
Jester Records
www.jester-records.com/ulver

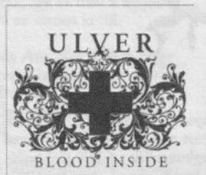

A norvég Ulver igazi enigma a kortárs zenei szcénában. Akinek sikerült őket valamilyen irányzatba beleültetni, annak külön gratulálok, bár Garm/Trickster és csapata nagy valószínűséggel csak sajnálatát fejezné ki e hiábavaló erőfeszítés láttán.
Mint tudvalévő, az Ulver a '90-es években metallal kezdte, nagyjából akkortájt, amikor Skandinávia egét vörösre festették a lángnyelvek. Az 1994-es Bergtatt debütalbum – mely számomra máig a zenekar felülmúlhatatlan remekműve – a gyors, szélsebes black metalt ötvözte a megkapó északi (folkos) dallamokkal, érkezzenek azok a gitárokból avagy az énekes torkából. A műfaj klasszikusa az album. Vitán felül az, akárcsak az azt követő Kveldsfanger korong, egy csak akusztikus dalokat tartalmazó elbűvölően szép nótagyűjtemény.
Az 1997-es Nattens Madrigal felért egy könyörtelen bosszúval, ugyanis a lemezen hallható pokolian nyers hangzású, kegyetlen black metal a Darkthrone szintén nem selymes megszólalású anyagaira is körököt ver. Ugyanakkor értő hallgatók előtt világos, hogy a pusztító sodrás ellenére az Éjszakai madrigál dalait is az előző két albumra jellemző utánozhatatlan hangulat és érzésvilág jellemzi.
A következő állomás a dupla Themes From William Blake's The Marriage of Heaven and Hell album volt. A töméntyen kísérletezős, de még többnyire a rock felségvizein kalandozó lemez hallatán sokan csalódásuknak adtak hangot, de ekkorra már régen világossá kellett lennie mindenki előtt, hogy az Ulver nem fogható más zenekarokhoz. Néha még önmagukhoz sem. Innentől számítódik a norvég öntörvényű banda legbefordultabb korszaka olyan anyagokkal, mint a Metamorphosis vagy a Perdition City. A zümmögős/zizegős korszakukat nem igazán kultiválom, de mivel kiszámíthatatlan művészlelkekről van szó, soha nem lehet tudni, mikor találkozunk össze…
Végül 2003-ban alakult úgy, hogy keresztettük egymás útjait, ez pedig az A Quick Fix of Melancholy EP-nek volt köszönhető. Trickster énekes ekkor úgy döntött, ismét megrezegteti már elég régóta pihentetett hangszálait, és ezek döbbenetes eredményét hallhatjuk a mini-CD dalaiban. A már egyébként is régóta a sokarcú zseniális csapatként ismert Ulver újabb fizimiskája villant fel ezen a hátborzongató anyagon. Sokan megörültek, hogy Trickster ismét bámulatos dallamokat facsart ki magából – utánozhatatlan hang, utánozhatatlan dallamokkal. A zenei rész úgyszintén bámulatra méltó dolgokat produkál – a nóták valamennyien az experimentális dal-centrikusság jegyében fogantak. Dísz a tortán, hogy Eitttlane címmel a Kveldsfanger album Nattleite kompozícióját is átköltötték.
A következő állomás, a Svidd Neger filmzenealbum, melyhez a filmet nem láttam, de a zenét hallva mintha vizuálisan is megelevenednék előttem annak miliője. Új lemez, új zene, úgy tűnik, nincs halandó, ki felvehetné a ritmust az istenek által homlokon csókolt Trickster-galeri muzikális ámokfutásával. Még ha nem tudnánk is, sejthetnénk, hogy filmzenéről van szó: zenében kifejezésre juttatott jelenetek során utazunk végig, hangképek vonulnak el belső filmvásznunkon, majdhogynem látjuk a zenét, nem csupán fülünkkel fogjuk. A tónusok éjszakai színezetűek, sok a vészjósló impresszió, zaklatottá súlyosodó hang-kavalkád, nyomasztó urbánus zörej-halmaz, zaj-gubanc, de a tizenharmadikként felcsendülő – szó szerint – Waltz Of King Karl olyan szépséget, fennköltt nyugalmat sugároz, ami pillanat alatt ugrasztja szét a tolakodó baljós hangokat. Egy csepp tisztaság, melyért önmagában érdemes volt a lemezt elkészíteni.
A mindinkább terebélyesedő – szertelenül terjeszkedő? – Ulver-életmű, mely szüntelenül kapja az újabb éltető energia-adagokat, a belső késztetés kiapadhatatlannak tetsző forrása, mely e norvég művészeket mindig a következő lépés megtételére sarkallja, Blood Inside címmel ismételten döbbenet-közeli művet szült világra.
Az albumon olyan mértékű kísérletezés, zenei dorbézolás, hangokkal való zsonglőrködés folyik, hogy e kilenc tétel fényében az előző Ulver lemezek konvencionális rock'n'rollnak tűnnek. A hangulat nem olyan komor, mint a Svidd Negeré, sokkal inkább elborult, sőt tébolyult, de leginkább körülírhatatlan. Hangulatok folynak, áramlanak át egymásba, kúsznak keresztül-kasul átszőve a kompozíciókat.
A Blinded by Blood simogató hang-hullámzásaiból az isteni Garm – Garm a pokol kutyája. Paradoxon? – éteri dallamai bomlanak ki. A lágy, szinte kézzelfoghatóan selymes hang-ömlenybe belesüppedni látszik a hallgató, mígnem az It is not Sound új utakra visz. A '70-es évek prog. zenekaraira jellemző billentyű-vartyogást temet maga alá a rövidesen kiáramló hang-kavalkád. A '70-es, '80-as évek popénekdallamai érződnek elvegyülni ugyanezen éra progresszív rock ízeivel és némi komor industriális zordsággal.

E lemezen torzított gitár is, vaskos, erőteljes dobok is hallhatók – néha úgy érzem, ami ezen az albumon nem található, az nincs is. Ez az émelyítő hang-massza némelyek számára emésztetetlennek bizonyul majd, de akinek sikerül legyűrnie, tudni fogja, mi az a jóllakottság. A Blood Inside létrejöttével zenei kísérletezés, sőt a zene maga is új értelmet nyert. Stílus nem maradt általa érintetlen, műfaj nem maradt feltáratlan, feldolgozatlan. Míg annak idején, egy dekádnyi idővel előtte az Ulver – látszólag - metal zenekarként kezdte a működést, ma már tisztában vagyok vele, hogy ez így, ebben a formában nem fedi a valóságot. Náluk a metal – csakúgy, mint zenéjük bármely más eleme – csak a kifejezés egy eszközét jelentette, melyben létük ifjúi, harcos időszakában megnyilvánultak. Ennek ellenére van stílusuk: Ulver.
Blood Inside – Benső vér avagy a Vér belül. A fluidum, mely az életet s a szellemet hordozza, a szellemet, ahol a kreativitás is megnyilatkozik. Akinek ereiben ilyen nedű áramlik, rajta keresztül a szellem nyilvánul meg. Ez a vér az istenek hangján szól.
Milán Péter

VON THRONSTAHL - THE DAYS OF THE TRUMPET CALL
Von Thronstahl – The Days Of The Trumpet Call
Der Angriff 2004
www.vonthronstahl.de

Azt hittem, hogy temetni lehet a VT-t a múltkori rettenet album után, és no lám mégse, valami még maradt benne. Itt van három szám, amelyből kettő nagyon a helyén van. Olyan, amilyennek a VT daloknak lenniük kell; post-industrial, neoclassical és abszolút politikailag inkorrekt álláspont, a megfelelő szemszögből. Tehát szimpatikus újra. A második dalban pedig összehozták Prokofjevet Wlassow-val és az orosz mezőkkel. A Prokofjev-sampling nagyon jó lett, és a kíséret is kellemes. Reménykeltő anyag. Nem az azonban a TDOTTC-é, amely nemes egyszerűséggel bűnrossz, vétek volt kiadni. Két hang a szintin, mellette valami prüntyögés a gitáron és kész... ezt minek kellett? A korábban szépreményű zenekar eléggé alulmúlta magát. Talán legközelebb.
PHJ

WAPPENBUND
Kinder des Lichtes
Greyland Records 2004
http://www.elsola.de/label/greyland/wappenbund/

Minden zenekart egyszer elér a vég; van aki ezt nem tudja észrevenni, van aki azonban tudatosan véget vett egy bizonyos ponton a pályának. Ez utóbbiaknál feltételezhető, hogy a kezdet is tudatos volt, mint ahogyan az egész munkája is. A Wappenbund minden jel szerint egy ilyen zenekar volt. A Kinder des Lichtes pedig a leginkább méltó befejezése egy olyan zenésznek, akinek a munkáit egész végig elkísérte valamifajta visszahúzódás a közönségtől. A Wappenbund leginkább letisztult, zeneileg a leghimnikusabb albuma a Kinder des Lichtes, amely még tovább mélyítette a neo-classical elemek és a harsh-industrial egymásba olvadását a kompozíciókban. Az album hat kompozíciója, harmónia- és nyugalomkeresés hat tételben. Felemelő és lezáró munka. Valaminek a vége és Sven elképzelése szerint a megkoronázása is egyben a Wappenbundnak és talán minden más munkájának, projectjének is egyben. Hosszú és nagy lélegzetű az út, amelyet a Wappenbund az első lemez (Schlacht) zajos, hagyományos, harsh és martial industrialjától eddig a lassú lefolyású felemelően himnikus lemezig megtett. A történet azonban ezzel a lemezzel egész lett. "Itt a Fényben kell megállnod / Az Öröklétben soha el nem pusztulnod / A lángok ereje tisztán ragyog / A sugaraiknak a szívedben kell lenniük!"
(Wappenbund - Flammen)
PHJ

:WUMPSCUT:
Evoke
Metropolis Records 2005
www.wumpscut.com

A :Wumpscut: fennállása óta hullámzó teljesítményt nyújt. Az aktuális albummal éppen meglovagolják a felfelé törő hullámot, úgy látszik sikerrel. Ami legelőször az ember szemébe ötlik, az a borítót ékesítő kaszakezű, rémálomba illő teremtmény, az Evoke, aki (ami) leválasztja a húst a csontokról. A Bonepeeler óta ez amolyan mánia lett Rudy R.-nél. A 3D-s artwork viszont nagyon tuti, és beteg lett. Ezután ha belehallgatunk az albumba, már az első számnál meglepetés ér minket, ugyanis a Maiden megérne egy külön tanulmányt. Először is a stílusra leginkább a középkori EBM megjelölés lenne a legtalálóbb. A hangszerek között ugyanúgy megtalálható a hárfa, mint a Logic 5.5. És akinek még mindig nincs elege a furcsaságokból, azzal közölhetem, hogy a dal maga egy meglehetősen bedurvított, és lecsupaszított keringő ritmusra építkezik. A disszonáns női vokált meg már inkább hagyom is. Aztán következik a Churist Churist, ami leginkább egy dél-amerikai katonai junta indulójára emlékeztet. De találhatunk itt pszichósabb pillanatokat is, például az Evoke című szerzemény személyében. Mindezen borzalmak mellett a legszebb track talán a Hold, de érdemes a többi tételre is odafigyelni, mert fantázia van bennük; mármint hangzás terén. Néha több felfogás is keveredik az alapozást nyújtó EBM-el, és ismerjük el: ráfér a stílusra egy kis frissítés. Ezt az albumot már régebben meg kellett volna szülni, de legalább itt van.
Dorn

VÁLOGATÁS
Sturmgewitter ziehn durchs Land
Carpe Noctem 2005

A belga Leslie Philippot már régóta ismert volt DJ-ként, jó pár partit szervezett Carpe Noctem néven, és egy ideje tervezte, hogy szervez egy fesztivált is, csak nem tudta, hogyan kezdjen hozzá, nem volt benne biztos, hogy egyedül meg tudná csinálni, egészen addig, amíg nem találkozott a szintén belga Mattias De Schutterral, aki akkoriban kezdett bele Were Di! nevű kiadója építgetésébe, és szintén szeretett volna egy fesztivált összehozni. Így hát logikus volt a lépés, hogy közösen vágnak bele, és 2004. szeptember 4-én létre is jött ez az esemény, a belga Dead Man's Hill, a holland H.E.R.R. és a német The Days of the Trumpet Call és Von Thronstahl zenekarok részvételével. Ennek örömére elhatároztak, hogy a fesztiválra kiadnak egy válogatás-cd-t, amin a négy fellépő zenekar szerepelne. Viszont az elhatározást csak lassan követte a tett, gondok voltak a kiadóval, ezért a lemez nem jelenhetett meg időre, a Were Di! később be is fejezte működését. Ezután a zenekarok és a fesztivált szervező Leslie úgy döntöttek, hogy saját kezükbe veszik az ügyet, és közösen megjelentették ezt a cd-t, több mint fél év csúszással. De úgy érzem, megérte várni.
A válogatást a holland H.E.R.R. nyitja egy „Constaninople-trilógiával". Időközben ezek a dalok megjelentek kiegészítve még néhány tétellel a Winter of Constaninople című cd-n a francia Cynfeirdd gondozásában, de érdekes hallani ezeket a verziókat is. Kicsit gyengébben szól ugyan, de így is átjön, miért tudott ez a zenekar ilyen hamar ekkora sikereket elérni a neoclassicalért rajongók táborában. A számok témája Konstantinápoly, a bizánci birodalom és annak bukása, szép, klasszikus zenei ihletettségű környezetbe ágyazva, ahol kiemelkedő szerepet kap a zongora és a szimfonikus hangszerelés (persze számítógéppel megvalósítva, de ez nem von le semmit a zene értékéből). Talán nem véletlenül ért el a zenekar gyors sikereket ilyen rövid idő alatt (még ha én egy kicsit túlértékeltnek is tartom őket).
A következő eladó a Von Thronstahllal „nevet szerzett" Raymond P. saját zenekara, a The Days of the Trumpet Call, két szerzeménnyel. Az első a Honour (Den Gefallenen) címet viseli, és ez az első stúdiófelvétele az új felállásnak, amely már egy gitárost is a soraiban tudhat, ennek köszönhetően erőteljes szerepet kap benne a torzított gitár, ezáltal a TDOTTC-től jól megszokott romantikus neoclassical metalos színezetet kapott. A másik szám a Satan's Trick, ami koncertfelvételként már megjelent a 4CD-s Steel Night boxon, és most itt található ennek stúdióverziója. A rövid, alig két és félperces darab főleg zongorára épül, de itt is megjelenik a torzított gitár, valamint különböző szövegbejátszások színesítik a dalt.
Ezután jön a belga Dead Man's Hill, akikre saját véleményük szerint nagy hatással volt a The Moon Lay Hidden Beneath a Cloud és a korai In Slaughter Natives, csak ők a zenéjüket még agresszívabbnak tartják, és ezenkívül nem tagadják, hogy hatással volt rájuk a death/black metal is. Az itt szereplő 3 számban én leginkább az ISN hatását érzem erősnek, az első szerzemény ambientesebb, a másik kettő viszont kőkemény black-industrial, szigorú dobokkal, atmoszférikus hangmintákkal, kántálós énekkel, ami a harmadik szerzeményben ráadásul effektezve is van, szerintem nem túl szerencsésen, eléggé pöszévé teszi az éneket (bár gondolom ez szándékos, de akkor is megmosolyogtató). Mindezeken túl elég jó zenét sikerült összehozniuk, minden hasonlóság ellenére van bennük potenciál.
A lemezt a híres-hírhedt német Von Thronstahl zárja két szerzeménnyel, két korábbi daluk újraértelmezésével, ami szintén azt mutatja (akárcsak a TDOTTC esetében), hogy milyen az új felállás. Itt is erőteljes szerepet kaptak a torzított gitárok, a zenei alapok pedig elektronikusabbak, „táncosabbak" lettek. Jól megfigyelhető ez az első, Wider die Masse című szám esetében, aminek eredetije a Riefenstahl-válogatáson volt hallható, ami bár valamennyire szintén elektronikus alapú volt, de ez az új verzióban még jobban kijön, igazi electro-industrial-metal partisláger lett belőle, nyugodt szívvel lejátszható bármilyen ilyen jellegű rendezvényen. A dal szövegét bejátszások adják, melyek egy katolikus paptól származnak. A második tétel a legutóbbi lemezük címadó dala, a Bellum Sacrum Bellum új, Krieg und Wahrheit (Háború és Igazság) verziója. A fő különbséget itt is a torzított gitár használata adja, a lemezverzióra jellemző militáns alapok helyét pedig ebben az esetben is átvették a táncos electro-ütemek, valamint a dalt aktuálpolitikai szövegbejátszások színesítik, melyek a lemez megjelenése óta történt (és napvilágra került) eseményekre reflektálnak, természetesen a legutóbbi háborúval kapcsolatban.
A jobban sikerült válogatások közé tartozik ez a kiadvány, mind a négy zenekar hozza a tőle elvárható színvonalat, izgalmas dalokat hallhatunk közel 50 percen keresztül.
KB

FILMZENE
The Wicker Man
Silva Screen Records 2002

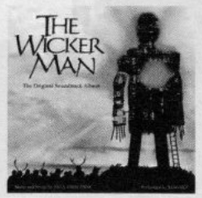

Harminc évvel ezelőtt a Wicker Man különös utat járt be: jóformán megbukott az angol mozikban, ám egyszer csak az amerikai hippik meglátták benne valamit, és akaratlanul is "ébren tartották a lángot", szinte csak azért, hogy tíz évvel később, a nyolcvanas években Current 93 és a többi neofolk kulcszenekar találjon meg benne valami egészen mást. A film zenéjének legalább ilyen kalandos sors jutott: állítólag egy földbe ásott rejtekhelyen aludta át az elmúlt pár évtizedet, közben volt már belőle egy album (azt a filmből leszedett hangsávok alapján állíthatták össze), de ez a mostani a legteljesebb, a legjobb kiadás, jár hozzá ingyen poszter, ésatöbbi. Közben ugye eltelt az a harminc év, a film dalai közül több is a feldolgozás sorsára jutott (egy alkalommal például a Nature and Organization '94-es lemezén, ahol - ha jól emlékszem - még az eredeti szerző neve sem volt feltüntetve. A N.A.O. egyébként meglepő módon szinte semmit nem tett hozzá a feldolgozott trackhez, sőt inkább elvett belőle - egy teljes versszakot). A zene a hetvenes években íródott, és ez bizony hallatszik is rajta. Egy részét (pld. azt a rockos izét) mára teljesen meghaladta a korszellem, másik része nem is kicsit volt ciki már a születése pillanatában is (Christopher Lee, amint énekel, haha), azonban a lemez nyolcvan százaléka még így is színtiszta varázslat. A zeneszerző, Paul Giovanni többek között népi mondókákat kutatott fel (és néha át is írta őket), így teremtett egy olyan furcsa elegyet, ami filmzeneként, és egyáltalán, bármilyen zeneként javarészt a mai napig működik, ideológiailag azonban nem állt szilárd lábakon, de ki gondolta volna akkor, hogy mit fog elindítani. (Clue: a film Skóciában játszódik, de a mondókák, dalok sokkal inkább ír behatást tükröznek. Meg más népeket is, olykor.) Ez a furcsa, kevert zenei és szövegi folklór (és az ezzel járó ellentmondások) egyébként a film és a zene által megihletett alkotók életében és munkásságában is nyomon követhető. Sajnos azt lehet mondani, hogy itt is az történt, ami ilyenkor szokott: mindenki kiválasztotta, amit ő fontosnak gondolt, és - saját bevallása szerint legalábbis - "továbbvitte". Így lett, mert csak így lehetett a filmből és a zenéjéből a neofolk zenekarok egyik titkos bibliája (a másik az Aphrodite's Child-tól a 666, csak azt senki se meri bevallani). A meztelen ebéd végén meglátjuk, mi van a villánk végén, az ezredforduló után pedig azt is megérhettük, hogy eredetiben hallhatjuk azokat a dalokat, amik mára jóformán egy egész mozgalmat indítottak el. A zeneszerző (nem lehet elégszer elmondani: Paul Giovanni) mindezt már nem érhette meg, sőt, talán azt sem tudta, éppen kik, hogyan és mikor értelmezik (át vagy akár félre), amit ő annak idején olyan szépen és furcsán zenébe álmodott. A sokak számára ismeretlen úttörő ugyanis időközben AIDS-ben elhunyt.
BerTolT

LIBRARIVM

DAVID IRVING
Apokalipszis 1945.
Drezda elpusztítása
Gede Testvérek 2005

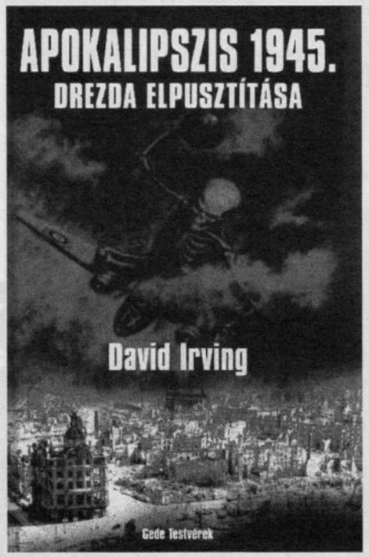

Vae victis! – Jaj a legyőzötteknek, mondotta Brennus, kelta hadvezér a rómaiaknak a nagy birodalom központja elleni kelta inváziót betetőzvén. Így emlékezik meg az esetről Livius, római történetíró, és e mondás azóta szállóigévé lett.
A háborúk győztesei diadalmas pozíciójuk mintegy természetes velejárójaként mindig is szabadon érvényesítették jogaikat a legyőzöttekkel szemben, és a maguk mértéke és törvényei szerint ítélkeztek a levert ellenfél fölött. Azonban régebbi korokban, amikor – nyilvánvalóan nem mindig és mindenhol – a küzdő feleket némi etika és az ellenfél tisztelete is áthatotta, nemritkán nemes, lovagias bánásmód járt ki a vert félnek a győzők részéről, ugyanis a fegyvereket nem a feneketlen gyűlölet mozgatta. Akikről az Apokalipszis 1945. című könyv szól, sok minden elmondható, ám nemes, lovagias vonásokkal még véletlenül sem ruházhatók fel.
David Irving angol író nem ismeretlen a magyar, ha nem is feltétlenül olvasó- de közönség előtt, ha máshonnan nem, néhány évvel ezelőtti magyarországi látogatása kapcsán, amikor a balliberális sajtó kellő intenzitással tálalta az eseményt. Irving az ún. revizionista történészek egyik legismertebb képviselője, a historikusok azon csoportjáé, akik köszönik, de nem loholnak együtt a „hivatalos" és megélhetési történészek népes hadával, kizárólag azt szajkózva, ami az 1945-ös vesztett háború óta kizárólagos jelleggel megengedett.
Irving akkor vívta ki igazán ellenfelei, ellenségei haragját, amikor a holocaustról az egyedül elfogadhatóként kikiáltott hangnemtől különböző tónusban írt és nyilatkozott, a hivatalos állásponttól eltérő eredményre jutván kutatásai során. Irvinget számos európai országból kitiltották természetesen a szabad gondolatszabadság és véleménynyilvánítás ősi egyben örök alapelveit szem előtt tartva, melyek betartása felett oly vigyázva őrködnek újsütetű európai honatyáink. Az angol úriember azonban továbbra is folytatja küldetését, mely nem más, mint az igazság keresése.
Sokat és sokan beszéltek már a második világháború utolsó hónapjaiban lebombázott német városokról, de e példátlan gaztettről Irvingen kívül talán még senki nem állt elő ilyen alapossággal megírt könyvvel. 1945. február 13-ról 14-ére virradó éjjel angol bombázók két egymást követő alkalommal, majd ezek után az amerikaiak is, megtámadták Drezdát, melynek következtében - először háztömbromboló majd gyújtóbombáknak „köszönhetően" - a város összefüggő lángtengerré vált. Egy bizonyos intenzitású bombázást követően ún. tűzvihar keletkezik, oly módon, hogy különálló tüzek egyesülnek és a nagy magasságban összpontosuló rettenetes tűz minden oxigént elvon a környékről. A viharos erejű szél valósággal beszippantja az embereket a tűztengerbe, de a szerencsétlenül jártak jelentős része az oxigénelvonás következtében veszíti életét.
E precedens nélküli – bár a szövetségesek már az előző hónapokban is hasonló tűzviharral pusztították el német városokat – bűncselekményt az teszi különösen visszataszítóvá, hogy Drezda egyáltalán nem rendelkezett katonai szempontból értékelhető célpontokkal, hadiiparral, azonban annál több a keletről mind fenyegetőbben közeledő szovjet csapatok elől idemenekült civil zsúfolódott össze Drezdában. Rajtuk kívül sok hadifogoly – köztük szövetséges foglyok is – tartózkodott a városban. Drezda tragédiája azért válhatott teljessé, mert tökéletesen védtelen volt, a légvédelmet a szovjet előrenyomulás ellensúlyozásaképpen jórészt a keleti frontra szállították át.
A szerző a rá jellemző aprólékossággal veszi sorra a történéseket, Irving a szikár stílus és a hatalmas adattömeg miatt kissé nehezen olvasható (jellemző rá, hogy még a legjelentéktelenebbnek tűnő adatfoszlány forrását is közli a terjedelmes Jegyzetekben). Az egykori események számos szereplőjével készített interjút, angol, amerikai, német forrásokból egyaránt tájékozódott, szokásához híven temérdek dokumentumon rágta át magát. A bombázási akciók stratégiai részleteit, a harci gépeket, eszközöket – radarokat stb. - is megismerhetjük, rengeteg adattal, műszaki részlettel alátámasztva.
Kiderül a könyvből, hogy a nyugati szövetségesek célja a minél nagyobb áldozat elérése volt a német polgári lakosság körében, melynek ékes bizonyítéka, hogy csak a páratlan történelmi, építészeti kincsekkel, templomokkal, szobrokkal, képtárakkal teli sűrűn lakott belső óvárost semmisítették meg, ugyanakkor az ipari létesítményekben alig keletkezett kár. A szándékosság megkérdőjelezhetetlen, ami kiderül a részletekből, többek között abból, hogy a nyugatiaknak egy a németek ellen elkövetett terrorbombázással komoly adu, tárgyalási alap került a kezükbe a kontinens belseje felé egyre gyorsabban közeledő szovjet féllel szemben. Másrészt Németország totális morális térdre kényszerítése volt a cél, melynek elérése érdekében semmilyen eszköz nem tűnt nemtelennek.
Az eredmény ismert: a tűztengerben és a szénmonoxid mérgezés következtében több ember vesztette életét, mint a fél évvel későbbi Hiroshima elleni genocídiumban, felelősségre azonban senkit sem vontak mindezért. Érdemes megjegyezni: azon kívül, hogy elpusztítottak több tízezer embert és egy történelmi kultúrközpontot, a háborút egyetlen nappal sem rövidítették meg.
A háború vége óta állandó napirendi pont a Wehrmacht és főleg a Waffen-SS vélt vagy valós bűneinek a hangsúlyozása, azonban a Drezda és más városok elleni bűntettek hangos felemlegetése már korántsem ilyen általános. Ezért is elévülhetetlen David Irving érdeme, hogy az uralkodó széljárás és politikai berendezkedés ellenére bátran kiáll az igazságért.
„Valahányszor, amikor a Törvény megszűnik létezni és az igazságtalanság előretör, újjászületek Én. A jó szabadságáért, minden rossznak megsemmisítéséért, az Igazság trónra emeléséért, korokról korokra újjászületek Én". (Bhagavad-Gítá)
Milán Péter

DAVE THOMPSON
The Dark Reign of Gothic Rock
Helter Skelter Publishing 2002

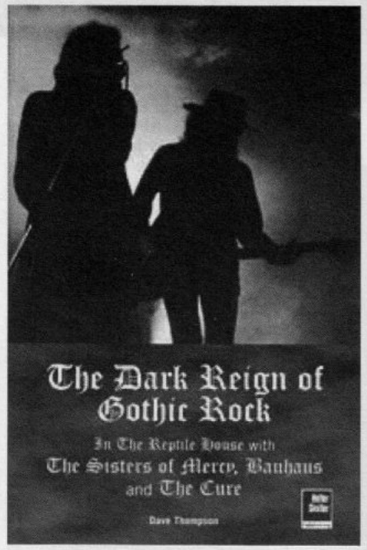

Hiánypótló könyv a gothic rockról annak kezdeteitől át egészen a klasszikusokig. A részletes, okosan felfűzött történet három zenekarra fókuszál: Bauhaus, The Cure, The Sisters Of Mercy. Ez azonban szerencsére nem azt jelenti, hogy egy képeskönyvet kapunk, ami csak erről a három bandáról szól. A szerző részletesen kitér azz első gothic-nakl nevezhető jelenségekre (Dave Vanian a Damnedből, Iggy Pop "The Idiot" című lemeze, illetve az obskurus zenekarok: Doctors Of Madness, Rikki And The Last Days Of Earth). A könyvet stílszerűen fekete-fehér fotók díszítik, és szinte mindenki szerepel benne, akinek egy kicsi köze is volt a szcénához: Birthday Party, Specimen, Alien Sex Fiend, Fields Of The Nephilim, szóval tényleg mindenki itt van, aki számít. Egészen meglepő dolgok is kiderülnek, például hogy Ian Curtis jó barátságban volt a Throbbing Gristle/Psychic TV/TOPY-vezér Genesis P-Orridge-dzsal.
Nagy előnye a könyvnek, hogy kellő öniróniával és persze egészséges elfogultsággal áll a témához, vagyis se a zenekarok, se a közönségük nincs potenciális tömeggyilkosként lefestve, ellentétben azzal, amit Amerikában azonosítanak a goth-tal (és egyáltalán minden zenei stílussal, ahol fekete ruhát szokás viselni). A szerző mestere az angol nyelvnek és olykor a szójátékoknak is, bár talán túl sokszor rak vesszőket oda, ahova nem kéne. A könyv végén korrekt kronológia, ám egyetlen dolgot sajnos nem rakott bele senki, éspedig névmutatót, pedig az jól jött volna.
Összességében nézve elvileg kötelező olvasmány mindenkinek, aki azt hiszi, hogy a goth a merilinmenzonnal kezdődött és végződött. Ám ugyanakkor még azok is találnak benne ínyencségeket, akiknek a Sisters, a Mission, a Siouxsie, a Joy Division, a The Cure és a többi igazi nagy zenekar jelentette a fiatalságát, és jóformán mindent tudnak a kedvenceikről...ez az történet, amiben az ember újra és újra szívesen elmerül, pláne ha így van papírra vetve. Ez az a könyv, amit sokadik elolvasás után is szívesen vesz le az ember a polcról, és csak nehezen rakja vissza. És persze vigyáz rá, de nagyon.
BerTolT

TYR – Myth, Culture, Tradition
No. 1 – 2002
No. 2 – 2003
Ultra

Michael Moynihan (Blood Axis), Joshua Buckley és Colin Cleary szerkesztésében egy új kiadvány látott napvilágot. A germán ég istenének, a transzcendens és örök rend őrzőjének, Tyrnek a nevét viselő könyv a radikális tradícionalizmus (radical traditionalism) fundamentuma. Moynihanék kifejezett célja, hogy Nietzsche, Evola, Ezra Pound, T.S. Eliot , Lawrence és Martin Heidegger szellemiségét megidézve egy olyan szellemi-spirituális mozgalmat, szerzői közösséget hozzanak létre, ahol a minőség uralkodik a mennyiség felett, ahol a népi hagyományok, a folklór dominál a tömegkultúrával szemben, ahol a törzsi szerveződések, struktúrák szembefordulnak az államesszménnyel és ahol a férfi és a nő, önnön princípiumaiknak megfelelően éli életét. A TYR által felvonultatott szerzők sora példaértékű és színes: Annabel Lee (Blood Axis, Alraune), Ian Reed, Marcus Wolff (Waldteufel), Stephen Eldred Flowers, a világ egyik „radikális rúna" (radical Runology) szakértője, az amerikai Odiánusok vezetője. A témakörök ugyancsak színesek, és ami a legfontosabb, tudományosan is visszaigazoltak, visszaigazolhatóak. A kiadvány erőssége abban áll, hogy nemcsak spirituális kvalitások megjelenítőjeként értelmezhető, hanem a tudományos-akadémiai szempontoknak, követelményeknek is kiválóan megfelel. Számos esetben egyetemi tanárok, szakemberek publikációi olvashatóak. Az eddig megjelent két számban Julius Evoláról, az amerikai odinista közösségről, az Ásátruról, Ludwig Fahrenkrogról, a hegymászás filozófiájától (Annabel Lee), vagy John Balance (Coil) egyik utolsó interjújáról olvashatunk. A második számhoz már lemezmelléklet is tartozik olyan előadókkal, mint a Coil, a Waldteufel, a Fire+Ice, Steve von Till, az In Gowan Ring és természetesen a Blood Axis. Ez utóbbi egy Tacitus szövegre komponált darab, ami az egyik valaha volt legerősebb Blood Axis szerzeményként értékelhető.
paróczi

MOBILIS

OLDBOY
R: Park Chan-wook
2003

A világ keleten is egyre elviselhetetlenebb. A fogyasztói társadalmat már ott is működésbe hozta a rendszer. Főhősünk, Oh Dae-Su (Min-sik Choi) egy áltagos, szürke kis ember, akinek szinte egyetlen rossz tulajdonsága, hogy iszik. Alkoholos állapota viszont oly mértékben eluralkodik rajta, hogy mondhatni az alkohol mozgatja. Ekkor nincsenek gátlásai, korlátai, kivéve a rend őrei, képes minden emberi tulajdonságától megválni és már-már állati formát ölteni. Egy fontos rész az emberből azért megmarad benne: az érzelmei. Ez leginkább gyermeke iránti szeretetét jelenti, és azt az élvezetet,

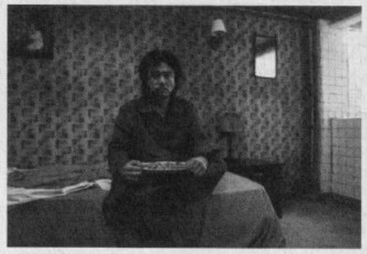

amit a nők jelentenek egy férfi életében – ilyen eseményekkel indul útjára a film. A rendőrőrsön várakozva végre megérkezik legjobb barátja, aki elviszi. Mielőtt hazaérnének, Oh Dae-Su felhívja lányát, aki éppen aznap ünnepli születésnapját, hogy felköszöntse, mert mire hazaér valószínű, hogy aludni fog. A telefonfülke és a szakadó eső, amit már a hollywoodi filmekből jól ismerünk, valami titokzatos átjáró a világok között. Itt is az, ugyanis főhősünk eltűnik az eddigi világból és 15 évnyi szobafogságra ítéltetik. Hogy miért? Hogy ki tette ezt vele? Ezekre a kérdésekre keresi a választ a főszereplő, és vele együtt a néző is. Itt megkockáztatom, hogy talán a rendező is, Chan-wook Park is valami hasonlóra keresi a választ. A film, ha elég nyitott a befogadó, el tud vinni a lét kérdéseinek a mélységéig is, amikor megkérdezi önmagától az ember, hogy hogyan került bele abba a világba, amiben vagyunk, és egyáltalán, miért? Ki vagyok én és mit követtem el, hogy az a sorsom, ami.
Oh Dae-Su viszonylag tágas magánzárkájában úgy dönt, - miután nem kap választ kérdéseire: meddig és miért? – hogy összeírja azok listáját, akiket valaha is megbántott, vagy egyáltalán köze volt hozzá. Kapcsolata jelen állapotában önmagával és a modern világ egyik legnagyobb bálványával, a televízióval van. Fogvatartója ügyes manipulátor, aki azt a remek kommunikációs csatornát választja arra, hogy információkat csepegtessen rabjának. Ezzel az ügyes eszközzel az elméjébe hasít és a manipulálás kezdetét veszi. De ismerjük be, azért a tévének is vannak pozitív tulajdonságai: képet ad a világról, rengeteg adatot közöl, a tudományos filmek révén szinte tanulási eszköz és nem beszélnek benne csúnyán.
Az agy iskolázása mellett a fizikai állóképesség fejlesztésével is foglalkozni kell: hősünk képzeletben felkészül a harcra. Elég kemény az, aki a falat használja edzőtársnak és mindezt úgy, hogy mosolyog.
A miért és meddig ismerete nélkül magányosan a bosszúvágy soha nem látott méreteket ölt. Ilyenkor minden jó tanácsot elfogadunk, hogy közelebb kerüljünk célunkhoz. Ezért Oh Dae-Su is mosolygott, mert aki nevet, azzal vele nevet az egész világ, aki sír, az egyedül sír. A mély depresszióba való zuhanást és a magány leküzdését ez a mondat tette lehetővé. Ez is manipuláció, hiszen akkor nevetünk, ha jókedvünk van, és akkor sírunk, ha szomorúak vagyunk. Érzések, amik további érzésekhez vezetnek, minél árnyaltabbá és minél megfejthetetlenebbé téve a személyiséget, önmagunkat. Az érzelmek az a burok az emberben, amit a legnehezebb megismerni, szavakba önteni és túllépni rajta. Az egykedvűség állapotát elérve más színben tűnnek fel a körülöttünk lévő dolgok.
Rendezőnk az altatógáz vásznon való megjelenítésével mély sebeket ejthet egyes embereken. Azt mégsem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy ennek hatására olyan hipnotikus állapotba kerül főhősünk, amit rabul ejtője tudatmódosításra használ.

Ha van mit csinálnia az embernek, akkor gyorsabban telik az idő. Oh Dae-Su tette a dolgát, és letelt a 15 év. Egyszer csak egy felhőkarcoló fűvesített tetején találja magát. Egy hozzá hasonló ember azon töri a fejét, hogy öngyilkos legyen. Oh Dae-Su-tól csak annyit kérdez, miután megmenti az életét és elmondja, hogyan jutott el idáig, hogy: miért, nem vagyok tán különb az állatnál? Oh Dae-Su elindul a dolgára és mire leliftezik a toronyból, addigra újdonsült ismerőse is leér... Innentől akció-jelenetekkel tarkított a film; nekem kicsit Jackie Chan-esek a jelenetek, de úgy látszik, 15 év képzeletbeli edzés elegendő a gyakorlatban. A fogságnak viszont nincs vége, csak tágasabbá válik a börtön. Oh Dae-Su-t figyelik, minden mozzanatáról tudnak, sőt, szabadnak hitt életének jeleneteit már előre kitervelték. Főhősünk csak eljátssza a neki szánt szerepet.
A bosszúvágy már akkora méreteket öltött benne, hogy nem lehet csak ennek fényében élni. Mindent megtesz Oh dae-Su, hogy megtalálja fogvatartóját és saját kezével tépje szét. Persze a „miért" is foglalkoztatja.
Oh Dae-Su szereti az élvezeteket, most is ezt a képességét használja, és az ízeken keresztül jut el magánzárkája tulajdonosáig. Először egy rendeset akar enni, ezért bemegy egy japán étterembe, ahol bekapcsolódik másik főszereplőnk, Mi-do (Hyejeong Kang), aki beleszeret a fura idegenbe. Mindenben segítségére lesz a továbbiakban. Ők csak azt nem tudják, hogy ezt is így rendezték. Majd étteremről étteremre járva végre megtalálja Oh Dae-Su azt az ízt, amit 15 évig mindennap kapott. Börtöne tulajdonosa nem tehet semmiről, hiszen ő egy olyan bérház tulajdonosa, ahová hosszabb időre költöztetnek embereket, akik nem jöhetnek ki lakásukból. Végül is barátja, aki már egyszer megmentette, a rendőrségen akad rá ellenségére.

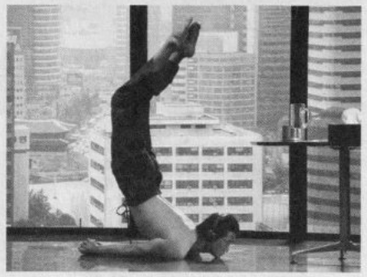

Az egész ügy egy diákkori kíváncsiságon alapszik. Oh Dae-Su szinte nem is érti, de ez csak a bosszúvágyát erősíti.
Az érzelmek a végére olyan intenzitással törnek elő, hogy az eddig törhetetlennek tűnő titokzatos fogvatartó is megtörik, és hangot ad érzelmeinek: mi legalább szeretni tudtuk egymást. Oh Dae-Su ekkor kiesik szerepéből és elveszti fejét. Az érzelmek olymértékben eluralkodnak rajta, hogy nem tud felülemelkedni a történteken. Eljutott a célig, de át nem lépte. Ezt a kudarcot viszont nem tudja elviselni és a jól bevált hipnotizáláshoz fordul. Belemenekül abba sorsba, amit kiterveltek neki. Végig ellenállt és harcolt önmagáért, de a végén megtört. Az az érzelmi sokk, ami érte, számára nem volt feldolgozható. Ehhez a harchoz a 15 év gyakorlat és bosszúvágy nem volt elég. A vágyak kiélésével marad-e bármi is az emberben? Nem helyesebb inkább elengedni vágyainkat?
Szükséges, hogy beszéljünk a film zenéjéről, amit Jeong-wook Jo-nak köszönhetünk. Nekem kifejezetten tetszik, és szerintem illik is a filmhez: nagyon lágy, az érzelmekre maximálisan ható, kissé manipulatív klasszikus muzsika. Itt említeném meg a filmben használt színeket is, amik szintén

nagyon beszédesek. Leginkább a misztikus lila és a vörös- sárga kombinációja jelenik meg. Ezek a színek is kifejezik a sztoriban megjelenő érzéseket, hatásuk megérinti a tudatalattinkban rejtőző indulatokat. Sárga és vörös a buddhista szerzetesek ruhája is, ezt mindenképp alkalmazható az elmélyüléshez. A szellemi úton való haladást gyakran lilás köd kíséri, mígnem eléri a kereső a célját és lemond vágyának beteljesüléséről. Színek, hangok, képek, minden síkon tanítanak.
Mindenképpen érdemes megnézni a filmet, és elgondolkozni azon, hogy felhőtlen és felelőtlen cselekedeteink milyen veszélyeket rejtenek magukban. Arra tanít a film, hogy figyeljünk oda magunkra, mert önmagunk áldozatai lehetünk. A kemény és fáradtságos utat, munkát nem lehet megúszni. Itt az ideje, hogy kiderítsük, miért és meddig vagyunk börtönünkbe zárva. De nem árt, ha nem a bosszú vezérel, hanem a tudás. Nem árt, ha tisztába jövünk érzelmeinkkel és túllépünk rajtuk a magasabb szellemiség érdekében. Az érzés annyi, mint sebezhetőnek lenni. Ez a seb viszont nagyon nehezen gyógyul és gyakran elfekélyesedi. Ha nevetsz ezen, veled nevet a világ, ha sírsz, egyedül sírsz.
Sz.T.

A KÖR
R: Gore Verbinski
2003

Örömmel jelentem, az intellektuális horror műfaja él, virul, és terjed, mint egy betegség. Számtalan meddő próbálkozás után Japánban végre megszületett minden idők legszokatlanabb "sötét alakja", és vele egy teljesen új műfaj is (lásd az első mondatot). Már maga a japán horror is megérne egy tanulmányt, de mivel nagy százaléka annyira brutális és embertelen, de legfőképp nőgyűlölő (ne feledjük, Nobuyoshi Araki is Japán "terméke"!), hogy ép eszünk érdekében minél kevesebbet tapasztalunk belőle, annál jobb. Ha mindenképp az ép eszünket akarjuk kockáztatni, tegyük ezt inkább entellektüelekhez méltó módon. Mikor ez a tanulmány reciklálásra kerül, már túl vagyunk a Kör második részén, néhány epigon-filmen, de a lényeget talán még mindig nem ragadták meg elegen. Lássuk hát először is a nyugati horrorfilmek legfőbb témáit, és akkor az is nyilvánvaló lesz, mennyiben forradalmi az a jelenség, amely Ringu/The Ring, magyarul A Kör címén szedi jelenleg áldozatait.
A szokványos témák a filmtörténet legelején elsütésre kerültek: a múmia, a zombik, vámpírok, farkasemberek stb. Ezek a filmek rendre azzal végződtek, hogy jön valami tudós fazon, ezüst pisztolygolyót vagy karót helyez a célszemély szívébe, de csak annyira, hogy legyen mentség a folytatásra. Ezután jött Hitchcock: életműve a mai napig az alfa és omega ebben a műfajban. Még később, az Ördögűzőben eleddig ismeretlen (ergo tabu) területre merészkedett a gonosz, amikor egy ártatlan, serdülőkorba lépő (ez később fontos lesz!) kislány testébe költözött.
A nyolcvanas-kilencvenes évek Európáját Freddy Krüger és a nindzsa harcosok uralták. A nindzsa, az arctalan gyilkos tulajdonképpen a Kör szereplőjének egyik előképe is lehet. És ahogy az arctalanság, úgy a video, mint médium is nagy szerepet játszott: itt ugyanis az akció a lényeg, legyen szó szexről vagy erőszakról, ráadásul mindez arra alapul, hogy az ember dönt arról, mit néz, mit visz haza otthonába. A videózás egyfajta kultusszá fejlődött a maga idejében (erre alapult egy másik, a Körhöz hasonlóan a valóság határait elmaszatoló film, a Videodrome is).
A horror nőgyűlöletének első backlash-e Carrie megjelenésével vette kezdetét: utána sorra jelentek meg az akár a halálból is visszatérő, bosszúálló lányok és asszonyok- a Kör pedig ezt a hagyományt is feléleszti, ráadásul Japánban. Ez nagyon fontos, mert mint mondtam, a japán horror olykor különösen nőgyűlölő és bizarr.
Jött aztán a millenium tension és vele a tinihorror, ahol "csak a szüzek maradnak életben", a gyilkos pedig mindig álarcot viselt, ami alatt végül is bárki lehet, de mindig ember volt az illető, az életre kelt holtak ideje ekkor már lejárt. Ezután a "belső pokol" színeit feltérképező Sejt mellett a legnagyobb csapást a Blair Witch Project mérte a világra. Itt történt meg a következő lépés: a dokumentarista jelleg (persze ez sem egyedi, elég ha annyit mondok: Cannibal Holocaust). A BWP arra épít, hogy mi NEM filmet nézünk, hanem egy home video-t. Valakik felvettek valamit, és X idő múlva mások megtalálták az anyagot, amit vágatlanul közzétettek. Ennyi az alapsztori. Lényeges még, hogy a filmek mindegyike a mozira, mint élményre épít. A tömeg viselkedését előre bekalkulálták, és sikerrel: a "Psycho", az "Exorcist" és a "Blair Witch Project" vetítésein volt ájulás, fizikai rosszullét, minden. Az új horrorhoz azonban -mint láttuk- már nem a mozira volt szükség: sok minden kellett hozzá, de legfőképp a video megjelenése.
Az alapanyagok tehát - ha úgy tetszik- megvoltak, csak össze kellett rakni őket.
Az a bizonyos összerakás Koji Suzuki japán író érdeme, aki papírra vetett egy látszólag egyszerű - és első blikkre eléggé valószínűtlen- történetet, ami azóta sem állt meg, sőt éppen hogy terjedőben van. E szerint van egy szürreális képekből álló videofelvétel, amit ha megnéz az ember, a lejátszás után megcsörren a telefon, és egy hang közli vele, hogy hét napja van az életéből. És hét nap múlva az illető meg is hal. Régebben bonyolultabb utak vezettek a végzet felé: ki kellett nyitni a Hellraiser dobozát, ki kellett mondani Kampókéz nevét háromszor egy tükör előtt éjfélkor, el kellett olvasni egy könyvet, hogy megőrüljön az ember. A Ringu-mítosz azonban cinikusan, azaz okosan épít a jelenre: a gyerekek ugye nem olvasnak, inkább egész napokat ülnek a tévé előtt (ergo nem is keresnék

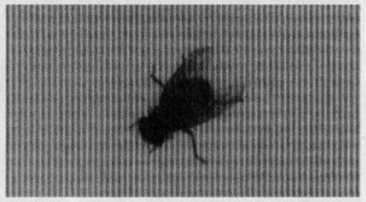

a gonoszt).
Rachel Keller, a riporter egy haláleset ürügyén kezd el nyomozni a gyilkos videokazetta után. Persze hogy megtalálja, persze hogy megnézi. Megcsörren a telefon. Rachelnek hét napja van kideríteni mi ez az egész és mi látható a szalagon. Megmutatja volt férjének is (a férfihez - Rachelnek köszönhetően - nem jut el a telefonos üzenet, de mint látni fogjuk, ez nem befolyásolja a dolgok menetét). A helyzet súlyosbodik: közös gyermekük, Aidan is megtekinti a kazettát.
A film egyszerre nyomozás és látomás: a szalagon látott motívumok apránként megjelennek a valódi világban is. Nemcsak a létra, hanem például a ló halála is (nem árt tudni, hogy a ló egy erotikus szimbólum, meggyilkolása a Sejtben és a Körben abból a szempontból logikus, hogy míg a Sejt gyilkosának vágyai eltorzultak, addig a Samara/Szadakó mentes az effajta érzelemtől, mert fiatal korából adódóan nem is volt alkalma megtapasztalni).
Rachel másolatot készít a maga kazettájáról, volt férjével a nyomozás során eljutnak a szigetre, ahol a kislány szüleivel élt, tanúja lesz az apa öngyilkosságának, de végül visszajut oda, ahol (számára és a kazetta első négy áldozata számára is) elkezdődött a történet: egy bérelhető faházba. Ekkor telik le a hét nap, és Rachel nem hal meg, és nem is érti, miért. Egy véletlen folytán talál egy a kutat a ház alatt, és persze hogy beleesik. Megtalálja Samara körmeit a falban, így tudja meg, hogy a kislány még élt egy ideig. Megtalálja a tökéletesen ép holttestet, ami a kezei között esik szét. Volt férje, aki végig vele volt a kutatás során, kisegíti Rachelt a kútból. A kislány lelke nyugtot lelhet, rendes temetésben részesül. Vége a rémálomnak, gondolja Rachel (és persze a néző). Nem így történik. Noah, a volt férj munkahelyén issza kávéját, a bögre ismerős, baljóslatú nyomot hagy az újságpapíron, a tévé pedig egyszer csak bekapcsolódik, majd még egyszer, miután Noah elsőre kikapcsolta, és a szürkés, hangyás kép egyszerre kitisztul, és átalakul az átok-videofelvétel utolsó képévé: egy kút a fák előtt...ám ez nem ugyanaz a felvétel, vagy mégis? Valami megjelenik a kút szélén...
A film nagyon ügyesen épít arra a bizonyított tényre, hogy a modern kor embere öt lépés távolságban él a másiktól: valamilyen módon eltűntek az ismeretségi körök határai, a szomszéd, a zöldséges ismer valakit, aki ismer valakit, aki ismer minket. Öt kézfogás, és nincsenek többé "idegenek". Ez csak első hallásra jó: a Kör nagyszerűen megmutatja ennek a lehetőségnek az árnyoldalait. Tudjuk, hogy a fenti logika szerint előbb-utóbb valaki (rokon, barát, ismerős) felhív minket telefonon. Ez annyira nyilvánvaló, hogy sokan megfeledkeznek róla. Az pedig, hogy éppen ennek a filmnek a nézése közben telefonál, az is igen valószínű: ehhez egyszerűen csak az kell, hogy véletlenül épp akkor indítsuk el a lejátszást. Kellő időzítéssel minden lehetséges. Legalább ennyire nyilvánvaló a másik jelenség, a "hangyás" képernyő. Előbb-utóbb találunk olyan csatornát, ami adott időben vagy nem sugároz, vagy valami más okból ilyen. A Kör megtekintése után ezek a dolgok átértékelődnek: minden képernyő potenciális veszélyforrás, ha véletlenül épp "hangyás", akkor különösen az. A jelenkor embere két dologtól retteg igazán: a rajta túlnövő technikától és a technika hiányától. Ezt a közelmúlt áramkimaradásai nagyszerűen megmutatták.
Ha pszichológiai és orvosi szempontból nézzük, azt lehet mondani, hogy egy fejlődésben lévő szervezet megérez dolgokat, amiket egy felnőtt nem. Kamaszkorában az emberek nagy része hajlamos a szuicid tendenciákra, a mágikus gondolkodásra és nem véletlen hogy ebben a korban többen élénken érdeklődnek az okkultizmus iránt. Nem véletlen, hogy Aidan "véres" rajzai pontosan akkor kezdődnek, mikor unokanővére és barátai véletlenül megtekintik az üzenetet. Nem véletlen, hogy az orvosi rendelőben lebzselő szótlan, értelmi fogyatékos fiú egyetlen mondata Rachel Morganékre vonatkozó kérdésének gúnyos visszhangzása ("Ismeri a lányukat?"). Samara/Szadakó ráhangolódik a gyermekek és fogyatékosok agyhullámaira. Aidannak "megmutat" dolgokat, Darbyn, a fogyatékoson keresztül pedig meg is szólal. Az unokanővér barátnője, Becca is az ő befolyása alá került: bár túlélte Samara/Szadakó látogatását, de elmegyógyintézetbe zárták, és csak idő kérdése, mikor veszi át felette teljesen az uralmat a logikus őrület. Külsőre mindenesetre szinte teljesen úgy néz már ki, mint az a bizonyos látogató.
Az Elm utca egyik részében valaki úgy próbálta elkerülni Freddy-t, hogy a tévé előtt gubbasztott (ha elaludt volna, akkor jön a karmos-kalapos rém, és álmában ölte volna meg, és akkor az illető a valóságban is meghal). A srác persze elalszik, és mint tudjuk, minden TV-csatornán eljön az adásszünet ideje (hol volt akkor még az MTV!), s a villódzó tévéképernyő magába húzza a fiatalt. A Poltergeist

indián szellemei is a képernyő stroboszkópjával csalogatták saját világukba a családt egyetlen ébren levő, (nem véletlenül) legfiatalabb tagját. A képernyőben már akkoriban is ott volt a gonosz, de csak akkor árthatott, ha az ember elaludt vagy önként, kíváncsiskodás következtében a hatalmába került. A Kör szereplőjének teljesen lényegtelen, hogy éjjel vagy nappal van-e: minden áldozata "ébren" végzi, minden napszakban. Freddy tévéje még bekebelezte az embert. De Samara/Szadakó nem húz be senkit sehova, épp ellenkezőleg.
A Kör-mítosz okosságát és cinikusságát emlegettem korábban, nem véletlenül. Míg a hanglemezkiadók sipítoznak, hogy a másolás megöli a zenét, addig a Kör minden formátumban elfogadja, hogy másolják és továbbadják. Sőt, tudatosan épít is arra, hogy lemásolják: Samara/Szadakó átka ugyanis ezért hárul el Rachel feje felől. Nem azért, mert magához ölelte a kicsiny holttestet, ami csontvázzá aszott. Nem azért, mert a halott lány rendes egyházi temetést kap évek múltán. Sok-sok évvel ezelőtt, a sztori kezdetén talán ennyi is elég lett volna ahhoz, hogy megtörjön az átok. Most már nem. Ez nem a Poltergeist, ez nem a blair-i boszorkány. Ez már nem a szó hagyományos értelmében vett mozi. Samara/Szadakó története csak és kizárólag videokazettán vagy csillogó CD-lemezen, de mindenképp otthon, egyedül megtekintve hatásos. Az indián temetőkre épült házak ideje lejárt, a blair-i boszorkány a természet lágy ölén bujkál. A XXI. század paranoiás embere mindennap élőkön-holtakon gázol át és nem zavarja, a természet pedig nem érdekli, csak mint potenciális fűtőanyag. Mit lehet ilyenkor tenni? Ha az ember nem megy a horrorhoz, a horror megy az emberhez, tévén, telefonon, CD-n, interneten, emailen. Ha van valami titka és érdeme a Ringu-mítosznak, akkor ez az: visszaadta a horror fogalmát a szürke hétköznapoknak, és ez a borzalom immár nem sötét házakban meg elhagyott temetőkben bujkál, hanem a technikában, amit minden nap használunk. Kifejlődött tehát a csúcsragadozó, ami majd elfoglalja az ember helyét, és ehhez csak élni és visszaélni kell tudni a technikával. A számítógép, a hűtő, egyáltalán MINDEN és BÁRMI, ami elektronikus, az befolyásolható is egyben, ha valaki tudja kezelni. Samara/Szadakó tudja.
Az 1984-ben John Smith csak úgy menekül meg attól, amitől a legjobban fél, hogy megnevez egy másik embert. Ez a lényeg: a jelenkor embere ugyanis nem áldozza fel önmagát, mint az Ördögűző lelkésze. Korunk hőse mindig saját életét félti. Ugyanis ha Samara/Szadakó videóját X lemásolja, akkor tiszta sor, X megmenekül, de Y talán nem, ha nem tudja "hatástalanítani" a kazetta átkát azzal, hogy lemásolja. Ha X nem másolja le és meghal, akkor is ott marad egy kazetta az utókornak, de ha lemásolja, akkor is. Samara/Szadakó üzenete tehát így is, úgy is továbbterjed. Nem érdekli, mikor jut el hozzád: neki nem sürgős, ideje amúgy is rengeteg van. Sőt, egyebe sincs, mint ideje. Egyet tehetünk: lemásoljuk, és továbbítjuk az üzenetet. Az átokba való beletörődést sugallja film végi dialógus is (nem is szólva arról a megoldásról, ami a tulajdonképpeni le [nem] zárása a filmnek, és amit én először a Harcosok Klubja című film végén láttam először, de fanatikus filmrajongókat gondolom nem fog meglepni). Ekkor lesz nyilvánvaló a helyzet: a film még az utolsó pillanatban is keretbe foglalja önmagát, és túlmutat magán, nem hagyva a nézőben semmi bizonyosat. Fooled ya baby, nice to meet ya. Megkaptad az üzenetet, élj tovább ahogy tudsz. Mert mostantól már TE vagy az üzenet.
A Blair Witchen egy fiktív házifelvételt néztünk. A Ringu-kultúrkör video-Buddhája önmagát nézi: képernyő nézi a képernyőt, az eszköz a média, a lényeg az üzenet, ami tulajdonképpen MINDEGY, hogy hogyan jut el a befogadóhoz.
Mert, ha még mindig nem lenne egyértelmű, Samara/Szadakó a másolataiban él tovább. (Hozhatnám itt a mémeket, de ezt inkább másra hagynám...) Minden egyes ember, aki megtekintette a szürreális képsorozatot, valójában az ő életét látta. A légy, ami ott rohangált a felvételen, valójában a Samara/Szadakó szobájában levő tévéképernyőn volt. Az anya, aki a haját fésüli, majd később leugrik a szirtről, ez mind-mind az ő tapasztalata, ha úgy tetszik, életének (és élete UTÁNI létezésének) negatívja. Aki megtekinti, az automatikusan az ő halálát is fogja halni, és teljesen mindegy, hogy önként választja, hogy megnézi, vagy csak egy meccset akar felvenni, és véletlenül a kút fölé épült házban akarja felvenni azt a meccset. Könnyen levezethető ezzel a logikával, hogy ez a gonosz nem gonosz, tulajdonképpen nem is öl, csak elveszi, ami már az övé lett azzal, hogy egy kívülálló személy

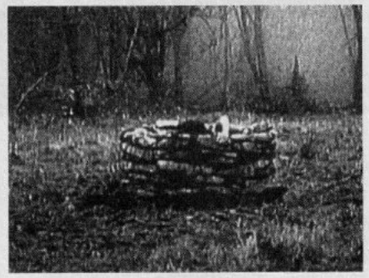

lépett a köreibe. Samara/Szadakó egyszerűen csak a saját életét és halát vetíti ki mindenkire, aki megnézi azt a bizonyos kazettát. Nem törődik az átkokkal, formulákkal, mert ő maga a formula és az átok. Legyőzhetetlen és halhatatlan, pedig sosem akart az lenni. Túlnőtt magán, de ez még mindig csak a kezdet. "Hősnőnk" azonban még ebből a szempontból sem gonosz, egyszerűen csak olyan képességek birtokában van, amiket nem tud kontrollálni. Pontosabban szólva, egészen addig nem VOLT tudatosan ártó lény, ameddig nem dobták a kútba és nem halódott ott hét egész napig. A kulcsjelenet az, mikor Rachel megtekinti a kezeléséről készült videofelvételt, majd a film végén visszaemlékszik arra, mit válaszolt Samara az orvos kérdésére. Nyilvánvalóan NEM egy jelenetről van itt szó: ezt a jelenetet kétszer vették fel, hogy modellezzék, ahogy az ember időnként másként emlékszik a dolgokra, ahogy egy apró részlet hirtelen sorsdöntő jelentőséget kap. Az orvos az anyjáról kérdezi Samarát:
- Ugye nem fogod bántani? Ugye nem akarsz bántani senkit?
Mikor először látjuk ezt a felvételt, Samara a fehér ruhás ártatlanság, az akaratlanul ártó, erőit kontrollálni nem tudó gyermek hangján válaszol. A film végén azonban a válasza teljesen más értelmet kap, pedig szóról szóra ugyanazt mondja, épp csak más hangsúllyal, annyira csak, hogy tudjuk, ő már tud valamit, amit mi nem, és ha tudnánk, az se változtatna a sorsunkon:
- De igen, fogok. És sajnálom is.
Samara hangja a film végén levő verziójában már egyértelműen gúnyos és rosszindulatú. Ezt már ugyanaz a személy mondja, aki a fogyatékos Darby száján keresztül ismételte Rachel kérdését. És lőn: ELVILEG hét nap múltán meghalt, GYAKORLATILAG azonban halhatatlan. És jó, ha tudjuk, hogy ameddig lesz telefon, video, másolt CD, addig nem is fog meghalni. MI tartjuk ugyanis életben.
BerToIT

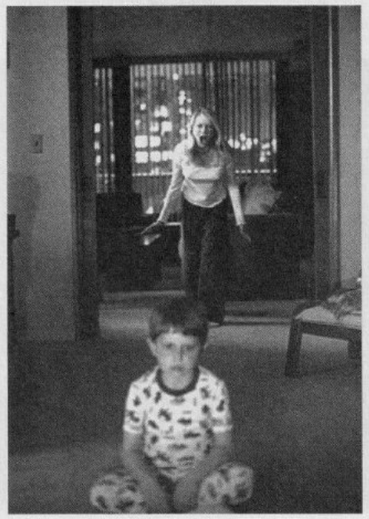

CARPE NOCTEM FESTIVAL II

2005. január 22. Theatrium, Mechelen, Belgium

Az Allerseelen idei első fellépésére január 22-én került sor Belgiumban, a Brüsszel melletti Mechelenben, a Carpe Noctem nevezetű fesztiválsorozat második részén. Ez egy Leslie nevű belga DJ kezdeményezése, aki előtte már számos partit szervezett ezen a néven, és 2004 szeptemberében az azóta megszűnt Were Di! nevű kiadó vezetőjével közösen megszervezték az első Carpe Noctem fesztivált, a belga Dead Man's Hill, a holland H.E.R.R. és a német The Days of the Trumpet Call és Von Thronstahl zenekarok részvételével, amelyhez kapcsolódóan később egy válogatást is kiadtak ezen csapatok közreműködésével (lásd lemezkritika). Az első rendezvény sikerén felbuzdulva Leslie úgy döntött, hogy 2005 januárjában megszervezi a folytatást, ezúttal a Dead Man's Hillen kívül a holland Volksweerbaarheid és Predella Avant, a svéd Sanctum és az osztrák Allerseelen vett részt ezen az eseményen.

A brüsszeli repülőtéren már várt ránk Gerhard és a szervező testvére, hogy autóval Mechelenbe vigyenek minket. A tavaszt megszégyenítő napsütésben vígan lubickoló helybeliek sugárzó jókedve arra biztatott minket, hogy a már előre bekalkulált, a koncertet megelőző pihenés helyett rögtönzött városnéző körúton vegyünk részt. Ennek keretén belül a kötelező ajándék- és emléktárgyak vásárlása is megtörtént, melynek során Gerhard a város legnépszerűbb háztartási boltjában tulajdonosává lett többek között egy kiváló ételhordónak, de vett még só- és borsszórót, tányérokat is. Mákdarálót nem vásárolt.

A helyszín Theatrium névre hallgat, és egy igényesebb művelődési ház színháztermére hasonlít (lehet, hogy az is), hatalmas színpaddal, karzattal, a karzaton párnázott ülésekkel, igényes kialakítással. Sajnos a nézők nem voltak túl sokan, mostanában külfölden sem olyan rózsás már a helyzet ezen a színtéren, mint pár évvel ezelőtt volt.

Az esti programot a Volksweerbaarheid nyitotta. A három rendkívül szimpatikus holland srác egyszerű, de feszes neofolk zenéjével megérdemelten vívta ki a közönség elismerését. Számomra előzetesen csupán a HauRuck-fesztivál válogatáslemezén szereplő Bunker des Aanstoots nyújtott némi támpontot, de a koncert maradéktalanul meggyőzött. Kiváló zenekar!

A Volksweerbaarheidot én a bécsi HauRuck!-fesztiválon láttam először, és már ott nagyon megtetszett zenéjük. Három roppant tehetséges fiatal dobos alkotja a zenekart, akik néha akusztikus gitárra és basszusgitárra is váltanak, így adják elő ritmikus, holland nyelvű apokaliptikus folk szerzeményeiket. Műsorokban jelen voltak a HauRuck!-nál megjelent Groeven in Zwart vinyl 10"-es dalai, csakúgy, mint újabb számok, valamint az elmaradhatatlan Jacques Brel-feldolgozás.

Ezután következett a „helyi" Dead Man's Hill. A színpadkép, a hangszerek mellőzése és a pódiumon diszkréten, de öntudatosan felvonultatott, piknikezéshez nélkülözhetetlen hűtőláda némileg elbizonytalanított ugyan, mégis érdeklődve tekintettem a soron következő produkcióra. A fiatal belga duó erőszakos, mechanikus ütemekkel megtámogatott industrial zenét tárt elénk. Távolságtartó, rideg „ének", a háttérvásznon mindeközben a szívemnek rendkívül kedves, klasszikus horror képsorok (Farkasember, A sötétség fejedelme stb.). A döbbenet ekkor következett. A korábban már említett hűtőládából különböző, hentesboltok áruválasztékát megszégyenítő húsdarabok kerültek elő. Ezeket az „énekes" módszeresen és teljes „eksztázisban" darabokra aprította egy „átszellemült" rituálé keretében. Nevetséges és szánalmas színjáték volt, de azért szurkoltam neki, hátha véletlenül levágja a saját ujját is. Mindezek ellenére lemezen hallgatható, sőt olykor megnyerő a Dead Man's Hill.

A belga Dead Man's Hill fellépése eléggé megosztotta a közönséget. Sokan kikeltek színpadi akciójuk ellen, teljesen jogosan, valóban szánalmas és nevetséges volt. Bennem tipikusan azt a benyomást keltette, amikor fiatal black metalosok elkezdenek számítógéppel zenét alkotni, természetesen a Cold Meat Industry kiadó zenekarainak vonalán, gondolok itt elsősorban az In Slaughter Nativesre. Egyébként nem rossz a zenéjük, ha elvonatkoztatunk a látványtól (ami persze nem könnyű), akkor akár még jónak is értékelhetjük koncertjüket. (Egyébként az első fesztiválon is próbálták valami hasonlóval felhívni magukra a figyelmet, akkor a karját vagdosta a srác egy késsel, csak az egyik vágás kicsit mélyebb lett, mint azt tervezte, ezért a koncert végére majdnem elvérzett.)

A következő a sorban a Predella Avant volt. Az énekesnő fazonra Marthynna a Der Blutharschból (csak fiatalabb kiadásban). **A dobosok (a Volksweerbaarheid legénysége) szemtelenül jók. A lényeg röviden: a PA lemezek kellemes hallgatnivalók csupán, ez a koncert azonban magasan az átlag fölé helyezte őket nálam. Erőteljes, határozott és ellenállhatatlan. Ennyi volt a Predella Avant ezen az estén.**

A holland Predella Avantot a lipcsei Wave-Gotik-Treffenen láttam előtte, és bár a lemezeket hallgatva vegyesek voltak az érzelmeim velük kapcsolatban, tetszett a zene egy része, de nem tudtak teljesen meggyőzni. Ezzel szemben koncerten lehengerlőek. Köszönhetik ezt elsősorban a három Volksweerbaarheid-tagnak, akik itt is tökéletesen játszanak. Azt mindenhol kénytelen vagyok megemlíteni, hogy a tagok nagyon fiatalok, olyan 20 év körülieknek tippelném őket, mégis hatalmas rutinról adnak tanúbizonyságot. A dobosokon kívül van egy énekesnő, valamint Jos, a zenekar vezetője, aki énekel, valamint a számítógépet és a billentyűket kezeli, de ahogy észrevettem, azzal is inkább a ritmust erősíti, nem dallamokat játszik rajta. Koncerteken a lemezek dinamikusabb tételeit játsszák, a felvételekkel ellentétben ének is van a dalokban (mindjárt kettő is), és ez sokat dob rajtuk, összehasonlíthatatlanul jobbak élőben.

A Cold Meat új „reménysége", a svéd Sanctum fellépése elé kíváncsisággal tekintettem, előtte még nem hallottam őket. Alapjában véve nem sok bizodalmam van a cmi-s zenekarok koncertjeiben, általában nem sok jót várok tőlük, ennek köszönhető, hogy gyakran ér kellemes meglepetés. Így volt ez a Sanctum esetében is. Négyen voltak a színpadon, két énekes, egy terhes nő, aki a számítógépet kezelte, és egy srác, aki a zenei alapokért és a látványért volt felelős. Sok hasonló zenekarral ellentétben ők egy igazi live actet adtak, a zenei alapok nem előre legyártva, cd-ről vagy DAT-ról szóltak, hanem a helyszínen keverték ki a gépek segítségével. Zeneileg nagyon dinamikus, már-már az amerikai „populáris" industrialra hajazó műsoruk nekem nagyon tetszett, és a két énekes (akik közül az egyik Dopemanre, másik Vécsi Tiborra a Korai Örömből és Steve Von Tillre a Neurosisból hasonlított) színpadi munkája is nagyon meggyőző volt. Számomra az este legnagyobb meglepetése volt a koncertjük.

Az osztrák Allerseelen ezúttal basszusgitár nélkül, két dobossal lépett fel, és persze Gerhard, a zenekar vezetője énekelt. A műsor kicsit átalakult az előző évihez képest, a lazább, táncosabb darabok helyett több az erőteljesebb szerzemény, az olyan tételek, amelyekben jobban ki tud jönni élőben a két dob. Érintettségem okán sokat nem tudok a koncertről mondani, de azt nyugodtan állíthatom, hogy az előadás csúcspontja az ősrégi Sturmlied volt, ami a dobosok kérésére került a programba és itt debütált (legalábbis ezzel a felállással, nem tudom, hogy régebben játszották-e koncerten ezt a verziót), az egyik leghúzósabb Allerseelen-dal, zajos és dinamikus, méltó befejezése minden fellépésnek.

A koncertek után „afterparti" egy másik helyen, 10 percnyire a koncert helyszínétől, ahol a közönség táncolhatott a neofolk, industrial, military-pop stílusok „slágereire", vagy akár beszélgethettek egymással és a zenekarok tagjaival, akik szintén ellátogattak ide, és ahogy láttam, jól érezték magukat. Mindent összevetve nagyon jól sikerült ez a fesztivál, talán a nézőszám lehetett volna nagyobb, ezek a zenekarok megérdemelnék a nagyobb figyelmet.

Sörös Gergő, Kiss Balázs
fotó: Andrea és Mirko / neo-form.de

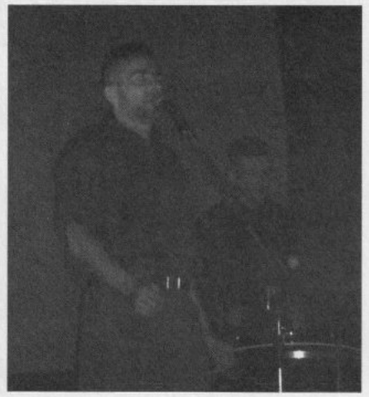

ATARAXIA

Alkotásaink szövetét fokról fokra áthatotta a zene tisztasága és a kontempláció szépsége...

Az olasz Ataraxia az ihletett középkori zenék birodalmából indulva albumról albumra hatol be újabb varázslatos zenei dimenziókba. Dalaik elbűvölőek, és az a kedvesség is, amivel rendelkezésünkre álltak. (S.J., S.Gy.)

Hogyan alakult az Ataraxia, és kezdetben milyen elképzeléseitek voltak a zenéről?

Francesca Nicoli: Az első basszusgitárosunk, Michele Urbano és én alapítottuk a zenekart 1985 novemberében. A gitárosunk Donato volt, a ritmusgitáros pedig Alessansra. Közel tíz dalt írtunk, volt néhány fellépésünk is, és ezzel megkezdődtek a tagcserék. Csatlakozott hozzánk Vittorio; kimeríthetetlen zenei és inspirációs készletet hozva magával. Mindannyian motiváltak voltunk, ráadásul tele mindenfélével, amitől szerettünk volna megszabadulni: szenvedés, szomorúság, düh. Erős késztetéssel alkottunk, alakítottuk át és adtunk új formát a zenei magmának, és az ötletek megsokszorozódtak: zene, színház, költészet, pantomim, fényképészet, grafikus művészetek – átfogó igényként. Lorenzo érkezett ezután: korábban a koncertjeinken volt asszisztens, majd ő lett a pantomimes. Giovanni 1990-ben lett az Ataraxia tagja, (akkoriban Londonban dogozott, és ott találkozott Lorenzoval), éppen azelőtt, hogy rögzítettük volna az első, "Prophetia" című kazettánkat. Az első pillanattól kezdve fanatikus rajongója volt zenénknek, és szeretett, nélkülözhetetlen billentyűsünké vált. Kezdetben poszt-punk, itt-ott világzenei és kísérleti elemeket felvillantó hangzás jellemzett minket, majd a düh és a szenvedés utat adott az egyre erőteljesebben megmutatkozó harmóniának és egy esztétikai kalandozásnak, amihez az a gazdag történelmi-kulturális örökség adta a hátteret, amit a századoktól kaptunk. Alkotásaink szövetét fokról fokra áthatotta a zene tisztasága és a kontempláció szépsége, így az a különböző érzések, helyek és korok arabeszkje lett; olyan gobelin, melynek hímzései, mint érzéseink, számtalan színűek, változatosak és sokalakúak.

Giovanni Pagliari: Kezdetben azt volt a célunk, hogy megszabaduljunk rémálmainktól és fájdalmainktól, és az alkotás hatására valóban egyre jobban lettünk. A zenénk többségében abból a szubsztanciából ered, ami sajátja a víznek is, ami a kövek energiáját adja, mi sötét és színes; hordozza a Hold és a tengerek esszenciáit. Átlépjük az álom kapuját és megéljük a megvilágosodást. Néha a fájdalom és a halál szele lebénít bennünket, és a zenénk keserű gyászénekké válik, máskor viszont részesülünk a tenger tökéletes harmóniájából, úszunk, mint delfinek a csillogó korallmozaikok közt.

Vittorio Vandelli: Akkoriban a tökéletességtől igen messze voltunk, de gyógyírként hatottak ránk a megírt szerzemények. Ha racionálisan akarom megragadni művészi felfedező utunk kiindulópontját, azt mondhatom, hogy kezdetben óriási benső igényt éreztünk arra, hogy kifejezzük magunkat, miközben zárkózott emberek voltunk. Magányos, visszahúzódó életet éltünk, úgy, hogy élénk fantázia és számos gyermekkori sérelem dolgozott bennünk, így eleinte a zene iránti szenvedélyünk erősen kötődött a kiút-keresés táplálta haraghoz. Tudattalan élményeknek, sejtéseknek kellett formát találnunk, és éveket teltek el azzal, hogy leástunk magunkban, és felszínre hoztuk azt, ami hivatásunkká lett. Megtaláltuk azt a hangot, ami elhívott minket, és ami megmutatta azt a művészi ösvényt, ami végül elvezetett minket hősi, kristálytiszta lényegünkhöz.

Hogyan készülnek az Ataraxia konceptalbumai?

VV: A zenekarban különböző személyiségek találkoznak, az inspirációk viszont egy forrásból fakadnak. A konceptalbumok azokat a témákat dolgozzák fel, amiknek mindannyian a mélyére szeretnénk hatolni. Úgy vélem, hogy sok-sok élet van már a mögöttünk, és korábban is jártunk már közös úton. Ezért is van szükségünk egymásra: együtt kell albumokat készítenünk, és azt hiszem, hogy pont az az erősségünk, hogy ilyen módon alkotunk egységet, nem feledve azokat a kreatív metódusokat, mik minden tagot motiválnak. Minden dalunk természetesen születik, nem keressük, nem alkotjuk meg a hangszerelést, sem a dallamot, sem a szerkezetet, még a szövegeket sem tudatosan írjuk. A dalok olyanok, mint az erős folyó, ami a képzeletünkkel együtt rohan, egészen addig, míg kiutat talál, és elkezd élni a külvilágban, köztünk, emberek között.

FN: Az első kazettáktól és albumoktól kezdve egységesen kezeltük a zenét, a szövegeket, a lehetséges multimédiás megoldásokat, a színházi vonatkozásokat és a képi világot. Leginkább ahhoz tudnám hasonlítani ezt az alkotói folyamatot, mint amikor az ember zenét komponál egy filmhez, vagy egy táncelőadáshoz. Különálló dalokban sosem gondolkodtunk. Lehetnénk modern vándordalosok is, hiszen szeretünk történeteket mesélni – ránk hagyományozott legendákat, mítoszokat és tradicionális tapasztalatokat feleleveníteni. Kíváncsisággal és szenvedéllyel áthatva kutattuk fel számos világ kulcsát, elfeledett királyságok kapuit, amik mostanság már csak mesékben bukkantak fel.

Saphir címmel jelent meg legutóbbi lemezetek, ami a kertek témáján keresztül számos kultúrkört érint...

GP: Minden kultúra sajátos vonzódást mutatott a kertek iránt. A kertben találkozik a természet és az emberi találékonyság, így egyfajta szintézise annak a kapcsolatnak, ami az ember és a földanya közt alakult ki. Az emberiség keletkezéstörténeteinek gyökerét kutatva a legendákban és mítoszokban mindig megtaláljuk a kertet, szimbolikus jelentősséggel: olyan kiválasztott helyről van szó, ahol lehetőségünk van arra, hogy a hétköznapi tapasztalatokat meghaladva találjuk meg a szépség esszenciáját. Zenészek, írók, festők százait inspirálta a kert. Szenvedélyeket, emlékeket idézve ad hajtóerőt a költészetnek, hiszen ez a meghitt, gyönyörűséges hely, a víz muzsikája, a színek szépsége, a formák harmóniája lehetővé teszi számunkra, hogy behatoljuk az életet kormányozó rejtélyes erők birodalmába.
Perzsia őslakosai úgy tartották, hogy földanyánk hatalmas zafir volt, melyből fény, és különleges kék szín áradt szét az atmoszférába és az égbe: olyan drágakő volt ez, mely biztosította az életet a felszínen, a felszín alatt és felett. Az ősi arab kertekben külső formákban is megjelentek azok a kozettani struktúrák, amik a kék virágok minden árnyalatában játszó zafirban fellelhetőek. Mint szó, egzotikus hangzással bír, olyan, mint a szél hangja, az inspiráció édes szelének hangja. Drága ékszer is egyben, egy kő-szív, ami a föld mélyén rejtezik. Minden elem benne foglaltatik.
A kertek atmoszférája elsodor minket a mindennapok problémáitól, a mindent megkötő gyilkos cementtől, ami olyannyira konkrét, de egyben stelizált is, eltávolít a "hasznot mindenáron" hozzáállástól, mindattól, ami racionális és vak, ami szürke és természetellenes. Az érzéki tapasztalások egyik legkiválóbb ösvénye a kert, megtalálhatjuk benne azt a vezérfonalat, melyre felfűzhetjük illékony létünk mélyebb megértését segítő gondolatainkat, táptalajt nyújt álmainknak, és mindannak az érzésélménynek, mire valójában szükségünk van, amire lelkünk áhítozik. Elfelejtettünk meditálni, kiönteni kaotikus szívünk, és egyszerűen belélegezni azt a közösségi atmoszférát, mely körbevesz bennünket. A kert tökéletes hely az újrakezdésre; szépsége és harmóniája segíti fájdalmas kutakodásunkat önmagunk után. A művészet segédkezet nyújt az útkeresőknek, mert feltárja a kultúrákat egyesítő közös pontokat: a küzdelem és a harc véget érhet, a háború és a fájdalom átalakulhat párbeszéddé és közös gyarapodássá.

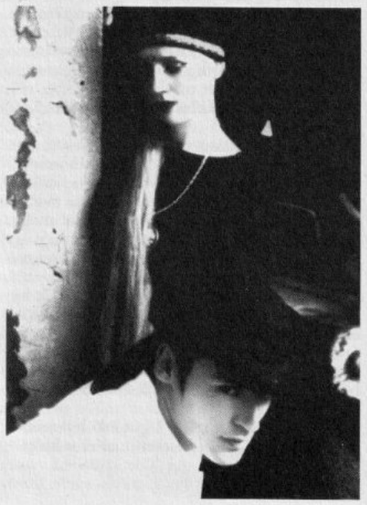

Milyen szerepe van a vallásoknak, a spiritualizmusnak életetekben?

FN: Nincs kapcsolatunk egyik szervezett vallással sem, ezek az irányok nem vonzanak minket, ugyanakkor a nyugati és keleti miszticizmus igen. Úgy érezzünk, hogy ez része az életünknek, a személyiségünknek, a lényegünknek. Megpróbáljuk megérteni az életünket és a minket körülvevő világot egy magasabb, emelkedettebb, ugyanakkor mélyebb és átfogóbb perspektívából. Ez nagy kihívás, de nagy erőt is ad. Élkerülhetetlen, hogy az ember előbb megpróbálja feldolgozni a mindennapok nyomorúságát, hogy aztán részesedjen a "világ leheletéből" (és azzal együtt az időéből is). A zene vezet minket ezen az úton.

Lemezborítóitok mindig gyönyörűek. Hogyan készülnek?

FN: Zenei utunk kezdetén rengeteg művész vett körül minket: fotósok, festők, iparművészek, színészek, akik számos munkánk létrejöttében segítettek legyen szó akár egy borítóról, akár fellépőruhákról vagy színpadi forgatókönyvről. Általában egyszerre kezdünk dolgozni az albumaink koncepcióján, és az azt kísérő koncerteken, a verses betéteken, a teljes produkció képi világán, minden apró részletet beleértve. Százával készülnek a fotók, mikor utazunk, és ezeket is fel szoktuk használni a kreatív folyamat során. Nagy örömünkre van egy hűséges társunk, Livio Bedechi, aki hivatalos fényképészünk lévén szintén komoly részt vállal a folyamatban. Azután itt van Nicholas, egy francia barátunk, aki készíti ezeket a bizonyos borítókat, és az utóbbi időben a flash animációkat is.
Livio Bedechi: Mikor az Ataraxia működni kezdett, jobban illett rájuk a multimédiás csoport megnevezés, mintsem az együttes. Színészekkel, pantomimesekkel, szobrászokkal, tervezőkkel és filmesekkel dolgoztak együtt, hogy minél különlegesebb koncerteket adjanak, hogy kiemelkedőek legyenek a kiadványok, a videók. Számos különböző nehézséggel kellett szembenézniük: ott volt a költségvetés, a folyamatban résztvevő emberek koordinálása, a produkció külföldre vitele. De a lényeg, hogy több, mint 10 éven keresztül, csakúgy, mint a Comedia Dell'Arte világában, náluk is színpadra léptek táncosok, és pantomimesek, hogy aztán mára (és az utóbbi két évben) a zenekar már csak különleges színpadi forgatókönyvvel dolgozzon, különleges ruhákban és maszkok társaságában lépjen fel. A halott emberek és lelkek karmáit megtestesítő maszkokat Angelo Zanella készíti. Minden maszk kb. 2 méter magas, és üres szemeikben gyertya világít. Ezen kívül mostanában egy színtársulat rövid felolvasásai színesítik az Ataraxia koncerteket. Fontos a hallás, és ugyanúgy a látvány is, az érintés (azok a felületek és anyagok, mik színpadra kerülnek), hiszen minden érzéknek részt kell vennie ebben az ősi, ránk hagyományozott útkeresésben.

Vannak zenekari próbáitok?

GP: Természetesen. Minden héten próbálunk, van úgy, hogy többször is. Szükségünk van a közös zenélésre, mert örömet okoz. Szabadon, ösztönösen alakítjuk a felmerülő, vagy hozott ötleteinket.

Az Ataraxia fennállása alatt milyen változásokon mentetek keresztül?

VV: Nem mondhatnám, hogy boldogok vagy szabadok vagyunk. A zene segített és segít fejlődni, jobbá válni, önismeretet adott, de ugyanakkor esendő emberek is vagyunk. Ebből a gyengeségből kell kiindulnia a kreatív folyamatoknak. Újabb nehézségek, akadályok és elbukások árán jutunk előre, és ebben sokat segítettek megelevenedő ősi gyökereink, mikre akkor találtunk rá, mikor hosszabb időt töltöttünk egy-egy ősrégi házban, vagy a természetben. A kövek és a csend nagyon sokat tud adni. Mikor a muzsikánk jóvoltából elkezdtük bejárni a világot, akkor tudatosan elhatároztuk, hogy megváltoztatjuk, ha csak kicsit is, a minket körülvevő valóságot. Mikor fáradtak vagyunk, kifacsartak, akkor menedéket keresünk lelkiséget árasztó, inspiráló, feltöltődést segítő helyeken, amik még mindig őrzik a történelem egészséges erejét, hiszen ilyen környezetben megfeledkezhetünk a tér-idő korlátokról, és megtisztíthatjuk a lelkünket és testünket. Nehéz a mai élethez alkalmazkodni, minden nap küzdünk magunkkal, hogy ellenálljunk a dolgok őrült rohanásának.
FN: A zene és a természet segítségével mély egységben élek az "egésszel", megélem a változásokat, megpróbáltam elfogadni a születés, növekedés, kreativitás, hanyatlás, halál, megpihenés és újjászületés körforgását. Mindig próbáltam és próbálom követni a Föld, a csillagok ritmusait, és örökké hálás vagyok az elemi erőknek és a zene egészséges erejének, hogy lehetővé teszik számomra a túlélést.

Milyen élményt nyújt nektek és a hallgatóknak egy-egy Ataraxia koncert?

VV: A zene a csendből jön, és abba tér meg. A koncert egy rituálé, ami a csendből emelkedik ki, és csendben végződik. A rituálé alatt ajtót nyitunk távoli titkos világokra, és a közönség tagjai megválaszthatják a saját ösvényüket, amin követnek minket és felfedezéseket tesznek. Az út során mindenki megtalálhatja ősi gyökereit, elfeledett emlékeket, elnyomott félelmeket, és mély vágyakat. Ezért a koncert nagyon fontos dolog. A legfontosabb. Mindenkinek lehetőséget ad, zenésznek és hallgatónak egyaránt, hogy saját középpontjához közelebb jusson, és nem számít, hogy hanyan vannak.
Riccardo Spaggiari: Vannak helyek, ahol még érezhető az idő ereje, hatalmas tisztító energiája: ősi katedrálisok, kertek, régi terek, archeológiai helyszínek. Ha ilyen környezetben lépünk fel, zenénk 'spirálissá' válik, és így hallgatóinkkal együtt behatolhatunk régi korokba. Újra átélhetünk elfeledett emlékeket, érzéseket. A történelem rendkívül mély inspirációs forrásunk, és bizonyos szempontból a zenénk modern kifejezése ősi, heves erőknek. A

közös élmény, tapasztalatszerzés, vagyis a koncert mély energiacseréről szól. Egyfajta modern rituálé, ami az elemi erőket üdvözli és ünnepli.

Tartjátok a kapcsolatot más zenekarokkal?

GP: Sok érdekes kezdeményezés van Olaszországban: a Frozen Autumn, az Argine és az Ashram csupán néhány közülük. A '90-es években mély, baráti kapcsolatunk volt azokkal a zenekarokkal, akikkel együtt játszottunk, és a fanzinokkal, magazinokkal is (többnyire ők szerveztek koncerteket). A helyzet jelenleg hidegebb, és kicsit kaotikus is. Az internet hasznos eszköz, de ugyanakkor arra kárhoztatta az embereket, hogy elégedjenek meg a kapcsolattartást közömbösebb formáival. Nagyra értékeljük azt a hősies kiadói munkát, amit a svéd Cold Meat Industry és az olasz Ark Records tesz értünk.

Nemrégiben közös albumotok jelent meg az Autunna et sa Rose-val...

VV: "Odos eis Ouranon" címmel adtunk ki egy duplaalbumot, mely két akusztikus koncertet tartalmaz. 2003 májusában a S. Michele templomban léptünk fel a szintén olasz Autunna et sa Rose nevű neoclassical zenekar társaságában, és erre az alkalomra újrahangszereltük, és új arcát mutattuk meg legkiemelkedőbb dalainknak. A hangzás esszenciális, lecsupaszított és tiszta. Egy zongora, egy klasszikus gitár, néhány harang, csengő és Francesca hangja ábrázolja a küzdelmek és az örömök intim pillanatait, melyekhez Angelo Zanella maszkjainak a falakra, a plafonra vetett fényei és árnyékai adtak keretet. Odin vizi birodalmával indult az előadás, majd Bal Masqué lépteit követtük nyomon a párizsi oerában, felfedeztük az elfeledett földrészeket, Atlantiszt és Mu-t, elsuttogtuk a Virginia Woolf inspirálta 'Bonthrop' felkavaró verzióját, eltáncoltuk egy kísértett lélek francai waltzerét, Velues Les Rosesben esőcseppekben fürödtünk, míg el nem értük a két extra tracket, egyiküket a fehér, vad sziklák ihlették Normandiában, az Északi tengeren (Stange Lights), míg a másik egy Holdnak ajánlott rituálé (Seas of the Moon). A koncert indította útjára együttműködésünket Angelo Zanella olasz művésszel, aki rejtélyes rézmaszkokat készít. Azt mondja, a maszkok készítését azoknak a karmája inspirálja, akikkel élete során találkozott, találkozik. A maszkok gyertyaszemei világították meg a terem sötét zugait. Eme rituális koncertnek a 'Furcsa Fények' nevet adtuk.
GP: Gyakran játszunk akusztikusan, mert nagyon szeretjük az akusztikus hangszereket, de most először léptünk fel hangversenyzongorával, és ez rögzítésre is került. Így nyílt lehetőség arra, hogy kicsit más perspektívából dolgozzuk át a dalainkat. Az atmoszféra valóban mágikus volt, fények nélkül játszottunk az ősi falak közt, csak a gyertyák világítottak a körülöttünk elhelyezett rézmaszkokban. Francesca mindig sok-sok éneksávot énekel fel a lemezekre, de most az volt a feladat, hogy egy hangot működtessen csupán, amivel a legtisztább érzelmeket tudja kifejezni.

Következő CD-mellékletes könyvkiadványotok címe Arcana Eco...

FN: Az "Arcana Eco" zarándoklat lesz, mely kőtől, víztől indul, majd átlép az álmok dimenziójába és fényváró elmélkedésre hív. Minden albumunk eme utazás egy-egy állomása, és mindegyik megelevenít egy történetet. Livio Bedeshci közel 50 fényképet készített Olaszországban, Görögországban, Törökországban, Franciaországban, Portugáliában és más helyeken, és ezek illusztrálják a fejezeteket. Konceptalbumaink előkészítésekor mindig útnak indulunk; a fotók ezeket örökítik meg. Ferruccio Filippi (a Grind Zone újságírója) jegyzi a fejezeteket, a kimerítő interjút, és a részletes diszkográfiát. A bevezetőt jómagam írtam, a verses betétekkel egyetemben, amik az albumok témáit mutatják be. A borítót Nicolas, webmasterünk, és dizájnerünk készítette. A könyv egy új, 7 számos CD-vel jelenik meg, ami számos stílust és hatást vonultat fel a flamenkótól kezdve a folk balladákig, darkwave daloktól mediterrán témákig, barokk divertimentóktól a liturgikus hangvételig és kísérleti megoldásokig. Ezekkel a zenei területekkel érintkeztünk, ezeket formáljuk évek óta. Az olasz Ark Records gondozza a digikönyv kiadványt, ami az első darabja annak a sorozatnak, ami a legérdekesebb olasz alternatív zenekarokat mutatja be.

Ha visszatekintetek a karrieretekre, mire vagytok a legbüszkébbek?

VV: Igazából nehéz ez, hiszen meg kell találni az egyensúlyt. Kiválasztottuk zenénket (ahogy a zene kiválasztott minket) és felvállaltunk sok küzdelmet azért, hogy szenvedélyünket megosszuk másokkal, hogy testvéries légkörben éljünk, hogy előtérbe helyezzük a zenét a törékeny és rongált személyiségünkkel szemben, hogy kövessük azt a szükségletet, ami ismeretlen földek felé kormányoz, hogy felfedezéseinket mindenfelé elvigyük. A „kiválóság" ideáját követve kezdtünk el zenét kreálni, elfogadva az út adta kihívásokat, miközben az ártatlanságunkat sosem szerettük volna elveszteni. Turnéztunk, albumokat adtunk ki nagyon sok országban, úgy, hogy mindezt az "egész" részének tekintettük. Életünk és művészi tapasztalataink eredményeképpen zenei szárnyaink megerősödtek ahhoz, hogy elbírják azt a rengeteg történetet, ami elveszett az idő rohamaiban a hegyek és a tengerek közt, hogy egyszer mégis találjanak valakit, aki meghallja őket. Sikerrel jártunk. Ez a legnagyobb eredményünk; egy valóra vált álom.

Az interjú végén tiétek a szó!

FN: Jelenleg egy igen különleges koncertet készítünk elő, melyet a Szamotráke szigetén gyakorolt ősi kultusz inspirált. (A következő, jövőre megjelenő albumunknak is ez lesz a témája.) Két éve csatlakozott hozzánk új dobosunk Riccardo Spaggiari, aki egészen fantasztikusan kezeli a népi ütősöket (derbuka, tar, óceáni dob, tabla, riq, harangjátékok, csengők, és még sok-sok egyéb), a timpanit és elektronikus padokat is. A koncertek mantraszerű, rituális és törzsi alapon nyugszanak majd, melyek liturgikus hangzásokat és meditációs hangképeket fognak össze. Ahol lehetséges, a színpadot Angelo Zanella profetikus, lenyűgöző maszkjai fogják díszíteni. A hangzás misztikus, nosztalgikus és költői lesz, illetve félakusztikus.
VV: Visszatérünk a gyökerekhez, és magasan repülünk, hogy a kezdetektől lehessen újragondolni a dolgokat – azokkal, akik képesek rá, és megvan hozzá a bátorságuk.
RS: Az ősi költők elpusztíthatatlan fákat láttak, amiket rosszindulat nem érinthetett. Erdőket láttak és kerteket...
GP: A zene az az átlátszó kéz, amit a természet nyújt felénk, az embernek elall a szava.

www.ataraxia.net

DYAS

...szeretném elvinni a művészet irányába a zenélést.

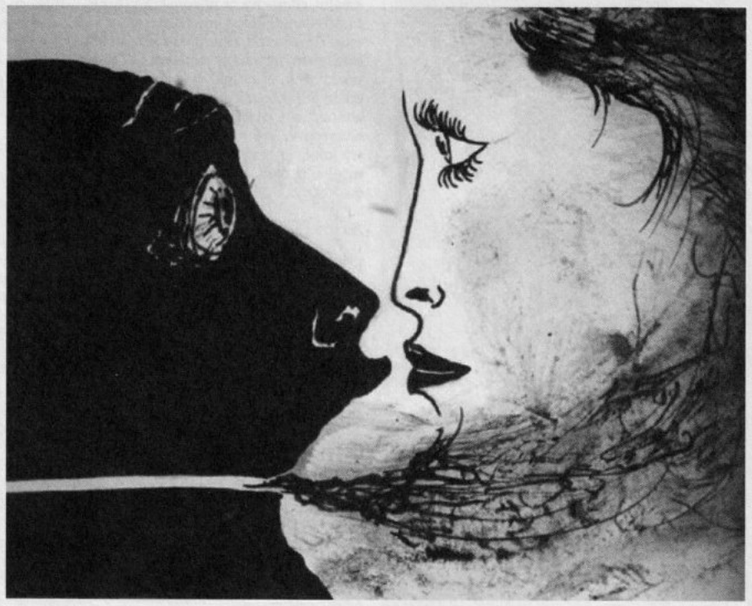

A kortárs művészet 2005. július 14-én, Fekete Kormos Éj címmel, a Gödörben tartott estjén többek között fellépett a DYAS is – produkciójukat a kiállítás, zene, testfestés, „performance" szavakkal lehetne röviden összefoglalni. Az együttes jelenlegi tagjai: Kormos Ferenc (ének, gépek, ütősök), Neukum Nóra (hegedű, testfestő), Váczi László (gitár), Vanicsek Viktor (dob, ütősök), Varga Tamás (basszusgitár). Általában klubokban lépnek fel, de több fesztiválon is játszottak már (Kapolcs-Művészetek Völgye, Szolnoki etno fesztivál), és nem idegen tőlük a kiállítás-megnyitó performance sem. Előadásaikon gyakran használnak szimbólumokat, a fény-árnyék játékát, testfestést, álarcokat. Díszleteik környezetünkből kerülnek elő, amik magukba foglalják az ipari hulladékot és a természet elemeit is: ez ezen a koncerten sem történt másként. A zenekar mindennapjairól az alapító frontembert, Kormos Ferencet kérdeztük. (SZ. T., S. Gy.)

Bemutatnád magad és az együttest?

1987-ben kezdtem a kiállításokat, akkor zsűrizték az első képeimet. Párhuzamosan futó dolog volt ez: kiállításaimat nem ünnepi beszéddel nyitottam meg, hanem performancekkel. Akkor még mindenféle zenéket vágtam össze a lehető legósdibb módon, és ebből született a zenekar. Egy idő után úgy gondoltam, hogy megpróbálkozom a zeneírással, ezért elmentem tanulni, úgy, hogy már volt billentyűs alapképzésem gyerekkoromból. Számítógépen raktam össze az első szerzeményeimet az egyszemélyes-zenekar időszakban. Próbáltam más zenekarokba beszállni kisebb-nagyobb sikerrel, de azoknak ma már nyomuk sincsen. A képzőművészvilágban viszonylag nagyobb komolyságot láttam, és azt hittem, hogy a zenészek is ennyire komolyak, de rádöbbentem, hogy nem igazán. Volt, aki nagyon jól játszott, de voltak komolytalanok is. 1987 és '97 között eltelt némi idő – ekkor alakult a DYAS. Szimbolikájában nem változott semmi azóta sem, és ehhez hozzátartozik az a szerintem lényeges pont, hogy nálam kezdettől fogva együtt működtek a dolgok. Tehát, ha ma is elkezdek egy rajzot, előfordul, hogy a képeimen megjelennek szöveges dolgok, előjön belőlem egy dallam. Rájöttem, hogy ez jó tud lenni: ha rajzolok, akkor automatikusan leírom, ami előjön, és az egész összeáll egy képpé. Végül ez cél is lett: teljesen egyívású dolgokban kezdtem gondolkodni. Persze nem direkt úgy rajzolok meg egy képet, hogy milyen jó lesz egy koncertre. A könnyűzene útján már bejártunk inkább hullámvölgyeket, mint hegyeket, és szeretném elvinni a művészet irányába a zenélést. Ennek vannak mindenféle kilengései, hatások, amik érnek minket. A kezdetek kezdetén sajátosabban működött minden, mert akkor én voltam a legfőbb ember ebben a dologban és ki-be jártak a zenészek, mindenki hozzám alakult. Körülbelül 5 éve jött létre a mostani felállás alapja, jóval több teret kaptak a zenészek, megtaláltam a megfelelő embereket. Ez az oka annak, hogy sokkal népzeneibb dolgok is előfordulnak a mostanság a DYAS zenéjében. Ez az irány részben megosztja a közönséget, mert van, aki pártolja, és van, aki ellenzi ezt az elemet. Nóri nagyon sok népzenei dolgot hoz, és eleve a mi hozzáállásunk is ilyen. A régi dalaimat is, amikben énekelek, népzenének nevezném, annyira egyszerűek. Ez a hatás tehát hallhatóan mindig megvolt. 1997 óta van DYAS és 5 éve vagyok ezekkel az emberekkel: ez az életem. A legjobban mindig annak örülők, ha van egy kiállítás és egy performance, mert nekem így kerek az egész, de ez nem azt jelenti, hogy egy fesztiválon nem lépnék fel – csak szerintem jobb így.

Milyen a DYAS zenéje, mit mondanál róla? A Gödörben adott koncerteteket hallgatva felmerült bennünk, hogy megpróbáljátok újraértelmezni a népzenét...

Igen. Van egy feldolgozás, amibe Nóri beépített konkrét népi témákat; ez a két részből álló Tavasz. Egyébként elektro-etno-rocknak szoktam mondani a stílusunkat, jobb híján, mert mást nem tudok kitalálni. 1997-ben a szakma és az elektronikus dolgok nem ilyenek voltak, akkoriban sokkal repetitívebb zenék voltak. Nekem az is tetszett, de most elmentünk egy sokkal etnosabb irányba, és véleményem szerint ez is jó.

Úgy gondolom, nagyon fontos, hogy újra felfedezzük a népzenét, hiszen elmúlt már az az idő, amikor a zene együtt élt a néppel. Az elektronikával kombinált a népzenei elemek révén próbálsz egyfajta városi hagyományt teremteni?

Így van. Vidéki származású vagyok, részben értelmiségi családból, apám erdész volt és természetközelben, nyílt rendszerben éltem. Értelme az lett, mint a DYAS szónak is: a dolgokat meg kell nézni mindkét oldalról. Az élet összes síkján ellentétekkel találkozunk, és úgy gondolom, hogy a fekete és fehér oldalnak is ugyanolyan esélyt kell adni, és abból leszűrni egy eszenciát. Ez a szellemisége a családomnak és nekem is, és ez teljes mértékben megnyilvánul az életemben. Nagyon jól tudom magam érezni egy mezőn is, hiszen gyermekkoromban szintén egynek éreztem magam a természettel. A mai világban ez már teljesen eltűnt. Amikor feljöttem Budapestre 1981-ben, akkor megfogtak az ipari dolgok. Ezek nálam úgy olvadtak össze – megjelenve a képekben és zajként a zenémben is –, hogy ez a vonás is a természet része.

Spleen és ideál (1989)

The double flight (2002)

Ha találok egy vasdarabot, annak ugyanúgy tudok örülni, mert eszembe jut róla egy kép. A természetközelséget szeretném magamban megőrizni annak ellenére, hogy itt már romtárgyak vannak. Nem azt mondom, hogy nem örülök egy modern épületnek, de nem igazán ez foglalkoztat, hanem az, amit vissza próbál venni a természet. 5 percenként találok valamit az utcán, amit zsebre tudok tenni, és ebben jól érzem magam. Az egész lakásom tele van építve fákkal, a fele él, a fele halott. Természeti embernek vallom magam, és szerintem ez a művészetemben meg is jelenik. Ott vannak a rajzaim, amik azért szecessziósak, mert a jelenlegi környezetünkben ezt még mindig felfedezhető. Persze már viszonylag mocskosan, de a formavilágban azért mindig előjön egy kis növény. Sokat gondolkozok olyanokról, mint például a szimmetria szüleménye, mert semmilyen élőlény nem szimmetrikus, és ráadásul pont ez bennük a szép: olyanok, mintha szimmetrikusak lennének, de nem azok. Végül is, csak az ember törekszik ilyen módon a tökéletességre. Vannak olyan régebbi képeim, ahol ezzel játszok: alig tér el a két oldal például Az út, lélek, halál című művemen, de a különbségek természetesen mégis ott vannak. Életemben most a legfontosabb az egyensúly, teljesen mindegy, hogy az hogyan van félre csúszva, de, ha ránézel, vagy meghallgatod munkáimat, akkor azok az egyensúly irányába mutatnak. A népi elemek nagyon foglalkoztatnak a zenében: a páratlan ritmika, a hangsúlyok eltolása. Szerintem ezen belül kevesen tudják létrehozni az egyensúlyt. Aki páratlan zenét játszik, vagy arra törekszik, hogy nagyon szét legyen töredezve, vagy arra, hogy megkeresse az egyensúlyt, és ez engem is nagyon érdekel. Most inkább csak az alapokkal foglalkozok, mert hála a jóistennek megtaláltam a zenésztársaimat. Nem vagyok annak a híve, hogy egyedül írjam a számokat. Igaz, hogy nagyon érdekes az elején, érdekesebb, mint küzdeni a klisékkel – ami mindenkiben benne van, hogy most ide egy ilyet stb. –, de egy idő után hallatszik a dalokon. Az x-edik lemez után mindenképpen. Kedvencem egyébként a Nine Inch Nails, ami lehet, hogy ez nem hallatszik a DYAS dalokon, de nem is kell.

Soha nem magamnak csinálom a munkáimat, egy képem akkor fejeződik be, amikor megnézik. Addig nekem tetszik, vagy nem tetszik – mindegy. Kifelé dolgozom, ami kicsit vissza is rántja az egészet. Nagyon sok erő kell egy-egy alkotás elkészítéséhez, mert azt nem látom, hogy nagyon népszerűek lennénk. Mindennek sokkal nagyobb teret lehetne adni. Soha nem azt mondom, hogy valami jó vagy rossz, az a fontos, hogy érdekes legyen. Nem minősítem a saját dolgaimat sem, nem is akarom. Azt mondom, hogy érdekes, amit csinálok, és mindenhez ugyanígy állok hozzá. Profi irányba el lehet indulni, de rendszerré nem válhat véleményem szerint. Illetve válhat, ha ki tudsz lépni belőle.

A jelenlegi felállás szellemiségéről mondanál valamit?

A természetközeliségen és azon kívül, ami engem érdekel nincsen semmi olyan leírt kulturális hagyomány, ami meghatározó lenne. Nem tudok neveket mondani, a lényeg az, hogy számomra érdekes legyen. Nekem, személy szerint a természet és az őszinteség a legfontosabb. A mai világban az emberek nem természetközeliek, és elbújtatják azokat a dolgokat, amiket pedig nem lenne baj, ha kimondanának. De az sem tetszik, ha durván kerül kimondásra valami, mert az meg nem meggondolt. Az érdekel, ami a világban történik, és érdemes elgondolkozni rajta, mielőtt bármit mondanánk. Lehetne nyíltabban beszélni a durvaságról és a szexualitásról is. Nagyon sok ilyen témát nyíltan kezelek. Az Akarat című szám például vallásellenes. Ezzel is – a kereszténységgel – elég közelről megismerkedtem, de akkor már gond van, ha rám akar telepedni. Nem szimpatikus, ha bárki erőszakosan rám nyomul és terjeszkedik. A szimbolikáját használom és táplálkozom belőle, de az egyház nem vonz, mert a mezőn mindig jobban érzem magam, mint egy nyájban.

Elég sokat olvastam és olvasok, nagy hatással volt rám például Jung. Inkább az ember belső tartalmait keresem, de hiszek egy nagyobb dologban is. Na-

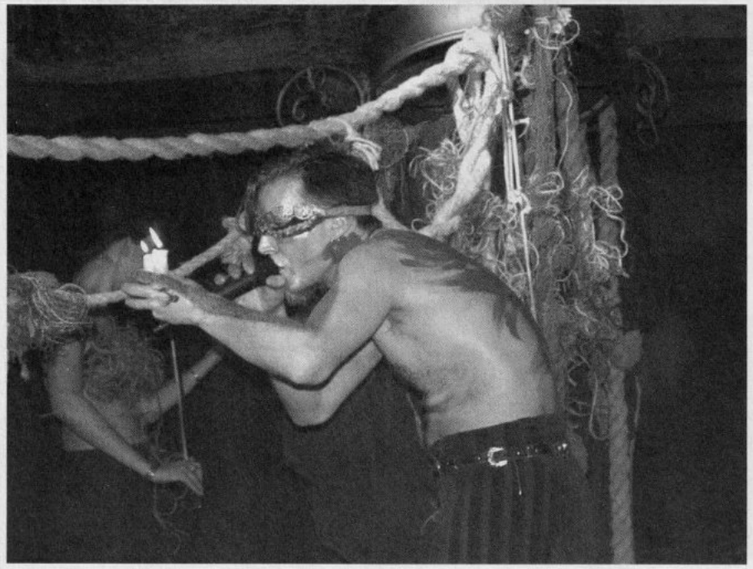

gyon ambivalens érzéseket kelt bennem az, hogy mennyire lehet az embereket szeretni. Szerintem nagyon nehéz szeretni, mert rettenetesen viselkednek, mert minden túlmutat rajtuk. A technika is. Semmi nem nekünk való, nem azért találták ki a

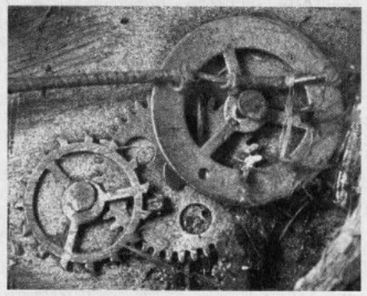

számítógépet, hogy 5 millióan chateljenek 24 órát rajta, meg a lemezjátszót, hogy úgy felhangosítsd, hogy zavarja a szomszédot. Az emberiség ezeket az eszközöket, és saját magát sem tudja úgy értékelni vagy használni, hogy az jó legyen, pedig állítólag most már nincs sötét, mint a középkorban, az emberek tudnak írni, olvasni. Nem szeretnék senkit megvezetni, csak azt akarom, hogy jusson eszébe a befogadónak az, aminek eszébe kell jutnia.

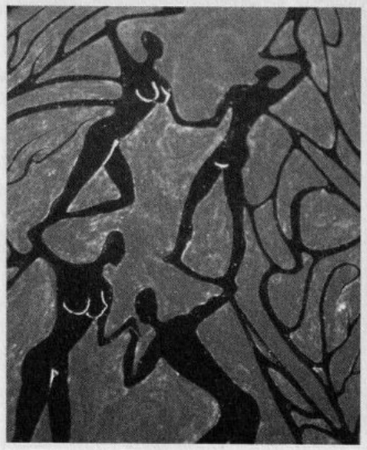

A zenével kapcsolatban vannak-e a közönség részéről visszacsatolások? Van-e bármilyen lehetőség erre?

Van a Város című számunk, ami tele van zajokkal és van a Tavasz, amiben népies dallamok vannak, és mind a kettőt szeretik az emberek. Ez a két legnépszerűbb dalunk.
A különböző rétegeknek más a szimpatikus, ezért jó tudni, hogy mi tetszik a közönségnek, mert nektek is játszunk. Hol ilyen dalt írunk, hol olyat, hol középutasat. Mindig tudunk másmilyenek lenni, szeretünk sokfélének mutatkozni, a koncerten pedig összekeverjük a dolgokat.

Mennyire próbáltok bekerülni egy nagyobb tömeget vonzó, populárisabb közegbe?

A helyzet nem túl rózsás, mert az emberek nem tolakodnak a koncertjeinken sajnos. Vissza fogunk állni egy művészibb, iparibb vágányra, mert igazából nincs mit vesztenünk. Itt még a Depeche Mode-ból sem lett volna világsztár. Most már másabbak az utak, sok helyen játszunk mindenféle emberekkel, embereknek, de nincs tehetséggondozás, felvállalás. A rendszeren múlik, hogy a zene eljusson az emberekhez. Csak 30%-ban érdekel a visszajelzés és ezt érdemes megtartani.
A Rézmálban volt egy klubunk, ahol nem sikerült bázist létrehozni és abbahagytuk. Egy fesztiválon nagyobb az esélye, hogy megtetsszen valakinek a zenénk. Akik teret kapnak, azok jobban tudnak érvényesülni, de én olyat nem fogok csinálni, mint a Kispál.
Nagyon nehéz eljutni az emberekhez, pedig külföldön is nagyon tetszett a közönségnek a produkciónk. Nem a zenénkkel van a baj, hanem azzal, hogy nem jut el a megfelelő helyre. Lehet, hogy kellene egy manager, de nem szívesen adnék pénzt egy bennfentesnek. Nagyon idegenkedek a rendszertől, bár nagyon szeretnénk egy bázist. Rengeteg jó sugárzás jön, de nehéz kevés ember előtt játszani. A performance is és a kiállítás is egy komplex dolog, aminek nincs kialakulva kultúrája. A helyeknek, koncerttermeknek olyan atmoszférával kellene rendelkezni, amiben egyik este játszhatna a DYAS, a másik este valaki teljesen más. Kellene valami reflexió, mert így elég nehéz alkotni.
A zenének egyébként mások a hatásai, mint egy képnek, azzal nem is akartam befutni. A dalokat viszont el akarom juttatni az emberekhez. Egy képet nem lehet elmesélni, az más.

A Gödörben is egy komplex alkotást láthattunk, hiszen egy térben voltak a képek és a színpad. Mi a különbség az alkotás és a befogadó inspirációja között? Mennyire fontos az önkifejezés és a nézők lelkesedése?

Szeretném, ha a zenekar tagjai is átélnék azt, hogy a zenénk eljut az emberekhez, mert csak az emberi körülmények a fontosak. Az alkotás folyamata és az azon keresztüli kommunikáció érdekel. A legjobban annak örülnék, ha úgy élnénk a próbateremben, hogy oda bárki betérhetne, és láthatná az egész folyamatot.

Szerinted Magyarországon miért ilyen a zenei, művészeti helyzet?

A legújabb alkotásom pont egy magyarellenes kép. 40 éves vagyok és most döbbentem rá, hogy ez Balkán, a csókok országa, itt mindenki harácsol és sznob. Ha nincs papírod, akkor nem vagy művész, nem vagy senki. Akkor éreztem volna, hogy a Gödör-koncert sikeres, ha meghívnak oda, de nem így történt. Be kellett türemkedni. A városban mindenhol beszélnek ezekről a témákról, gondokról, de senki nem látja, nem hallja. Csak a föld alól akarok egy kicsit feljönni!

Mikor jelenik meg a következő kiadványotok?

Az A38 hajón tartott koncertet fogjuk megjelentetni. A kezdeti lelkesedésem és türelmetlenségem elmúlt, de sajnos a lépcsőfokok nagyon picikék. Nem ugrani akarok 3 emeletet, csak normális lépcsőfokokat szeretnék.

Két demót (Dyas I és Gyerek), két performance zenét (Pesi Estes és Anitdivatshows) és egy mixet (Fuck 'em and their law) adtunk ki eddig, melyekről elismerően írtak.
Nagyobb összetartás kellene a zenekarok között, a klubok, szervezők között is, hiszen ezen a színtéren nincsen sok ember, mégsem enged senki a másik javára. Ha lenne nagyobb összetartás…
Közösségi ember vagyok. Szerintem közösségben kellene dolgozni. A művészet arról szól, hogy merd megcsinálni, azt, amit gondolsz.

www.dyas.hu

Csonkítás (1994)

ZAJZENÉK: MAGYAR MEZŐNY

A magyar zajzenékkel nem a boltok polcain találkozunk először, hiszen csupa minimál példányszámú szerzői kiadásról van szó; sokkal inkább koncerteken, fesztiválokon. A cikkben szereplők mindegyikét olyan bulikon ismertem meg, mint az Ultrahang fest, az Autonóm Zóna, a Drótanya, Havizaj, Nagy Fül, vagy a Making new waves. (A no-wave zenékre most nem térhetünk ki). Látogassatok el, vagy a fentiek honlapján nézzetek utána a bandáknak, ha a következő kritikákkal nem éritek be:

The Corporation:
Egy koncert:
Természetközeli zene + Isten hívó szava
Összefüggéstelen tanúságtételek, finom techno bontakozik ki. A zene akaratlanul is a Young Gods Only Heaven-jét idézi: egyenes vonalú, egyenletes, szinte statikus, pont a tematizált megtérés küzdelme hiányzik.
A térítés eszközeként használják a modern zenét.
A Sátán zenéjét választották, hogy Istenről szóljanak
Az embernek eszébe jut a Skinny Puppy és a Drug Free America, ahol pontosan ilyen témájú csigalassú beszédmintákkal fejeztek ki ellenkező - egyházellenes - érzelmeket.
Szándékolatlan ellentmondás, hogy a kompjúterzene --az egyediség zenéje, az új-keresés zenéje adja az ortodox nézetek hátterét.

Davwall:
A világnézeti különbségek miatt feloszlott The Corporation egyik utódzenekara. A duó a rögtönzésből adódóan más és más hatású live-act-eket játszik, de a tánczene jellemző.

Fineartsmusic:
A tagok párhuzamosan zenélnek , terveznek-festenek, csinálnak színházat és videókat. Zenéjükben az avantgarde és a dark ambient keresztezi egymást. Négy megjelent albumuk (valójában stúdiókoncertek) koncepciózusan idézi egymást, miegymást (pl.: a Skinny Puppy 'Cleanse, fold'-ján hallható közjátékok kölcsönzik hangulatukat a 2. és 3. album nyitányának és tagolják a többi számot is). De a hatásaikat (SP, Zovietfrance, Coil, Ligeti) egy nagy és egyéni műnek rendelik alá és így lesznek az egyik legerősebb itthoni zenekar.

Fluidum (ex-Terra Rossa):
Mindenképpen ambient, még ha különös mozgású is. Nagy ívű és lenyűgöző.

Interzone Inc.:
Gitár-ének-kompjúter felállású banda a Skinny Puppy nyomdokain. Kemény EBM váz ütemtörésekkel, turbulens gitár, torz fogcsikorgató ének, és távolba tűnő szinti-szőnyeg (vagy szörnyek). Az SP-nál monotonabb, az átlag 6 perces számok folytatólagosan szippantyúznak, a durvább ütemek torzak és pszichedelikusak.

Krist K:
Gitáron játszik repetitív zenét. Mozdulatművészekkel, Lunarral és az R17-tel is dolgozott. Zenei programokat, kiáltványokat csihol. A Diaspóra gyűjteményen a gitárloopokat fokozatosan bővebbre veszi, azok felnövekedvén egyszer csak önálló életre kelnek. Üveghangok, Kína hegyfokai.

Lautrec:
Darkos dalok; hasonlít a Death in June-ra és a Mission-re. Emberünk hamiskásan énekel latinul, de nem baj.
A mater matuta egy kicsit több bonyodalommal egy szép NON szám is lehetne. Ehhez egy igazi énekesre, egy stúdióra és a közönség figyelmére még szüksége van.

Mind-járt v. Mindkiller:
Több mint nyolc albummal a háta mögött is kevéssé ismertnek számít. Zenéjében halmozza az eszközöket így áll koncertbe a jazz-dobgép, egy sinus-hullám, groteszkül torz énekbeszéd és minden más a gyerekszintitől az óriás szintjéig. Még tízszer ennyi munkájába kerülne ilyen sok, egyenként is komplex réteget súlyozni és tetőpontra vinni. Ez a dzsesszes megközelítés.
Számai egyelőre izgalmasan öntörvényűek, de nyeglék és gyakran hangsúlytalanok is. Legközelebbi rokona a Residents és a MilFaV.

Nautilus:
Nagyzajok (ős-ipari fémek, fakoppanások) gályaként úsznak a tengeren? Évtizedes kolera sújtotta hajóutak, melyek sajnos monotóniába fúlnak.

Nicron:
A porousherben izgalmas laborzenét játszott, míg 2002 környékén fel nem oszlot(tak).
Most egy apple-ön készít osztódó és dörzstechnót saját fejlesztésű programjával. Technikai zene egyszerű formális számcímekkel.
Maga a zene is célratörő, nem vész el a hangzásokban. Szándékosan steril dobozhangzás, sok felső határ közeli hang.

Prell (ex-Rianás):
Véreskezű techno-császár vagy shaolin-szerzetes? Prell egy városra való életbölcsességet oszt szét egy számunkra ismeretlen rendben és félreérthető célzattal. A koncerteken mindig más arcát mutatja: hallottunk tőle már Plastikman-féle kopogást, szoftver-tesztet, hóvihar-szerű zajörvényt, ipari technó-t, buzz-t; mit nem. Folyamatosan improvizál, de albumot nem készít.

Rovar 17:
Két taggal indult, mára egytagúra fogyatkozott.
Név és zene a legtávolabbi ismert változócsillagra (var17) utal. Első albumuk, amely a Lófej-köd címet viseli még eklektikus (poharak és zongora), míg a Minden mást az őrület… már teljességében emberidegen, torzítókon átsodró ambient.
Az elektroakusztikus, azaz a perifériákban megszólaló zajokat kollázsszerűen ragasztják, a zene hízik, más minták a mélyből bőgnek föl és körülbelül itt szűnik meg a zene ambientnek lenni és kezd dinamikussá, hömpölygővé válni. - Számomra ez a Rovar gyengébb oldala is egyben: az előtérbe tolakodó zajok elbizonytalanítják a teret, az atmoszférát és puszta agressziónak tűnnek.

Tigrics(ex-Rianás):
Régen nosztalgiázott, de az új Tigrics (törökgyerek) az jó: Szám a számban. Stílusok rétegződnek, kisebb dalok alakulnak és vesznek el. Gépi cincérhalom.

United Gods:
Heroikus poszt-indusztriális előadások melyekben a táncnak, árnyjátéknak és a vetítésnek is fontos szerep jut. Korábbi koncertjeik cyberpunk-ja után érzékibb énekes zenét kezdtek játszani.

XRC:
Egyén, aki a max program segítségével lemegy az alapokig, s onnan vezérli számait. Koncertjeit ez az akció teszi érdekessé – végeredmény sokszor értelmezhetetlen. A játék és kísérlet általában a zenei élmény rovására megy.

Viba Vibbor

Felületek, félelmek, fantáziák

avagy digitális démonűzés Kovács Roland számítógépes grafikus munkáiban

Az út:

Üdvözletem a Magna olvasóinak!

A számítógépes grafika fogalma körül kialakult képzavar és előítélet miatt egy kis magyarázattal kezdeném. Hazánkban erre a kifejezésre azonnal a nyomdaipari kiadványszerkesztés rögös területe ugrik be szinte mindenkinek. Ezen kívül pedig az a fajta videografika amit animációs filmek, reklámok, videojátékok készítésénél alkalmaznak. Ezek a területek igazából azonban felhasználói grafika tárgykörébe sorolhatóak és tisztelettel a kivételnek elenyésző művészi értéket képviselnek.
Jómagam a kiadványszerkesztés területéről érkeztem, melyet 10 év után otthagytam.
Ez a terület a látszat ellenére borzasztóan kevés művészi feladattal látja el az ilyesmikre szomjazókat (mint amilyen gyermekkorom óta én is vagyok). A reklámcégek kreatív menedzserei, grafikusai mindent előre megterveznek, a DTP operátoroknak csak a végrehajtás feladata marad. Kínzóan kevésnek éreztem ezt, és emiatt a saját utamat kezdtem járni. Kialakítottam egy módszert arra, hogy a bennem tobzódó képi ötleteket mások által is látható formába öntsem. Ehhez felhasználtam az elmúlt évek szakmai tanulságait a közben elsajátított szoftverismerettel karöltve.

A módszer:

Sok kívülálló számára a számítógéppel készített képzőművészeti produktum kétes értékűnek számít, mert hát ugye, csak azt a bizonyos enter gombot kell megnyomni, és a gép megold mindent magától. :)
Nos az én esetemben ez a folyamat úgy zajlik, hogy először az általam kézzel megrajzolt figurákat, felületeket, tárgyakat digitalizálok, majd ezeket használom fel a kompozíciókban. A Photoshop programban layeres technikával építem egymásra a képelemeket, ezeket textúrákkal, színekkel töltöm fel. Addig alakítgatom a felhasznált anyagokat, amíg a végeredmény egy hozzávetőlegesen hasonló alkotássá formálódik ahhoz a képhez és hangulathoz, ami a lelkemben megjelent még a folyamat elején. Egyszerre 6-7 órát dolgozom egy ilyen képen (az egész folyamat kb. 15-18 óra). A kész képet különböző cseles filterekkel előregítem, majd digitális nyomdatechnikával kinyomtattatom. Több év kísérletezésének eredménye, hogy az elképzelt látványhatások hogyanját fokozatosan felfedeztem. Egy-egy scannelt felület, tárgy, kendő, díszítőelem csodákat tesz. Színekben a monokróm hatású alapok sötét vagy világos foltokkal történő ellenpontozását szoktam használni trükként. Igyekszem ügyelni a kompozíciók mikéntjére is, főleg több figura esetén jelent izgalmas kihívást eltalálni az arányokat. Ez a többi technológiához mérten (pl.: olajfestészet) egy viszonylag gyorstüzelő módszer. Nekem azonban nagyon megfelel, mert ötleteimet gyorsan meg tudom valósítani és a hosszas kidolgozás alatt nem unom meg a témát. Ezen kívül a kép kialakítása közben lehetőség van improvizációra is (néha szinte önmagát alakítja a mű), így sokszor még jól is szórakozom alkotás közben.

A tartalom:

Témáim ihletője a misztika, az álmok világa, a teremtés korlátlan dimenziói és mai világunk szorongásos bizarr hangulata. Lényegük a groteszk, a sokszor ijesztő lények szinte portrészerű ábrázolása, mintha egy párhuzamos létsík valamelyik bolygójára nyernénk bepillantást. Talán gondolataink és indulataink által a finomanyagi síkon történő teremtésünk lényei lehetnek ilyenek, mindenkinek egyedi formában megnyilvánulva. Fontos a hangulat, mely többségében nyomasztó, megfoghatatlan, drámai (a morbid figurák tekintete pedig sokszor szinte könyörgő). Rengeteg belső feszültségtől sikerül így megszabadulnom, amíg megalkotom ezeket a lényeket. A képek nagy része ösztönös, nem támaszkodik direkt szakrális vagy mitológiai témákhoz. Más helyeken pedig tudatosan alkalmaztam szimbólumokat, például elkészítettem a tarot Bolond kártyájának sajátos verzióját. A Grál mondakör lovagjainak rajzolt mandala mintázatú glóriáknak is tudatos fényadó szerepük van a képen.
Nagyon inspiráló számomra a zene. Kihat a képre az elkészítése alatt hallgatott előadó stílusa. Sokszor ipari, neofolk, neoclassical zenét teszek fel, így egyfajta méltóságteljes hangulat hat át. De noise és kísérleti elektronika is szokott a menüben szerepelni, olykor black metal. Nagyon szeretem a barokk zenét is (a már említett Bolond tarot lapnál csak azt hallgattam). A festészet számomra kultikus figurái is hatásul, példaképül szolgálnak: Bosch, Dürer, Van Eyck fivérek, Lautrec, Klimt, Otto Dix, az újak közül Brom, Giger. Sokat tud adni egy könyv (pl.: Bulgakov: Mester és Margarita), egy film (pl.: Orlando), vagy egy egyszerű utcai jelenet (pl.: egy érdekes arc) is, melynek hangulata meghatározó lehet egy új kép megálmodásában.

Célom:

A mindennapi életből egy kicsit kiszakítani a műélvezőt, látomásszerű utazásra csábítani egy furcsa, szokatlan, sokszor félelmetes birodalomba. Titokban reménykedem, hogy az ábrázolt tudatalatti tartalmak, formák megérintenek másokat, így talán a nagy kérdések is előkerülnek a lelkükben. Ezek nélkül az alapkérdések nélkül (pl.: létünk miértje, feladata, tragédiáink oka, értelme, stb.) a mai zuhanó civilizációnkban egyre kevésbé lehet ember módjára létezni. Igyekszem a saját negatív oldalam megismerésére, úgy hogy a műveimet használom tükörként önmagam számára. Munkáim felfoghatóak egyfajta vizuális ördögűzésnek, melyben démonaim fényre kerülése talán másokat is elgondolkodtat saját belső lelki tartalmaik mibenlétéről.

Kovács Roland

Levélcím: Kovács Roland, 2143 Kistarcsa, Eperjesi u. 5. I.lh., 2/2. Tel: 06-28-473-813, 06-28-470-639

Kovács Roland munkáiból a www.gothic.hu weboldalon galéria készül.

Rovace
Poland
2005